Rada Gminy
w Kaliskach

UCHWAŁA NR XLI/322/2014
RADY GMINY KALISKA

z dnia 27 maja 2014 r.

w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kaliska"

Na podstawie art. 10, 11, 12 ust. 1 Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 647, ze zm.) oraz w związku z art. 18 ust.2 pkt. 15 Ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2013 poz. 594 z późn.zm.), w związku z Uchwałą Nr XVIII/137/2012 Rady Gminy Kaliska z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kaliska Rada Gminy Kaliska **u c h w a l a** co następuje:

§ 1.

1. W wyniku zmiany zasad polityki przestrzennej uchwala się „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kaliska", stanowiące zmianę - aktualizację dotychczasowego dokumentu.

2. Zmiana, o której mowa w ust. 1, dotyczy całego obszaru gminy w jej granicach administracyjnych.

§ 2.

Załącznikami do niniejszej uchwały są :

1) **część tekstowa**, stanowiąca **załącznik nr 1** do niniejszej uchwały (1A – Uwarunkowania, 1B - Kierunki zagospodarowania przestrzennego, zasady polityki przestrzennej, 1-C- uzasadnienie przyjętych rozwiązań oraz synteza ustaleń).

2) **część graficzna**, stanowiąca **załączniki nr 2- 4** do niniejszej uchwały:

   Zał. 2 - Uwarunkowania – synteza – w skali 1:10 000

   Zał. 3 - Kierunki zagospodarowania przestrzennego – w skali 1:10 000

   Zał. 4 - Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej, branża wodno-kanalizacyjna – w skali 1:20 000

3) **zał. nr 5** do uchwały stanowiący rozstrzygnięcia o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kaliska".

§ 3.

Zobowiązuje się Wójta Gminy do realizacji zasad polityki przestrzennej, zawartej w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kaliska".

§ 4.

Traci moc uchwała Nr XXXIV/259/10 Rady Gminy Kaliska z dnia 08.09.2010 r. w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kaliska.

§ 5.

1. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY KALISKA
Zbigniew Toporowski

2. Uchwała podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty oraz poprzez zamieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej.

Przewodniczący Rady Gminy
Kaliska

Zbigniew Toporowski

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XLI/322/2014

Rady Gminy Kaliska

z dnia 27 maja 2014 r.

w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kaliska"

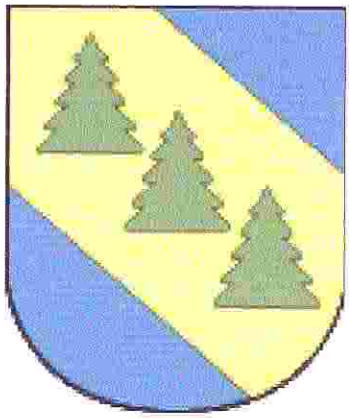
CZĘŚĆ .

Zał. 1 A – Uwarunkowania

Zał. 1B – Kierunki zagospodarowania, zasady polityki przestrzennej

Zał. 1C - Uzasadnienie przyjętych rozwiązań oraz synteza ustaleń

załącznik nr 1a
do Uchwały Nr .....
Rady Gminy Kaliska
z dnia 27 maja 2014 r.
w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy KALISKA"

UWARUNKOWANIA

Maj 2014 r.

SPIS TREŚCI: STRONA

1. CZĘŚĆ OGÓLNA 3

1.1. WSTĘP 3
1. 2. PODSTAWA OPRACOWANIA, MATERIAŁY WYJŚCIOWE 5
1.3. PODSTAWOWE DANE DOTYCZĄCE GMINY 8
1.4. ZESPÓŁ AUTORSKI 9

2. UWARUNKOWANIA PONADLOKALNE I STRATEGIA ROZWOJU GMINY 10

2.1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z KONCEPCJI PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030 10
OPRACOWANO NA PODSTAWIE - KONCEPCJI PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030 – PRZYJĘTEJ UCHWAŁĄ NR 239 RADY MINISTRÓW Z DNIA 13 GRUDNIA 2011R. MONITOR POLSKI 2012, POZ. 252 10
2.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA I PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO 16
2.3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STRATEGII ROZWOJU GMINY 35
2.4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW PLANISTYCZNYCH SĄSIEDNICH GMIN 40
2.5.SYNTETYCZNE WNIOSKI DOT. UWARUNKOWAŃ PONADLOKALNYCH 42

3. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE 43

3.1 DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENU [ART. 10 UST 1 PKT 1] 43
3.2. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY 59
3.3. STAN ŚRODOWISKA, W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO 60
3.4. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ 80
3.5. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONA ICH ZDROWIA 90
3.6. UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE – ROZWOJU ROLNICTWA I LEŚNICTWA 101
3.7. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA 104
3.8. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY 108
ZAŁOŻENIA DO PROGNOZY 108
WYNIKI PROGNOZY 109
3.9. STAN PRAWNY GRUNTÓW 117
3.10. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH 119
3.11. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH 130
3.12. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH 131
3.13. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH 132
3.14. STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPIEŃ UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI 132
3.15. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH. 139

4. ANALIZA USTALEŃ OBOWIĄZUJĄCYCH DOTYCHCZAS DOKUMENTÓW STUDIUM GMINY (Z 1999R I 2010R) 141

4.1. STUDIUM GMINY KALISKA Z 1999R 141
4.2. STUDIUM GMINY KALISKA Z 2010R. 142

5. OCENA JAKOŚCI PRZESTRZENI GMINY KALISKA - SYNTEZA 143

Zał. graficzny – Zaopatrzenie w energię elektryczną – stan istniejący.

1. Część ogólna

1.1. Wstęp

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy to **dokument własny samorządu Gminy Kaliska**, sporządzany przez Wójta Gminy, na podstawie Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 r. (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 647, ze zm.) oraz Uchwały Nr XVIII/137/2012 Rady Gminy Kaliska z dnia 25 kwietnia 2012 r. o przystąpieniu do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Niniejsze opracowanie stanowi zmianę – aktualizację dotychczasowego dokumentu studium uchwalonego Uchwałą Nr XXXIV/259/10 Rady Gminy Kaliska z dnia 08.09.2010 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy prawnej wydawanych decyzji administracyjnych. **Stanowi jednak wykładnię - zapis polityki przestrzennej gminy** i wg obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest jedynym dokumentem, w którym gmina określa zasady rozwoju przestrzennego jako całości w swoich granicach administracyjnych. Studium służyć ma także jako **materiał koordynujący** w zakresie gospodarowania przestrzenią, zwłaszcza dla planów miejscowych sporządzanych dla fragmentów gminy, gdyż zgodnie z ustawą wiąże organa gminy przy sporządzaniu planów miejscowych (art.9 ust 4 ustawy). Jest to **dokument sporządzany obligatoryjnie** dla każdej gminy w granicach administracyjnych.

Studium, zgodnie z art. 9 ust. 2, sporządza się uwzględniając zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju przestrzennego i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy. W studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z (Art. 10. ust. 1.):

1) *dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;*
2) *stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;*
3) *stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;*
4) *stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;*
5) *warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;*
6) *zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;*
7) *potrzeb i możliwości rozwoju gminy;*
8) *stanu prawnego gruntów;*
9) *występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;*
10) *występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;*
11) *występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych;*
12) *występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;*
13) *stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;*
14) *zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;*
15) *wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej*

.

Trzeba także pamiętać, że przy wszelkich rozstrzygnięciach dotyczących zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z treścią art. 1 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, uwzględniać należy zwłaszcza:

1) *wymagania ładu przestrzennego, w tym urbanistyki i architektury;*
2) *walory architektoniczne i krajobrazowe;*

3) *wymagania ochrony środowiska, w tym gospodarowania wodami i ochrony gruntów rolnych i leśnych;*
4) *wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;*
5) *wymagania ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia, a także potrzeby osób niepełnosprawnych;*
6) *walory ekonomiczne przestrzeni;*
7) *prawo własności;*
8) *potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa;*
9) *potrzeby interesu publicznego;*
10) *potrzeby w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej, w szczególności sieci szerokopasmowych.*

Powyższe czynniki stanowią wraz z zasadą zrównoważonego rozwoju grupę uwarunkowań ogólnych. Polityka przestrzenna gminy, sposób zagospodarowania i wykorzystania przestrzeni winna przyjmować zasadę zrównoważonego rozwoju jako podstawę wszelkich działań (zgodnie z art. 1 ustawy). Zrównoważony rozwój to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń (wg Ustawy Prawo ochrony środowiska).
Samorząd gminy winien dążyć do poprawnego i zgodnego z wymogami ochrony środowiska kreowania nowych terenów zainwestowania, ale także do poprawy jakości i atrakcyjności obszaru gminy rozumianego jako środowiska życia jej mieszkańców.
Najważniejsze cele dotyczące środowiska to:

— minimalizacja zużycia przestrzeni i zasobów naturalnych,
— oszczędne i racjonalne, efektywne gospodarowanie zasobami i energią,
— zapewnienie równego dostępu do zasobów i dóbr, do usług,
— ochrona zdrowia mieszkańców,
— podtrzymanie, zachowanie kulturowej i społecznej różnorodności.

Opracowanie wykonano biorąc pod uwagę dotychczasowy dokument Studium z 2010 r, a także zaktualizowane studia i analizy wyjściowe wielobranżowe, obejmujące swym zasięgiem obszar gminy, a w wybranych elementach szerszy zakres przestrzenny. W szczególności zaktualizowano opracowanie ekofizjograficzne dla obszaru całej gminy (opracowanie „Proeko" Gdańsk, styczeń 2013 r.) oraz studium społeczno-gospodarcze i demograficzne. Skojarzono oddzielnie analizowane wcześniej składowe przestrzeni. Zaprezentowano stany, czynniki, zjawiska i procesy w wielu sferach, które mają obecnie i które będą miały wpływ na kształtowanie przestrzeni Gminy Kaliska.

Niniejsze opracowanie stanowi część I elaboratu Studium – tekst UWARUNKOWAŃ.

1. 2. Podstawa opracowania, materiały wyjściowe

- Umowa nr 33/2012 z dn. 25.10.2012 r. pomiędzy Gminą Kaliska a Przedsiębiorstwem Projektowo-Realizacyjnym "DOM" Sp. z o.o. w Starogardzie Gdańskim, ul. Kościuszki 34G
- Uchwała XVIII/137/2012 Rady Gminy Kaliska z dnia 25 kwietnia 2012 r. o przystąpieniu do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

przepisy prawne (wybrane najważniejsze dla przedmiotu opracowania):

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 647, z późn. zm.)
    - Ustawa z dnia 03.10.2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008.199.1227, z późn. zm.)
    - Ustawa z 7 lipca 1994r. Prawo budowlane (Dz. U. 2010. 243.1263, z późn. zm.)
    - Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008.25.150, z późn. zm.)
    - Ustawa z dnia 18 lipca 2001 Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2012r. poz. 145)
    - Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2013.627)
    - Ustawa z dnia 28 września 1991r o lasach (t.j. Dz.U. z 2011r. Nr 12, poz. 59 ze zm)
    - Ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 04.121.1266, z późn. zm.)
    - Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 03.162.1568, z późn. zm.)
    - Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz.U. z 2010.261.2603 z późn. zm.)
    - Ustawa z 17 maja 1989r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. 00.100.1086, z późn. zm.)
    - Ustawa z dn. 09.06.2011r. prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2011.163.981 z poźn. zm.)
    - Ustawa z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych (t.j. Dz. U. 2013r poz.260)

Materiały wyjściowe:

- Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Kaliska „Aktualizacja" - zatwierdzony Uchwałą Rady Gminy Kaliska Nr XVIII/104/91 z dnia 29.10.1991 r, ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Gdańskiego Nr 20, poz. 140 z dnia 18.11.1991 r.

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wykonane przez Przedsiębiorstwo Powierniczo-Wykonawcze „GLOB" z Gdańska w 1999 r.- Uchwalone Uchwałą Nr XI/110/1999 Rady Gminy Kaliska z dn. 28.12.1999 r.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kaliska - (całościowa aktualizacja dokumentu w granicach administracyjnych gminy)- opracowanie PPR „DOM" Sp. z o.o. Starogard Gdański, uchwalone Uchwałą Nr XXXIV/259/10 Rady Gminy Kaliska z dnia 08.09.2010 r.
- Obowiązujące plany miejscowe z obszaru gminy Kaliska
- Informacje o wydanych decyzjach wzizt dot. obszaru gminy Kaliska w okresie 2010-2012
- Informacje i dane statystyczne o gminie, w tym GUS, WUS, dane własne Urzędu Gminy w Kaliskach
- Strategia gminy Kaliska z 2004 r. na okres 2005-2020 (informacja ze strony internetowej gminy BIP) oraz Plan Rozwoju Lokalnego dla gminy Kaliska 2005-2013
- Plan gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018 (Uchwała Nr 415/XX/12 Sejmiku Woj. Pomorskiego z 25.06.2012r. oraz Uchwała Nr 416/XX/12 Sejmiku Woj. Pomorskiego z dnia 25.06.2012r. w sprawie wykonania „Planu gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018".
- Uchwała Rady Gminy Kaliska Nr XII/78/2011 z dnia 12.10.2011r. dot. przyjęcia aktualizacji programu ochrony środowiska dla gminy wiejskiej Kaliska /..../ nalata 2010-2013 z perspektywą na lata 2014-2017 oraz aktualizacji planu gospodarki odpadami dla gminy wiejskiej Kaliska /.... / na lata 2010-2013 z perspektywą na lata 2014-2021.
- Planu aglomeracji – gospodarka ściekowa, Urząd Gminy w Kaliskach 2005, Rozporządzenie Wojewody Pomorskiego z dnia 19 grudnia 2005 r. - Dz. Urz. województwa pomorskiego Nr 142/2005 z dnia 21.12.2005
- Mapa syt – wys. obszaru opracowania w skali 1:10000 z Państwowego Zasobu Geodezyjno-Kartograficznego
- Mapy ewidencyjne 1:5000 oraz wypisy z ewidencji gruntów i budynków (wybrane)
- Program opieki nad zabytkami i gminna ewidencja zabytków dla gminy Kaliska – Uchwała Nr XXXI/241/06 Rady Gminy Kaliska z dnia 29 marca 2006 r w sprawie gminnego programu opieki nad zabytkami (na okres 2006-2009)
- Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe Gminy Kaliska dla potrzeb Studium..- opracowanie Biuro Projektów i Wdrożeń Proekologicznych „Proeko" Gdańsk, styczeń 2013 r.
- Złożone wnioski do studium od instytucji i organów uprawnionych do uzgadniania i opiniowania projektu studium oraz od osób fizycznych, w tym zebrane przez Urząd Gminy w okresie 2010-2012
- Materiały i dokumenty zgromadzone przez Urząd Gminy w Kaliskach dot. obszaru opracowania
- Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin sąsiednich- Stara Kiszewa (2004), Lubichowo (2009), Zblewo (2012), Osieczna (2005), miasto Czarna Woda (2011) , Gm. Czersk (2000)
- Wyniki badań programu „Regionalny Barometr Społeczny" dla woj. pomorskiego - 2010
- Opracowanie „Wpływ opracowań ponadlokalnych na politykę przestrzenną gminy Kaliska. Analiza studiów gmin sąsiednich" - Przedsiębiorstwo Projektowo-Realizacyjne DOM w Starogardzie Gdańskim, grudzień 2012 .

- Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030 – przyjęta Uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. Monitor Polski 2012, poz. 252
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego – Uchwała Nr 1004/XXXIX/09 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 października 2009 roku
- Strategia rozwoju woj. pomorskiego 2020 – przyjęta Uchwałą Nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 r.
- Program rozwoju elektroenergetyki z uwzględnieniem źródeł odnawialnych w województwie pomorskim do roku 2025 (Uchwala Nr 1155/350/10 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 31 sierpnia 2010 r.)
- Regionalna strategia energetyki ze szczególnym uwzględnieniem źródeł odnawialnych (Uchwała Nr 1098/LII/06 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 23 października 2006 r)
- Plan gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018 (Uchwała Nr 415/XX/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 czerwca 2012 r., uchwała Nr 416/XX/12 Sejmiku Woj.Pomorskiego z dnia 25 czerwca 2012 r. w sprawie wykonania Planu Gospodarki odpadami dla Województwa Pomorskiego 2018, uchwała Nr 557/XXVII/13 Sejmiku Woj.Pomorskiego z dnia 25 lutego 2013 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wykonania Planu Gospodarki Odpadami dla Woj.Pomorskiego 2018)
- Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Kaliska na lata 2013-2028 – Kaliska 2013
- Uchwała Nr XXXIII/271/2013 Rady Gminy Kaliska z dnia 08 października 2013 r. w sprawie zaopiniowania zweryfikowanego projektu planu aglomeracji Kaliska oraz Uchwała Nr 677/XXXIII/13 Sejmiku Woj. Pomorskiego z dnia 30 września 2013 r. w sprawie weryfikacji projektu planu aglomeracji Kaliska
- Gminny program opieki nad zabytkami gminy Kaliska na lata 2013-2016 – projekt, październik 2013 r. oprac. Mgr Teresa Romanowska-Kasperkiewicz
- Gminna ewidencja zabytków dla gminy Kaliska – projekt, grudzień 2013 r.
- Objazd terenowy gminy

1.3. Podstawowe dane dotyczące gminy

Gmina Kaliska to gmina powiatu starogardzkiego, położona w zachodniej jego części, w południowej części województwa pomorskiego. Gmina położona jest na północnym skraju Borów Tucholskich w obrębie Pojezierza Starogardzkiego. Graniczy z gminami: od północy z gminą Stara Kiszewa (powiat kościerski), od wschodu z gminą Zblewo, od południa z gminą Osieczna i Czarna Woda, od zachodu z gmina Czersk (powiat chojnicki). Przez obszar gminy przebiega linia kolejowa nr 203 Tczew-Chojnice z przystankiem w Kaliskach oraz droga krajowa nr 22 Berlin-Królewiec.

Gminę zamieszkuje (dane z UG na dzień 31.12.2012r) 5273 osoby. Gęstość zaludnienia to 46,1 osób/ km2. Powierzchnia gminy to 110,36 km^2. W użytkowaniu przeważają lasy, zajmujące ok.70 % powierzchni. Głównym ośrodkiem usługowym jest wieś gminna Kaliska, usługi ponadpodstawowe świadczone są w Starogardzie Gdańskim (ośrodek powiatowy) oraz Czarnej Wodzie i Czersku.

Gmina podzielona jest na 8 sołectw, w większości są to sołectwa niewielkiej o liczbie ludności (poniżej 500 osób), jedynie w Kaliskach zamieszkuje ponad 2000 osób.

Podstawowe funkcje gminy to leśnictwo, rolnictwo, turystyka i rekreacja, w gminie rozwija się też drobna przedsiębiorczość i usługi, związane przede wszystkim transportem, usługami remontowo-budowlanymi, stolarstwem i przetwórstwem drewna, kamieniarstwem, obsługą pojazdów.

Znaczna część obszaru gminy objęta jest formami ochrony przyrody- jest to obszar Natura 2000 Borów Tucholskich oraz Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich. Na terenie gminy znajduje się tylko kilka obiektów zabytkowych rejestrowych.

Ośrodki ponadgminne obsługujące mieszkańców gminy Kaliska to:

- Starogard Gdański- ośrodek powiatowy, regionalny II rzędu wg planu zagospodarowania przestrzennego województwa, zapewniający obsługę w zakresie szkolnictwa ponadgimnazjalnego, wyższego, szpitala specjalistycznego, kultury i sztuki, sportu i rekreacji, usług komercyjnych wyższego rzędu

- ośrodki ponadgminne – uzupełniające – Czersk i Czarna Woda

1.4. Zespół autorski

Przedsiębiorstwo Projektowo-Realizacyjne "DOM" Sp z o. o.
ul. Kościuszki 34 G, 83-200 Starogard Gdański

prowadzenie tematu-koordynacja międzybranżowa:
mgr inż. arch. Maria Kiełb-Stańczuk - upr. urb. nr 1334/93, wpis do Północnej Okręgowej Izby Urbanistów nr G-006/2002

urbanistyka:
mgr inż. arch. Maria Kiełb-Stańczuk

zagadnienia programowe, gospodarcze i społeczne:
mgr inż. Andrzej Piotrzkowski

komunikacja
mgr inż. Tomasz Mackun

zagadnienia inżynieryjne :
mgr inż. Barbara Jodłowska

środowisko przyrodnicze:
dr hab. Maciej Przewoźniak i zespół firmy "Proeko" Gdańsk

prace asystenckie, graficzne :
mgr Karolina Suchojad
mgr Aleksandra Nowicka

2. Uwarunkowania ponadlokalne i strategia rozwoju gminy

2.1. Uwarunkowania wynikające z Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Opracowano na podstawie - Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju 2030 – przyjętej Uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011r. Monitor Polski 2012, poz. 252

Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju określa zasady prowadzenia polityki przestrzennej przede wszystkim w oparciu o **ustrojową zasadę zrównoważonego rozwoju** i wynikające z niej zasady planowania publicznego:

- zasadę racjonalności ekonomicznej,
- zasadę preferencji regeneracji (odnowy) nad zajmowaniem nowych obszarów pod zabudowę,
- zasadę przezorności ekologicznej,
- zasadę kompensacji ekologicznej,
- zasadę hierarchiczności celów zapewniająca koordynację działalności wszystkich podmiotów podejmujących decyzję z poszanowaniem subsydiarności organizacji władz samorządowych,
- zasada dynamicznego strefowania i wyznaczania obszarów planistycznych,
- zasada partycypacji społecznej (szerokiej i aktywnej),

Cel strategiczny polityki przestrzennego zagospodarowania kraju sformułowany jest następująco:

Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągania ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.

Osiąganie tego celu musi się odbywać z zachowaniem spójności przyrodniczo-kulturowej służącej realizacji konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju.

W KPZK 2030 wskazano sześć ściśle powiązanych i dopełniających się wzajemnie celów. Spośród nich do obszaru gminy Kaliska można odnieść następujące działania służące **realizacji celów rozwoju określonych w KPZK 2030:**

1) ***Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.***

   - Wspomaganie spójności terytorialnej, w tym wspomaganie restrukturyzacji obszarów wiejskich:

Restrukturyzacja obszarów wiejskich ma podstawowe znaczenie dla Polski. Niezbędne jest wzmacnianie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich w wymiarze lokalnym (gminnym,

powiatowym i subregionalnym) i rozszerzanie oferty lokalnych rynków pracy, z uwzględnieniem uwarunkowań lokalnych. Konieczne jest ułatwienie mieszkańcom dostosowania się do zmian strukturalnych poprzez wykorzystanie innych walorów tych obszarów (np. w zakresie ekologii, rozwoju turystyki, produkcji energii w oparciu o lokalne źródła surowców) i zwiększenie możliwości znalezienia zatrudnienia w bardziej produktywnych sektorach gospodarki. Nastąpi to dzięki wsparciu rozwoju zasobów ludzkich, kapitału społecznego oraz inwestycji w infrastrukturę techniczną (transportową, telekomunikacyjną, energetyczną niskich napięć i ochrony środowiska) i społeczną. Ważnym elementem działań restrukturyzacyjnych są ukierunkowane na wzrost roli i jakości działania instytucji publicznych. obsługujących procesy restrukturyzacyjne oraz służące pobudzaniu aktywności i budowaniu partnerstwa pomiędzy różnymi grupami społecznymi.

- Regionalna integracja funkcjonalna, wspomaganie rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych na obszary poza głównymi miastami oraz budowanie potencjału dla specjalizacji terytorialnej, w tym integracja przestrzenna i funkcjonalna obszarów wiejskich, wspomaganie rozwoju specjalizacji terytorialnej:

Polityka przestrzenna wobec obszarów wiejskich będzie zmierzać do uruchomienia istniejącego potencjału rozwojowego tych obszarów w celu zwiększenia ich konkurencyjności jako miejsca zamieszkania i pracy, wypoczynku oraz prowadzenia działalności gospodarczej i poprawy warunków życia mieszkańców. .

Infrastruktura energetyczna na obszarach wiejskich, sieci przesyłowe i dystrybucyjne oraz powiązania sieci przesyłowej między regionami będą modernizowane, także dla wsparcia dynamiki rozwoju wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Należy podjąć intensywne działania na rzecz modernizacji i rozwoju szeroko pojętej infrastruktury edukacji, a także tworzyć i modernizować infrastrukturę dla inkubowania przedsięwzięć społecznych i obywatelskich. Niezbędne jest również zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług umożliwiających podnoszenie wiedzy, umiejętności i aktywizację mieszkańców obszarów wiejskich.

Dla zwiększenia mobilności przestrzennej mieszkańców obszarów wiejskich niezbędne jest (...) utrzymanie oraz tworzenie nowych połączeń kolejowych, wzmocnienie regionalnego i lokalnego transportu autobusowego w relacjach zamiejskich, umożliwiającego bezpośrednie powiązanie z obszarem metropolitalnym przyległych obszarów wiejskich oraz modernizację uzupełnienie sieci dróg na obszarach wiejskich oraz rozwój zintegrowanego transportu publicznego w relacji miasto – wieś. Jednocześnie należy (...) wspierać tworzenie infrastruktury i rozbudowę węzłów przesiadkowych transportu kołowego i kolejowego na obszarach wiejskich (opartej na budowie i rozwoju zintegrowanej infrastruktury transportu pasażerskiego w układzie lokalnym i regionalnym).

Planowanie przestrzenne na obszarach wiejskich powinno zachowywać najlepsze tradycyjne wzorce zabudowy w powiązaniu z postulatem zapobiegania nadmiernemu jej rozproszeniu i tworzenia zwartych skupisk ludności, zmniejszając energochłonność tworzonych w procesie rurbanizacji struktur, jednocześnie powinno uwzględniać potrzeby komunikacyjnych powiązań sieciowych zarówno lokalnych, jak i z dużymi ośrodkami miejskimi.

Szansą dla rozwoju wielu obszarów wiejskich jest osiąganie specjalizacji dzięki wykorzystaniu ich dziedzictwa kulturowego, zasobów przyrodniczych i krajobrazowych. Następować będzie wzmocnienie ekologicznych funkcji obszarów wiejskich poprzez zalesianie gruntów porolnych, odtwarzanie stosunków hydrologicznych oraz włączenie niektórych terenów rolniczych do systemu korytarzy ekologicznych.

- Wspomaganie spójności w specyficznych obszarach problemowych, w tym wspomaganie obszarów o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe.

Gwarancją zapewnienia funkcjonalnej i przestrzennej spójności tych obszarów z siecią głównych ośrodków miejskich jest zapewnienie dostępu mieszkańcom wszystkich terytoriów (...) do podstawowych usług na obszarach przez nich zamieszkanych (do 30 minut dojazdu) oraz dostępu do usług wyższego rzędu zlokalizowanych w głównych ośrodkach miejskich (1,5 godz.).

2) *Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.*

- Poprawa dostępności ośrodków subregionalnych i obszarów wiejskich oraz poprawa dostępności do obszarów o najniższym poziomie dostępności czasowej do największych miast.

Utrudniony dostęp do usług publicznych m.in. do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej czy infrastruktury do odzysku – w tym recyklingu – oraz unieszkodliwiania odpadów lub ich niska jakość pogłębiają depopulację na obszarach wiejskich oraz generują dalsze problemy społeczne (bezrobocie, bierność społeczna), co skutkuje marginalizacją gospodarczą i społeczną obszarów o utrudnionym dostępie. Zapewnienie dostępu do dóbr i usług publicznych oraz podnoszenie ich jakości umożliwia rozwój obszarów wiejskich.

Rozbudowa infrastruktury transportowej umożliwi oddziaływanie najsilniejszych obszarów wzrostu na inne ośrodki, co ma duże znaczenie dla zwiększania konkurencyjności polskich regionów jako spójnych jednostek terytorialnych.

3) *Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.*

- Integracja działań w zakresie funkcjonowania spójnej sieci ekologicznej, przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej,

Na poziomie regionalnym i lokalnym wymagane jest uszczegółowienie właściwe dla odpowiedniej skali planistycznej oraz dostosowanie struktur krajobrazu tworzących obszar korytarza ekologicznego do wymagań bytowych i migracyjnych grup gatunków chronionych o określonych potrzebach terytorialnych. Dodatkowo wymagane jest powiększenie systemu o trasy przelotów ptaków, nietoperzy i migracji organizmów wodnych. Poziom regionalny odpowiada także za wskazanie poziomu ochrony prawnej biocentrów i korytarzy migracyjnych.

Przeciwdziałanie fragmentacji systemów przyrodniczych będzie polegało na uwzględnianiu potencjału środowiska przyrodniczego i obligatoryjnym wybieraniu rozwiązań najmniej uciążliwych dla środowiska oraz zarządzaniu przestrzenią funkcjonalną korytarzy ekologicznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i studiach gminnych, szczególnie przy planowaniu infrastruktury komunikacyjnej i wskazywaniu gruntów do urbanizacji.

- Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej (EKK).

Konsekwentna realizacja celów Konwencji dotyczących wzajemnych relacji człowiek – krajobraz w ramach przestrzennego zagospodarowania kraju i regionów, a także na szczeblu lokalnym wymaga, aby wdrożenie EKK obejmowało trzy poziomy działań: rozpoznanie zasobów, gospodarowanie nimi i edukację wspomagającą. Gospodarowanie krajobrazami dotyczy zarówno podejmowanych działań ochronnych jak i planowania wykorzystywania zidentyfikowanych walorów w procesie rozwoju, nadawania nowych funkcji obiektom, projektowania i realizacji nowych struktur. Działania w tym zakresie skoncentrują się na objęciu ochroną prawną najcenniejszych pod względem przyrodniczym i kulturowym krajobrazów naturalnych i historycznych, w tym układów (...) ruralistycznych oraz stanowisk archeologicznych.

- Racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym zapobieganie występowaniu deficytu wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego.

Istniejąca konieczność zminimalizowania skutków ekstremalnych zjawisk, takich jak powodzie i susze, wymaga – poza działaniami wynikającymi bezpośrednio z zarządzania ryzykiem powodzi – programowania w planowaniu przestrzennym działań mających na celu zwiększenie retencji wodnej do 15% średniego odpływu rocznego w drodze realizacji zbiorników dużej i małej retencji, a także mikroretencji obszarowej i przyobiektowej.

Racjonalne gospodarowanie zasobami wód podziemnych zapewniające równowagę poboru i zasilania będzie obejmowało ochronę w planie krajowym, wojewódzkim i studium gminnym zasobów wód podziemnych,(...). Wprowadzony ponadto zostanie wymóg lokalizowania przemysłów wodochłonnych wyłącznie na obszarach wyznaczonych w planach wojewódzkich.

- Wdrożenie działań mających na celu osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów.

Celem działań jest ograniczenie deficytu wody oraz ochrona jej jakości. Wprowadzona zostanie zasada obligatoryjnego współdziałania gmin i samorządów wojewódzkich w obszarach funkcjonalnych w celu poprawienia opłacalności gospodarki komunalnej i efektywnego ponoszenia kosztów społecznych gospodarki wodno-ściekowej oraz zagospodarowania odpadów komunalnych. W pzpw i studiach gminnych będą określane (po 2015 roku) obszary ochrony wód podziemnych i restytucji obszarów mokradłowych, wymagające ograniczeń w swobodzie użytkowania rolnego w tym utrzymywania trwałych form użytków rolnych, wprowadzania upraw leśnych, kształtowania zadrzewień śródpolnych i granicy rolno-leśnej w celu zapobiegania zanieczyszczeniom obszarowym.

- Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby.

Podstawowym kierunkiem działań planistycznych będzie kształtowanie struktur przestrzennych minimalizujących zapotrzebowanie na energię i zmniejszających emisję gazów cieplarnianych oraz umożliwiających zwiększenie komplementarnego wykorzystania OZE w celu dywersyfikacji zaopatrzenia w energię gmin i zmniejszenie uciążliwości niskiej emisji. W lokalizacji inwestycji należy również brać pod uwagę kształtowanie polityki energetycznej gmin wykorzystujących biomasę z odpadów lub stosujących metody termicznego przekształcania odpadów.

- Zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż kopalin i zwiększenie wykorzystania surowców wtórnych.

Dotychczasowe formy i metody ochrony złóż kopalin w planowaniu przestrzennym nie są wystarczające dla rozwiązywania konfliktu interesów dotyczących zagospodarowania powierzchni nad złożem, zarządzania współwystępującymi zasobami środowiska podlegającymi ochronie i zabezpieczenia możliwości eksploatacji złóż, niezależnie od stopnia rozpoznania złoża.

Szczególnie istotne jest określenie surowców strategicznych: energetycznych, metalicznych, chemicznych i skalnych i obligatoryjne uwzględnianie w aktach planistycznych lokalizacji niezagospodarowanych złóż tych surowców.

4) Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.

- Przeciwdziałanie zagrożeniu utraty bezpieczeństwa energetycznego i odpowiednie reagowanie na to zagrożenie, m.in. zwiększenie możliwości wydobycia gazu ziemnego na terytorium Polski, w tym ze złóż niekonwencjonalnych (np. gaz łupkowy) oraz zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

Rozwój infrastruktury energetycznej będzie polegał na bardziej równomiernym rozmieszczeniu elektrowni na terenie kraju oraz sieci przesyłowych energii elektrycznej i gazu, która może wymagać rozbudowy w związku z ewentualnym zwiększeniem wydobycia gazu na terenie Polski, rozbudową sieci przesyłowej najwyższych napięć niezbędnej dla przyłączenia nowych źródeł wytwórczych, w tym OZE i wyprowadzenia z nich mocy, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii poprzez budowę nowych mocy (...).

Jedną z możliwości zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego kraju jest wykorzystanie gazu ziemnego występującego w łupkach ilastych. Dotychczas gaz ten nie był wydobywany ze względu na brak odpowiedniej technologii. W najbliższych latach nastąpi na znacznym obszarze kraju intensyfikacja badań geologicznych dotyczących zasobów gazu ziemnego z wykorzystaniem nowoczesnych technik poszukiwawczych i rozpoznawczych. Odkrycia opłacalnych ekonomicznie

złóż będą się wiązały z traktowanymi priorytetowo inwestycjami w zakresie zagospodarowania niekonwencjonalnych złóż gazu ziemnego. Powstanie konieczność uwzględniania nowych obszarów eksploatacji (prawdopodobnie rozproszonych na obszarze kraju) i uwzględniania ich ograniczeń w ramach planów zagospodarowania na poziomie krajowym i regionalnym oraz planów miejscowych.

W warunkach polskich do źródeł energii odnawialnej o największym potencjale ekonomicznym należy zaliczyć energię wiatru, wykorzystanie biomasy i biogazu oraz energię geotermalną. Ze względu na rozproszenie tych źródeł będzie musiało nastąpić przystosowanie krajowej sieci przesyłowej i dystrybucyjnej do odbioru tak wytwarzanej energii.

- Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych oraz przeciwdziałanie skutkom suszy.

W planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich szczebli zostaną uwzględnione granice obszarów przedstawione na mapach zagrożenia powodziowego, mapach ryzyka powodziowego oraz odpowiednie działania techniczne i nietechniczne zmniejszające ryzyko szkód powodziowych, w tym ustalenia określone w planach zarządzania ryzykiem powodziowym.

Na obszarach o szczególnie cennych walorach przyrodniczych i krajobrazowych działania służące minimalizowaniu ryzyka powodziowego powinny wykorzystywać przede wszystkim rozwiązania jak najmniej inwazyjne dla środowiska przyrodniczego.

Zostaną określone potrzeby retencyjne w obszarach dorzeczy i sposoby działań dla uzyskania wskaźnika retencyjności 12-15% odpływu średniego rocznego z obszaru Polski (7-9 mld m^3), w celu konsekwentnego wprowadzenia ich do planów zagospodarowania przestrzennego.

5) *Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.*

- Wprowadzenie zintegrowanego (spójnego i hierarchicznego) planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego zdolnego do efektywnej koordynacji działań podmiotów publicznych i polityk publicznych mających największe znaczenie dla zagospodarowania przestrzennego na różnych poziomach zarządzania.

Na poziomie lokalnym podstawowym dokumentem pozostaje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, spójny ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Studium powinno wiązać również inne dokumenty oraz wszelkie decyzje wydawane w gminie w odniesieniu do gospodarowania przestrzenią i zmian przeznaczenia terenów, uwzględniając zadania wynikające z dokumentów rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego szczebla krajowego i regionalnego, a także realizujących długoterminowe cele rozwoju lokalnego, niestojące z nimi w sprzeczności.

Na poziomie lokalnym wybrane rozwojowe obszary gminy zostaną uwzględnione w zadaniach wynikających z dokumentów rozwoju społeczno-gospodarczego szczebla krajowego i regionalnego.

- Wzmocnienie instytucjonalne i jakościowe planowania przestrzennego.

Wzmocnienie planowania przestrzennego wymaga zmian instytucjonalnych na poszczególnych poziomach administracyjnych oraz wprowadzenia systemu monitoringu i stałej oceny stanu zagospodarowania przestrzennego. Pracownicy administracji publicznej zajmujący się planowaniem procesów rozwojowych, w tym przestrzennych, oraz realizacją przedsięwzięć z nich wynikających będą podlegać procesowi kształcenia ustawicznego, stałemu procesowi podnoszenia wiedzy i kompetencji w zakresie zagadnień dotyczących jakości przestrzeni i polityki przestrzennej. W ramach promocji kultury przestrzeni prowadzona będzie edukacja obywatelska i popularyzacja problematyki środowiska zurbanizowanego, zwłaszcza w aspekcie aktywnego udziału społeczeństwa w procesach planowania.

- Budowa systemu monitorowania procesów przestrzennych i ich oceny. Partnerstwo terytorialne w planowaniu i zarządzaniu procesami rozwojowymi.

Osiągnięcie pełnej i rzeczywistej jawności planowania we wszystkich fazach oraz umożliwienie aktywnej partycypacji społecznej w każdej z nich stanowi o poziomie nowoczesnego zarządzania przestrzenią. Działania służące włączeniu partnerów w system planowania będą polegały m.in. na wprowadzeniu obowiązku publikacji w Biuletynie Informacji Publicznych (BIP) gminy uchwał, dotyczących dokumentów planistycznych wraz z załącznikami graficznymi i innymi, stanowiącymi dokumentację planistyczną; wprowadzeniu na etapie wyłożenia projektów studiów gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego do konsultacji społecznych (także w formie elektronicznej), obowiązku umieszczania wyżej wymienionych projektów na stronie internetowej gminy oraz w BIP, w oparciu o Ustawę o infrastrukturze informacji przestrzennej.

TYPOLOGIA OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH

Przedmiotem polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest całe jego terytorium, a jej cele i instrumenty są różnicowane w zależności od specyfiki poszczególnych **obszarów funkcjonalnych** i ukierunkowane są na wykorzystanie ich specyficznego potencjału geograficznego dla osiągania celów rozwojowych kraju.

Dla realizacji celów KPZK 2030 wyznaczono obszary funkcjonalne, które będą delimitowane na różnych poziomach zarządzania (krajowym, regionalnym, lokalnym). Do obszaru gminy Kaliska można odnieść następujące typy obszarów funkcjonalnych:

Funkcjonalne obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych: *Obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych kraju znajdują się w procesie postępującej integracji funkcjonalnej z najważniejszymi ośrodkami miejskimi. Charakteryzują się (...) specjalizacją wynikającą z bliskości miast lub/i miejscami pracy w innych niż rolnictwo sektorach gospodarki (przemysł, budownictwo, turystyka, rekreacja – drugie domy mieszkańców miast, leśnictwo, uzupełniająco administracja oraz inne służby publiczne;) dostępem do zatrudnienia w ośrodkach miejskich (migracje wahadłowe); zazwyczaj dobrym i średnim dostępem do podstawowych usług publicznych; względnie dobrą dostępnością komunikacyjną do usług wyższego rzędu zlokalizowanych w ośrodkach miejskich; Jednym z celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju na tych obszarach jest utrzymanie i rozwijanie więzi społeczności lokalnych i zachowanie prawidłowych relacji między istniejącymi strukturami przestrzennymi.*

Obszary ochrony gleb dla celów produkcji rolnej: *W planach zagospodarowania przestrzennego województw na zasadzie zalecenia oraz w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin zostaną wyznaczone obszary roślinnej rolniczej przestrzeni produkcyjnej, chroniące przed zmianą użytkowania gleby o najwyższej przydatności dla produkcji roślinnej.*

Obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych:

Są to obszary funkcjonalne, wobec których konieczne jest stosowanie działań ochronnych, ograniczeń i wykluczeń funkcji oraz specyficznych form użytkowania ze względu na ich wartość przyrodniczą, kulturową lub szczególne znaczenie dla ochrony zasobów naturalnych.

Wskazane obszary wymagają uwzględnienia w obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz w studiach i planach miejscowych gmin, a ponadto podjęcia niezbędnych działań zgodnych z przeznaczeniem każdego z tych obszarów.

> ***Obszary cenne przyrodniczo*** *- Na obszarach Natura 2000 i innych objętych ochroną cennych przyrodniczo terenach oraz w korytarzach ekologicznych za dominującą uznaje się funkcję przyrodniczą i ochronną. Na obszarach wyznaczanych dla ochrony krajobrazu (PK, OChK)_ograniczeniu podlega przede wszystkim lokalizacja turbin wiatrowych, plantacji, jednolitych upraw wielkopowierzchniowych i obiektów kubaturowych niedostosowanych do otoczenia.*
>
> ***Obszary ochrony krajobrazów kulturowych*** *- W celu stworzenia systemu zmierzającego do zahamowania postępującej degradacji środowiska kulturowego, nieodwracalnej utraty krajobrazów historycznych i tworzących tożsamość miejsca, w tym rozwiązania konfliktów społecznych związanych z degradacją przestrzeni przyrodniczej, zabytkowych zespołów*

urbanistycznych i ruralistycznych, zabytków architektonicznych, konieczne jest wprowadzenie do dokumentów planistycznych wszystkich szczebli zintegrowanej ochrony środowiska kulturowego, umożliwiającej gospodarowanie krajobrazem w celu podniesienia konkurencyjności regionów.

***Obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych** - Racjonalne gospodarowanie zasobami wód ujmowanych na potrzeby zaopatrzenia ludności oraz dla rozwoju gospodarczego powinno zapewniać równowagę poboru i odtwarzania zasobów, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiednio wysokiego poziomu oczyszczania wód zużytych.*

***Obszary ochrony strategicznych złóż kopalin** - Wskazanie tych obszarów jest szczególnie istotne dla terenów występowania złóż, których eksploatacja nie została jeszcze podjęta. Oprócz określenia przestrzennego występowania złóż (delimitacji) należy także zdefiniować rodzaje działań możliwych do prowadzenia na tych terenach do czasu rozpoczęcia eksploatacji tych złóż.*

Sformułowane wyżej cele i kierunki działań polityki przestrzennej wraz z typologią obszarów funkcjonalnych KPZK 2030 stanowią ustalenia i zalecenia wymagane do wprowadzenia do planów zagospodarowania województw oraz poprzez nie do uwzględnienia w planowaniu na szczeblu gminnym.

2.2. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju województwa i planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego

Opracowano na podstawie:
- informacji i wniosków Zarządu Województwa Pomorskiego z opracowań regionalnych opracowanych dla obszaru całej gminy, grudzień 2012r.

oraz

- Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego – Uchwała Nr 1004/XXXIX/09 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 października 2009 roku

- Strategii rozwoju woj. pomorskiego 2020 – przyjętej Uchwałą Nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 r

Strategia rozwoju województwa a gmina Kaliska

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 została przyjęta Uchwałą Nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 r.

W przyjętej Strategii zaprezentowano następującą wizję województwa pomorskiego w 2020 r.:

Pomorskie w roku 2020 to region:

- ***trwałego wzrostu, w którym uruchamiane i wykorzystywane są zróżnicowane potencjały terytorialne dla wzmocnienia i równoważenia procesów rozwojowych;***
- ***o unikatowej pozycji, dzięki aktywności społeczeństwa obywatelskiego, silnemu kapitałowi społecznemu i intelektualnemu, racjonalnemu zarządzaniu zasobami środowiska, gospodarczemu wykorzystaniu potencjału morza oraz inteligentnym sieciom infrastrukturalnym i powszechnemu stosowaniu technologii ekoefektywnych;***
- ***będący liderem pozytywnych zmian społecznych i gospodarczych w Polsce i w obszarze Południowego Bałtyku.***

Dla realizacji wizji województwa pomorskiego wyznaczono 3 cele strategiczne: **NOWOCZESNA GOSPODARKA, AKTYWNI MIESZKAŃCY, ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ,** dla których następnie sformułowano cele operacyjne oraz określono kierunki działań, spośród których dla obszaru gminy Kaliska najistotniejsze zaprezentowano w poniższej tabeli:

Cel operacyjny (numeracja zgodna ze strategią województwa)	Kierunki działań (numeracja zgodna ze strategią województwa)	Warunki sukcesu
Cel strategiczny 1 - NOWOCZESNA GOSPODARKA		
1.1 Wysoka efektywność przedsiębiorstw	1.1.1 Upowszechnianie innowacji w przedsiębiorstwach i transfer wiedzy do gospodarki 1.1.2 Wsparcie ekspansji zagranicznej przedsiębiorstw 1.1.3 Pozyskiwanie inwestycji zewnętrznych	- Wzrost zaufania i intensyfikacja współpracy między kluczowymi partnerami, m.in. w zakresie upowszechniania innowacji, transferu wiedzy do gospodarki oraz pozyskiwania nowych inwestycji; - **Poprawa sprawności administracyjnej w obsłudze inwestycji (m.in. przygotowanie planistyczne, podatki i opłaty lokalne, decyzje administracyjne, zachęty);**
1.3 Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna	1.3.1 Rozwój sieciowych i kompleksowych produktów turystycznych	- Utrzymanie wizerunku województwa jako regionu dysponującego atrakcyjną ofertą turystyczną oraz sprzyjającego organizacji dużych przedsięwzięć kulturalnych i sportowych; - Rozwój współpracy między sektorem publicznym, branżą turystyczną i podmiotami działającymi w obszarze kultury w zakresie tworzenia wspólnych, sieciowych, ponadlokalnych produktów turystycznych oraz oferty kulturalnej
Cel strategiczny 2 - AKTYWNI MIESZKAŃCY		
2.1 Wysoki poziom zatrudnienia	2.1.1 Aktywizacja biernych zawodowo i bezrobotnych 2.1.2 Wspieranie rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw	- Koordynacja działań w zakresie aktywizacji osób biernych zawodowo między instytucjami rynku pracy, pomocy i integracji społecznej, przy aktywnym współudziale organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej - Nawiązanie partnerskich, długofalowych relacji

	2.1.3 Poprawa jakości ponadgimnazjalnego kształcenia zawodowego i kształcenia ustawicznego	między samorządami, odpowiedzialnymi za kształcenie zawodowe na swoim terenie, a pracodawcami i środowiskiem akademickim.
2.2 Wysoki poziom kapitału społecznego	2.2.1 Systemowe wzmacnianie potencjału organizacji pozarządowych **2.2.2 Podnoszenie poziomu tożsamości regionalnej i lokalnej oraz integracja społeczności lokalnych** 2.2.3 Aktywne uczestnictwo w kulturze, sporcie i rekreacji 2.2.4 Kompleksowa rewitalizacja i rozwój przestrzeni publicznych	- Wzrost zaufania i intensyfikacja współpracy pomiędzy kluczowymi partnerami, szczególnie w relacji: jednostki samorządu terytorialnego – organizacje pozarządowe
2.3 Efektywny system edukacji	2.3.1 Zapewnienie wysokiej jakości edukacji na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym **2.3.2 Poprawa dostępu do edukacji przedszkolnej i zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3** 2.3.3 Rozwój systemowego wsparcia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych (w tym szczególnie uzdolnionych)	- Trwała współpraca między jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami oświatowymi, instytucjami rynku pracy i organizacjami pozarządowymi w zakresie poprawy jakości edukacji uwzględniającej rozwój kompetencji kluczowych na każdym etapie edukacyjnym - Współdziałanie uczniów, nauczycieli, rodziców i jednostek samorządu terytorialnego dla poprawy jakości kształcenia na każdym etapie edukacji
2.4 Lepszy dostęp do usług zdrowotnych	2.4.1 Intensyfikacja działań profilaktycznych i diagnostycznych w zakresie chorób cywilizacyjnych	- Wprowadzenie systemowych rozwiązań w zakresie działań profilaktycznych i diagnostycznych w zakresie chorób cywilizacyjnych
Cel strategiczny 3 - ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ		
3.1 Sprawny system transportowy	3.1.1 Rozwój systemów transportu zbiorowego 3.1.2 Rozwój sieci drogowej wiążącej miasta powiatowe regionu z Trójmiastem oraz ich otoczeniem 3.1.3 Modernizacja infrastruktury wiążącej węzły multimodalne z układem transportowym regionu	- Skuteczna promocja alternatywnych wobec samochodu środków transportu - Uzgodniona i skoordynowana realizacja *planów zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego* na wszystkich poziomach w województwie
3.2 Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna	3.2.1 Wsparcie przedsięwzięć z zakresu efektywności energetycznej	- Wysoka świadomość wszystkich partnerów w zakresie korzyści płynących

	3.2.2 Wsparcie przedsięwzięć z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii	z podejmowania działań z zakresu poprawy bezpieczeństwa energetycznego, efektywności energetycznej oraz wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, a także istnienie skutecznych mechanizmów wsparcia ww. przedsięwzięć
	3.2.3 Rozwój systemów zaopatrzenia w ciepło i zwiększanie zasięgu ich obsługi	
	3.2.4 Zmiana lokalnych i indywidualnych źródeł energii w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń	
3.3 Dobry stan środowiska	3.3.1 Rozwój systemów odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych oraz wód opadowych i roztopowych	- Uporządkowany system prawny gospodarki przestrzennej - Systemowa współpraca podmiotów sektora gospodarki wodnej
	3.3.2 Ograniczanie zagrożeń powodziowych	
	3.3.3 Rozwój kompleksowych systemów zagospodarowania odpadów komunalnych	
	3.3.4 Zachowanie walorów przyrody i poprawa spójności przyrodniczej	
	3.3.5 Rozwój monitoringu środowiska oraz zagrożeń powodziowych	

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa a gmina Kaliska

Z dokumentu PZPW wybrano informacje i zapisy, ustalenia dotyczące wyznaczonych w nim kierunków rozwoju przestrzennego i polityki przestrzennej odnoszące się do obszaru gminy Kaliska oraz (w uzasadnionych przypadkach) do najbliższego otoczenia. Ustalenia szczególnie istotne dla kształtowania struktury funkcjonalno - przestrzennej obszaru gminy Kaliska zostały wyróżnione w tekście poprzez umieszczenie ich w ramce.

Przedstawione poniżej zadania polityki przestrzennej oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego stanowią wypis z tekstu planu. Przy akapitach dotyczących poszczególnych zagadnień przestrzennych dodano odniesienie do stron dokumentu planu oraz odniesienie do rysunków planu – zgodnie z numeracją zastosowaną w dokumencie.

Generalną zasadę realizowaną w prowadzeniu polityki przestrzennej powinno stanowić **długookresowe równoważenie rozwoju** różnych sfer życia i działalności w przestrzeni województwa. Zasada ta realizowana winna być jako **polityka równoważenia rozwoju** *„przejawiająca się kształtowaniem ośrodków, pasm i stref aktywności, warunkujących rozwój przedsiębiorczości i innowacji w miejscach, które są i będą wybierane przez mechanizmy gospodarki rynkowej oraz aktywne inicjowanie i wspomaganie przedsięwzięć samorządów lokalnych i podmiotów publicznych, przy jednoczesnym zachowaniu cech, zasobów i*

walorów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu warunkujących wysoką jakość życia i zdrowie mieszkańców".

System obszarów chronionych

A. Zadania polityki przestrzennej (PZPWP str.210-213, rysunek nr 40)

1) Utrzymanie istniejących form ochrony przyrody oraz dążenie do poprawy ciągłości przestrzennej systemu obszarów chronionych i powiązań ekologicznych, poprzez m.in:
   a) Kształtowanie spójnego systemu obszarów chronionych i powiązań ekologicznych (płatów i korytarzy ekologicznych).
   b) Zachowanie ciągłości przestrzennej korytarzy ekologicznych.
   c) Stosowanie rozwiązań minimalizujących wpływ inwestycji infrastrukturalnych, przez rozważenie rozwiązań alternatywnych w przypadku kolizji z wartościami przyrodniczymi, kulturowymi i krajobrazowymi oraz stosowanie kompensacji przyrodniczej w przypadku braku możliwości zastosowania rozwiązań alternatywnych.

B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

1) **Zachowanie ustanowionych form ochrony przyrody**: parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, obszarów NATURA 2000, pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

2) Powiększenie powierzchni obszarów prawnie chronionych o nie objęte dotychczas ochroną obszary cenne przyrodniczo i wskazane do ochrony (m.in. utworzenie parków krajobrazowych Dolnej Wisły, **Doliny Wdy**, Bytowskiego i Lęborskiego) oraz wprowadzenie form indywidualnej ochrony przyrody (...)

3) Ukształtowanie struktury powiązań ekologicznych regionu (...)

   a) ***Płat ekologiczny rangi ponadregionalnej - Borów Tucholskich*** *- zwarte kompleksy leśne środkowej części Borów Tucholskich, rozdzielone korytarzem ekologicznym Brdy (element ponadregionalnego korytarza), pomiędzy korytarzami doliny Gwdy na zach. i doliną Wdy (element ponadregionalnego korytarza) na wsch. W kierunku południowym kompleks leśny przechodzi na obszar woj. kujawsko-pomorskiego i łączy się korytarzami ekologicznymi dolin rzecznych z lasami Pojezierza Wałeckiego i doliny Noteci. Stanowi on element składowy większej jednostki rangi ponadregionalnej – Pojezierza Południowopomorskiego*

   b) ***Korytarz ekologiczny pojezierny północny*** *– obejmuje pas pojezierzy Polski Północnej* ***rangi ponadregionalnej,*** *obejmujący na terenie gminy dolinę Wdy i tereny z nią sąsiadujące. obejmuje pas pojezierzy Polski północnej – od Puszczy Augustowskiej i Białowieskiej przez Pojezierze Iławskie, dolinę Wisły, Bory Tucholskie, Pojezierze Kaszubskie. W granicach województwa obejmuje środkowo-zachodnią część lasów Pojezierza Iławskiego i dolinę rzeki Liwy, którą dociera do korytarza Wisły. Główny ciąg korytarza przekracza Wisłę na linii kompleksu leśnego poniżej miejscowości Sadlinki. Druga (północna) odnoga korytarza przebiega od kompleksu leśnego w rejonie Sadlinek do kompleksu leśnego w sąsiedztwie rezerwatów Wiosło Małe i Wiosło Duże, dalej (doliną rzeki Struga Młyńska) do kompleksów leśnych w rejonie miejscowości i rezerwatu Udzierz. Tu następuje rozdzielenie linii przebiegu korytarza na część północną, biegnącą północnym krańcem Borów Tucholskich w rejon Jez. Wdzydze oraz południową, przez centralną częścią Borów Tucholskich – dolina rzeki Brdy. Dalej północny fragment korytarza biegnie przez kompleksy leśne wzdłuż doliny Wdy, a następnie doliny Słupi. Fragment południowy poprzez lasy Wdeckiego i Tucholskiego Parku Krajobrazowego, wzdłuż doliny Brdy i w rejonie Parku Narodowego Bory Tucholskie, w kierunku południowo-zachodnim, lasami ku dolinie Gwdy. Ten fragment krajowego korytarza lokuje się w obrębie wielkiego płatu ekologicznego Borów Tucholskich i wspólnie z nim odgrywa ogromną rolę jako ostoja przyrodnicza, kształtując warunki zachowania różnorodności biologicznej całej środkowo-północnej Polski*

System ochrony środowiska kulturowego

A. Zadania polityki przestrzennej (PZPWP str.213-216, rysunek nr 42)

1) Zachowanie i eksponowanie przestrzennych świadectw tradycji morskich kraju i województwa, najwartościowszych zespołów i obiektów środowiska kulturowego, wzmacniających wizerunek regionu jako integralnego elementu środowiska kulturowego Europy Bałtyckiej.

2) Zachowanie różnorodności kulturowej województwa oraz zapewnienie dostępności zasobów i walorów dziedzictwa kulturowego, jako atutu w rozwoju zrównoważonym i konkurencyjności przestrzeni województwa.

3) **W gminnych dokumentach planistycznych należy:**

   a) zidentyfikować istniejące i potencjalne konflikty funkcjonalno-przestrzenne związane z ochroną walorów kulturowych.

   b) zidentyfikować elementy charakterystyczne krajobrazu kulturowego oraz określić zasady ich ochrony (np.: wskazanie wytycznych dotyczących zgodnych z tożsamością miejscowości zasad: posadowienia obiektów na działce, formy obiektu, detalu architektonicznego).

c) określić elementy charakterystyczne w przypadku dóbr kultury współczesnej, które winny zostać zachowane.

B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

1) Ochrona i odnowa charakterystycznych zasobów dziedzictwa kulturowego regionu, m.in.: **układów** urbanistycznych **i ruralistycznych**, **zabytków wsi pomorskiej**, dziedzictwa morskiego i rzecznego, **dziedzictwa budownictwa ceglanego** (przede wszystkim najstarsze kościoły i założenia klasztorne, zamki krzyżackie) i **drewnianego** (przede wszystkim dziedzictwo kulturowe Ziemi Słupskiej, Żuław, Powiśla, Kaszub i **Kociewia**), **obiektów dziedzictwa obronnego i techniki** (w tym systemów hydrotechnicznych), kultury materialnej portów morskich i rzecznych oraz wsi rybackich, materialnych reliktów dziedzictwa solidarnościowego, zespołów rezydencjalnych, zespołów zieleni urządzonej, wybitnych dóbr kultury współczesnej.

2) Ekspozycja i udostępnienie stanowisk archeologicznych o własnej formie krajobrazowej.

3) Obejmowanie ochroną miejsc o wyjątkowych wartościach, gdzie została zachowana historyczna struktura przestrzeni i szczególne walory przyrodniczo-krajobrazowe – zalecane formy ochrony to odpowiednie zapisy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub powołanie parku kulturowego.

System ochrony walorów krajobrazu

A. Zadania polityki przestrzennej (PZPWP str.216-220, rysunek nr 43)

1) Zachowanie i eksponowanie najwartościowszych zespołów i fragmentów krajobrazu, panoram widokowych i wnętrz architektoniczno-krajobrazowych dla wzmacniania wizerunku regionu.

2) Kształtowanie nowych walorów krajobrazowych, w tym odtworzenie krajobrazów zdegradowanych oraz przeciwdziałanie procesom zagrażającym walorom krajobrazu.

B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

1) Uzupełnienie sieci obszarów ochrony krajobrazu o nowy **park krajobrazowy Doliny Wdy** i poszerzenie **Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Wierzycy**;

2) Ochrona przedpola ekspozycji bądź poprawa wyeksponowania m.in. przez ograniczenie wprowadzania zabudowy, zalesień, reklam wielkoformatowych i innych przekształceń, ochronę charakterystycznych akcentów i dominant, odtwarzanie wartościowych elementów obiektów zabytkowych i historycznych sylwet panoramicznych.

3) Zachowanie przedpola ekspozycyjnego przez ograniczenie wprowadzania zabudowy, zalesień, reklam wielkoformatowych i innych przekształceń mogących przesłonić ekspozycję lub obniżyć walory krajobrazu wzdłuż ciągów drogowych.

4) Ochrona makrownętrz krajobrazowych, jako elementów odzwierciedlających atrakcyjność i różnorodność krajobrazową województwa (m.in.: przez ochronę przed dewastacją istniejących walorów, ograniczenie wprowadzania intensywnej zabudowy terenów otwartych, ograniczenie wprowadzania obcych kulturowo form zagospodarowania terenu).

5) **W gminnych dokumentach planistycznych należy określić:**

a) elementy i obszary charakterystyczne dla krajobrazu kulturowego miejscowości oraz szczegółowe zasady ich przekształceń,

b) strefy krajobrazu zdegradowanego oraz zasady i kierunki ich przekształceń,

c) sposoby rekompozycji, restylizacji i uporządkowania chaotycznych układów zabudowy,

d) zasady zagospodarowania punktów widokowych i ochrony panoram widokowych.

6) Podejmowanie czynnych działań – restytucji, rewaloryzacji i rekultywacji elementów przyrodniczych i architektoniczno- kulturowych decydujących o zachowaniu lub przywróceniu walorów krajobrazowych specyficznych dla poszczególnych typów obszarów.

7) Podejmowanie działań ochronnych na obszarach wiejskich mających na celu utrzymanie przestrzeni otwartych cennych krajobrazowo, w tym głównie ochrona terenów leśnych i rolnych, poprzez wyłączanie ich z terenów potencjalnie przeznaczanych pod zabudowę.

Ochrona zasobów środowiska

A. Zadania polityki przestrzennej (PZPWP str.220-223, rysunek nr 44)

1) Zachowanie i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego (abiotycznego – kopaliny, gleby, wody, powietrze i biotycznego – bioróżnorodność), kształtującymi jakość przestrzeni, warunki życia i zrównoważony rozwój regionu ze szczególnym uwzględnieniem rekreacji i turystyki.

B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

1) **Ochrona litosfery i zasobów kopalin**.

a) Zagospodarowanie przestrzeni w strefie występowania udokumentowanych złóż kopalin w sposób zapewniający w przyszłości możliwość podjęcia eksploatacji, z uwzględnieniem potrzeby i wymogów ochrony walorów krajobrazowych.

b) Eksploatacja surowców mineralnych przede wszystkim na obszarach objętych obecnie wydobyciem, jeśli brak przeciwwskazań środowiskowych i podejmowanie wydobycia na nowych terenach tylko w sytuacjach gdzie przeciwwskazania środowiskowe nie przeważają opłacalności ekonomicznej.

c) Rewaloryzacja i rekultywacja największych powierzchniowo obszarów o cechach rzeźby przekształconych antropogenicznie, w kierunku przywrócenia im charakteru zbliżonego do naturalnego – w szczególności na obszarach poprzemysłowych i poeksploatacyjnych.

2) **Ochrona gruntów rolnych i leśnych.**

a) Zachowanie (niepomniejszanie) co najmniej obecnej powierzchni terenów leśnych i stosowanie kompensacji przyrodniczej przy przeznaczeniu na cele nieleśne.

b) Powiększanie areału gruntów leśnych przez zalesianie gruntów o najniższych walorach produkcyjnych i zagrożonych procesami erozyjnymi, wzmacniające ich ekologiczną stabilność, spójność przestrzenną struktur ekologicznych – szczególnie w centralnej, pojeziernej części województwa oraz w zdefiniowanych korytarzach ekologicznych.

c) Ochrona gleb o najwyższej przydatności rolniczej (w tym zapobieganie rozczłonkowaniu zwartej przestrzeni produkcyjnej) pochodzenia mineralnego i organicznego w klasach bonitacyjnych I–III.

3) **Ochrona zasobów i jakości wód.**

a) Objęcie ochroną jezior lobeliowych i dystroficznych na obszarze całego województwa.

b) Zachowanie istniejących terenów hydrogenicznych – wód powierzchniowych, mokradeł i torfowisk oraz odtwarzanie i odnawianie obszarów tzw. małej retencji

c) Ustanawianie w miarę potrzeb stref ochronnych ujęć wód (podziemne i powierzchniowe) oraz obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych wraz z prowadzeniem monitoringu tych wód w tych strefach i obszarach ochronnych.

4) **Ochrona zasobów biosfery.**

a) Oszczędne gospodarowanie przestrzenią szczególnie na obszarach istotnych z punktu widzenia ochrony bioróżnorodności.

b) Ograniczanie lokalizowania elementów infrastrukturalnych zagrażających funkcjonowaniu korytarzy ekologicznych (np. farmy wiatrowe, elektrownie wodne, infrastruktura transportowa).

c) Wprowadzenie zalesień, zakrzewień i zadarnień jako elementu odbudowy naturalnych powiązań ekologicznych, m.in. wzdłuż dolin rzecznych – stanowiących potencjalne korytarze ekologiczne oraz na obszarach wzmacniających wewnętrzną spójność całej sieci i zwartość przestrzenną zbiorowisk leśnych.

5) **Ochrona powietrza atmosferycznego.**

a) Poprawa jakości powietrza atmosferycznego, szczególnie w miastach, głównie poprzez ograniczanie wielkości emisji gazów i pyłów do atmosfery.

b) W dokumentach planistycznych gmin (miasta) należy wyznaczyć korytarze przewietrzające.

6) **Ochrona przed hałasem i wibracjami.**

a) Wprowadzanie zabudowy technicznej i biologicznej ograniczającej rozprzestrzenianie hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych w obszarach zabudowy mieszkaniowej (...)

b) (...) modernizacja i przebudowa ciągów komunikacyjnych wraz z ciągami torowisk zgodnie z zasadami Zrównoważonego Rozwoju Transportu w Miastach (SUTP - *Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego dotyczący strategii tematycznej w sprawie środowiska miejskiego z dnia 11.01.2006, COM (2005) 718 wersja ostateczna).*

System osadniczy

1) **Hierarchia ośrodków i obszary obsługi (PZPWP str.224-225, rysunek nr 45)**

a) **Ośrodki regionalne II rzędu** (równoważenia rozwoju) – (**Starogard Gdański** – w odległości ok. 25km od gminy) miasta powiatowe powyżej 35 tys. mieszkańców, koncentrujące funkcje, których obszar oddziaływania przekracza granice powiatu (szpitale specjalistyczne, szkoły wyższe, centra kultury i sztuki, centra sportu i rekreacji, usługi komercyjne wyższego rzędu) – jednym z czynników wpływających na lokalizację takich usług jest własny potencjał ludnościowy ośrodka, wzmacniany przez ludność miejskiego obszaru funkcjonalnego

b) **Ośrodki ponadgminne - Czersk, Czarna Woda** (położone w niedużej odległości od gminy) - miasta powiatowe, które nie będące ośrodkami regionalnymi i nie predysponowane do tej roli, a także inne miasta pełniące rolę głównego ośrodka uzupełniającego w powiatowych obszarach obsługi.

2) **Kształtowanie systemu osadniczego województwa. (PZPWP str.225-227)**

A. Zadania i zasady polityki przestrzennej:

a) Wyrównywanie szans dostępu do usług publicznych i pracy na obszarze województwa, poprzez wykorzystanie hierarchicznej sieci ośrodków dla połączenia szerokiego zakresu i wysokiej jakości oferty z obiektywnymi uwarunkowaniami jej realizacji.

b) Uwzględnianie w planowaniu przestrzennym funkcjonowania powiązań: dom – praca – usługi, zapewniające – przy wysokiej jakości środowiska zamieszkania – minimalizację potrzeb transportowych i ograniczenie zużycia energii i emisji do środowiska, związanych z przemieszczaniem się.

B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

a) Utrzymanie policentrycznego charakteru osadnictwa przez:

- wzmocnienie rangi ośrodków regionalnych i ponadgminnych przez kreowanie przestrzeni miejskiej wysokiej jakości,

- ukształtowanie ośrodków regionalnych i ponadgminnych na centra życia miejsko-wiejskiej społeczności zamieszkałej na obszarze obsługi ośrodka poprzez poprawę dostępności do oferty usługowej i rynku pracy ośrodka dla ludności wiejskiej oraz warunków do świadczenia wszechstronnej obsługi potrzeb bytowych, gospodarczych i kulturalnych ludności terenów wiejskich, w tym zaspokajających potrzeby, które nie mogą być zrealizowane poza miastem.

b) Tworzenie przygotowanych planistycznie i infrastrukturalnie terenów inwestycyjnych dla strategicznych przedsięwzięć gospodarczych przez wyznaczenie w strukturze przestrzennej gmin obszarów wyłączonych z inwestycji mieszkaniowych i z inwestycji związanych z podstawową obsługą mieszkańców.

c) Wprowadzanie do gminnych dokumentów planistycznych uregulowań umożliwiających egzekwowanie **zakazu przeznaczania na nowe tereny osadnicze oraz inwestycyjne obszarów spełniających funkcje retencyjne lub zalewowe, w zakresie ochrony przeciwpowodziowej**.

d) Obszary atrakcyjne dla rozwoju turystyki i rekreacji należy wyłączyć z intensywnego monofunkcyjnego osadnictwa i inwestycji gospodarczych kolidujących z usługami turystyki.

e) Na obszarach cennych z punktu widzenia dziedzictwa kulturowego oraz posiadających wybitne wartości krajobrazu kulturowego, ważne dla kształtowania tożsamości regionu, należy:

- kształtować sieć osadniczą i nowe zainwestowanie mieszkaniowe oraz gospodarcze w powiązaniu z ochroną oryginalnych urządzeń i rozwiązań z zakresu techniki i infrastruktury (systemy wodne, irygacyjne, kanały i akwedukty, elektrownie, linie kolejowe, tunele, wiadukty);
- uwzględniać w procesach inwestycyjnych związanych z rozwojem jednostek osadniczych ochronę urządzonych, historycznych terenów zielonych, parków i zbiorników wodnych,
- stosować wzorce rozwoju przestrzennego obszarów zainwestowanych zmierzające do wyeksponowania atrakcji turystycznych, stworzenia właściwej oprawy dla zlokalizowanych na tych obszarach cennych obiektów i jednocześnie zapewnienie obsługi ruchu turystycznego,
- przyjąć wzorce rozwoju jednostek osadniczych uwzględniających ochronę zabytków i historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych, jak również umożliwiających ich efektywną ekonomicznie rewitalizację.

3) **Kształtowanie lokalnych elementów systemu osadniczego (PZPW str. 227-230)**

A. Zadania i zasady polityki przestrzennej:

a) Stosowanie wzorców rozwoju przestrzennego, zapewniających najefektywniejsze wykorzystanie obszarów istniejącego zainwestowania oraz **minimalizujących ekspansję na nowe obszary zainwestowania** kosztem przestrzeni otwartych.

- udostępnianie do zabudowy i zainwestowania kolejnych terenów zgodnie z potrzebami budowy całościowych struktur przestrzennych,
- wyłączenie z osadnictwa i zainwestowania gospodarczego określonych obszarów w celu ochrony przestrzeni otwartych,

b) **Domykanie granic zainwestowania** – wyznaczanie obszarów rozwojowych tak, aby ekspansja zainwestowania na każdym etapie kształtowała czytelną krawędź terenów zagospodarowanych, przy czym należy:

- wypełniać luki w zainwestowaniu, nie stanowiące chronionych przestrzeni otwartych;
- kontynuować zabudowę wykraczającą poza istniejący obszar zainwestowania zgodnie z charakterem jednostki osadniczej.

c) **Minimalizowanie konfliktów** – planowanie obszarów monofunkcyjnych ograniczone do przypadków, gdy istnieje zagrożenie konfliktami funkcjonalnymi i przestrzennymi planowanego zagospodarowania z funkcjami mieszkaniowymi, usługowymi oraz rekreacyjnymi.

d) Społeczna tożsamość – planowanie obszarów rozwojowych z uwzględnieniem rozwiązań przestrzennych i estetycznych, sprzyjających identyfikacji mieszkańców ze swoim sąsiedztwem przez kreowanie funkcjonalnego centrum jednostki jako przestrzeni publicznej, a także zachowanie i eksponowanie obiektów i obszarów o wartościach kulturowych, jako elementów kierunkujących kompozycję przestrzeni i estetyczny charakter jej wypełnienia.

B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

a) Wdrażanie zdefiniowanego przestrzennie i prawnie systemu wykluczeń i ograniczeń rozwoju osadnictwa i zainwestowania, w celu ochrony cennych zasobów przestrzennych. W ramach tego zaleca się organom sporządzającym dokumenty planistyczne gminy stosowanie:

- narzędzi kontroli rozwoju inwestowania, w tym zakazu przeznaczania na nowe tereny osadnicze oraz inwestycyjne obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo, nie stanowiących jednocześnie ustawowych form ochrony – co winno wynikać z polityki przestrzennej gminy

b) Podniesienie gospodarczej atrakcyjności przestrzeni przez planistyczne i infrastrukturalne przygotowanie przez gminy terenów inwestycyjnych na obszarach powiązanych siecią drogową i kolejową z autostradą A1, **drogami krajowymi** nr 6, 7, **22** oraz z węzłami kolejowymi w tym korytarzu dla:

- wielkich inwestycji związanych z produkcją adresowaną na rynki europejskie, w dziedzinach motoryzacji, elektroniki, informatyki, chemii, farmacji itp.;
- centrów logistycznych o znaczeniu krajowym i międzynarodowym;

c) Stanowienie aktów prawa miejscowego zapewniających: odpowiedni dla rangi ośrodków zestaw funkcji, warunki zachowania ładu przestrzennego oraz zrównoważony rozwój przez dogęszczanie istniejących obszarów zainwestowania przy równoczesnym zachowaniu lub poszerzaniu terenów zielonych i powierzchni biologicznie czynnej, w tym poprzez zmniejszenie wielkości terenów infrastruktury transportowej na rzecz terenów zielonych i zabudowy usługowej związanej z zielenią.

Infrastruktura społeczna

A. Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZPWP str.230-232)

a) Optymalizacja sieci obiektów i urządzeń edukacji, ochrony zdrowia, kultury i sportu przez:

- polepszenie ich dostępności przestrzennej przez zapewnienie sprawnej obsługi komunikacją publiczną;
- lokalizację nowych inwestycji (np. oferty edukacji na poziomie wyższym – I stopień – bez konieczności zmiany miejsca zamieszkania);

B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

1) **Edukacja, szkolnictwo wyższe, nauka:**

a) Kształtowanie struktury przestrzennej infrastruktury szkolnictwa wyższego przez: rozwój szkolnictwa wyższego (...) w ośrodkach regionalnych II rzędu (Lębork, Malbork, **Starogard Gdański**);

b) Rozwój w pierwszej kolejności infrastruktury edukacyjnej przedszkolnej, podstawowej i gimnazjalnej w gminach, w których udział ludności w wieku przedszkolnym i szkolnym jest wyższy od przeciętnej dla województwa;

2) **Ochrona zdrowia:**

a) Budowa, rozbudowa i modernizacja placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, w tym bazy lokalowej dla lekarzy rodzinnych na obszarach wiejskich w celu poprawy dostępu do lekarzy pierwszego kontaktu.

3) **Kultura i sztuka:**

a) Kształtowanie struktury przestrzennej infrastruktury kultury i sztuki przez rozwijanie na obszarze województwa ośrodków kultury upowszechniających i prezentujących kulturę i dziedzictwo kulturowe Pomorza o znaczeniu krajowym i regionalnym;

b) Rozwijanie różnorodnych form upowszechniania i krzewienia kultury na obszarze całego województwa oraz poprawa warunków świadczenia tych usług, zwłaszcza wspierających i upowszechniających kulturę i edukację regionalną, m. in. domy i ośrodki kultury, uniwersytety ludowe;

c) **Obejmowanie ochroną w planach zagospodarowania przestrzennego ocalałych obiektów dziedzictwa kulturowego** i wykorzystywanie jako wzorców w kształtowaniu lokalnej przestrzeni, a także bazy dla tworzenia instytucji kultury.

4) **Sport, kultura fizyczna i rekreacja:**

a) Budowa, uporządkowanie, modernizacja i rozbudowa urządzeń rekreacyjno sportowych: plaż, kąpielisk, przystani wodnych, ścieżek sportowych i innych obiektów w miejscowościach wypoczynkowych;

b) Budowa, przebudowa, rozbudowa infrastruktury przeznaczonej do rekreacji, w tym m.in. narciarskiej, rowerowej, pieszej i wodnej, (np.: wyciągi narciarskie, ścieżki rowerowe, szlaki piesze, stanice wodne, pola golfowe).

Kształtowanie warunków przestrzennych rozwoju gospodarczego

A) Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZPWP str.233-234, rysunek 47)

1) Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, w tym szczególnie obszarów strukturalnie słabych, gwarantujący zachowanie właściwego stanu środowiska i wiejskiego charakteru krajobrazu.

2) Kształtowanie przestrzeni rolniczej w sposób sprzyjający prowadzeniu gospodarki rolnej dostosowanej do predyspozycji użytkowych obszaru i pojemności środowiska naturalnego.

3) Dostosowywanie charakteru i intensywności gospodarowania rolniczego do lokalnego potencjału agroekologicznego.

B) Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

1) **Gospodarka, w tym oparta na wiedzy:**

a) Aktywizacja gospodarcza przez poprawę dostępności przedsiębiorców do usług informacyjnych i doradczych świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu, zwłaszcza na obszarach o niskiej aktywności gospodarczej.

2) **Rolnictwo i gospodarka żywnościowa:**

a) Ograniczanie liczby ludności pracującej w rolnictwie poprzez tworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju pozarolniczej aktywności gospodarczej na wsi (MŚP, turystyka, obsługa wsi i rolnictwa itp.);

b) Na obszarach rolno-leśnych, z rolnictwem zrównoważonym i ekologicznym (strefa ekologizacji rolnictwa) wskazuje się potrzebę rozwoju rolnictwa wielofunkcyjnego, zapewniającego efektywne wykorzystanie rolniczego potencjału produkcyjnego przy zachowaniu wysokich walorów przyrodniczych obszarów wiejskich (utrzymanie bioróżnorodności, ochrona gleb i wód, wartości krajobrazowych).

Rozwój gospodarki turystycznej

A. Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZPWP str.234-239, rysunek 48)

1) Rozwój bazy noclegowej w pierwszej kolejności w oparciu o możliwości **adaptacji istniejącej zabudowy** dotychczas pełniącej inne funkcję.

2) Realizacja zagospodarowania turystycznego i urządzeń rekreacji jako atrakcji towarzyszących trasom turystycznym wykorzystywanym masowo.

3) Spójne kształtowanie systemu szlaków turystycznych, których przebiegi powinny być kształtowane z myślą o zachowaniu hierarchii, potrzebach różnych użytkowników, ponadto łączyć się w sieć o zasięgu międzyregionalnym i międzynarodowym.

4) Ograniczanie presji turystycznej na obszary wrażliwe przyrodniczo, kulturowo i krajobrazowo przez zapewnienie infrastruktury obsługi ruchu turystycznego przeciwdziałającej dewastacji tych obszarów.

5) Ograniczanie intensywności zagospodarowania stref przybrzeżnych jezior, realizacja zagospodarowania w przypadku jezior rynnowych przez zagospodarowanie tylko jednej strony jeziora.

6) Wytyczanie i organizowanie szlaków turystycznych, zwłaszcza tras rowerowych o znaczeniu ponadlokalnym w sposób umożliwiający ich wykorzystanie niezależnie od stopnia sprawności fizycznej.

B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

1) Poprawa jakości i estetyki stref intensywnego zagospodarowania turystycznego, tak aby odpowiadały potrzebom regeneracyjnym człowieka;

2) Rozwój infrastruktury turystyki świąteczno-weekendowej i agroturystyki: na terenach odznaczających się wysokimi walorami krajobrazu;

3) Utworzenie szlaków tematycznych i produktów turystycznych, wykorzystujących kulturowe, przyrodnicze i krajobrazowe walory województwa.

4) Strefa pojezierna:

   a) Ochrona i zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych terenów rekreacyjnych, w tym: uaktywnienie terenów dotychczas ekstensywnie wykorzystywanych m.in.: Borów Tucholskich i Kociewia oraz ich głównych rzek i ich dopływów.

   b) Rozwój infrastruktury rekreacji weekendowej np.: pól golfowych, stadnin koni, miejsc organizacji biesiad, tras narciarstwa biegowego i zjazdowego (np. Wzgórza Szymbarskie, Lasy Oliwskie), szlaków pieszych i rowerowych lub obiektów im towarzyszących np. parkingów rowerowych, wypożyczalni rowerów w miejscowościach węzłowych.

5) Szlaki turystyczne (PZWP rysunek nr 49):

   a) **Rozwój szlaków turystyki wodnej**, jako elementu integrującego obszary rekreacyjne województwa przez: zagospodarowanie turystyczne szlaków wodnych (stworzenie przystani, stanic, miejsc biwakowych i oznakowanie) na rzekach: **Wdzie**, Brdzie, Wielkim Kanale Brdy, Liwie, Słupi, Łebie, Łupawie, Raduni, Wierzycy, Motławie, Wieprzy;

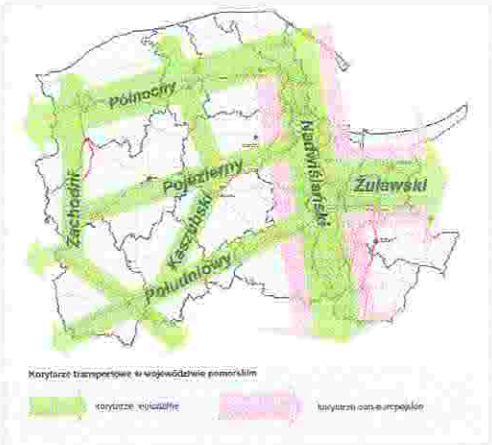
   b) **Ustala się sieć tras rowerowych** składającą się z systemów tras o znaczeniu **regionalnym**, ponadregionalnym i **międzynarodowym** (zapis planu i rysunek mają charakter wytycznej):

      - Układ **tras międzynarodowych** nawiązujący do systemu *EURO-VELO* (zrealizowane trasy jeśli mają nosić nazwę *EURO-VELO* winny uzyskać akceptację Europejskiej Federacji Cyklistów): **nr 4**: *Tysiąca Jezior*: (Kołtki) województwo zachodniopomorskie – Krzeszewo – Miastko – Bytów – Sulęczyno– Kościerzyna – Skórcz – Gniew – Kwidzyn – Prabuty – Połatki – województwo warmińsko-mazurskie (Iława).

b) stosowanie pasów izolacyjnych i ochronnych przy lotniskach i drogach.

B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

1) Regionalne korytarze transportowe służące poprawie dostępności wewnątrz województwa - korytarz **południowy (Powiśle – Starogard Gdański – Chojnice – Człuchów);**

2) Drogi o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym szczególnie ważne dla obsługi województwa pomorskiego: **droga krajowa nr 22;**
3) Przyjmuje się następującą klasyfikację techniczną sieci dróg ponadlokalnych, nie będących drogami krajowymi - drogi zbiorcze „Z";
4) Linie kolejowe szczególnie ważne dla przewozów regionalnych w województwie: **trasa nr 203 na odcinku Tczew-Chojnice;**
5) W ramach rozwoju kolejowego transportu zbiorowego przewiduje się rewitalizację **linii 203 Chojnice – Czersk – Starogard Gdański – Tczew.**

Systemy infrastruktury technicznej

Zadania i zasady polityki przestrzennej ogólne (PZPWP str. 247)

1) Ochrona ludności i mienia, ograniczenie rozwoju zabudowy na terenach zagrożonych powodzią, dążenie do poprawy stosunków wodnych i zapewnienia dostatecznej retencji wód.
2) Zapewnienie dostępu mieszkańców województwa do wody pitnej o jakości zgodnej z obowiązującymi normami z uwzględnieniem racjonalizacji wykorzystania zasobów wód podziemnych.
3) Poprawa bezpieczeństwa energetycznego, poprawa efektywności energetycznej, sprawności technicznej i efektywności ekonomicznej funkcjonowania systemu oraz stworzenie możliwości odbioru energii wytwarzanej w planowanych źródłach, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery, w tym CO2, zwiększenie udziału energii odnawialnych w ogólnym zużyciu energii oraz poszanowanie i racjonalizacja zużycia energii.
4) Dostosowanie systemu gospodarki odpadami do wymogów wynikających z przepisów prawa krajowego i unijnego.

Systemy infrastruktury technicznej - gospodarka wodno-ściekowa

A. Ochrona przed powodzią i regulacja stosunków wodnych:

Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZWP str. 247-248):

1) Ochrona przed skutkami powodzi obszarów potencjalnego zagrożenia oraz obszarów wymagających ochrony przed zalaniem ze względu na ich zagospodarowanie, wartość gospodarczą lub kulturową zapewnia system osłony przeciwpowodziowej.

- Układ **tras regionalnych** składający się z tras i szlaków rowerowych ujętych w opracowaniach projektowych (częściowo zrealizowanych, oznakowanych) uzupełnionych o nowe elementy, które wraz z trasami wyższej rangi wiążą główne ośrodki regionalne województwa: **nr 122**: Tczew – Starogard Gdański – Zblewo – **Kaliska** – Czarna Woda – Czersk – Chojnice; **nr 135**: Karsin – **Kaliska** – Osieczna – Osiek – Skórcz.

c) Rozwój istniejących i tworzenie nowych szlaków kulturowych oraz innych produktów turystycznych opartych o tożsamość kulturową miejsca.

Lokalizacja wielkopowierzchniowych obiektów handlowych

A. Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZPWP str. 239)

1) Uwzględnianie wpływu WOH na zagospodarowanie przestrzenne, środowisko i gospodarkę lokalną ośrodka, przy podejmowaniu decyzji o rozwoju wielkopowierzchniowych obiektów handlowych.
2) Ustalenie w dokumentach planistycznych gminy form architektonicznych WOH nawiązujących do uwarunkowań lokalnych, zwłaszcza kulturowych i krajobrazowych.
3) Lokalizacja wielkopowierzchniowych obiektów handlowych **powinna uwzględniać** m. in.:
   a) ocenę konsekwencji transportowych przeprowadzoną na podstawie liczby miejsc parkingowych oraz prognozowanego ruchu wjazdowego i wyjazdowego;
   b) ocenę możliwości obsługi obiektu przez transport zbiorowy (z podaniem prognozowanego podziału przewozów na środki transportu zbiorowego i indywidualnego).

Infrastruktura transportowa

A. Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZPWP str. 240-246, rysunek nr 50)

1) Poprawa wewnętrznej spójności i efektywności regionalnego systemu transportowego, zapewnienie dobrej dostępności do ważnych ośrodków i obszarów aktywności gospodarczej oraz sprawnych powiązań z sąsiednimi województwami, polskimi aglomeracjami miejskimi i stolicą.
2) Infrastruktura transportowa drogowa i kolejowa zlokalizowana w międzynarodowych, ponadregionalnych i regionalnych korytarzach transportowych ma priorytetowe znaczenie dla województwa.
3) W dokumentach planistycznych gmin w odniesieniu do nowych obszarów rozwojowych należy dokonywać analiz:
   a) racjonalności lokalizacji tych obszarów z punktu widzenia wywoływania potrzeb transportowych oraz kosztów ich realizacji;
   b) wykorzystania transportu zbiorowego i infrastruktury rowerowej.
4) Rozwój regionalnego transportu autobusowego w relacjach zamiejskich, służący uzyskiwaniu bezpośrednich powiązań z obszarem metropolitalnym (linie pospieszne tam, gdzie występuje brak lub niedobór powiązań kolejowych), bezpośrednich powiązań lokalnych i wzmocnieniu funkcji dowozowej do linii kolejowych.
5) Stosowanie skutecznych metod ograniczających i łagodzących negatywne oddziaływanie inwestycji transportowych (zanieczyszczenie wód i powietrza, hałas i wibracje, zaburzenia stosunków wodnych, fragmentacja ekosystemów, przerywanie powiązań przyrodniczych, przekształcenia powierzchni ziemi i degradacja krajobrazu) stosownie do rodzaju inwestycji i lokalnych uwarunkowań, w tym:
   a) wyznaczanie tras przewozu materiałów niebezpiecznych przez obszary o możliwie minimalnym zagrożeniu skutkami katastrof transportowych;

2) Planowanie budowy i (lub) modernizacji systemów ochrony przeciwpowodziowej prowadzone przy zachowaniu ścisłej współpracy pomiędzy samorządami, szczególnie gminnymi, a także z właściwymi instytucjami zajmującymi się ochroną przed powodzią – właściwe RZGW i urzędy morskie.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

1) Modernizacja, przebudowa i odbudowa istniejących oraz budowa nowych urządzeń osłony przed powodzią (wały przeciwpowodziowe, przepompownie, budowle na ujściu Wisły – kierownice, budowle zrzutowe, zbiorniki retencyjne itp.).

2) **W gminnych dokumentach planistycznych należy**:

   a) wskazać sposoby ograniczania ilości wód opadowych i roztopowych odprowadzanych do odbiorników (wody niewymagające oczyszczania należy w możliwie najwyższym stopniu doprowadzać do wsiąkania w grunt, a wody z dachów wtórnie wykorzystywać. Zorganizowane odprowadzanie wód opadowych do cieków i zbiorników należy stosować tylko w przypadkach absolutnie koniecznych z uwzględnieniem opóźnienia i spowalniania ich odpływu oraz oczyszczania);

   b) określić wskazania i nakazy dotyczące parametrów technicznych warunków użytkowania obiektów istniejących lub planowanych na obszarach potencjalnego zagrożenia powodzią;

   c) ustalić rozwiązania przeciwdziałające nadmiernemu uszczelnianiu terenów zurbanizowanych;

   d) uwzględnić ustalenia wynikające z *Programu małej retencji* oraz *Programu udrażniania rzek województwa pomorskiego,* umożliwiających udrożnienie rzek województwa pomorskiego.

3) Utrzymanie i/lub odtwarzanie naturalnych obszarów retencyjnych (tereny zalewowe, poldery, zbiorniki małej retencji itp.), w tym konieczność:

   a) powiększenia dotychczasowej pojemności retencyjnej i powierzchni jezior podpiętrzonych przez budowę obiektów małej retencji w szczególności w zlewniach rzek: Brdy, Gwdy, Łeby, Łupawy, Słupi, **Wdy**, Wieprzy, Mątawy, Wierzycy, Motławy, Raduni, Redy, Piaśnicy, Czarnej Wdy, Płutnicy, Nogatu, Zbrzycy, Niechwaszczy, Młosiny, Raciąskiej Strugi, Czerskiej Strugi.

   b) wykonania przepławek zwłaszcza na rzekach w zlewniach: Słupi, Łupawy, Łeby, Piaśnicy, Karwianki, Czarnej Wdy, Płutnicy, Zagórskiej Strugi, Redy, Motławy, Raduni, Kłodawy, Wierzycy, Strugi Młyńskiej, Nogatu, Kanał Elbląskiego, **Wdy**, Brdy i Gwdy umożliwiających udrożnienie rzek województwa pomorskiego.

B. Zaopatrzenie w wodę

Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZPWP str. 248-249)

1) W planowaniu budowy, rozbudowy lub modernizacji systemu zaopatrzenia w wodę, mających na celu rozszerzenie zasięgu obsługi lub (i) poprawę jakości produkowanej wody, należy analizować potrzeby i możliwości racjonalizacji wykorzystania istniejących zasobów wód podziemnych w celu zmniejszenia liczby ujęć i zwiększenia stopnia koncentracji systemu.
2) Realizację budowy lub/i rozbudowy wodociągów należy prowadzić równocześnie z budową lub rozbudową zbiorowych kanalizacji zakończonych oczyszczalniami ścieków. W szczególnych przypadkach dopuszcza się stosowanie rozwiązań indywidualnych.
3) W pierwszej kolejności realizowane powinny być projekty obejmujące:
   a) kompleksowe modernizacje wodociągów związane z racjonalizacją wykorzystywania zasobów wód podziemnych i dostosowaniem jakości produkowanej wody do obowiązujących norm;
   b) rozszerzanie zasięgu obsługi wodociągów zmierzającego do uzyskania przyjętego w *Planie...* standardu – **100% korzystających**, w ścisłym powiązaniu z równoczesną budową kanalizacji;
   c) dostosowywanie jakości produkowanej wody do obowiązujących norm w gminach, w których stwierdzono, że dostarczana woda nie odpowiada wymaganiom sanitarnym.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

1) Zapewnienie dostępu wszystkim mieszkańcom województwa do urządzeń zaopatrujących w wodę o jakości zgodnej z obowiązującymi normami.

C. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZPWP str. 249)

1) Wyposażenie jednostek osadniczych na obszarze całego województwa w systemy kanalizacji zbiorczej zakończonej oczyszczalniami ścieków, w szczególności na obszarach tzw. aglomeracji ściekowych. Inne rozwiązania mogą być stosowane tylko w szczególnych przypadkach i wymagają uzasadniania techniczno – ekonomicznego.

2) W rozwoju systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków należy rozważać: stopień koncentracji systemu, możliwości zastosowania innych niż grawitacyjne sposobów odprowadzania ścieków oraz nisko technologicznych metod ich oczyszczania, mając na uwadze brak konieczności redukcji związków azotu i fosforu w jednostkach osadniczych poniżej 15.000 RLM.

3) Na obszarach cennych przyrodniczo (objętych prawnymi formami ochrony przyrody) oraz na obszarach wrażliwych na zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych należy dążyć do objęcia systemem odprowadzenia i oczyszczania ścieków możliwie największą liczbę mieszkańców.

4) W gminach miejskich z wyłączeniem rolniczej przestrzeni produkcyjnej – 100% mieszkańców; **w gminach wiejskich oraz w rolniczej przestrzeni produkcyjnej zlokalizowanej w granicach miast – 75% mieszkańców powinno mieć dostęp do zbiorczej kanalizacji zakończonej oczyszczalnia ścieków**; dla pozostałych przypadków proponuje się stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

1) Rozbudowa, budowa i modernizacja urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków w szczególności na obszarach: (...) **Borów Tucholskich**.

Systemy infrastruktury technicznej - gospodarka energetyczna

Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZPWP str. 249-251)

1) W realizacji polityki przestrzennej będzie uwzględniany model zrównoważonej i zintegrowanej gospodarki energetycznej, wpisujący się w ideę „3 x 20%"[1]. Model ten ma charakter uniwersalny i powinien być dostosowywany do specyficznych uwarunkowań poszczególnych gmin poprzez wybór elementów najbardziej dla nich właściwych, jednakże zawsze z zachowanie idei jego konstrukcji. Realizacja modelu powinna zapewniać:

   a) dostęp i swobodny wybór przez użytkowników nośników energii zgodnie z ich potrzebami i możliwościami ekonomicznymi, z preferencją źródeł paliw przyjaznych dla środowiska, tak z uwagi na emisję zanieczyszczeń do atmosfery, jak i powstawanie odpadów paleniskowych,

   b) rozwój systemów: produkujących w kogeneracji (skojarzeniu) energię cieplną i elektryczną,

2) **Gminne dokumenty „energetyczne" (obecnie *Założenia do planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczna i paliwa gazowe*) powinny być spójne z dokumentami planistycznymi („Studia..." i plany miejscowe).** Uwzględnia się w nich przede wszystkim: zastępowanie węgla kamiennego biomasą w urządzeniach grzewczych małej mocy i niskiej sprawności, rozwój rozproszonych źródeł energii cieplnej i elektrycznej (w tym pracujących w skojarzeniu) oraz gazu, utrzymanie i rozwój istniejących oraz budowę nowych systemów sieciowej dystrybucji ciepła.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

1) **W zakresie zaopatrzenia w gaz i paliwa płynne (PZWP str. 251, rys. nr 52):**

[1] Zmniejszenie o 20% zużycia energii i emisji CO_2 i zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii.

a) Zwiększenie zasięgu obsługi krajowego systemu dystrybucji gazu ziemnego oraz poprawa bezpieczeństwa energetycznego poprzez:
   - budowę gazociągu Starogard Gdański – Czersk [7], w celu poprawy pewności zasilania w południowo-zachodniej części województwa (połączenie systemów spółek gazowniczych – pomorskiej i wielkopolskiej);
   - gazyfikację obszarów wiejskich (gdzie wskaźniki gazyfikacji są wielokrotnie niższe niż w miastach i wskazują na bardzo ograniczony dostęp ludności do gazu ziemnego, w szczególności na w zachodniej i centralnej części województwa), gdzie analizy techniczno-ekonomiczne wykażą opłacalność.

2) W zakresie zaopatrzenia w ciepło (PZWP str. 251)

a) Kierunki polityki energetycznej w ujęciu i zróżnicowaniu przestrzennym zestawiono w tabeli poniżej:

Rejony energetyczne	Obniżenie zapotrzebowania na ciepło w województwie, poprzez realizację programów termo modernizacyjnych budynków mieszkalnych, usługowych i użyteczności publicznej o	Obniżenie udziału węgla w bilansie paliw w województwie do wartości	Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii (OZE) w zaspokojeniu ogólnego zapotrzebowania na ciepło w województwie do wartości
Województwo	23%	48%	19%
Południowy (powiaty: gdański, starogardzki, tczewski)	**21%**	**40%**	**26%** (w gminach wiejskich do 42%, w gminach miejskich do 10%)

b) Sukcesywne zastępowanie paliw kopalnych (przede wszystkim węgla) w kotłowniach lokalnych i indywidualnych źródłach ciepła spalaniem i zgazowywaniem biomasy stałej (słoma, drewno odpadowe, rośliny energetyczne), szczególnie na terenach wiejskich.

3) W zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną (PZWP 252-254, rys. 53)

a) Budowa źródeł energii odnawialnych, w tym systemowych elektrowni wiatrowych przekazujących energię do krajowej sieci elektroenergetycznej, z zachowaniem zasad lokalizacji wymienionych w PZWP. Osiągnięcie założonego celu (20% udziału energii odnawialnej) wymagać będzie budowy odnawialnych źródeł energii elektrycznej o mocy około 820 MW, co oznacza przyrost o ponad 670 MW – w stosunku do stanu istniejącego w 2008 roku (145 MW). Realizacja tych inwestycji będzie wymagała budowy Głównych Punktów Zasilających 15/110 kV oraz linii elektroenergetycznych 110 kV wprowadzających energię do systemu krajowego. Lokalizacja tych inwestycji jest ściśle związana z umiejscowieniem źródeł i nie można ich w PZPWP określić.

b) Budowa przydomowych elektrowni wiatrowych produkujących energię na potrzeby własne użytkowników.

c) Zwiększenie pewności zasilania systemu rozdzielczo-odbiorczego, poprawa sprawności i dostosowanie istniejących obiektów sieciowych do wymagań ochrony środowiska poprzez modernizację i budowę elektroenergetycznej sieci dystrybucyjnej 110 kV: **Pelplin – Starogard Gdański – Czarna Woda**

d) Rozbudowa i modernizacja systemu zaopatrzenia w energię elektryczną zakresie linii 15 i 0,4 kV szczególnie na terenach wiejskich i obszarach rozwojowych.

e) Rozwój energetyki wodnej wszędzie tam, gdzie pozwolą na to uwarunkowania środowiskowe i ekonomiczne.

III. Systemy infrastruktury technicznej - gospodarka odpadami

Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZPWP str. 254) rys. nr 54

W planowaniu zagospodarowania przestrzennego województwa obowiązują zasady zawarte w programach ochrony środowiska i planach gospodarki odpadami - Obecnie obowiązują: *Program*

ochrony środowiska województwa pomorskiego na lata 2007–2010 z uwzględnieniem perspektyw 2011-2014 oraz *Plan gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2010.*

Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

1) Ograniczanie negatywnego wpływu odpadów i składowisk na środowisko przez:
   a) upowszechnianie selektywnej zbiórki odpadów; m.in. niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych, wielkogabarytowych oraz z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych i infrastruktury drogowej;
   b) bieżącą likwidację nielegalnych składowisk, zamykanie i **rekultywację składowisk gminnych**, niespełniających wymagań prawnych, rekultywację wszystkich zamkniętych, dotychczas nie zrekultywowanych składowisk;
   c) budowę kwater do unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest.

IV. Systemy infrastruktury technicznej - infrastruktura telekomunikacji i teleinformatyki

Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZPWP str. 254)

Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowych, uwzględniać powinna uwarunkowania krajobrazowe oraz tereny zabudowy mieszkaniowej.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

1) Umożliwienie szerokopasmowego dostępu do Internetu dla mieszkańców województwa, przedsiębiorców oraz jednostek publicznych (administracja publiczna, placówki ochrony zdrowia, edukacji, kultury i bezpieczeństwa publicznego) przez budowę pasywnej infrastruktury informatycznej w obszarach deficytowych i o niskiej opłacalności w zakresie światłowodowej sieci szkieletowej oraz węzłów usługowych.

Infrastruktura systemów bezpieczeństwa i obronności

A. Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZPWP str. 254-256)

1) Kształtowanie w skali województwa struktur przestrzennych o wysokich walorach obronnych, charakteryzujących się odpornością na potencjalne zagrożenia terrorystyczne, niszczące czynniki sił przyrody, awarie i katastrofy przemysłowe, zintegrowanych organizacyjnie i korzystnie wpływających na zdolność obronną państwa.
2) Stosowanie rozwiązań przestrzennych podnoszących sprawność mobilizacyjną i operacyjną rozwinięcia sił zbrojnych (także sojuszniczych) oraz wykonania zadań obronnych.
3) Kształtowanie układów infrastruktury w sposób umożliwiający bezpieczny i sprawny przebieg ewakuacji i ratownictwa.
4) Wyprowadzanie transportu materiałów transportu materiałów niebezpiecznych z terenów o największej koncentracji ludności poprzez opracowanie alternatywnych objazdów.
5) Rozwój nowych obszarów zurbanizowanych powinien uwzględniać potrzeby zapewnienia bezpieczeństwa ludności w sytuacjach zagrożeń.

B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

1) Stworzenie zintegrowanego ratownictwa - integracja wszystkich podmiotów ratownictwa: szpitali, policji, straży pożarnej, ratownictwa chemicznego, w jeden system mający wspólną lub kompatybilną sieć łączności oraz wspólne procedury ratownicze, zarządzane przez regionalne centrum koordynacji ratownictwa.

Obszary problemowe

OBSZARY WIEJSKIE STRUKTURALNIE SŁABE	
Obszar działań	**Szczególne zasady zagospodarowania**
cały obszar	– Przy modernizacji istniejących i budowie nowych urządzeń uzdatniania wody i unieszkodliwiania ścieków planować rezerwy na przyłączenie nowych odbiorców. – Zachowanie istniejącej sieci placówek oświaty i kultury, jako ośrodków kulturotwórczych i integrujących społeczności lokalne. – Kreacji placów, skwerów i parków we wsiach i miejscowościach wiejskich w przestrzeń publiczną stanowiącą pozytywne wzorce zagospodarowania i umożliwiające integrację mieszkańców. – Objęcie ochroną elementów tradycyjnego gospodarowania rolniczego: zadrzewienia śródpolne, oczka wodne i w miarę możliwości inne elementy przestrzeni rolniczej, stanowiące ostoję dla zagrożonych gatunków. – Rozwój działalności pozarolniczej w gospodarstwach rolnych.
obszary objęte prawną ochroną przyrody	W dokumentach planistycznych gmin uwzględniać możliwości wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego dla tworzenia „zielonych" miejsc pracy. Uwzględnienie w dokumentach planistycznych gmin projektowanych przebiegów i potrzeb terenowych szlaków wodnych, rowerowych i pieszych.
obszary atrakcyjne turystycznie	Przy zagospodarowaniu obrzeży zbiorników wodnych i otoczenia parków krajobrazowych dążenie do właściwego ukierunkowania presji masowej turystyki, odciążenia i ochrony najbardziej wrażliwych elementów środowiska. Ograniczenie przeznaczania terenów otwartych na cele nowej zabudowy letniskowej, ukierunkowując jej ekspansję na adaptację niszczejącej zabudowy wiejskiej. Tworzenie infrastruktury umożliwiającej zrównoważony rozwój turystyki.

Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – zadania rządowe

Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego *Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013*		
lp	**Rodzaj zadania**	**lokalizacja**
Oś priorytetowa III Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska		
1	Zakupy sprzętu do szybkiej oceny ryzyka w przypadku wystąpienia poważnej awarii, organizacja systemu monitoringu dynamicznego przeciwdziałania poważnym awariom, w tym organizacja systemu i sieci teleinformatycznych	Cały kraj
2	Doskonalenie stanowisk do analizowania i prognozowania zagrożeń	
3	Wsparcie techniczne ratownictwa ekologicznego i chemicznego	
4	Wdrożenie nowoczesnych technik monitorowania powietrza, wód i hałasu poprzez zakupy aparatury kontrolno pomiarowej i analitycznej dla sieci laboratoriów Inspekcji Ochrony Środowiska. Doskonalenie systemu zapewnienia jakości poprzez organizację laboratoriów wzorcujących i referencyjnych dla potrzeb wzmocnienia systemu zarządzania jakością środowiska i ocen efektów ekologicznych programu. ETAP I	
Priorytet V Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych		
5.	Opracowanie planów ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski	Cały kraj

Oś priorytetowa VII Transport przyjazny środowisku		
6.	Budowa sieci telekomunikacji GSM-R zgodnie z NPW ERTMS	Cały kraj
7.	Infrastruktura dostępu drogowego i kolejowego do wschodniej części Portu Gdynia	
Oś priorytetowa VIII Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe		
8.	Rozwój systemu automatycznego nadzoru nad ruchem drogowym (budowa centralnego systemu do automatycznego nadzoru nad ruchem drogowym)	Cały kraj

W ramach **Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych** na terenie województwa pomorskiego w gminie Kaliska przewidziano ***Modernizację oczyszczalni w zakresie gospodarki osadowej.***

Na terenie gminy Kaliska nie planuje się inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w zakresie zadań samorządowych.

2.3. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju gminy

*Art. 9. 2. Wójt, burmistrz albo prezydent miasta sporządza studium zawierające część tekstową i graficzną, uwzględniając zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz **strategii rozwoju gminy**, o ile gmina dysponuje takim opracowaniem.*

Gmina Kaliska posiada Strategię Rozwoju Gminy uchwaloną Uchwała Nr XXIV/181/05 Rady Gminy w Kaliskach z dnia 18 kwietnia 2005 r. Jest to Plan strategiczny gminy do roku 2020. Strategię opracowano metodą uspołecznioną. Metoda ta zakłada, że głównymi „ekspertami" są ci, których strategia dotyczy. Prace zespołu roboczego organizowano w ten sposób, aby umożliwić udział wszystkim, którzy są strategią zainteresowani.

Podstawą formułowania celów strategicznych gminy była diagnoza stanu istniejącego – Raport o stanie gminy Kaliska, zawierający 5 głównych grup analizowanych zagadnień: charakterystyka ogólna, społeczne warunki życia, gospodarka, środowisko życia, infrastruktura techniczna. Raport uzupełniono podaniem ważniejszych danych teleadresowych w gminie. Wyniki diagnozy, głównie jako materiał porównawczy do obecnego stanu przestrzeni gminy, zostaną wykorzystane w dalszej części uwarunkowań – uwarunkowania wewnętrzne gminy.
Wszystkie cele wyszczególnione w strategii oraz wnioski i zadania do realizacji podzielono na trzy grupy problemowe:

- społeczeństwo,
- gospodarka,
- środowisko.

Wyodrębniono trzy generalne cele strategiczne gminy to:

Społeczeństwo
Cel 1. - Integrowanie oraz rozbudzanie aktywności i zaradności osobistej mieszkańców oraz zapewnianie bezpieczeństwa na terenie gminy

Gospodarka
Cel 2. - Stwarzanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, podniesienia atrakcyjności turystycznej gminy oraz zachowania siedlisk rolniczych.

Środowisko
Cel 3.- Zapewnianie wysokiej jakości środowiska naturalnego, dbałości o ład przestrzenny i rozwój infrastruktury technicznej

Następnie wyszczególniono dziesięć celów głównych rozwoju gminy, a wśród nich cele szczegółowe. Wszystkie cele rozwoju gminy sformułowane w strategii przedstawiono poniżej – wytłuszczonym drukiem wyróżniono cele szczegółowe związane bezpośrednio z polityką przestrzenną gminy – należy je uwzględnić w opracowywanym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Społeczeństwo

Społeczne warunki życia

I. Podnoszenie atrakcyjności warunków życia i rozwoju osobistego mieszkańców

1. *Funkcjonowanie systemu wychowawczo-edukacyjnego kształtującego postawy osobistej odpowiedzialności za jakość życia własnego i życia gminy.*
2. *Stworzenie warunków do podnoszenia poziomu wykształcenia, nabywania umiejętności zawodowych i rozwijania postaw przedsiębiorczych.*
3. *Rozwijanie opieki i profilaktyki zdrowotnej*
4. *Rozwijanie przyjaznych relacji między mieszkańcami oraz postaw solidarności społecznej.*
5. *Rozwijanie systemu wsparcia dla prawidłowego funkcjonowania rodziny.*

Czas wolny

II. Zwiększanie atrakcyjności oferty spędzania wolnego czasu

1. *Wspieranie powstania i funkcjonowania stowarzyszeń, klubów oraz grup nieformalnych.*
2. *Rozwijanie integrujących form spędzania wolnego czasu.*
3. *Rozwijanie współpracy z partnerami krajowymi i zagranicznymi.*
4. *Wspieranie rozbudowy różnorodnych miejsc spotkań towarzyskich.*

Tożsamość gminy

III. Rozwijanie tożsamości regionalnej i lokalnej

1. *Rozbudzanie poczucia satysfakcji i odrębności społecznej oraz tworzenie życia gminy wokół realizowanych głównych celów strategii rozwoju gminy.*
2. *Upowszechnienie obyczajów historii i herbów gminy, miejscowości sołeckich i Kociewia.*
3. *Rozwijanie poczucia wielowiekowego związku historycznego społeczności lokalnej z lasami Borów Tucholskich.*
4. ***Wspieranie rozwoju budownictwa z elementami architektury regionalnej.***

Bezpieczeństwo

IV. Wzrost poczucia bezpieczeństwa w gminie

1. *Rozwijanie systemu współpracy pomiędzy mieszkańcami a instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo.*
2. *Wspieranie rozwoju instytucjonalnego Policji, Ochotniczych Straży Pożarnych i innych organizacji zapewniających bezpieczeństwo na terenie gminy.*
3. *Rozwijanie systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z patologiami.*
4. *Dostosowywanie Urzędu Gminy i wszelkich instytucji życia publicznego pod kontem przyjaznej obsługi interesantów.*
5. ***Budowa urządzeń i obiektów zwiększających bezpieczeństwo.***

Gospodarka

Przedsiębiorczość

V. Rozwijanie przedsiębiorczości

1. ***Utworzenie Kaliskiego Obszaru Przedsiębiorczości (KOP) z uzbrojonymi terenami pod inwestycje i dogodnym dostępem do drogi krajowej 22.***
2. *Stworzenie w samorządzie gminy systemu zachęt i preferencji dla powstawania nowych i rozwijania istniejących podmiotów gospodarczych.*
3. ***Utrzymywanie stałej oferty uzbrojonych terenów przeznaczonych pod inwestycje z zakresu przedsiębiorczości.***
4. *Tworzenie organizacji wspierających rozwój lokalnej przedsiębiorczości.*

Turystyka

VI. Rozwój turystyki

1. ***Rozwijanie bazy sportowej, rekreacyjnej i turystycznej.***
2. ***Rozbudowa bazy gastronomicznej oraz całorocznej i sezonowej bazy noclegowej.***
3. ***Utworzenie Leśnego Obszaru Wypoczynkowego (LOW) z przygotowaną infrastrukturą pod krótki wypoczynek podróżnych i mieszkańców.***
4. *Rozszerzenie stałej oferty atrakcji turystycznych.*
5. *Rozwijanie promocji turystyki i kształtowania klimatu powszechnej gościnności.*

Rolnictwo

VII Zachowanie tradycji rolniczej na trenie gminy

1. *Wspieranie rozwoju i współpracy rolniczych gospodarstw produkcyjnych.*
2. *Rozwijanie dodatkowych źródeł dochodów w gospodarstwach rolnych z zmniejszającą się efektywnością ekonomiczną.*
3. ***Przekształcanie gruntów nieprzydatnych rolniczo na cele leśne i nierolnicze.***
4. *Ochrona dziedzictwa kulturowego Rodzimych Siedlisk Rolniczych.*

Środowisko

Mieszkalnictwo

VIII. Rozwój budownictwa mieszkaniowego

1. ***Utrzymywanie stałej oferty uzbrojonych terenów pod indywidualne budownictwo mieszkaniowe i letniskowe.***

2. *Tworzenie systemu zachęt do budowania domów mieszkalnych na terenie gminy.*
3. *Utrzymywanie w gestii samorządu puli mieszkań komunalnych.*
4. ***Rozwijanie zieleni i zadrzewień na terenach zabudowanych.***

Środowisko naturalne

IX. Ochrona i współżycie z środowiskiem naturalnym

1. *Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie ochrony i współżycia z środowiskiem naturalnym.*
2. *Rozbudowa i utrzymanie sprawnego systemu gospodarowania odpadami stałymi.*
3. *Ograniczanie zanieczyszczania powietrza, gleby i wody oraz rozwój energooszczędnych systemów grzewczych.*
4. *Budowa systemu monitoringu i utrzymania czystości środowiska przyrodniczego.*

Infrastruktura techniczna

X. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej

1. ***Rozbudowa i modernizacja dróg oraz ulic***
2. ***Rozbudowa i utrzymanie sprawnego systemu gospodarki wodno – ściekowej***
3. ***Modernizacja i rozwój systemów zaopatrywania w energie elektryczną, ciepło i gaz***
4. ***Rozwijanie telekomunikacji i teleinformatyki***
5. *Rozwijanie oraz podnoszenie standardów i jakości obsługi w obiektach infrastruktury społecznej*

Wśród kluczowych celów strategicznych, zapewniających zrównoważony rozwój gminy i realizację wizji rozwoju znalazły się trzy cele z zakresu polityki przestrzennej, są to:

- utworzenie Kaliskiego Obszaru Przedsiębiorczości (KOP) z uzbrojonymi terenami pod inwestycje i dogodnym dostępem do drogi krajowej 22,
- utrzymywanie stałej oferty uzbrojonych terenów przeznaczonych pod inwestycje z zakresu przedsiębiorczości,
- rozbudowa i modernizacja dróg oraz ulic.

Cenne w zakresie zadań związanych z gospodarką przestrzenną są sformułowane w Strategii rozwoju Gminy wnioski do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

Społeczeństwo

1. Uwzględnić możliwość powstawania różnorodnych miejsc spotkań towarzyskich na całym obszarze gminy.
2. Zapisać w planie miejscowym uwarunkowania wymuszające rozwój budownictwa z elementami architektury regionalnej.

Gospodarka

1. Wykonać mpzp na obszarze przewidzianym do funkcjonowania Kaliskiego Obszaru Przedsiębiorczości, zgodnie z opracowaną wcześniej koncepcją.
2. Zabezpieczyć tereny pod rozwój drobnej produkcji i usług przy większych skupiskach budownictwa mieszkaniowego.
3. Zabezpieczyć tereny pod rozwój bazy sportowej i rekreacyjnej.
4. Zaprojektować system ścieżek i szlaków turystycznych powiązanych z trasami regionalnymi.
5. Uwzględnić możliwość powstania bazy gastronomicznej oraz całorocznej i sezonowej bazy noclegowej na obszarze całej gminy.
6. Wykonać mpzp na obszarze przewidzianym do funkcjonowania Leśnego Obszaru Wypoczynkowego, zgodnie z wcześniej opracowaną koncepcją.
7. Umożliwić przekształcenie gruntów nieprzydatnych rolniczo na cele nierolnicze i nieleśne.

Środowisko

1. Zabezpieczyć obszary pozwalające utrzymać stałą ofertę uzbrojonych terenów pod indywidualne budownictwo mieszkaniowe i letniskowe.
2. Przewidzieć tereny i miejsca na zieleń i zadrzewienia, wg wcześniej całościowo opracowanej koncepcji.
3. Zaplanować tereny pod rozbudowę infrastruktury technicznej.

Ustalenia Studium **są wiążące** dla Wójta przy sporządzaniu planów miejscowych [art. 9.4 ustawy], plany miejscowe sporządza się **zgodnie z zapisami** Studium [art. 15 ust 1 ustawy], a uchwala pod warunkiem iż **nie naruszają ustaleń** Studium [art. 20 ust 1 ustawy].

Miejscowe plany sporządzane po uchwaleniu tego dokumentu winny być z nim **zgodne, co należy stwierdzić już na etapie przygotowywania uchwały inicjującej prace planistyczne [art. 15 ust 4 – w odpowiedniej analizie] jak też przed samym uchwaleniem planu** [art. 20 ust. 1]. Przepisy ustawy wiążące ustalenia planów miejscowych z zapisami polityki przestrzennej gminy **podnoszą rangę** dokumentu, jakim jest Studium gminne. Zbliża to nieco ten dokument do czegoś w rodzaju „planu struktury", powiązanego z opracowaniem strategicznym dot. gospodarki przestrzennej. **Istotne są zatem zapisy strategii rozwoju gminy odnoszące się do planów miejscowych**, gdyż, aby mogły być w tych planach „skonsumowane" (zapisane w postaci przepisów prawa miejscowego) muszą być najpierw zapisane w Studium.

Strategia rozwoju gminy Kaliska (na lata 2005-2020) jest **planowana do aktualizacji** w najbliższym czasie, w celu dostosowania do zmieniających się uwarunkowań, zwłaszcza społeczno-gospodarczych regionu. Zasadnicze kierunki rozwoju gminy wskazane w dotychczasowym dokumencie pozostaną zapewne niezmienione. Opracowany na podstawie Strategii Lokalny Plan Rozwoju Gm. Kaliska miał horyzont czasowy do roku 2013. W Strategii dotychczasowej zapisano potrzebę monitorowania jej realizacji i aktualizację na podstawie analizy realizacji szczegółowych celów strategicznych wg określonych w strategii wskaźników, założono coroczne opracowywanie raportów.

2.4. Uwarunkowania wynikające z dokumentów planistycznych sąsiednich gmin.

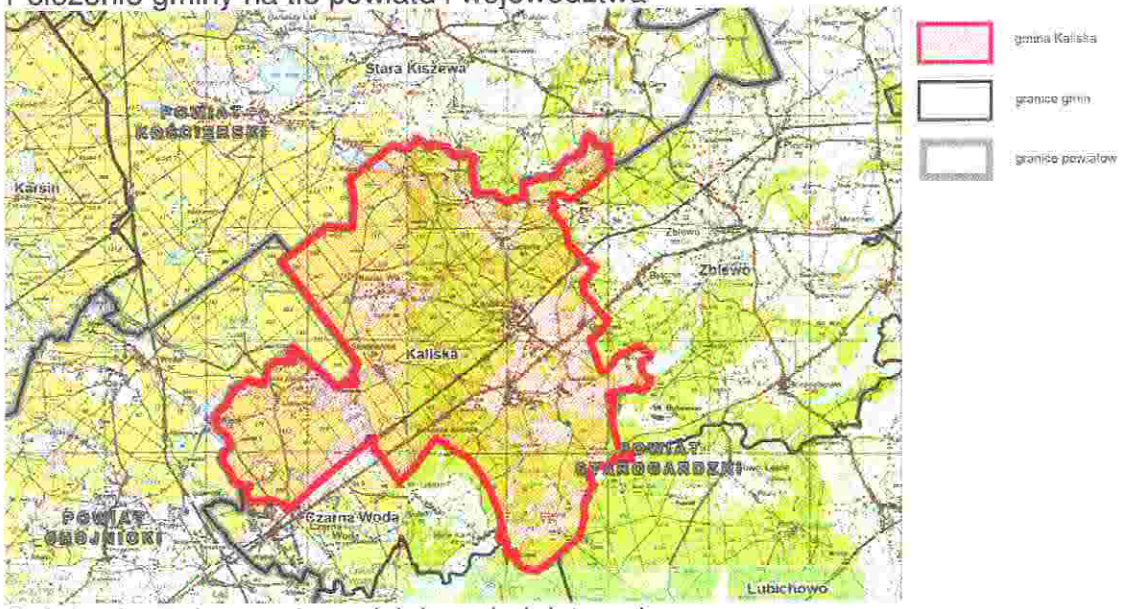
Gmina Kaliska położona jest w południowej części województwa pomorskiego, w powiecie starogardzkim, na skraju Borów Tucholskich. Jest to najbardziej na zachód wysunięta gmina Kociewia.
Jest to gmina wiejska, siedzibą gminy jest miejscowość Kaliska. Do 01.01.1993r w skład gminy wchodziło także sołectwo Czarna Woda (wyłączona z gminy wiejskiej jako gmina miejska) , a do 01.01.1994 także sołectwa Huta Kalna i Lubiki (stały się częścią miasta Czarna Woda).

Gmina graniczy z 5 gminami:

- od północy na długości 17,4 km ze **Starą Kiszewa**, administracyjnie przynależącą do powiatu kościerskiego,
- od wschodu z gminą **Zblewo** na długości 16,8 km i **Lubichowo** na długości 5,1 km wzdłuż rzeki Wdy,
- od południa z gminą **Osieczna** na długości 5,5 km i **Czarna Woda** na długości 15 km,
- od zachodu z gminą **Czersk** na długości 16,8 km.

Położenie gminy na tle powiatu i województwa

Położenie gminy na tle podziału administracyjnego

Szczegółowo omówiono wpływ polityk przestrzennych gmin sąsiednich na kierunki zagospodarowania gminy Kaliska w opracowaniu „Dom"-u z grudnia 2012r. (*„Wpływ opracowań ponadlokalnych na politykę przestrzenną gminy Kaliska. Analiza studiów gmin sąsiednich"* - Przedsiębiorstwo Projektowo-Realizacyjne DOM w Starogardzie Gdańskim, grudzień 2012r.)

Najistotniejsze uwarunkowania oraz powiązania wynikające z sąsiedztwa dotyczą uwarunkowań przyrodniczych, środowiskowych, jako niezależnych od przebiegu granic administracyjnych. Istotne są także powiązania komunikacyjne oraz infrastrukturalne.

Gmina Stara Kiszewa (Studium wg Uchwały Nr XVIII/124/2004 z 23.06.2004 r) – powiązania przyrodnicze i wspólne formy ochrony przyrody OCHK Borów Tucholskich, w obszarze gminy planowany do objęcia ochrona obszar zespołu przyrodniczo-krajobrazowego Rynna Wygonińska częściowo obejmujący także fragment gminy Kaliska; w sąsiedztwie Gm. Kaliska znajdują się istniejące i planowane do dalszego rozwoju rejony rekreacyjne – w szczególności rejon m. Wygonin, Lipy, Chwarzno; istotne powiązania komunikacyjne: droga powiatowa 2407G Stara Kiszewa -Kaliska-Czarne- leśnictwo Baby; trasa rowerowa wzdłuż jez. Wygonin w kierunku gminy Kaliska.

Gmina Zblewo (Studium wg uchwały Nr XVIII/169/2012 z 31.05.2012 r.) - najistotniejsze są powiązania przyrodnicze – należy zachować ciągłość korytarza ekologicznego; powiązania komunikacyjne drogą 22 oraz linią kolejową; wzdłuż drogi krajowej planowany jest przebieg gazociągu wysokiego ciśnienia; planowane trasy rowerowe w gm. Zblewo wymagające kontynuacji – regionalna trasa nr 122i siec rowerowych tras wg projektu „Rowerem przez Kociewie" , trasy proponowane przez Stowarzyszenie Bór; uwzględnić trasy kajakowe; w sąsiedztwie Gm. Kaliska nowe tereny inwestycyjne rekreacyjne w miejscowości Cis oraz Mały Bukowiec.

Gmina Lubichowo (Studium wg uchwały Nr XXXIV/239/2009 z 18.12.2009 r, obecnie aktualizowane) – istotne powiązania przyrodnicze – OCHK oraz obszar Natura 2000, rzeka Wda graniczna; uwzględnić należy powiązania drogowe (drogi gminne) oraz trasami rowerowymi.

Gmina Osieczna (Studium wg Uchwały XXV/156/2005 z 31.03.2005 r) – powiązania przyrodnicze (OCHK), rzeka Wda, obszar planowanego wg tego studium parku krajobrazowego „Doliny Wdy", przy granicy z Gm. Kaliska wyznaczono także planowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Rynna Klabińska"; uwzględnić należy powiązania drogowe oraz wspólny szlak wodny turystyczny na Wdzie.

Gmina Czarna Woda (Studium wg Uchwały IX/50/11 z dn. 10.10.2011 r.) – powiązania przyrodnicze (OCHK, obszar Natura 2000, Platy i korytarze ekologiczne); powiązania komunikacyjne drogą nr 22 i linią kolejową, rzeka Wda, trasy rowerowe i szlak kajakowy; wg studium w dolinie rzeki Wdy planowany jest park krajobrazowy „Dolina Wdy" ; wzdłuż drogi krajowej nr 22 planowany jest zgodnie z obowiązującym mpzp nowy teren usługowo-produkcyjny o pow. ok. 67,20ha, pomiędzy drogą a linia kolejową - tereny te sąsiadują z dotychczas wskazywanym w studium gm. Kaliska w rejonie Łąk Studzienickich obszarem określonym jako priorytetowy dla rozwoju

funkcji turystycznej i rekreacyjnej, zatem funkcje te mogą być wzajemnie potencjalnie konfliktowe; istotne są także powiązania infrastrukturalne związane z oczyszczalnią ścieków ZPP „Steico" w Czarnej Wodzie, a usytuowaną w obszarze Gm. Kaliska.

Gmina Czersk (Studium wg Uchwały Nr XX/195/2000 z dnia 28.09.2000 r.) – powiązania przyrodnicze (OCHK, obszar Natura 2000, wskazany w sąsiedztwie gm. Kaliska obszar o wyjątkowych walorach turystyczno-krajobrazowych wzdłuż rzeki Wdy i w okolicy m. Wieck, powiązania komunikacyjne – drogi gminne oraz rzeka Wda.

Najistotniejsze wnioski wynikające z analizy dokumentów Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin sąsiednich:

- powiązania przyrodnicze gminy z terenami otaczającymi uwarunkowane występowaniem obszarów chronionych (OCHK Borów Tucholskich oraz obszaru Natura 2000 obszaru specjalnej ochrony ptaków „Bory Tucholskie" PLB 220009) oraz elementów osnowy ekologicznej ponadregionalnej i regionalnej – zachowanie ciągłości systemów i korytarzy ekologicznych;
- powiązania z gminą Czarna Woda, Osieczna, Lubichowo w zakresie zagospodarowania szlaku turystyki wodnej na rzece Wdzie;
- powiązania istniejących i planowanych tras turystycznych, rowerowych, kajakowych;
- dużą część obszarów przygranicznych stanowią tereny leśne, dla których w studiach gmin nie przewiduje się zmian użytkowania;
- kierunki zmian struktury funkcjonalno-przestrzennej gmin sąsiednich związane są przede wszystkim z rozwojem funkcji turystyczno-rekreacyjnej i nie mają znaczącego wpływu na politykę przestrzenną gminy Kaliska;
- najistotniejsze powiązania gminy Kaliska z gminami sąsiednimi (gmina Zblewo, gmina Czarna Woda) uwarunkowane są przebiegiem drogi krajowej nr 22 i planowaną lokalizacją terenów usługowo-produkcyjnych na terenach wzdłuż drogi – nowe, duże powierzchniowo tereny U/P w gminie Czarna Woda w sąsiedztwie terenów priorytetowych dla rozwoju funkcji turystyki i rekreacji w gminie Kaliska;
- dla Gm. Kaliska istotne są wszelkie kwestie związane z oczyszczalnią ścieków ZPP w Czarnej Wodzie .

2.5.Syntetyczne wnioski dot. uwarunkowań ponadlokalnych

Najistotniejsze uwarunkowania wynikające z opracowań ponadlokalnych oraz ze strategii rozwoju gminy są następujące:

- gmina jest położona peryferyjnie w skali województwa pomorskiego i żadna miejscowość w gminie nie pełni ważnej roli w sieci osiedleńczej regionu,

- gmina posiada bardzo duże walory środowiska przyrodniczego, w tym znaczna część obszaru jest objęta ochroną prawną przyrody (OCHK, obszary Natura 2000),
- dziedzictwo kulturowe jest ważną sfera świadczącą o odrębności lokalnej i budującą tożsamość kulturową,
- stan infrastruktury technicznej nie jest zadowalający i wymaga nowych inwestycji, m. in. w sieć gazową, rozbudowę sieci kanalizacyjnej
- gmina posiada doskonałe warunki dla rozwoju turystyki,
- priorytetowe cele strategiczne gminy z zakresu polityki przestrzennej to: utworzenie Kaliskiego Obszaru Przedsiębiorczości (KOP) z uzbrojonymi terenami pod inwestycje i dogodnym dostępem do drogi krajowej 22, utrzymywanie stałej oferty uzbrojonych terenów przeznaczonych pod inwestycje z zakresu przedsiębiorczości, rozbudowa i modernizacja dróg oraz ulic.

Główne zewnętrzne szanse rozwojowe gminy tkwią w:

1. **potencjale położenia gminy w głównym korytarzu transportowym** (tzw. Południowym związanym z drogą krajową nr 22) poprzez tworzenie warunków do lokalizacji inwestycji (w pełni uzbrojone tereny oraz ich promocja),
2. **w walorach naturalnych środowiska przyrodniczego i wartościach środowiska kulturowego** co predysponuje ją do rozwoju turystyki, zwłaszcza turystyki krajoznawczej i kwalifikowanej oraz jako dodatkowe turystyki rowerowej i agroturystyki.

3. Uwarunkowania wewnętrzne

3.1 Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu [art. 10 ust 1 pkt 1]

Przeznaczenie terenu

W obszarze gminy Kaliska obowiązuje jedynie kilka planów miejscowych uchwalonych po 1994 r, plany wcześniejsze, w tym tzw. plan ogólny gminy, z mocy prawa przestały obowiązywać. Jest to sytuacja mało korzystna, gdyż inwestowanie może odbywać się przede wszystkim na zasadzie kontynuacji funkcji i form istniejącej zabudowy jako uzupełnienie struktur urbanistycznych, w drodze indywidualnych decyzji administracyjnych (o warunkach zabudowy i ustalających lokalizacje inwestycji celu publicznego).

Wykaz Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego sporządzonych i obowiązujących na terenie gminy Kaliska

Lp	Tytuł planu, miejscowość, działki	Uchwała i publikacja	Pow. terenu w ha	Opis, uwagi
1	Mpzp dot. cz. dz. 96 i cz. dz. 17 we wsi Iwiczno, dz. 151/1, 85/2 i 84/3 we wsi Dąbrowa , dz. 103 w e wsi Piece	Nr V/35/99 z dn. 27.01.1999r Dz. Urz Woj. Pom z 1999r nr 107, poz. 1000	2,71	
2	Mpzp dla fragmentu wsi Łążek dz. geod. 236/8, 236/9	Nr XXVIII/217/2002 z 25.04.2002r. Dz. Urz. Woj. Pom. z 2002 Nr 80 poz.1729	2	
3	Mpzp dla fragmentu wsi Kaliska i Dąbrowa (część terenu stanowi zmianę planu nr 2)	Nr XXXIV/253/06 z dnia 28 czerwca 2006r. Dz. Urz. Woj. Pom. z 2006r. nr 117, poz. 2471	5,95	
4	Mpzp dla fragmentu m. Młyńsk (zmiana planu) dz. nr 448/1-448/12 i cz. 448/14, 449/4-7	Nr X/68/2007 z dnia 12.12.2007 r.	2,41	
5	Mpzp dla fragmentów m. Kaliska, Czarne, Młyńsk	Nr XXXI/249/2002 z 10/.10.2002r. Dz. Urz. Woj. Pom. z 2002 Nr 79, poz. 1722	9,94	stracił ważność w części dla m. Młyńsk poprzez uchwalenie nowego planu (nr 6)
6	Mpzp dot. dz. 406/4 we wsi Kaliska	Nr XI/99/99 z 28.12.1999r. Dz. Urz Woj. Pom. z 2000r. Nr 16, poz. 60	1,4	stracił ważność poprzez uchwalenie planu dla fragmentu wsi Kaliska i Dąbrowa (nr 5)
7	Mpzp dla obszaru w m. Wygoninki obręb Bartel Wielki	Nr XIX/148/2012 z 29.05.2012r. Dz.Urz. Woj.Pom. z 2012 poz.2063	1,53	Plan dla usług turystyki i rekreacji (0,48ha) oraz zieleni leśnej
		Ogółem	**22,13**	powierzchnia uwzględnia pokrywające się plany

Ogółem obowiązujące plany miejscowy obejmują powierzchnię około **22,13 ha** co stanowi **zaledwie 0,2 %** ogólnej powierzchni gminy (11050 ha) .

Wg danych statystycznych (PP-1 Planowanie przestrzenne w gminie, stan na dzień 31.12.2011 r) obowiązywały w gminie 4 plany miejscowe, w tym 1 sporządzony wg przepisów ustawy z 2003 r., obejmowały one powierzchnię ok. 22 ha; na cele zabudowy mieszkaniowej ok. 81,8% powierzchni mpzp, 18,2% na cele usługowe, w trakcie sporządzania był 1 plan miejscowy o pow. ok. 2 ha.

Sytuacja w gminie Kaliska w zakresie pokrycia obszaru gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego jest dużo gorsza niż średnia w województwie pomorskim, czy w kraju. Plany powyższe nie zapewniają terenów dla rozwoju nowych funkcji, w tym zwłaszcza dla mieszkalnictwa, turystyki, rekreacji oraz dla działalności gospodarczej. Warto dodać iż w dotychczasowym Studium z 2010 r. wskazano aż 324ha terenów do sporządzenia planów miejscowych (tj. takich dla

których wskazano funkcję nierolniczą, nieleśną, wymagających zmiany przeznaczenia). Wyraźne zalecenia dotyczące sporządzania planów miejscowych zawarte są także w dotychczas obowiązującej Strategii rozwoju gminy.

Obowiązujące plany obejmują niewielkie fragmenty gminy i były sporządzane dla realizacji konkretnych inwestycji, niektóre z obszarów planistycznych są już praktycznie zabudowane. Brak jest zatem przygotowanej pod względem prawnym oferty lokalizacyjnej dla różnych funkcji. Wyjątkiem jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Kaliska i Dąbrowa, który sporządzony częściowo na terenach komunalnych, stanowi ofertę gminy w zakresie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Aby teren ten stał się w pełni ofertą inwestycyjną musi zostać uzbrojony (proces wyposażania w infrastrukturę trwa), jednakże z powodów społecznych Rada Gminy zamierza ten plan uchylić.

Po uchwaleniu Studium gminy w 2010 r nie zmienił się w istotny stan pokrycia planami miejscowymi. Nadal część z obszarów wyznaczanych jako rozwojowe i predysponowane do takich opracowań w dotychczasowych dokumentach (Studium z 1999 r, studium z 2010 r.) nie została objęta planami miejscowymi.

Przystąpiono do sporządzania planów miejscowych:

1) mpzp dla obszaru w miejscowości Płociczno, obręb Cieciorka – wg uchwały Nr IX/50/2011 z dn. 29.06.2011r.
2) zmiana mpzp obejmujący fragment wsi Kaliska i Dąbrowa polegająca na uchyleniu mpzp – wg uchwały Nr XXIII/188/12 z dn. 23.10.2012r.
3) mpzp dla dz. 476/10, 232/7, 746 w m. Kaliska- wg uchwały Nr XXV/208/2012 z dn. 27.12.2012r. (dla zabudowy mieszkaniowej)

Praktycznie głównym narzędziem stosowanym w obszarze gminy Kaliska stały się decyzje wzizt. Średniorocznie wydaje się ok. 30-60 sztuk decyzji, z czego najwięcej dotyczy budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego oraz zabudowy rekreacyjnej. Sporadycznie występują decyzje dla innych rodzajów inwestycji. Często inwestycje te to przebudowy, rozbudowy, w tym np. dotyczące dobudów garaży, zmiany konstrukcji dachu itp. Inwestycje celu publicznego najczęściej dotyczą odcinków sieci elektroenergetycznych czy innych obiektów i sieci infrastruktury technicznej. Decyzje odmowne stanowią niewielki odsetek wszystkich wydawanych decyzji.

Wg danych statystycznych (druk PP-1 stan na dzień 31.12.2011r) wydano na podstawie ustawy z 2003r. **24** decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz **104** decyzji o warunkach zabudowy, z czego **75** dla zab. mieszkaniowej, 29 dla innej zabudowy, a łączna powierzchnia terenów dla których wydano Dec celu publicznego to 3,0 ha, decyzje o warunkach zabudowy -**12,50 ha**. W samym roku 2011 wydano 44 decyzje wz, 15 dla inwestycji celu publicznego.

Wśród miejscowości dla których wydawanych jest najwięcej decyzji są:
Kaliska, Płociczno, Iwiczno, Dunajki, Młyńsk, Czarne, Frank, Trzechowo, Cieciorka Łążek, Piece, Kazub, Młyńsk.

Większość decyzji zostało już zrealizowanych lub są w trakcie realizacji. Gmina zgodnie z przepisami prowadzi rejestr wydawanych decyzji w postaci tabelarycznej, nie prowadzi rejestru graficznego.

Użytkowanie terenu

Wg ewidencji gruntów użytkowanie terenu w podstawowych kategoriach przedstawia poniższa tabela: stan na 30.07.2013 r. (dane wg Starostwa Powiatowego w Starogardzie Gdańskim).

użytki rolne, w tym:			tereny zurbanizowane, w tym:					tereny inne, w tym:	
całość	grunty orne	lasy i zadrzewienia	całość	zabudowane	niezabudowane	komunikacyjne	wody	całość	nieużytki
2141,91	1463,64	**8043,70**	**482,80**	179,80	29,65	237,34	**250,66**	**133,06**	124,41
RAZEM: 11.054,24 ha									
19,4%		**72,8%**	**4,4%**				**2,2%**	**1,2%**	

Zasadniczą część powierzchni ziemi zajmują tereny niezabudowane i niezainwestowane (użytki rolne, lasy i wody), w tym lasy ponad 72%. Wśród terenów zurbanizowanych (jedynie 4,4% ogólnej powierzchni) największą część zajmują tereny komunikacyjne- drogi i koleje (273,34 ha), a grunty niezabudowane stanowią zaledwie 29,65 ha.

Obecne zagospodarowanie terenu

Rozmieszczenie ludności

W 8 sołectwach gminy Kaliska w końcu roku 2007 wg Urzędu Gminy zameldowanych na pobyt stały było 5156 mieszkańców, w roku 2012 (stan na 31.12.2012 wg danych Urzędu Gminy) – **5273** mieszkańców.
Rozmieszczenie mieszkańców wyglądało następująco:

Sołectwo	Liczba mieszkańców w 2007	Liczba mieszkańców w 2012
Bartel Wielki	140	144
Cieciorka	423	457
Czarne	101	102
Dąbrowa	852	910
Iwiczno	304	298
Kaliska	2262	2258
Piece	946	963
Studzienice	128	141
Ogółem	**5156**	**5273**

Liczba ludności jak widać z powyższego zestawienia utrzymuje się na niemal stałym poziomie. Mieszkańcy zameldowani na terenie trzech największych sołectw Kaliska, Piece, Dąbrowa stanowią 79 % całej ludności gminy.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) na terenie gminy wiejskiej Kaliska w końcu 2011 r. zamieszkiwało 5272 osób, co stanowiło:

- 0,23% ludności województwa,
- 4,16% ludności powiatu starogardzkiego.

Tabl.1 Gęstość zaludnienia w gminie Kaliska na tle woj. pomorskiego

Wyszczególnienie	Gęstość zaludnienia (osób na km$^{2)}$ stan na 31.12.2011 r.
Województwo pomorskie	125
Gminy wiejskie województwa pomorskiego	48
Powiat starogardzki	94
Gmina Kaliska	**48**
Gmina Karsin	37
Gmina Smętowo Graniczne	62

Gęstość zaludnienia gminy jest identyczna jak w gminach wiejskich województwa pomorskiego a wyższa od w porównywalnej gminy Karsin.

Według Urzędu Gminy Kaliska na terenie gminy w dniu 31.12.2012 r. zameldowanych na pobyt stały było **5273** mieszkańców a na pobyt czasowy dodatkowo 148. Z 8 sołectw 5 to sołectwa małe do 500 osób. Ludność zamieszkująca w nich stanowi 1/4 stanu gminy.

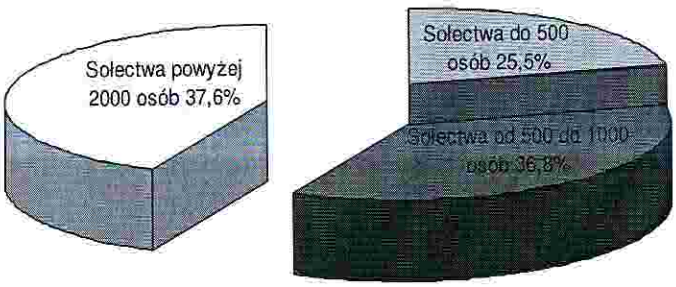
W 2 średniej wielkości sołectwach; w Piecach i Dąbrowie zamieszkuje jej łącznie blisko 37%. Podobny procent stanowi ludność w Kaliskach największym sołectwie w gminie. Wszystkich miejscowości jest w gminie 31.

Tabl.1. Ludność gminy Kaliska – mieszkańcy stali w miejscowościach (stan 31.12.2012 r.) wg Urzędu Gminy

Lp	Sołectwo	Miejscowości w sołectwie	Liczba mieszkańców w miejscowości	Liczba mieszkańców w sołectwie
1.	Bartel Wielki	Bartel Wielki	144	148
		Bartel Mały	4	
2.	Cieciorka	Cieciorka	299	457
		Dunajki	31	
		Kazub	22	
		Lipski Młyn	17	
		Płociczno	41	
		Stara Lipa	12	
		Okoninki	31	
		Okoniny	4	
3.	Czarne	Czarne	96	102
		Czubek	6	
4.	Dąbrowa	Dąbrowa	198	910
		Frank	650	
		Strych	62	

5.	Iwiczno	Czechowo	3	298
		Iwiczno	252	
		Łążek	33	
		Młyńsk	10	
6.	Kaliska	Kaliska	2258	2258
7.	Piece	Biedaczek	10	963
		Kamienna Karczma	39	
		Piece	910	
		Trzechowo	4	
8.	Studzienice	Cegielnia	10	141
		Leśna Huta	19	
		Smolnik	6	
		Studzienice	106	

Struktura sieci osadniczej w gminie Kaliska
w zależności od liczby ludności

Narodowy Spis Powszechny 2002 (brak danych ze spisu NSP 2011) wykazał, że na terenie gminy Kaliska było 1529 gospodarstw domowych; 1259 to gospodarstwa rodzinne z czego 77,6% z nich stanowiły gospodarstwa jednorodzinne.

Gospodarstwa domowe według liczby osób		
liczba osób	ilość gospodarstw	% gospodarstw
1	244	16,0
2	319	20,9
3	314	20,5
4	328	21,5
5 i więcej	324	21,2
razem	**1529**	**100**

Przeciętna liczba osób w gospodarstwie w gminie wynosiła 3,3.

Rolnictwo

Na terenie gminy Kaliska rolnictwem zajmują się jedynie gospodarstwa indywidualne, które w 2004 r. miały w posiadaniu 31 % gruntów, a. Największe areały użytków rolnych znajdują się na terenie wsi Iwiczno. Większość powierzchni gruntów ornych zajęta jest pod uprawy zbóż co stanowi 39 % tych gruntów (na terenie województwa 64 %). Pozostałe uprawy to ziemniaki (36 %), warzywa (4 %) i pastewne (12%). Odłogi i ugory stanowią ok. 17 % powierzchni gruntów ornych. Spada pogłowie zwierząt gospodarskich. W 2002 r. 26 % rolników posiadało bydło, 23,7 % trzodę chlewną, a obsada zwierząt gospodarskich wyniosła 43 szt. dużych na 100 ha użytków rolnych.
Produkcja rolna stanowi główny dochód mieszkańców.

Średnia wielkość gospodarstwa rolnego w gminie – 5,03ha.

Leśnictwo
Lasy w gminie Kaliska stanowią 70% powierzchni - powierzchnia całkowita lasów i gruntów leśnych wynosi 7.950 ha z tego gospodarka indywidualna posiada 1306 ha. Powierzchnia ta będzie wzrastać wraz z wzrostem zalesiania gruntów słabych nie nadających się do produkcji rolnej. Funkcja gospodarcza lasu stanowi jedną z najważniejszych dziedzin gospodarki gminy, pod względem turystycznym, gospodarczym i klimatycznym. Na terenie gminy działają dwa Nadleśnictwa: Kaliska i Lubichowo. Tereny leśne są w znacznej części objęte obszarem chronionego krajobrazu.
Lasy należą do Nadleśnictwa Kaliska a tylko część do Nadleśnictwa Lubichowo. Część gminy położona w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich.

Miejsca pracy
Liczbę miejsc pracy w gminie Kaliska szacuje się na ok. 1,1 tys. osób, z tego około ok. 400 to pracujący w podmiotach gospodarczych o zatrudnieniu powyżej 9 osób (stan na 31.12.2006). Pozostałe miejsca pracy są w podmiotach małych o zatrudnieniu do 9 osób i w rolnictwie. Szacuje się, że w małych podmiotach gospodarczych, a więc podmiotach nie podlegającej statystyce zatrudnionych jest ok. 600 osób, a w rolnictwie około 110 osób.

Tabl. Pracujący w gospodarce narodowej (w podmiotach o zatrudnieniu powyżej 9 osób). Stan w dniu 31.12. 2006 r.

Wyszczególnienie	Liczba	%
Ogółem	386	
Rolnictwo leśnictwo i rybołówstwo	37	9,6
Przetwórstwo przemysłowe	104	26,9
Handel i naprawy	3	0,8
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	32	8,3
Pośrednictwo finansowe	13	3,4
Obsługa nieruchomości itp.	4	1,0
Administracja publiczna, ubezpieczenia	42	10,9

Edukacja	88	22,8
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	1	0,3
Pozostała działalność usługowa	62	16,1

Na 1000 mieszkańców gminy przypada 75 miejsc pracy w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób. Taka liczba miejsc pracy nie daje szans pełnego zatrudnienia mieszkańców na miejscu, dlatego też znaczna ilość osób musi wyjeżdżać do pracy poza gminę.

Tabl. Osoby fizyczne prowadzące w gminie działalność na 1000 mieszkańców
Stan w dniu 31.12. 2006 r.

	gmina Kaliska	gmina Smętowo Gr.	gmina Skórcz	gmina Morzeszczyn
Ogółem	59,5	34,9	32,4	38,0
Przetwórstwo przemysłowe	8,2	5,9	5,7	11,3
Budownictwo	9,5	7,1	5,5	6,3
Handel, naprawy	20,0	11,3	10,6	10,5
Hotele i restauracje	1,6	1,1	1,1	0,3
Transport, gospodarka magazynowa, łączność	4,9	2,1	2,0	1,6
Pośrednictwo finansowe	1,2	1,5	0,0	1,0
Obsługa nieruchomości itp.	4,3	1,5	3,5	3,1

Z tabeli powyżej wynika, ze mieszkańcy gminy Kaliska w porównaniu z innymi gminami należą do bardziej przedsiębiorczych. Ilość osób fizycznych prowadząca działalność gospodarczą przypadająca na 1000 mieszkańców jest tu znacząco wyższa niż w porównywalnych gminach.
Główne miejsca pracy w gminie to praca w rolnictwie, przetwórstwie przemysłowym, handlu i edukacji.

Na koniec 2006 r. na terenie gminy Kaliska zarejestrowanych było 360 podmiotów gospodarki narodowej w tym 347 w sektorze prywatnym.
Liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie zarejestrowanych w rejestrze Regon wg sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD):

Dział gospodarki narodowej	Ilość podmiotów
Rolnictwo łowiectwo i leśnictwo	42
Przetwórstwo przemysłowe	47
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię i gaz	1
Budownictwo	50
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa	108
Hotele i restauracje	8
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	26
Pośrednictwo finansowe	6
Obsługa nieruchomości, usługi związane z prowadzeniem działalności	29
Administracja publiczna, obrona narodowa obowiązkowe	3

ubezpieczenia społeczne	
Edukacja	8
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	7
Pozostała działalność usługowa komunalna społeczna i indywidualna	25

Zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy zarejestrowanych jest 306. Struktura ich wg sekcji przedstawia się następująco:

Dział gospodarki narodowej	Liczba	%
Razem	306	
Przetwórstwo przemysłowe	42	13,7
Budownictwo	49	16,0
Handel i naprawy	103	33,7
Hotele i restauracje	8	2,6
Transport gospodarka magazynowa i łączność	25	8,2
Pośrednictwo finansowe	6	2,0
Obsługa nieruchomości i firm	22	7,2

Najważniejsze zakłady produkcyjne na terenie gminy to:

- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „KASZUB" Wejherowo Zakład w Kaliskach, ul. Dworcowa 1,
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska", ul. Długa 22, Kaliska
- Firma Produkcyjno – Handlowo - Usługowa „STOL-KAL"ul. Długa 3, Kaliska
- Zakład Kamieniarski ul. Długa 5, Kaliska
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe, Stacja Kontroli Pojazdów ul. Długa Kaliska
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „ADAM-POL" ul. Kociewska 46, Frank,
- Zakład Remontowo – Budowlany ul. Długa 5a, Kaliska
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe „OLA" Sp. z o.o. ul. Długa 3, Kaliska
- Zakład Produkcyjny „TRO-KAL-BUD" s. c. ul. Długa 3, Kaliska
- Usługi Transportu Leśnego ul. Długa 66 Kaliska
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo - Usługowe „LASTRANS" ul. Długa 66, Kaliska
- Zakład Produkcyjno-Handlowy „GALANT" Dąbrowa, Kaliska

Usługi dla ludności

Handel

Na terenie gminy istnieje około 30 sklepów. Znaczna część z nich zlokalizowana jest na terenie wsi Kaliska. Większość z nich to typowe dla terenów wiejskich sklepy spożywczo-przemysłowe.

Usługi bankowe na terenie gminy świadczy Bank Spółdzielczy w Skórczu filia Kaliska.

Oświata i wychowanie

Wychowanie przedszkolne

Na terenie gminy Kaliska działa jedno podporządkowane samorządowi publiczne przedszkole z 85 miejscami. Uczęszcza do niego 93 dzieci, w tym 49 dzieci to „O" Dodatkowo do oddziałów przedszkolnych przy szkole podstawowej w Piecach uczęszcza 30 dzieci. Łącznie więc na terenie gminy korzysta z zajęć przedszkolnych 123 dzieci w tym 67 to sześciolatki.
Wg Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2006 r. dzieci w wieku 3-5 lat było 176,
Stopień uczestnictwa w opiece przedszkolnej dzieci z grupy wiekowej 3-5 wynosi 32%. Jest to wskaźnik zdecydowanie nie satysfakcjonujący jednak dużo lepszy niż w innych gminach.

Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne

Na terenie gminy w roku szkolnym 2007/2008 działają ogółem 2 szkoły podstawowe. Podlegają są one samorządowi gminnemu. Łącznie dysponują 21 pomieszczeniami szkolnymi. W 22 oddziałach uczy się 429 dzieci. Średnio na jeden oddział przypada 19,5 uczniów.
Natomiast w gimnazjum uczy się 267 uczniów w 10 oddziałach. Tutaj średnio na jeden na oddział przypada 26,7 uczniów.

Szkoła	Adres	Liczba uczniów	L. etatów nauczycieli
Zespół Szkół Publicznych	Kaliska	Szkoła podstawowa – 336 Gimnazjum - 267	41,56
Zespół Oświatowo-Wychowawczy	Piece	Szkoła podstawowa – 75 Zerówka – 18 Przedszkole - 12	11

Na terenie gminy nie ma szkolnictwa o innym profilu.

Ochrona zdrowia

Zakłady Opieki Zdrowotnej

Na terenie gminy znajduje się jeden świadczący podstawową opiekę lekarską Ośrodek Zdrowia. Jest to ZOZ „Medpharma" SA Kaliska

Apteki

Na terenie gminy działała 1 apteka. Liczba mieszkańców przypadająca na aptekę to 5150. W powiecie starogardzkim wynosi ona 3700 i jest zbliżona do średniej dla całego województwa (3780) Na terenie porównywanych gmin Skórcz i Morzeszczyn nie ma aptek a w gminie Skórcz jest także jedna i przypada na nią również 5150 mieszkańców. Lepszy wskaźnik ma gmina Smętowo Graniczne, gdzie wynosi on 2650.

Żłobki - Na terenie gminy nie ma żłobka.

Ośrodki pomocy społecznej

Na terenie gminy funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zajmuje się on głównie rozdziałem zasiłków: (renty socjalne, zasiłki stałe, zasiłki wyrównawcze, zasiłki celowe) realizując dwie ustawy w ramach zabezpieczenia społecznego:

- Ustawa o pomocy społecznej
- Ustawa o świadczeniach społecznych

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w 2006 roku na terenie gminy oraz udzielone świadczenia pomocy społecznej – pieniężne, w naturze i usługach przedstawiają się następująco:

Formy pomocy	Liczba rodzin objętych pomocą	Liczba osób w rodzinach objętych pomocą
Zasiłki stałe	19	46
Zasiłki okresowe	116	518
Zasiłki celowe	200	843
Dożywianie	164	772
Usługi opiekuńcze	9	16
Dodatki mieszkaniowe	65	-
Świadczenia rodzinne	739	-

Kultura i sport

Obiekt kulturalne

Na terenie gminy głównymi instytucjami krzewiącymi życie kulturalne są Gminny Ośrodek Kultury w Kaliskach oraz usytuowana w nim Gminna Biblioteka Publiczna.

Działalność Ośrodka jest bardzo urozmaicona. Działają tu sekcja judo, sekcja karate, siłownia, koło taneczne dla dzieci i młodzieży, świetlica terapeutyczna. Organizowane są różnego rodzaju imprezy cykliczne, takie jak wernisaże, czy turnieje sołectw.

Biblioteki

Na terenie gminy funkcjonuje dobrze wyposażona Gminna Biblioteka Publiczna.

Zapewnia obsługę biblioteczną mieszkańców. Służy rozwijaniu i zaspakajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych, upowszechnianiu wiedzy i nauki, rozwojowi kultury. Jest to placówka w miarę nowoczesna. Skupia się w niej znacząca działalność kulturalna gminy. Posiada sprzęt audiowizualny, 3 zestawy komputerowe podłączonych do internetu. Łączny księgozbiór biblioteki i filii wynosi 14 tys. woluminów.

Liczba czytelników systematycznie korzystających to ok. 600 osób. Na terenie biblioteki znajduje się czytelnia, w których dostępne są czasopisma.

Wskaźniki czytelnictwa: wyglądają tu następująco:

- liczba czytelników przypadająca na 1000 mieszkańców gminy - 120,
- liczba osób przypadająca na placówkę biblioteczną – 5100,
- księgozbiór bibliotek przypadający na 1000 osób – 2700.

Dodatkowo na w każdej ze szkół na terenie gminy istnieją biblioteki szkolne.

Obiekty sportowe i rekreacyjne

Życie sportowe gminy zdecydowanie skupia się wokół ośrodka sportowego przy szkole. Stanowi on miejsce wypoczynku i rozrywki mieszkańców gminy.
W skład kompleksu wchodzą:

- stadion,
- hala z zapleczem i widownią (w budowie),
- boisko do piłki ręcznej i koszykówki
- korty tenisowe,

Baza noclegowa

Na terenie praktycznie nie ma bazy o charakterze hotelowo noclegowym. Oferta turystyczna to kilka zakładowych ośrodków wypoczynkowych dysponującymi około 80 miejscami oraz kilka baz agroturystycznych najczęściej sezonowych na około 60 miejsc.

Obiekty sakralne

Na terenie gminy znajdują się następujące trzy obiekty sakralne w dwóch parafiach. Są to

- parafia pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Kaliskach
- filia parafii w Kaliskach pw. Świętego Józefa w Płocicznie
- parafia pw Najświętszego Serca Pana Jezusa w Piecach

Cmentarze

Gmina dysponuje dwoma cmentarzami, które zlokalizowane są:

- Cmentarz Komunalny w Kaliskach
- Cmentarz Parafialny w Piecach.

Zabudowa mieszkaniowa

Zabudowa mieszkaniowa jest skoncentrowana w prawie 80% w trzech największych miejscowościach: Kaliska, Piece i Dąbrowa. Są to wsie o charakterze rozproszonym, zabudowa mieszkaniowa o niskiej intensywności jednorodzinnej i zagrodowej. Dominuje tutaj forma zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej. Zabudowa wielorodzinna (blok mieszkalny) znajduje się tylko w Kaliskach. Noworealizowane obiekty to głównie zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna lub zabudowa mieszkaniowa realizowana w zespołach zabudowy letniskowej – wszystkie zespoły realizowane są indywidualnie.

Rekreacja

Funkcja rekreacyjna koncentruje się w północnej i południowej części gminy, głównie w sołectwach Cieciorka, Piece i Czarne. Na obszarze gminy zagospodarowanie rekreacyjne występuje głównie w postaci indywidualnej zabudowy letniskowej w rejonach jezior: Kazubskiego, Trzechowskiego i rzeki Wdy. W gminie znajdują się trzy ośrodki wypoczynkowe: „REN" w Iwicznie, Ośrodek Rozwoju i Integracji Sołectwa w Bartlu Wielkim oraz Baza ZHP w Leśnej Hucie. Dodatkowo miejsca noclegowe realizowane są w 13-tu kwaterach agroturystycznych i pokojach gościnnych w miejscowościach Płociczno, Studzienice, Młyńsk, Okoninki, Czarne, Kaliska, Iwiczno, Dunajki, Piece, Kazub.

Z form aktywnego wypoczynku w gminie Kaliska mogą być realizowane: wędkarstwo, kajakarstwo, przejażdżki bryczką lub konno, gry zespołowe – siatkówka, piłka nożna, piłka ręczna, koszykówka oraz tenis ziemny, turystykę piesza i rowerową.

Informacja o przebiegu szlaków turystyki pieszej i rowerowej znajduje się w dziale dot. komunikacji – rozdział 3.13.

Informacja na temat transportu znajduje się w rozdziale 3.13.

Uzbrojenie terenu

Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie w wodę gminy Kaliska odbywa się przede wszystkim z istniejących wodociągów wiejskich:

Wodociąg wiejski w Kaliskach

z którego zaopatrywane są w wodę (oprócz wsi Kaliska) następujące miejscowości: Frank, Dąbrowa, Strych i Iwiczno.

Ujęcie składa się z 2 studni głębinowych i stacji uzdatniania

- studnia Nr 2 wykonana w 1975 (rekonstrukcje w 2000r.) o głębokości 57m i wydajności eksploatacyjnej Qe=42,0m^3/h.
- studnia Nr3 wykonana w 1975 (rekonstrukcje w 2004r.) o głębokości 61,0m i wydajności eksploatacyjnej Qe=60,0m^3/h.
- stacja uzdatniania wody jest wyposażona w 4 filtry pionowe i zestaw hydroforowy. Zrzut wód popłucznych z SUW odbywa się poprzez odstojnik do rowu melioracyjnego znajdującego się na gminnej działce nr 468/2.

Ujęcie posiada zatwierdzone zasoby w kat. "B" w wysokości Qe=113,6m^3/h – (przy eksploatacji jednoczesnej obu studni). Decyzje Wojewody Gdańskiego nr GT-IV-423/6747/75 z dnia 18 marca 1977r.

Pozwolenie wodnoprawne na pobór wód podziemnych z otworów czwartorzędowych z ujęcie w Kaliskach zlokalizowanego na działkach nr 465/2,466,467,469,470,471,472/1 dla potrzeb wodociągu wiejskiego określa pobór wody w wysokości:

Q śr d=1073m^3/d
Q d max =1368,7m^3/d
Q max godz =99,3m^3/h

Pozwolenie wodnoprawne zostało wydane przez Starostwo Powiatowe w Stargardzie Gd. Decyzja nr Os.6223-2/6/W/05 z dnia 10 czerwca 2005r.

Ujęcie posiada strefę ochrony bezpośredniej dla studni Nr 2 i 3 ustanowioną Decyzją Wojewody Gdańskiego z dnia 28 grudnia 1995r.

Sieć wodociągowa wychodząca z ujęcia wody ma średnicę ϕ200, następnie w ulicy Długiej ϕ150 i dalej poprzez Frank, Iwiczno w kierunku m. Piece ϕ150 i kończy się ~400 m od końcówki wodociągu w Piecach. Sieć wodociągowa w pozostałych ulicach m. Kaliska oraz w miejscowościach zasilanych z tego wodociągu wykonana jest z rur ϕ90 i 110 PCBV jedynie w m. Strych istnieje jeszcze sieć wodociągowa ϕ80 a-c.

Wodociąg wiejski w Cieciorce

z którego oprócz wsi Cieciorka zaopatrywane są w wodę następujące miejscowości Płociczno, Okoninki i Dunajki.

Ujęcie wody składa się z 2 studni głębinowych oraz budynku hydroforni

- studnia Nr 1 wykonana w 1974r. o głębokości 52m i wydajności eksploatacyjnej Qe=24,55m³/h
- studnia 2c wykonana w 1987r. o głębokości 60m i Qe=39,52m³/h
- stacja wodociągowa wyposażona w 2 hydrofory o poj.2500l każdy

Ujęcie posiada zatwierdzone zasoby w kat."B" w wysokości jak podano wyżej. Decyzja wydana przez Urząd Wojewódzki w Gdańsku Nr GP IV 423/6310/74 z dnia 14 września 1974r. – dla studni Nr 1 oraz Nr O-IV-8532/3 108/88 z dnia 1 kwietnia 1988r. – dla studni Nr 2c.
Pozwolenie wodnoprawne wydane przez Starostwo Powiatowe w Stargardzie Gdańskim (Decyzja NR Os 6223-11/3/W/05 z dnia 29.12.2005r. określa pobór wody z utworów czwartorzędowych w m. Cieciorka w wysokości:

Q śr d=70m³/d
Q max dob =120m³/d
Q max godz =14,0m³/h

Studnie eksploatowane są przemiennie. Sieć wodociągowa zbudowana jest z rur 90 i 110 PCV. Budynek stacji wodociągowej jest po remoncie, brak urządzeń do uzdatniania wody, zawartość żelaza i manganu w wodzie osiąga wartości graniczne.

Wodociąg wiejski w Piecach

Ujęcie składa się z 2 studni głębinowych i hydroforni. Wodociąg zaopatruje w wodę wyłącznie m. Piece.

- studnia Nr 1 wykonana w 1970 o głębokości 54,0m i wydajności eksploatacyjnej Qe=27,0m³/h.
- studnia Nr 2 wykonana w 1975 o głębokości 55,0m i wydajności eksploatacyjnej Qe=22,71m³/h.
- stacja wodociągowa zlokalizowane w budynku wolnostojącym jest wyposażona w 2 hydrofory o poj.2500l każdy.

Ujęcie w Piecach eksploatowane jest na podstawie zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych w 1970r. przez Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Gdańsku decyzją Nr G-E/4131/70 z dnia 8.04.1970r. w wysokości Q=27,0m³/h przy depresji S=10,1m.
Pozwolenie wodnoprawne wydane przez Starostwo Powiatowe w Stargardzie Gd. Decyzją Nr Os.6223-11/3/W/05 z dnia 29.12.2005r. określa pobór wody z ujęcia w Piecach w wysokości:

Q śr dob=80m³/d
Q max dob =150m³/d
Q max godz =14,0m³/h

Stan techniczny stacji jest zły, planuje się wyłączenie ujęcia z eksploatacji a włączenie w układ wodociągu w Kaliskach.
Sieć wodociągowa w m. Piece wykonana jest w całości z rur a-c. W najbliższym czasie, przy okazji budowy kanalizacji sanitarnej w Piecach zostanie wymieniona na inny materiał.

Wodociąg wiejski w Studzienicach

Zasięgiem swym obejmuje wyłączenie wieś Studzienice. Ujęcie wody składać się z 1 studni głębinowej i stacji uzdatniania. Teren ujęcie jest własnością gminy Kaliska i zajmuje działki 107/3 i 107/5.

- studnia Nr 1 wykonana w 1994r. o głębokości 46,0m , wydajności eksploatacyjna Qe=15,0m³/h.
- stacje uzdatniania wyposażona jest w zestaw 4 odżelaziaczy i zbiornik hydroforowy V=1000l

Ujęcie posiada zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych z utworów czwartorzędowych w wysokości Q=15,0m³/h przy depresji &=1,8m (Decyzje Wojewody Gdańskiego z dnia 2.08.1994r. Nr Oś-IV-8535/11108/94.
Decyzją Starosty Starogardzkiego udzielono gminie Kaliska pozwolenia wodnoprawnego ma pobór wód z ujęcia w Studzienicach w ilości:

Q śr dob=31,0m³/d
Q max dob =41m³/d
Q max godz =3,5m³/h

Decyzja Nr Os.6223-2/3/W/2003 z dnia 30.04.2003r.
Sieć wodociągowa ϕ90 PCV rozprowadzona jest wzdłuż dróg, przy których zlokalizowana jest istniejąca zabudowa.
Docelowo planuje się likwidację ujęcia w Studzinicach i zaopatrzenie w wodę z ujęcia w m. Kaliska. Projektowany wodociąg Kaliska - Bartel Wielki – Studzienice.

Odprowadzenie ścieków sanitarnych

W chwili obecnej system kanalizacji sanitarnej istnieje tylko w m. Kaliska. W pozostałych miejscowościach w gminie ścieki gromadzone są w zbiornikach i okresowo wywożone na oczyszczalnię ścieków w Kaliskach.

System k.s. w Kaliskach pracuje jako grawitacyjno pompowy. Obecnie funkcjonują 3 przepompownie ścieków. Sieć kanalizacyjna istnieje w obrębie całej zwartej zabudowy wsi.

Sieć kanalizacyjna grawitacyjna ma długość 14,06km, sanitarna tłoczna 1,10km, obsługuje 2200 mieszkańców[2]. Do końca 2013r. planuje się budowę sieci kanalizacyjnej w miejscowości Piece (910 mieszkańców) i Frank (650 mieszkańców) wraz z przebudową gminnej oczyszczalni ścieków w Kaliskach. Rozbudowa obejmuje 14,47km sieci kanalizacyjnej (w tym 10,80km grawitacyjnej i 3,67km tłocznej, będzie z niej korzystać łącznie 1365 osób.

Wszystkie ścieki odprowadzane są na mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków zlokalizowaną w południowej części wsi (za tartakiem). Oczyszczalnia została zbudowana w latach 1990-96, zmodernizowana w latach 2001/2002.
Oczyszczalnia pracuje w technologii reaktora Biogradex. Po oczyszczeniu ścieki przepompowywane są do kanału Czarnowodzkiego odległego ~5,5km od oczyszczalni kolektorem tłocznym ϕ160 PCV.
Oczyszczalnia posiada pozwolenie wodnoprawne na odprowadzenie oczyszczonych ścieków do kanału Czarnowodzkiego w ilości:

Q śr dob=540m³/d
Q max dob =600m³/d
Q max godz =45,0m³/h

Decyzję pozwolenia wodnoprawnego Nr Os.6223-2/6/W/05 z dnia 10.06.2005r. wydało Starostwo Powiatowe w Stargardzie Gd. Termin ważności pozwolenia do 30.06.2015r. Nominalna (projektowana wydajność oczyszczalni [RLM] 4000. Przepustowość oczyszczalni średniodobowa m3/d-350; maksymalna dobowa m3/d-

[2] Na podstawie projektu planu aglomeracji Kaliska PLP060 – czerwiec 2013r.

500. Ścieki dopływające siecią kanalizacyjna do oczyszczalni m3/d-190,2, ścieki dowożone m3/d-21,20.
Oczyszczalnia oczyszcza średnio ok. 210m3 ścieków na dobę, w tym ok. 10% to ścieki dowożone.

Projekt planu aglomeracji Kaliska obejmuje także przebudowę (planowane zakończenie inwestycji do końca 2013r) oczyszczalni ścieków. Nowoprojektowane elementy składowe oczyszczalni ścieków dotyczące gospodarki osadami to: modernizacja budynku technicznego (stacja odwadniania osadu- nowy obiekt wolnostojący o wydajności 4-6 m3/h, pracująca 5 h/dzień; zespół przygotowania i dawkowania polielektrolitu, stacja dmuchaw-wymiana urządzeń i dostawa dmuchaw); agregat prądotwórczy.

W gminie Kaliska znajduje się ponadto oczyszczalnia ścieków przemysłowych i częściowo bytowych z obszaru gminy i miasta Czarna Woda. Ścieki przemysłowe z Zakładów Płyt Pilśniowych w Czarnej Wodzie (poprzez zakładowy układ kanalizacyjny) i ok. 40 % (tj. ok.120 m/dobę[3]) ścieków sanitarnych z miejscowości Czarna Woda dostarczane są na teren rolniczej oczyszczalni ścieków rurociągiem tłocznym o długości ok. 6 km.

Oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest na terenie gminy Kaliska, w obrębie kompleksu łąk i składa się z dwóch zbiorników retencyjnych położonych przy kompleksie pól filtracyjnych. Pola te, w liczbie 47, zajmują łącznie powierzchnię 46,62 ha. Są to ogroblowane zbiorniki ziemne, w obrębie których pod kilkumetrową warstwą piasku zalegają utwory o małej przepuszczalności. Zgodnie z założeniami projektowymi warstwa ta miała powodować spływ przefiltrowanych przez piaski ścieków w kierunku Studzienickiej Strugi i Jeziora Smolnik. Studzienicka Strugą ścieki poprzez Jezioro Wieckie odprowadzone miały być do Wdy (na terenie gminy Karsin).

Wg „Planu gospodarki odpadami na terenie powiatu starogardzkiego na lata 2003 – 2010, 2003" przepustowość projektowa tej oczyszczalni wynosi 8000 m^3/d, a wydane pozwolenie wodno-prawne opiewa na 1785 m^3/d. Natomiast łączna ilość dostarczanych ścieków bytowych i przemysłowych kształtuje się na poziomie 2100 m^3/d.

W przeszłości (w latach 90-tych) w związku z zatkaniem złoża piaskowego, pola filtracyjne wykazywały minimalną lub całkowitą niesprawność i funkcjonowały praktycznie jako zbiorniki magazynowe ścieków, które trafiały na kompleksy łąkowe za pośrednictwem odprowadzalnika głównego lub Kanał Wdy. Prawdopodobny był także ich zrzut bezpośrednio do Studzienickiej Strugi.

Zaopatrzenie w energię elektryczną
Gmina leży w zasięgu działania Spółki Polskie Sieci Elektroenergetyczne, operatorem jest Energa Operator Sp. z o.o.
Przez teren gminy przebiega linia elektroenergetyczna WN 110 kV relacji Starogard – Czarna woda – Czersk, na słupach kratowych. W sąsiedztwie gminy w miejscowości Czarna Woda znajduje się Główny Punkt Zasilania – stacja

[3] Wg informacji publikowanych na stronie internetowej gminy Czarna Woda i zawartych w opracowaniach strategicznych gminy Czarna Woda.

transformatorowa 110/15/6kV, z dwoma transformatorami o mocach 10MVA każdy, zasilająca sieć rozdzielczą. Stan techniczny linii 110kV jest dobry.
Zaopatrzenie w energię elektryczną indywidualnych odbiorców jest poprzez linie niskiego napięcia 0,4kV zasilane z lokalnych stacji transformatorowych 15/0,4kV. Jest to przeważnie sieć napowietrzna, w m. Kaliska występuje także sieć kablowa SN. Stan techniczny sieci SN nie jest zadawalający, sieć wymaga modernizacji. Brakuje znaczącej rezerwy mocy.

Stan istniejący sieci elektroenergetycznej oraz lokalizację stacji transformatorowych pokazano na załączniku graficznym.

Zaopatrzenie w ciepło
W gminie Kaliska nie występują centralne systemy grzewcze, źródłami ciepła są lokalne kotłownie, najczęściej w budynkach publicznych oraz indywidualne źródła ciepła w zabudowie mieszkaniowej (przeważa zab. jednorodzinna). Indywidualne systemy grzewcze zasilane są przeważnie paliwami stałymi i paliwami płynnymi, jedynie budynek urzędu oraz niektórych jednostek organizacyjnych ogrzewane są lokalną zmodernizowana kotłownią na biomasę.

Zaopatrzenie w gaz
Gmina nie jest zgazyfikowana, a mieszkańcy korzystają z gazu butlowego. Wg informacji Pomorskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. na terenie gminy Kaliska nie przewiduje się gazyfikacji w postaci inwestycji związanej z budową sieci przesyłowej.

Gospodarka odpadami
Na terenie gminy znajduje się lokalne składowisko odpadów w miejscowości Strych. Docelowo odpady komunalne z obszaru gminy mają być unieszkodliwiane w Zakładzie Utylizacji Odpadów Komunalnych „Stary Las" w Starogardzie Gdańskim.

3.2. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony

Stan ładu przestrzennego w gminie nie jest zadowalający – dotyczy to zwłaszcza terenów zabudowanych i zainwestowanych. Polityka przestrzenna w zakresie lokalizacji nowej zabudowy i zagospodarowania w ostatnich latach była prowadzona głównie na podstawie indywidualnych decyzji o warunkach zabudowy. To narzędzie bardzo ograniczone w zakresie możliwości kształtowania ładu przestrzennego, zwłaszcza w sposób całościowy odnoszący się np. do całej miejscowości. Pożądanym byłoby sporządzenie planów miejscowych dla znacznych obszarów poszczególnych wsi, szczególnie tych, które posiadają wyjątkowe wartości kulturowe, a z drugiej strony posiadają potencjał rozwojowy.

Gmina posiada wybitne walory środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu (porównaj kolejny rozdział 3.3.), które wymagają ochrony. Niektóre z nich postuluje się objąć ochroną prawną (propozycje ochrony walorów w kolejnych rozdziałach) na podstawie przepisów szczególnych, a inne stanowią lokalną wartość

przestrzenną do ochrony w planie miejscowym i do wykorzystania w lokalnych programach rozwojowych gminy. W pierwszej kolejności ochroną należy objąć miejscowości o zachowanym, czytelnym układzie ruralistycznym i określić warunki ich rewaloryzacji, są to wsie: Kaliska, Piece, Iwiczno, Cieciorka, Płociczno, Studzienice. Kolejnym zagadnieniem jest opracowanie takich wskaźników zagospodarowania i użytkowania terenów, które zapewnią obecnym i przyszłym mieszkańcom wysoką jakość życia. Szczególnie dotyczy to nowopowstających zespołów zabudowy mieszkaniowej i letniskowej, w których należy przewidzieć tereny dla realizacji zieleni publicznej, ogólnodostępnych miejsc parkingowych oraz ustalić jednolite zasady kształtowania zabudowy. Opracowane zatem w części kierunków studium wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów muszą odpowiadać na indywidualne cechy i wymogi ochronne walorów środowiska w poszczególnych miejscowościach.

3.3. Stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkość i jakość zasobów wodnych oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego

Opracowano na podstawie opracowania ekofizjograficznego z października 2007 r. oraz ze stycznia 2013 r.

Waloryzacja ekologiczna gminy

Walory ekologiczne określonego terenu lub obiektu uwarunkowane są charakterem jego przyrodniczej struktury i (lub) rolą w funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego otoczenia, rozpatrywanego w różnych skalach przestrzennych.

Pod względem wartości przyrodniczej obszar gminy można podzielić na trzy strefy: północną (A), centralną (B), południowa (C).

Strefa północna „A" obejmuje urozmaicony pod względem przyrodniczym ciąg rynnowy Jeziora Wygonin, przez okolice wsi Okoninki, Płociczno, i Kaszub oraz dalej w kierunku północno-zachodnim do granicy gminy. Strefę „A" wyróżniają:

- stosunkowo duże zróżnicowanie rzeźby terenu (deniwelacje rzędu 20m, wyraźne zbocza, lokalne zagłębienia wytopiskowe);
- znaczna liczba jezior (11 zbiorników o zróżnicowanych powierzchniach – największe to Jezioro Wygonin);
- występowanie terenów hydrogenicznych, w tym torfowiskowych w dnie rynny i w obrębie wytopisk;
- źródliskowy charakter wschodniej części rynny od okolic Jeziora Kazubskiego;
- mozaikowate użytkowanie ziemi z przewagą lasów na zboczach i na „wierzchowinie";
- duże zróżnicowanie nisz ekologicznych;
- znaczne walory fizjonomiczne krajobrazu.

Strefa centralna „B" obejmuje pozostałą część gminy, przede wszystkim rozległe kompleksy leśne na zachód od wsi Kaliska i Piece. Strefa ta ma najmniejszą wartość przyrodniczą zwłaszcza w aspekcie walorów rekreacyjnych.

Strefę B charakteryzują:

- równinne ukształtowanie (typowy obszar sandrowy);
- ubóstwo wód powierzchniowych;
- bardzo duży udział obszarów bezodpływowych (obszary chłonne, infiltracyjne);
- dominacja lasów w użytkowaniu ziemi (bór świeży i suchy, miejscami bór mieszany świeży);
- monotonia fizjonomiczno krajobrazowa.

Strefa południowa „C" obejmuje dolinę Wdy oraz rejon Jeziora Trzechowskiego. Strefę C charakteryzują:

- znaczne urozmaicenie rzeźby terenu, zwłaszcza w rejonie doliny Wdy (kręty przebieg, zmienna szerokość, wcięcie ok. 20 m, ostańcowe formy erozyjne);
- specyfika stosunków wodnych (meandrująca rzeka, starorzecza, bezodpływowe i przepływowe jeziora, przewaga terenów hydrogenicznych w dnie doliny);
- zróżnicowanie szaty roślinnej w strefie doliny;
- mozaikowate użytkowanie ziemi w strefie „wierzchowiny" z przewagą lasów;
- duże zróżnicowanie nisz ekologicznych;
- kontrastowość warunków przyrodniczych doliny i jej otoczenia;
- duże walory fizjonomiczne krajobrazu.

Waloryzacja zasobowo-użytkowa

Potencjał transurbacyjny

Potencjał transurbacyjny środowiska przyrodniczego uwarunkowany jest przede wszystkim charakterem podłoża geologicznego, głębokością zalegania pierwszego poziomu wody gruntowej, ukształtowaniem terenu i stosunkami biotopoklimatycznymi - są to uwarunkowania fizjograficzne. Drugą podstawową grupę uwarunkowań tworzą właściwości ekologiczne terenu - rola poszczególnych ekosystemów w funkcjonowaniu środowiska na poziomie lokalnym lub regionalnym.

Ocenę potencjału transurbacyjnego gminy Kaliska wykonano dla otoczenia wszystkich wsi o zwartej zabudowie. Wyniki oceny przedstawiono na załącznikach kartograficznych do ekofizjografii gminy (progi ekofizjograficzne) i na syntezie uwarunkowań.

Progi te wskazują tereny, dla których nie występują istotne ograniczenia fizjograficzne lub ekologiczne, mogące utrudnić procesy inwestycyjne lub skomplikować funkcjonowanie przyszłych struktur osadniczych. Za progami znajdują się tereny, których zajmowanie na cele inwestycyjne, ze względu na uwarunkowania fizjograficzne (przede wszystkim spadki terenu, grunty nienośne, płytki 1. poziom wody gruntowej) i uwarunkowania ekologiczne (przede wszystkim występowanie ekosystemów leśnych i hydrogenicznych) jest nieuzasadnione. Przekraczanie

progów jest nieuzasadnione w aspekcie przyrodniczym, technicznym i ekonomicznym. Progi takie występują wokół większości wsi.

Ograniczenia rozwoju przestrzennego wynikają także z uwarunkowań prawnych dot. ochrony gruntów rolnych i leśnych, a także z ustanowionych form ochrony przyrody.

Prawne ograniczenia wynikają z jakości pokrywy glebowej oraz występowania lasów. Ponieważ na terenie gminy przeważają gleby słabe i bardzo słabe, przyjęto że gleby nieco lepsze (5. i 4. kompleksu przydatności rolniczej gleb) powinny być chronione przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze.

Przeprowadzona analiza wykazała, że w gminie Kaliska najbardziej dogodne warunki dla lokalizacji zainwestowania występują na wschód i południowy wschód od wsi Kaliska, w rejonie wsi Frank i Dąbrowa (praktycznie brak ograniczeń ekologicznych i prawnych) – są to potencjalne rejony koncentracji planowanego zainwestowania, a także na północny-zachód od wsi Piece.

Potencjał rekreacyjny

Gmina położona jest w zasięgu przestrzennych form ochrony przyrody, walory przyrodnicze i krajobrazowe są jednocześnie podstawą dla rozwoju funkcji rekreacyjnej, turystycznej. Przyrodnicze uwarunkowania rozwoju funkcji rekreacyjnej interpretowane mogą być jako:

- istnienie walorów środowiska przyrodniczego stwarzających podstawę wykształcenia i rozwoju rekreacji; inaczej uwarunkowanie to można określić jako stopień atrakcyjności rekreacyjnej środowiska przyrodniczego;
- przydatność środowiska przyrodniczego dla rozwoju różnych form rekreacji;
- ograniczenia rekreacyjnego wykorzystania środowiska przyrodniczego wynikające z jego naturalnej chłonności rekreacyjnej i stopnia antropogenicznego przekształcenia;
- wymogi w zakresie zagospodarowania środowiska przyrodniczego w celu przystosowania go dla funkcji rekreacyjnej, w aspekcie dostępności i ochrony walorów przyrodniczych.

Ponadto pośrednie, przyrodnicze uwarunkowania rekreacji wynikają z istnienia przestrzennych form ochrony środowiska przyrodniczego oraz z pełnienia lub możliwości pełnienia przez środowisko równolegle z funkcją rekreacyjną innych, przyrodniczo uwarunkowanych funkcji społeczno-gospodarczych.

Potencjał rekreacyjny środowiska przyrodniczego stanowi pochodną jego atrakcyjności i przydatności rekreacyjnej. Z tych dwóch cech wiodące znaczenie ma przydatność rekreacyjna gdyż:

- poprzez określenie przydatności możliwa jest optymalizacja wykorzystania środowiska przyrodniczego, polegająca na zabezpieczeniu trwałości zasobów, które stanowiły podstawę rozwoju rekreacji;
- atrakcyjność rekreacyjna ma bardzo subiektywny charakter i może być oceniona wyłącznie w kategoriach indywidualnych, osobniczych odczuć.

Gmina Kaliska w większości włączona została do Obszaru Chronionego Krajobrazu Bory Tucholskie - przestrzennej formy ochrony środowiska której głównym celem jest zachowanie walorów przyrodniczych dla rozwoju funkcji

rekreacyjnej. Walory przyrodnicze gminy nie są jednak na tyle duże aby traktować funkcję rekreacyjną jako rozwojową. Warunkuje to przede wszystkim mała liczba jezior nadających się do wykorzystania rekreacyjnego. Z ok. 20 jezior w gminie większość to jeziora małe o powierzchni kilku ha i małej głębokości, często bezodpływowe. Wymienione cech i postępujący proces eutrofizacji, mała wymiana wody i niewielka tolerancja na oddziaływanie antropogeniczne ograniczają ich pełne wykorzystanie rekreacyjne.

Warunki dla rozwoju funkcji rekreacyjnej w oparciu o trwałe zainwestowanie rekreacyjne istnieją przede wszystkim w trzech rejonach gminy. Są to rejony Jezior Kazubskiego, Trzechowskiego i Niedackiego (samo jezioro poza gminą).

W opracowaniu „Studium kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego gminy Kaliska" (1991) wykonanym dla potrzeb planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kaliska zawarto obliczenia dotyczące chłonności rekreacyjnej w strefie 500 m wokół ww. jezior. Analiza wykazała, iż istotnym czynnikiem ograniczającym chłonność jezior jest dostępność ich brzegów. Brzegi Jezior Kazubskiego i Trzechowskiego w zdecydowanej przewadze są trudno dostępne (zarastanie przybrzeżna roślinnością szuwarowa), co wpłynęło na zmniejszenie współczynników chłonności o ponad połowę. Wyliczone skorygowane wskaźniki chłonności (odpowiadają zdolności środowiska przyrodniczego w tych strefach do przyjęcia określonej wielkości obciążenia ruchem turystycznym). Wskaźniki dla stref poszczególnych jezior, dla których przeprowadzono obliczenia, wynoszą odpowiednio **110 osób** (Jezioro Kazubskie), **80 osób** (Jezioro Trzechowskie część północna) i **95 osób** (Jezioro Trzechowskie część południowa).

Duże walory rekreacyjne na terenie gminy Kaliska występują w dolinie Wdy. O jej atrakcyjności rekreacyjnej decydują rzeka i walory krajobrazowe. Przydatność rekreacyjną tego obszaru ograniczają parametry hydrologiczne rzeki (np. przydatność dla wędkarstwa i kajakarstwa ale praktycznie brak przydatności dla kąpieli) oraz morfometria doliny i charakter porastającej ją roślinności. Znaczne spadki zboczy doliny i ubogie siedliska, a na nich mało odporne zbiorowiska roślinne, sprawiają, że chłonność rekreacyjna tego obszaru jest bardzo ograniczona.

W gminie Kaliska istnieją doskonałe warunki do rozwoju turystki aktywnej, krajoznawczej. Przez gminę przebiegają szlak kajakowy rzeki Wdy i dwa szlaki turystyki pieszej (szlak Izydora Gulgowskiego – od stacji kolejowej w Kaliskach przez Iwiczno, Trzechowo, Czarne do Ocypla; szlak Kociewski żółty- od Czarnej Wody do Tczewa -biegnie jedynie fragmentarycznie przez obszar gminy).

Dużą rolę odgrywa również turystyka rowerowa, która jest szansą na przyspieszenie tempa rozwoju turystyki w gminie Kaliska.

Czynnikiem ograniczającym dalszy wzrost liczby turystów w gminie i zwiększenie dochodów z działalności turystycznej jest brak odpowiedniej infrastruktury turystycznej, zwłaszcza dobrze rozwiniętej sieci gastronomicznej oraz mało zróżnicowana oferta turystyczna i niski standard usług turystycznych. Atrakcyjność podnoszą walory kulturowe (zabytki rejestrowe: chata we wsi Piece, chata w zagrodzie w m. Płociczno oraz dość liczne – 65szt obiekty proponowane do objęcia ochroną wg wojewódzkiej ewidencji konserwatora zabytków).

Potencjał biotyczny

Zasoby leśne

Udział powierzchni zalesionej stanowi ok. 72 % powierzchni ogółem. Powierzchnia całkowita lasów i gruntów leśnych wg „Raportu o stanie gminy" (2005) wynosi 7.950 ha z tego lasy prywatne zajmują 1306 ha. Prawdopodobnie powierzchnia ta będzie wzrastać wraz z wzrostem zalesiania gruntów słabych nie nadających się do produkcji rolnej. Lasy należące do Skarbu Państwa administrowane są przez Nadleśnictwo Kaliska przy Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku. Część lasów ma status ochronnych- wodochronnych, glebochronnych i stanowiących drzewostany nasienne oraz lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody.

Gospodarcza funkcja lasu stanowi jedną z najważniejszych dziedzin gospodarki gminy, poza funkcjami turystyczną, ekologiczną i klimatyczną. W związku z dominacją sosny lasy są narażone na ataki szkodników typu brodnica mniszka i strzygonia chojnówka. Potencjał leśny gminy jest bardzo duży.

Potencjał agroekologiczny

Najlepszym wyznacznikiem potencjału agroekologicznego środowiska przyrodniczego są kompleksy rolniczej przydatności gleb, stanowiące "zbiorcze typy siedliskowe rolniczej przestrzeni produkcyjnej" (Przydatność rolnicza gleb Polski, 1973). Obejmują one tereny o podobnych właściwościach rolniczych, najbardziej odpowiednie dla rozwoju i plonowania poszczególnych roślin uprawnych. Kompleksy wyznacza się z uwzględnieniem charakteru i właściwości gleb (typ, rodzaj, gatunek, właściwości fizyczne i chemiczne, stopień kultury) oraz lokalnych warunków klimatycznych, geomorfologicznych i wilgotnościowych.

Na obszarze gminy Kaliska występują kompleksy rolniczej przydatności gleb od 4. - żytni bardzo dobrego do 7. – żytni bardzo słaby, 9. zbożowo-pastewny słaby oraz kompleksy użytków zielonych 2z. średnie i 3z - słabe i bardzo słabe.

Na terenie gminy Kaliska bardzo mały jest udział gleb dobrych (4 kompleksu - żytniego bardzo dobrego i 5. żytniego dobre). Gleby kompleksu 4. i 5. występują głównie we wschodniej części gminy w okolicy wsi Iwiczno, a na mniejszych areałach w pobliżu wsi Piece i Bartel Wielki. Do kompleksu 5. zaliczane są przede wszystkim gleby wytworzone z piasków gliniastych lekkich, stosunkowo wrażliwe na suszę przeważnie głęboko wyługowane i zakwaszone, a do najlepszego kompleksu 4. gleby lekkie wytworzone przeważnie z piasków gliniastych mocnych lub gliniastych lekkich zalegających na glinach.

Zdecydowanie wśród gruntów ornych gminy Kaliska przeważają gleby słabe kompleksu 7, występujące na całym obszarze gminy, w największych kompleksach w rejonie wsi Kaliska – Frank – Dąbrowa i Cieciorka - Płociczno. Są to najuboższe gleby piaszczyste, za suche, silnie przepuszczalne, o niewielkiej pojemności wodnej, ubogie w składniki pokarmowe. Z ekonomicznego punktu widzenia ich uprawa jest nieopłacalna, w związku z czym należy dążyć do zmiany ich użytkowania na nierolnicze. Preferowane jest zalesianie choć pod względem ekonomicznym i to jest wątpliwe z uwagi na ubogie siedlisko. Bardziej za zalesianiem mogą przemawiać względy przyrodnicze (wzrost retencyjności zlewni i poprawa warunków wodnych pozostałych gruntów użytkowanych rolniczo) i ekologiczne.

Znaczną powierzchnię w gminie Kaliska zajmuje kompleks 6. żytni słaby. Dużymi płatami występuje on w okolicy wsi Piece, Iwiczno. Do kompleksu tego zaliczane są gleby ubogie w składniki pokarmowe, wytworzone z piasków

słabogliniastych głębokich. Gleby te są nadmiernie przepuszczalne i mają małą zdolność magazynowania wody, w efekcie czego są trwale lub okresowo za suche.

Użytki zielone na terenie gminy Kaliska wystepująprzede wszystkim w dolinie Wdy, w kompleksach Brand i Kamionka oraz w lokalnych obniżeniach terenu.

Reasumując potencjał agroekologiczny gminy jest mały. Mała powierzchnia uzytków rolnych i przewaga słabch gleb nie stwarzają dużych możliwosci rozwoju produkcji rolnej. Pewnych rozwiazań można szukać w w zmianie struktury upraw np. na rzecz warzyw i owoców i w ich przetwórstwie, a także w propagowaniu tzw. rolnictwa ekologicznego, opartego na naturalnym obiegu energii i materii.

Potencjał agroekologiczny gminy jest mały.

Potencjał wodny

Zasoby wód na obszarze gminy stanowią cieki i rowy melioracyjne, zbiorniki wodne – jeziora i tzw. oczka wodne. Najistotniejsza jest rzeka Wda, a z jezior Trzechowskie (84,2ha), Wygonin (67,5ha)- jedynie część w obszarze gminy, Smolnik (12,3 ha),Kaszubskie(12,0ha). Wody powierzchniowe stanowią jedynie ok. 2,9% powierzchni gminy.

Potencjał wodny środowiska przyrodniczego, obejmujący zarówno wody powierzchniowe jak i podziemne, na terenach osadniczych rozpatrywany jest przede wszystkim z punktu widzenia możliwości zaspokojenia komunalnego i gospodarczego zaopatrzenia w wodę. Gmina Kaliska korzysta wyłącznie z wód podziemnych, z piętra czwartorzędowego. Wody Wdy nie są wykorzystywane dla potrzeb komunalnych i gospodarczych poza ewentualnym pojeniem zwierząt gospodarskich.

Zaopatrzenie w wodę miejscowości na terenie gminy Kaliska zapewniają 4 gminne wiejskie ujęcia wody wraz z siecią wodociągową doprowadzającą wodę do prawie 92% mieszkańców gminy. Aktualnie na 8 wsi sołeckich tylko 2 wsie (Bartel Wielki i Czarne) nie posiadają wodociągów wiejskich.

Wg „Raportu o stanie gminy" (2005). Stan ujęć wody oraz urządzeń do jej dostarczania mieszkańcom jest dobry. Jakość wody odpowiadająca wymaganiom sanitarnym jest uzyskiwana z ujęcia w Kaliskach oraz w Piecach. W wyniku ostatniej modernizacji ujęcia wody w Kaliskach wykonano oprócz automatycznej stacji uzdatniania wody zbiornik wyrównawczy na wodę uzdatnioną o pojemności 200 m^3 oraz rurociąg przesyłowy z miejscowości Kaliska do wsi Piece.

Obszar gminy położony jest poza głównymi zbiornikami wód podziemnych (GZWP) wyznaczonymi na terenie całego kraju.

Potencjał surowcowy

Gmina Kaliska ma niewielki potencjał surowcowy. Wg danych Państwowego Instytutu Geologicznego – baza Midas w granicach gminy występuje udokumentowane złoże surowców mineralnych – „Piece" o pow. 1,99ha, o stwierdzonych zasobach geologiczno-bilansowych 436tys ton. Na podstawie wydanej koncesji prowadzona jest jego eksploatacja, a dla złoża wyznaczono obszar i teren górniczy.

Potencjał dla rozwoju energetyki wiatrowej

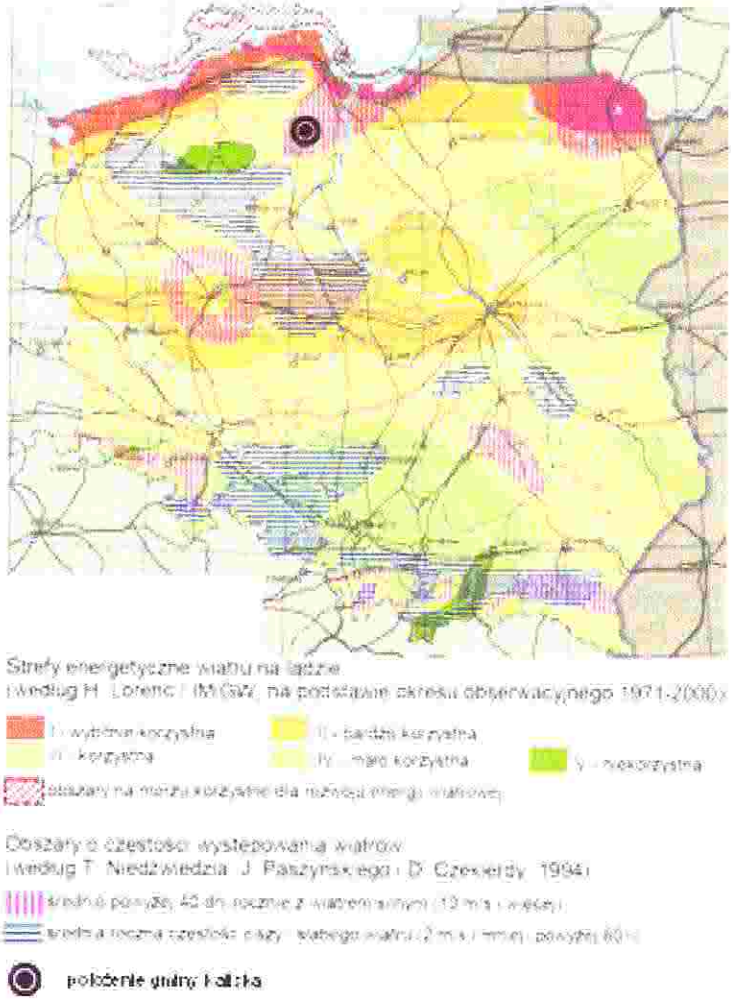
Gmina Kaliska położona jest co prawda w rejonie o korzystnych warunkach wietrznych dla lokalizacji elektrowni wiatrowych, jednak z uwagi na uwarunkowania ekologiczne (w tym ochrony przyrody) związane przede wszystkim z:

- występowaniem dużej powierzchni zwartych kompleksów leśnych;
- występowaniem ponadregionalnych struktur ekologicznych – ponadregionalnego płata ekologicznego charzykowsko-kościerskiego i ponadregionalnego korytarza ekologicznego Pojeziernego-północnego;
- położeniem niemal w całości w obrębie obszaru Natura 2000 specjalnego obszaru ochrony ptaków Bory Tucholskie" PLB220009;
- położeniem znacznej części gminy w obrębie Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich, którego przedmiotem ochrony jest krajobraz;

możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych na terenie gminy Kaliska są bardzo ograniczone.

Dodatkowe ograniczenia stwarzają uwarunkowania sozologiczne, związane głównie z występowaniem terenów zainwestowania osadniczego wsi – elektrownie wiatrowe jako źródło hałasu. Powoduje to wykluczenie obszarów pod lokalizację turbin wiatrowych, przeważnie w promieniu ok. 400-500 m wokół terenów zabudowy mieszkaniowej i usług publicznych[4]. Odległości te mogą się różnić w zależności od typu elektrowni i parametrów pracy elektrowni.

[4] 400-500 m są to wartości przybliżone dla poziomu hałasu 45 dB.

Gmina Kaliska na tle mapy „Zasoby energii odnawialnej w Polsce – energia wiatrowa" („Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030", 2012).

Osnowa ekologiczna gminy

Osnowa ekologiczna – system terenów przyrodniczo aktywnych, płatów i korytarzy ekologicznych przecinających dany obszar, umożliwiający przyrodnicze powiązania funkcjonalne. Istnienie osnowy warunkuje utrzymanie względnej równowagi ekologicznej środowiska przyrodniczego, wzbogaca jego strukturę materialno-funkcjonalną i urozmaica krajobraz.

Podstawowymi elementami osnowy ekologicznej gminy Kaliska i jej bliskiego otoczenia (pokazane na planszy syntezy uwarunkowań oraz na zał. nr 3 w opracowaniu ekofizjograficznym) są, wskazane w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego" (2009):

- **charzykowsko-kościerski płat ekologiczny, rangi ponadregionalnej**, obejmujący na terenie gminy północny fragment kompleksu leśnego Bory Tucholskie;
- **korytarz ekologiczny Pojezierny-północny, rangi ponadregionalnej**, obejmujący na terenie gminy dolinę Wdy i tereny z nią sąsiadujące.

Charzykowsko-kościerski płat ekologiczny rangi ponadregionalnej to *rozległy obszar północnego krańca Borów Tucholskich (na styku z Pojezierzem Kaszubskim) i środkowo-wschodniej części Równiny Charzykowskiej; zwarte i duże powierzchniowo kompleksy leśne pomiędzy Kościerzyną i Bytowem na północy, a rejonem Jeziora Borzyszkowskiego na południowy-zachód i Kaliskami na południowy-wschód. W centralnej części położony jest zespół jezior wdzydzkich* („Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego" 2009).

Korytarz ekologiczny pojezierny-północny rangi ponadregionalnej obejmuje *pas pojezierzy Polski północnej – od Puszczy Augustowskiej i Białowieskiej przez Pojezierze Iławskie, dolinę Wisły, Bory Tucholskie, Pojezierze Kaszubskie. W granicach województwa obejmuje środkowo-zachodnią część lasów Pojezierza Iławskiego i dolinę rzeki Liwy, którą dociera do korytarza Wisły. Główny ciąg korytarza przekracza Wisłę na linii kompleksu leśnego poniżej miejscowości Sadlinki. Druga (północna) odnoga korytarza przebiega od kompleksu leśnego w rejonie Sadlinek do kompleksu leśnego w sąsiedztwie rezerwatów Wiosło Małe i Wiosło Duże, dalej (doliną rzeki Struga Młyńska) do kompleksów leśnych w rejonie miejscowości i rezerwatu Udzierz. Tu następuje rozdzielenie linii przebiegu korytarza na część północną, biegnącą północnym krańcem Borów Tucholskich w rejon Jez. Wdzydze oraz południową, przez centralną częścią Borów Tucholskich – dolina rzeki Brdy. Dalej północny fragment korytarza biegnie przez kompleksy leśne wzdłuż doliny Wdy, a następnie doliny Słupi. Fragment południowy poprzez lasy Wdeckiego i Tucholskiego Parku Krajobrazowego, wzdłuż doliny Brdy i w rejonie Parku Narodowego Bory Tucholskie, w kierunku południowo-zachodnim, lasami ku dolinie Gwdy. Ten fragment krajowego korytarza lokuje się w obrębie wielkiego płatu ekologicznego Borów Tucholskich i wspólnie z nim odgrywa ogromną rolę jako ostoja przyrodnicza, kształtując* warunki zachowania różnorodności biologicznej całej środkowo-północnej Polski („Plan..." 2009).

Ponadto osnowę ekologiczną gminy Kaliska tworzą elementy rangi lokalnej :

- mikropłaty ekologiczne drobnych kompleksów leśnych i semileśnych, w tym enklawy leśne i semileśne w krajobrazie rolniczycm, różnicujące jego strukturę biotyczną i modyfikujące przebieg procesów przyrodniczych, charakteryzujące się dużymi walorami fizjonomicznymi w krajobrazie rolniczym;
- mikropłaty ekologiczne hydrogenicznych zagłębień terenu, w tym zbiorników wodnych: tereny hydrogeniczne z zaroślami i szuwarami (tereny podmokłe i bagienne, jak wilgotne łąki, torfowiska, trzcinowiska itp. o dużej roli w zróżnicowaniu nisz ekologicznych i w całościowo ujmowanym funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego, a zwłaszcza w zakresie regulacji bilansu wodnego);
- korytarze ekologiczne ciągów dolinnych: doliny użytkowane rolniczo (użytki zielone), częściowo hydrogeniczne, stymulujące powiązania ekologiczne, wzmacniające ciągłość przestrzenną osnowy;
- aleje i szpalery drzew – stanowiące swoiste „korytarze" ekologiczne oraz pełniące ważną funkcję krajobrazową.

Wszystkie elementy osnowy ekologicznej na obszarze gminy Kaliska, wymagają ochrony w sensie terytorialnym oraz działań pielęgnacyjnych (podtrzymanie

aktualnego stanu), restytucyjnych (przywracanie naturalnego stanu struktur przyrodniczych) i rewaloryzacyjnych (wzrost bioróżnorodności, zmiana funkcji). Osnowa ekologiczna może być wzmocniona przez poprawę ciągłości przestrzennej (wprowadzenie nowych elementów i eliminacja barier antropogenicznych) oraz przez wzbogacenie bioróżnorodności.

W celu wzmocnienia ciągłości przestrzennej i wzbogacenia różnorodności osnowy ekologicznej obszaru gminy Kaliska wskazane są:

- restytucja zbiorowisk leśnych o składzie gatunkowym niezgodnym z warunkami siedliskowymi, zwłaszcza przebudowa drzewostanów sosnowych na siedliskach grądowych poprzez ich odnowienie bukiem i dębem
- różnicowanie drzewostanów i stymulowanie sukcesji roślinności runa, odpowiadającej lokalnym warunkom siedliskowym w obrębie silnie zniekształconych, drobnych kompleksów leśnych występujących mozaikowato na terenie całej gminy; są to głównie lasy prywatne, w większości stanowiące monokultury sosnowe (drągowiny), charakteryzujące się brakiem runa; w rejonach rekreacyjnych wskazane jest przystosowanie ich do celów rekreacyjnych (prześwietlenie drzewostanów) i wprowadzanie gatunków runa bardziej odpornych na użytkowanie rekreacyjne;
- wzmocnienie struktury płatów i korytarzy ekologicznych przez dolesienia, zadrzewienia i zakrzaczenia itp., głównie zboczy form dolinnych i najsłabszych terenów rolniczych;
- wzmocnienie i wprowadzenie obudowy biologicznej cieków przez zadrzewienia i zakrzaczenia, co ma na celu kształtowanie korzystnych warunków do wypełniania funkcji hydrosanitarnej, ekologicznej i krajobrazowej.
- ograniczenie barier antropogenicznych w systemie osnowy ekologicznej - stanowią je przede wszystkim obiekty osadnicze i infrastrukturowe „przegradzające" korytarze ekologiczne i zaburzające przez to ciągłość przestrzenną systemu (możliwe jest np. skonstruowanie przepustów pod ciągami komunikacyjnymi i być może likwidacja niektórych obiektów kubaturowych); jako podstawową zasadę należy przyjąć nie tworzenie nowych barier i nieintensyfikowanie istniejących;
- rekultywację w kierunku leśnym lub fitomelioracyjnym terenów zdewastowanych (składowisko odpadów, teren rolniczej oczyszczalni ścieków, lokalne wyrobiska).

Ze względu na małe właściwości retencyjne środowiska gminy Kaliska, szczególnej ochronie powinny podlegać torfowiska, mokradła i oczka wodne stanowiące ważny czynnik regulacji bilansu wodnego oraz wpływający na różnicowanie nisz ekologicznych, co w konsekwencji prowadzi do wzbogacenia układów troficznych. Podobna rolę pełnią szuwary (ponadto pełnią one rolę hydrosanitarną) oraz lasy wodochronne.

Działania takie zostały podjęte na ternie Nadleśnictwa Kaliska w latach ubiegłych. Zgodnie z informacjami Nadleśnictwa Kaliska[5] w latach 1997–2003 ***leśnicy*** odtworzyli prawie 90 hektarów śródleśnych jezior, oczek wodnych i bagien wykorzystując do tego Kanał Czarnowodzki. Na terenach tych wzrosła różnorodność biologiczna, pojawiły się liczne gatunki ptaków, gadów i płazów oraz roślinność właściwa dla siedlisk wilgotnych. Wykorzystując zmiany mikroklimatu i podniesienie

[5] *www. http://www.gdansk.lasy.gov.pl/centrum/aktualnosci/woda-wroci142a*

poziomu wód gruntowych, na terenie Nadleśnictwa Kaliska realizowany jest programu restytucji cisa pospolitego i jarzębu brekinii.

Zachowanie i wzmocnienie osnowy ekologicznej stanowi podstawę racjonalnego wykorzystania potencjału środowiska i kształtowania równowagi ekologicznej obszaru gminy.

Diagnoza stanu środowiska

Gmina ma charakter leśno-rolniczy, na terenie gminy znajduje się jedynie kilka niewielkich i średnich zakładów produkcyjno-przemysłowych.

Do głównych przejawów antropizacji środowiska przyrodniczego obszaru gminy Kaliska należy zaliczyć:

- tereny użytkowania rolniczego, czego efektem są m.in. synantropizacja roślinności, degradacja struktury ekologicznej terenu oraz specyfika krajobrazu o cechach kulturowego krajobrazu rolniczego;
- osadnictwo wiejskie, w tym m.in. wsie: Kaliska, Bartel Wielki, Cieciorka, Czarne, Dąbrowa, Iwiczno, Kaliska, Piece, Studzience – źródła zanieczyszczeń do atmosfery ścieków komunalnych i gospodarczych oraz odpadów komunalnych i gospodarczych;
- wymienione wyżej zakłady produkcyjno-przemysłowe;
- droga krajowa nr 22, drogi powiatowe i gminne – komunikacja samochodowa jako źródło emisji zanieczyszczeń atmosfery i hałasu;
- linia kolejowa nr 203 relacji Tczew-Chojnice;
- komunalna oczyszczalnia ścieków w Kaliskach i teren rolniczej oczyszczalni ścieków ZPP Czarna Woda;
- zamknięte w 2012 r. składowisko odpadów komunalnych w miejscowości Strych;
- linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia i sieć linii elektroenergetycznych średniego napięcia;
- stacje bazowe telefonii komórkowej;
- teren eksploatacji kruszywa naturalnego.

W otoczeniu gminy Kaliska koncentracja antropogenicznych przekształceń środowiska przyrodniczego ma miejsce w sąsiadującym z gminą od południowego-zachodu mieście Czarna Woda, a także w położonych w dalszym otoczeniu miastach: Czersk i Starogard Gdański.

Stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego

Do głównych źródeł zanieczyszczeń atmosfery w rejonie gminy Kaliska należą:

- zanieczyszczenia komunikacyjne (emisja liniowa, wzdłuż ciągów komunikacji samochodowej przebiegających przez teren gminy);
- indywidualne źródła ciepła na terenach zabudowy mieszkaniowej i usługowej (emisja niska);
- lokalne kotłownie ogrzewające zakłady produkcyjne, obiekty użyteczności publicznej, obiekty usługowe, osiedla zabudowy mieszkaniowej;
- emitory obiektów produkcyjno-przemysłowych, do których należą głównie zakłady przetwórstwa drzewnego, zakłady kamieniarskie, zakłady obsługi i remontowe środków transportu oraz stacja paliw w miejscowości Kaliska;

- emisja technologiczna z obiektów gospodarczo-hodowlanych;
- emisję odorów z terenów komunalnej oczyszczalni ścieków w Kaliskach i z terenów pól filtracyjnych należących do Rolniczej oczyszczalni ścieków;
- emisję niezorganizowaną pyłu z terenów pozbawionych roślinności i z terenów o utwardzonej nawierzchni;
- napływ zanieczyszczeń z terenów sąsiednich – dotyczy to głównie miasta Czarna Woda i znajdującego się tam Zakładu Płyt Pilśniowych w Czarnej Wodzie – położony w bezpośrednim sąsiedztwie gminy przy jej południowo-zachodniej granicy. Zakłady Płyt Pilśniowych Czarna Woda aktualnie funkcjonują jako STEICO S.A.

Głównym czynnikiem zanieczyszczającym atmosferę na terenie gminy Kaliska są emisje spalin pochodzące z lokalnych kotłowni i palenisk domowych. Na stan sanitarny powietrza wpływa przede wszystkim emisja z zakładów przemysłowych. W lokalnych kotłowniach do opalania wykorzystuje się paliwa stałe: węgiel, koks, miał, drewno oraz trociny. W większości zakładów z uwagi na charakter produkcji (przerób drewna) wykorzystuje się odpady drzewne. Drewno zaliczane jest do grupy paliw odnawialnych jednak spalenie następuje w piecach mało wydajnych energetycznie.

Emisja jest związana z powstawaniem pyłów i gazów w kotłowniach przydomowych również opalanych paliwami stałymi. W większości gospodarstw domowych wykorzystuje się do opalania drewno i jego odpady. W wielu przypadkach spala się również odpady komunalne. Powoduje to powstawanie znacznych ilości dwutlenku siarki, pyłów, oraz bardzo niebezpiecznych wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych i dioksyn.

Istotnym źródłem zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na terenie gminy Kaliska jest także komunikacja samochodowa. Rozkład i natężenie zanieczyszczeń związany jest przede wszystkim z przebiegiem tras komunikacyjnych. Wielkość wpływu na środowisko komunikacji samochodowej w zakresie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego uwarunkowana jest natężeniem ruchu pojazdów. Na terenie gminy Kaliska największym natężeniem ruchu charakteryzuje się droga krajowa nr 22 (Tczew-Chojnice) przebiegająca przez centralną część gminy, z północnego-wschodu na południowy-zachód). Ponadto źródłem emisji zanieczyszczeń jest przebiegająca równolegle do niej linia kolejowa Tczew – Chojnice. Mniejsze znaczenie ma emisja zanieczyszczeń z dróg powiatowych.

W 2010 r. na drodze krajowej 22 wykonano pomiary natężenia ruchu (na zlecenie Głównej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad). Według tych badań na DK nr 22, na odcinku przebiegającym przez teren gminy Kaliska, średni dobowy ruch pojazdów wyniósł 7542 pojazdów silnikowych na dobę.

Komunikacyjne zanieczyszczenia atmosfery mogą powodować niekorzystne zmiany wartości produkcyjnej gleb i wpływać niekorzystnie na roślinność przydrożną (drzewa, krzewy i roślinność zielną) oraz na zdrowie mieszkających w otoczeniu dróg ludzi. To negatywne oddziaływanie spowodowane jest emisją spalin zawierających m.in. dwutlenek siarki i tlenki azotu oraz pył. Motoryzacyjne zanieczyszczenia atmosfery są związkami toksycznymi, powodującymi osłabienie fotosyntezy, degradację chlorofilu, zakłócenia w transpiracji i oddychaniu, przebarwienia, chlorozę, nekrozę liści, szybsze ich starzenie, upośledzenie wzrostu oraz zmniejszenie odporności na choroby i szkodniki.

Emisja niezorganizowana pochodząca z obiektów hodowlanych, głównie bydła i trzody chlewnej powoduje przede wszystkim wzrost zawartości w powietrzu atmosferycznym tlenków azotu oraz odorów. Uciążliwość wymienionych obiektów koncentruje się głównie w najbliższym ich sąsiedztwie, powodując pogorszenie warunków aerosanitarnych. W przypadku zespołów kilku ferm oddziaływanie może osiągnąć większe rozmiary i oddziaływać na znaczny obszar.

Stan czystości powietrza atmosferycznego w gminach województwa pomorskiego jest badany przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku. Począwszy od 2010 roku ocena jakości powietrza dokonywana jest w podziale na nowy układ stref (ilość stref w województwie ograniczyła się do dwóch tj. strefy aglomeracji trójmiejskiej oraz, w pozostałej części województwa, strefy pomorskiej). Według informacji zawartych w „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie pomorskim. Raport za 2011 rok" (2012) strefa pomorska, do której należy obszar opracowania, oceniona została następująco:

- klasyfikacja z uwzględnieniem parametrów kryterialnych pod kątem ochrony zdrowia – klasy A dla poszczególnych zanieczyszczeń na obszarze strefy, z wyjątkiem niedotrzymanych poziomów dla pyłu PM10, niedotrzymanych poziomów docelowych (2013 r.) benzo(a)piranu, niedotrzymanych poziomów dla ozonu w przypadku celów długoterminowych (2020 r.);
- klasyfikacja stref z uwzględnieniem parametrów kryterialnych pod kątem ochrony roślin – klasa A i zagrożone poziomy celów długoterminowych dla ozonu ustalonych na rok 2020.

Na obszarze gminy Kaliska nie występują punkty pomiarowe zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Najbliższe stacje pomiarowe WIOŚ znajdują się w oddalonym o ok. 10 km Czesku i oddalonym o ok. 17 km Starogadzie Gdańskim. Ze względu na znaczną odległość i występujący tam miejski charakter przestrzeni, wyniki badań powietrza atmosferycznego na tych stacjach pomiarowych nie są reprezentatywne dla obszaru gminy Kaliska. Można jednak założyć, że wobec dobrych warunków przewietrzania, leśno-rolniczego charakteru gminy, jej stan aerosanitarny jest zadowalający.

Dla strefy kwidzyńsko-tczewskiej[6], w której położona jest gmina Kaliska, został przyjęty w 2009 roku „Program ochrony powietrza dla strefy kwidzyńsko-tczewskiej" (uchwała Nr 832/XXXV/09 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 maja 2009 r.). „Program..." (2009) ma na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 i dwutlenku siarki SO_2 oraz benzo[α]pirenu, których przekroczenia wskazały oceny jakości powietrza za rok 2005, 2006 i 2007 wykonane przez Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Gdańsku.

Według ww. „Programu ..." (2009) obszary przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 znajdują się w Tczewie przy ul. Targowej i w Starogardzie Gdańskim przy ul. Lubichowskiej, przekroczenia poziomu dopuszczalnego SO_2 stwierdzono w Tczewie przy ul. Obrońców Westerplatte, natomiast przekroczenia poziomu docelowego benzo[α]pirenu notowano w Tczewie, przy ul. Dąbrowskiego. Przekroczenia poziomu dopuszczalnego SO_2 są spowodowane przede wszystkim emisją powierzchniową (komunalną), w drugiej kolejności emisją punktową. Przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 są spowodowane przede wszystkim

[6] Według obowiązującej sprzed 2010 r. systematyki i podziału na strefy dokonywanej przez WIOŚ w Gdańsku.

emisją powierzchniową (komunalną), w drugiej kolejności emisją liniową (komunikacyjną):

a) w emisji powierzchniowej największy udział ma emisja z indywidualnego spalania paliw na cele komunalno-bytowe, gdzie dominują paliwa stałe – węgiel i drewno;
b) w emisji liniowej największy udział ma emisja z unosu, czyli z zabrudzenia suchego, wzniecanego podczas ruchu pojazdów, zalegającego na jezdni.

„Program ochrony powietrza dla strefy kwidzyńsko-tczewskiej" (2009) zawiera listę działań długoterminowych zmierzających do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM10 i SO_2 oraz dotrzymania poziomu docelowego dla benzo[α]pirenu w strefie kartusko-kościerskiej dotyczących następujących zagadnień:

a) ograniczanie emisji powierzchniowej (niskiej, rozproszonej emisji komunalno – bytowej i technologicznej),
b) ograniczanie emisji liniowej (komunikacyjnej),
c) ograniczanie emisji z istotnych źródeł punktowych – energetyczne spalanie paliw;
d) ograniczanie emisji z istotnych źródeł punktowych – źródła technologiczne,
e) edukacja ekologiczna i reklama,
f) planowanie przestrzenne,

i harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji poszczególnych zadań ze wskazaniem organów administracji i podmiotów, do których są skierowane zadania oraz terminy realizacji, koszty i źródła finansowania poszczególnych zadań dla miasta Kościerzyny oraz dla strefy kartusko-kościerskiej.

Warunki akustyczne

Na terenie gminy Kaliska wyróżnić można następujące, główne typy uciążliwości akustycznej:

- hałas komunikacyjny (samochodowy i kolejowy);
- hałas pochodzący z zakładów hodowlanych, rzemieślniczych i produkcyjno-przemysłowych;
- hałas na terenach zainwestowania osadniczego wsi;

Komunikacja samochodowa, stanowi źródło uciążliwości akustycznej zwłaszcza na drodze krajowej nr 22, oraz w mniejszym stopniu na drogach powiatowych, drogach gminnych i parkingach.

Wpływ na wielkość i rozprzestrzenianie się hałasu komunikacyjnego mają: charakter ruchu samochodowego (osobowy, ciężarowy, autobusowy), natężenie ruchu, średnia prędkość pojazdów i płynność ich ruchu, charakter dróg i ich otoczenia. Przy intensywności 100-400 pojazdów na godzinę hałas osiąga 75-95 dB (Maciak 1996).

Pomiary natężenia ruchu w 2010 r. na odcinku drogi krajowej nr 22 znajdującym w gminie Kaliska wykazały, że średni dobowy ruch pojazdów na dobę wynosi tutaj nieco ponad 7,5 tys. Ponadto, wzdłuż głównych tras komunikacyjnych województwa pomorskiego, WIOŚ w Gdańsku prowadzi cykliczne pomiary natężenia hałasu. W gminie Kaliska takie pomiary wykonano po raz ostatni w 2005 r., na drodze krajowej nr 22, na stanowisku we wsi Piece. Wyniki tych pomiarów oraz pomiarów wykonanych na stanowiskach wzdłuż DK nr 22 w otoczeniu gminy przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3 Wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego w gminie Kaliska i w jej bliskim otoczeniu (2005)

Nr pkt.	Miejsce Pomiaru	L_{eq} [dB]	L_{qm} [dB]	L_{max} [dB]	liczba pojazdów/godz		
					ogółem	samochody ciężarowe	% udział pojazdów ciężkich
1	Piece	76,7	44,3	91,5	276	84	30,4
2	Frank	74,9	42,4	86,4	444	36	8,1
3	Dąbrowa	74,6	41,3	87,2	274	28	10,2
4	Czarna Woda	76,9	51,3	90,7	324	36	11,1

źródło: „Raport o stanie środowiska województwa pomorskiego w 2005 roku" (2006)

Źródłem hałasu są również komunikacja kolejowa. Przez gminę Staszów przebiega w układzie z północ-południe linia kolejowa nr 131 relacji Górnośląski Okręg Przemysłowy – Tczew i dalej porty w Gdańsku i Gdyni.

Hałas przemysłowy pochodzi od zakładów produkcyjnych i rzemieślniczych zlokalizowanych na terenie gminy. Przyczyną uciążliwości mogą być maszyny, wentylatory, chłodnie, szczególnie wtedy, gdy zakład zlokalizowany jest na terenie lub w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej. Zagrożenie ze strony hałasu przemysłowego jest niewielkie ze względu na brak większych zakładów produkcyjnych.

Hałas z działalności rolniczej związany jest głównie z eksploatacją maszyn rolniczych, takich jak traktory, kombajny (zarówno na polach jak i w obrębie zagród rolniczych).

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2007 r., Nr 120, poz. 826) i jego zmiana z dnia 1 października 2012 roku (Dz. U. z dnia 8.10.2012 r., poz. 1109), zawierające normy dopuszczalnego hałasu wyłącznie dla ludzi. Ww. rozporządzenie (i jego zmiana) określa zróżnicowane dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, wyrażone wskaźnikami hałasu L_{DWN}, L_N (mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem) oraz $L_{Aeq\ D}$ i $L_{Aeq\ N}$ (mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby).

Promieniowanie elektromagnetyczne

Źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy Kaliska są urządzenia do wytwarzania i przesyłania energii elektrycznej oraz urządzenia radiokomunikacyjne.

Przez obszar gminy Kaliska przebiega linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV, Linie elektroenergetyczne stwarzają uwarunkowania sozologiczne

w zakresie promieniowania elektromagnetycznego dla kształtowania środowiska, polegające na ograniczeniu możliwości zabudowy terenów i ich otoczenia (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymywania tych pomiarów, Dz. U. Nr 192, poz. 1883).

Do punktowych źródeł pól elektromagnetycznych, mogących mieć ujemny wpływ na środowisko, zaliczyć należy również bazowe stacje telefonii komórkowej. W gminie Kaliska znajdują się trzy stacje bazowe telefonii komórkowej zlokalizowane są we wsiach: Kaliska i Frank. W przypadku stacji telefonii komórkowych, pola elektroenergetyczne są wypromieniowane na dużych wysokościach, w miejscach niedostępnych dla ludzi.

Stan zanieczyszczenia wód i przekształcenia jej obiegu

Najważniejszą rzeką na terenie gminy Kaliska jest, przepływająca przez jej południowo-wschodnią część i stanowiąca jej południowo-zachodnią granicę, rzeka Wda.

Wody rzeki Wdy badane są przez WIOŚ w Gdańsku w ramach monitoringu regionalnego. W 2011 roku, zgodnie z badaniami przeprowadzonym na stanowisku „Poniżej dopł. z Jez. Trzechowskiego", znajdującym się na 113,3 km rzeki (na granicy gminy Kaliska), stan Wdy oceniono następująco:

- klasa elementów biologicznych – II (tj. potencjał ekologiczny dobry);
- klasa elementów hyydromorfologicznych – II (tj. potencjał ekologiczny dobry);
- klasa elementów fizykochemicznych – II (tj. potencjał ekologiczny dobry);
- klasa specyficznych zanieczyszczeń synt. i niesynt. – II (tj. potencjał ekologiczny dobry);
- stan/potencjał ekologiczny – II (tj. potencjał ekologiczny dobry);;
- stan chemiczny – dobry;
- stan JCW – dobry.

Spośród występujących na terenie gminy Kaliska zbiorników wodnych do największych należą jeziora: Trzechowskie (84,2 ha), Wygonin (67,5 ha) – tylko część znajduje się na terenie gminy Kaliska, Smolnik (12,3 ha) i Kaszubskie (12,0 ha). Zgodnie z informacjami przedstawionymi w „Raporcie o stanie gminy Kaliska" (2005) łącznie na terenie gminy występuje 19 jezior o powierzchni większej niż 1 ha, a wody powierzchnie stanowią ok. 2,3% powierzchni gminy.

Występujące na terenie gminy Kaliska zbiorniki wodne nie były badane przez WIOŚ w Gdańsku. Oceniono natomiast stan czystości jeziora bezpośrednio sąsiadującego z gminą – jez. Niedackiego (po raz ostatni w 2005 r.) – II klasa czystości, I klasa pod względem sanitarnym, II kategoria podatności na degradację.

W przypadku jakości wód podziemnych, w 2010 r. na terenie gminy Kaliska została dokonana ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia, przeprowadzona Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Starogardzie Gdańskim. Nadzorem sanitarnym objęto urządzenia wodociągowe we wsiach: Kaliska, Piece, Cieciorka, Studzienice. Zgodnie z uzyskanymi danymi, zawartymi w protokołach próbek wody i sprawozdaniach z badań, stwierdzono, przydatność wody do spożycia przez ludzi z urządzeń wodociągowych w Kaliskach, Piecach, Cieciorce i Studzienicach

Potencjalne zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych stanowi niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej (ok. 40% ludności korzysta z sieci

kanalizacyjnej) oraz ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, tzw. szambach, w przypadku ich nieszczelności, co jak wykazuje praktyka jest częstym zjawiskiem i/lub wylewania ścieków w przypadkowe miejsca. Ponadto do głównych źródeł zanieczyszczeń wód w rejonie gminy należą komunalna oczyszczalnia ścieków w Kaliskach i rolnicza oczyszczalnia ścieków ZPP Czarna Woda.

Źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych mogą być nawozy, zarówno sztuczne jak i organiczne oraz chemiczne środki ochrony roślin stosowane w rolnictwie. Przy nieprawidłowym składowaniu następuje zanieczyszczenie wód gruntowych znacznie stężonymi składnikami nawozu, oddziałującymi na środowisko przez dłuższy czas. Poza tym stanowią potencjalne źródło zanieczyszczenia sanitarnego organizmami chorobotwórczymi.

Przekształcenia obiegu wody na obszarze gminy Kaliska związane są z systemem odwadniających rowów melioracyjnych, zbudowanym w celu przystosowania terenu do wykorzystania rolniczego.

Gospodarka wodno-ściekowa

Stopień skanalizowania gminy Kaliska wynosi ok. 40%, a znaczna część ścieków gromadzona jest w zbiornikach bezodpływowych, tzw. szambach.

Na terenie gminy Kaliska funkcjonują urządzenia służące do oczyszczalna ścieków:

- gminna oczyszczalnia ścieków komunalnych – zlokalizowana jest w południowo-zachodniej części wsi Kaliska. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna typu BIOGRADEX z żelbetonowm reaktorem o wysokim stopniu usuwania związków biogennych i związków węgla organicznego. Oczyszczalnia wybudowana została w latach 1990-1996 i zmodernizowana w latach 2001-2002. Ilość odbieranych ścieków wynosi ok. 196 m3/d przy przepustowości projektowej 500m3/d i obciążeniu (RLM) 4000. Przy mechaniczno- biologicznym sposobie oczyszczania redukuje się 98,6 % BZT5, 96,4 % CHZT oraz 98 % zawiesin. Podczas usuwania zanieczyszczeń wytwarza się ok. 45 Mg/rok osadów ściekowych, które następnie używane do rekultywacji gruntów i w rolnictwie. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest kanał rzeki Wdy – Kanał Czarnowodzki.
- rolnicza oczyszczalnia ścieków ZPP Czarna Woda – zlokalizowana w zachodniej części gminy w pobliżu Leśnej Huty, w obrębie kompleksu łąk i składa się z dwóch zbiorników retencyjnych położonych przy kompleksie pól filtracyjnych, zajmujących łącznie powierzchnię 46,62 ha. Są to ogroblowane zbiorniki ziemne, w obrębie których pod kilkumetrową warstwą piasku zalegają utwory o małej przepuszczalności. Zgodnie z założeniami projektowymi warstwa ta miała powodować spływ przefiltrowanych przez piaski ścieków w kierunku Studzienickiej Strugi i Jeziora Smolnik. Studzienicka Strugą ścieki poprzez Jezioro Wieckie odprowadzone miały być do Wdy (na terenie gminy Karsin). Rolnicza oczyszczalnia ścieków „obsługuje" ścieki przemysłowe pochodzące z Zakładu Płyt Pilśniowych „STEICO" w Czarne Wodzie, dostarczane na teren oczyszczalni poprzez rurociąg długości 6 km. Wg informacji publikowanych na stronie internetowej gminy Czarna Woda i zawartych w opracowaniach strategicznych gminy Czarna Woda, oczyszczalnia zakładowa pracuje poprawnie. Jednakże, ze względu na wysokie koszty jej utrzymania i eksploatacji, Zakład planuje rezygnację z dotychczasowego sposobu oczyszczania ścieków. Przewiduje się odprowadzanie ścieków bytowo - gospodarczych do miejskiej

oczyszczalni, po jej powstaniu, lub budowę własnej oczyszczalni ścieków sanitarnych. Najbardziej prawdopodobne jest przejęcie ścieków sanitarnych z miasta Czarna Woda i ścieków bytowo gospodarczych z Zakładów przez oczyszczalnię ścieków w Czersku. Ścieki technologiczne, wprowadzone w zamknięty obieg, byłyby oczyszczane w wysokosprawnych procesach sedymentacji i ultrafiltracji, a osady spalane.

Zaopatrzenie w wodę miejscowości na terenie gminy Kaliska zapewniają 4 gminne, wiejskie ujęcia wody wraz z siecią wodociągową doprowadzającą wodę do prawie 92% mieszkańców gminy. Charakterystykę ujęć wód podziemnych przedstawia tabela 4:

Tabela 4 Ujęcia wód podziemnych na terenie gminy Kaliska.

Lokalizacja ujęcia	**Cieciorka**	**Piece**	**Kaliska**	**Studzienice**
Ilość studni	2	2	2	1
Głębokość ujęcia [m]	52 i 60	54 i 55	54 i 55	46
Poziom wodonośny	czwartorzęd	czwartorzęd	czwartorzęd	czwartorzęd
Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne	39,52	39,52	113,6 przy eksploatacji zespołowej obu studni	15,0
Wydajność	24,55 i 39,52	27,0	42,0 i 60,0	15,0
Pozwolenie wodno-prawne	Starostwo powiatowe w Starogardzie Gd. Gd.Os.6223-11/3/W/05 z 29.12.2005 r.	Starostwo powiatowe w Starogardzie Gd. Gd.Os.6223-11/3/W/05 z 29.12.2005 r.	Starostwo powiatowe w Starogardzie Gd. Gd.Os.6223-2/6/W/05 z 10.06.2005 r.	Starostwo powiatowe w Starogardzie Gd. Gd.Os.6223-2/3/W/2003 z 30.04.2003 r.
Data ważności	31.12.2015 r.	31.12.2015 r.	30.06.2015 r.	30.04.2013 r.

Źródło: „Aktualizacja programu ochrony środowiska dla gminy wiejskiej Kaliska..." (2010).

W 2010 r. zrealizowano projekt polegający na budowie sieci wodociągowej z przyłączami w sołectwie Bartel Wielki wraz z podłączeniem do przesyłowej sieci wodociągowej Kaliska – Bartel Wielki – Studzienice. W wyniku zakończonego projektu wybudowano 12,1 km sieci wodociągowej

Przekształcenia litosfery

Do podstawowych przejawów przekształceń litosfery na obszarze Kaliska należą:

- skutki rolniczego użytkowania ziemi – w wyniku rolniczego użytkowania terenów nastąpiło znaczne zintensyfikowanie procesów erozyjnych szczególnie w obrębie zboczy dolinnych prowadzące do degradacji gleb; z gospodarką rolną związana jest również degradacja gleb w wyniku nadmiernego osuszania terenów rolniczych oraz przekształceń fizyko-chemicznych gleb (m.in. związanych ze stosowaniem nawozów sztucznych i środków ochrony roślin);
- zniszczenia geomechaniczne spowodowane realizacją liniowych elementów infrastruktury technicznej (tereny komunikacyjne);
- przekształcenia w obrębie i w sąsiedztwie wsi (realizacja nowego zainwestowania mieszkaniowego, komunikacyjnego, usługowego i przemysłowego);

- zniszczenia litosfery związane z gromadzeniem odpadów, szczególne silne a także negatywne, niekontrolowane przekształcenia związane z występowaniem „dzikich" składowisk odpadów;
- przekształcenia powierzchni ziemi związane z eksploatacją kruszywa naturalnego;
- zmiany fizykochemiczne gleb kompleksów łąkowych wchodzących w skład rolniczej czyszczalni ścieków (powierzchniowe zamulanie i osłabienie tempa filtracji).

Wszystkie ww. tereny wymagają rekultywacji o kierunkach wynikających ze stopnia przekształcenia, charakteru środowiska przyrodniczego w otoczeniu oraz możliwości technicznych. W pierwszej kolejności dotyczy to wyrobisk po eksploatacji surowców, nieczynnego już gminnego składowiska odpadów, „dzikich" składowisk odpadów oraz terenów zniszczeń geomechanicznych.

Gospodarka odpadami

Zgodnie ze wskazaniami zawartymi w „Planie gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018" (2012), przyjętym Uchwałą Nr 415/XX/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 czerwca 2012 roku podstawowym założeniem funkcjonowania nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi w Polsce jest system rozwiązań regionalnych. Gmina Kaliska położona jest w Regionie Południowym gospodarki odpadami, obsługiwanym przez Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych „Stary Las" w Starym Lesie (gm. Starogard Gdański).

Do 2012 roku we wschodniej części gminy, w miejscowości Strych, funkcjonowało gminne składowisko odpadów komunalnych. Jednak, zgodnie z założeniami „Planu gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018" (2012), w związku z uruchomieniem składowiska w Starym Lesie, gminne wysypisko odpadów w Strychu, z dniem 31 lipca 2012 r. zostało zamknięte. Od dnia tego obowiązuje zakaz wywożenia odpadów na wysypisko, a jego teren przewidziano do rekultywacji.

Obiekty stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnych awarii

Na obszarze gminy Kaliska nie znajdują się:

- zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej;
- zakłady o dużym ryzyku;

w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej z późniejszymi zmianami. (Dz. U. z 2002 r. Nr 58, poz. 535 i Dz. U. z 2006 r. Nr 30, poz. 208). Nie występują tu zakłady przetwarzające, wytwarzające lub magazynujące substancje niebezpieczne.

Istotnym źródłem potencjalnego zagrożenia są wypadki i awarie w transporcie kolejowym i drogowym materiałów niebezpiecznych. Na terenie gminy Kaliska dotyczy to przede wszystkim drogi krajowej nr 22 i linii kolejowej nr 203.

Ponadto, do obiektów stwarzających zagrożenie należy zaliczyć zakłady posiadające materiały niebezpieczne. W odniesieniu do gminy dotyczy to stacji paliw we wsi Kaliska.

Zgodność użytkowania terenu z uwarunkowaniami przyrodniczymi

Generalnie należy ocenić, że użytkowanie terenu jest zgodne z uwarunkowaniami przyrodniczymi, przeważa leśne i rolnicze użytkowanie gruntów. Ze względu na bardzo słabe i słabe warunki agroekologiczne znaczna część gruntów rolnych jest ugorowana, gmina jest zaliczona do gmin o szczególnie trudnych warunkach gospodarowania rolniczego. Warunki przyrodnicze i stosunkowo nieduże zużycie nawozów sztucznych predysponują gminę do produkcji żywności o podwyższonej jakości, przy wykorzystaniu promocji żywnościowych produktów regionalnych i tradycyjnych, regionalnych metod ekologicznej produkcji żywności.

Osadnictwo wiejskie koncentruje się w bezleśnych enklawach głównie we wschodniej części gminy. Istniejące zagospodarowanie turystyczne, rekreacyjne skupia się w okolicach jezior oraz rzeki Wdy. Ze względu na ograniczenia prawne oraz niewielką chłonność rekreacyjną nie może być nadmiernie rozwijane.

Ocena odporności środowiska na obciążenia antropogeniczne

Środowisko przyrodnicze obszaru gminy Kaliska wykazuje istotne zróżnicowanie struktury i w efekcie odporności na obciążenie antropogeniczne i zdolności do regeneracji.

Najmniej odporne na bodźce kinetyczne są tereny o największym nachyleniu (zagrożenie przede wszystkim erozją wodną). Na obszarze gminy Kaliska reprezentowane są one przez zbocza doliny Wdy i dolinek erozyjnej mniejszych cieków oraz zbocza rynny polodowcowej w północnej części gminy. W przewadze powierzchnie te zostały ustabilizowane przez roślinność leśną i murawy. Roślinność ta odgrywa bardzo ważną rolę i musi zostać zachowana. Zniszczenie lasu spowodowałoby ewolucję środowiska w kierunku denudowanych stoków o znacznej dynamice procesów rzeźbotwórczych.

Środowisko zagłębień bezodpływowych (wytopiskowych), licznie występujących na obszarze gminy cechuje się małą odpornością na dostawy zanieczyszczeń, zwłaszcza stałych (bodźce materialne), które podlegają stałej akumulacji.

Doliny rzeczne (ich dna) odznaczają się generalnie zbilansowaną odpornością. Są to miejsca, do których trafiają zanieczyszczenia z terenu ich zlewni i z jednej strony narażone są na ich kumulację, a z drugiej strony płynące w dolinach cieki pełnią funkcje transportującą i oczyszczającą. Im większy spadek cieku i bardziej wartki jego nurt, tym szybciej następuje jego samooczyszczenie.

Największa odporność środowiska występuje w naturalnych warunkach w obrębie terenów wysoczyznowych i sandrowych. Jednak w wyniku działalności człowieka i wywołanych nią przekształceń środowiska w wielu rejonach nastąpiło znaczne obniżenie potencjału samoregulacyjno-odpornościowego tych terenów. Zdolność do regeneracji jest ograniczona przede wszystkim ze względu na zubożenie ekologiczne.

3.4. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Rys historyczny[7]

O przeszłości obszaru gminy świadczyć mogą znaleziska archeologiczne z lat 1931-1933 odnalezione w Młyńsku oraz drobne narzędzia kamienne, okrzeski i rdzenie z epoki kamiennej, z okresu środkowego mezolitu z okresu 8000 a 5000 lat pne. Na ślad bytności ludzi sprzed 2500 lat natrafiono w 1935r w m. Iwiczno , były to urny popielnicowe pochodzące z ok. 700-400 lat pne, z podobnego okresu pochodziły odkryte w Bartlu Wielkim groby skrzynkowe.

W piśmiennictwie natrafić można także na informacje o osadnictwie na tym obszarze w okresie średniowiecza.

Ziemie Pomorza trafiły ok. 1360 r w ręce Krzyżaków i pozostały w nich do roku 1466. Po pokoju toruńskim kończącym wojnę z Krzyżakami ziemie te (zwane później Prusami Królewskimi) wraz z Kociewiem, w tym również terenem Kalisk wróciły do Polski. Z przeprowadzonej w roku 1570 lustracji województw malborskiego i chełmińskiego wynika, że w tamtym okresie w obrębie dzisiejszej gminy Kaliska, poza wsią Iwiczno (istniała już od 1402) nie było innych wsi. Wg informacji kolejnej lustracji ok. roku 1664 na terenie gminy istniał młyn w Młyńsku, pustkowie Skrzynki i Studzienice, piece smolne w Iwiczne i Bartlu. Kolejne informacje dotyczące gminy znaleźć można w lustracji Prus Królewskich z roku 1765 oraz z lustracji kościołów dekanatu starogardzkiego z 1780r. Pojawiły się wówczas nazwy: Czubek, Dąbrowa, Dunajki, Frank, Kazub, Lipska Karczma, Lipski Młyn, Młyńsk, Piece, Płociczno, Stara Lipa, Strych, Trzechowo.

Pierwszy rozbiór Polski spowodował zmianę nazwy Prus Królewskich na Prusy Zachodnie, teren gminy znalazł się w powiecie starogardzkim, w gdańskim obwodzie regencyjnym. Informacje dotyczące gminy odnaleźć można w sporządzonym dla potrzeb króla pruskiego tzw. katastrze fryderycjańskim. W 1815r Prusy Zachodnie zostały podzielone na dwie rejencje: gdańską i kwidzyńską, a powiat starogardzki w okrojonym obszarze znalazł się w rejenci gdańskiej. Protoplastem gminy Kaliska była Gmina Dreidorf, w skład której wchodziły w 1885r trzy wsie: Kaliska, Dąbrowa, Strych. W roku 1905 gmina ta zajmowała obszar 617,6ha i liczyła 846 mieszkańców.

Po pierwszej wojnie światowej (traktat wersalski -VI 1919 r) gmina Kaliska powróciła do Polski, w dniu 29 stycznia 1920 r. Wg danych ze spisu powszechnego 30.09.1921 r. liczba mieszkańców dzisiejszej gminy Kaliska, położonej wówczas na terenie dwóch powiatów-starogardzkiego i kościerskiego, wynosiła 3545 osób.

W latach międzywojennych (ok. 1925 r) na trenie dzisiejszej gminy Kaliska istniały trzy obwody wójtowskie: Frank z sołectwami Czarne, Iwiczno, Kaliska, Młyńsk, Piece; Okonin z sołectwami Huta, Kamienna Karczma, Lubiki, Studzienice; Huta Leśna z sołectwami Czarna Woda i Zawada.

W roku 1934 powstała gmina Piece, w której skład weszło 10 gromad: Bartel, Czarna Woda, Czarne, Huta, Iwiczno, Kaliska, Lubiki, Piece, Płociczno, Studzienice.

Po zakończeniu II wojny światowej zniesiono gminę Piece i utworzono gminę wiejską Kaliska o łącznej pow. 6195ha.

[7] Wykorzystano informacje zawarte m. inn w gminnym programie opieki nad zabytkami gminy Kaliska- proj. X 2013r. opracowanie mgr Teresy Romanowskiej-Kasperkiewicz

W marcu 1952 r dokonano korekty granic gminy, powiększając ją o fragment gminy Słaniny, w roku 1954 w wyniku reformy administracyjnej zniesiono gminy, utworzono cztery gromady: Kaliska (Kaliska, Bartel, Płociczno, Studzienice, Łążek, Frank, Kazub, Dunajki, Lipska Karczma, Lipski Młyn, Stara Lipa), Piece (Piece, Iwiczno, Młyńsk), Czarna Woda (Czarna Woda, Jastrzębiem cz. gromady Łąg), Huta Kalna (Huta Kalna, Lubiki, Czarne).
Kolejne reorganizacje administracyjne miały miejsce w 1961, 1972, 1993 (wyłączono sołectwo Czarna Woda), 1994 (wyłączono sołectwa Huta Kalna i Lubiki).

Rozwój gminy i wsi Kaliska związany był z przemysłem drzewnym.
Po raz pierwszy **wieś Kaliska** wzmiankowana była w roku 1710 jako osiedle leśne. Rozwój osady nastąpił po wybudowaniu w roku 1873 linii kolejowej łączącej Berlin z Królewcem i uruchomieniu dużego tartaku w roku 1902. W latach 1910-1911 miejscowa ludność ewangelicka wystawiła sobie niewielki kościół, usytuowany w pobliżu stacji kolejowej.
W latach trzydziestych Kaliska powiększyły się o nowe osiedle robotnicze (wg źródeł wybudowano 20 domów; poza domami mieszkalnymi wzniesiono także budynki gospodarcze). W roku 1932 nastąpiło upaństwowienie tutejszego tartaku. Krótko przed wybuchem II wojny światowej właśnie na stacji w Kaliskach, na znak protestu przeciw hitlerowskim prowokacjom, został zatrzymany tranzytowy pociąg z Berlina do Królewca. Rozbudowany po wojnie tartak stał się największym tego typu zakładem w województwie gdańskim. Wspomniany po ewangelicki kościół w roku 1945 komisja likwidacyjna przekazała katolikom, a od 1975 stanowił on siedzibę samodzielnej parafii. W ostatnich latach dokonano rozbudowy kościoła, nie niszcząc jego pierwotnego charakteru, odziedziczonego chyba po protestantach, z surowym wystrojem wnętrza, mającym skupić wiernych na modlitwie i odczuwaniu sacrum.

Ważniejsze daty
1402 r. - pierwsze źródła pisane o Iwiczne
1428r - źródła pisane o wsi Bartel
1766 r. - pierwsze pisane wzmianki o wsi Kaliska
1789 r. - powstanie wsi Cieciorka
1873 r. - budowa linii kolejowej Berlin - Królewiec
1874 r. - ur. Izydor Gulgowski
1906 r. - powstanie szkoły w Bartlu Wielkim
1910 r. - budowa neogotyckiego kościoła z inicjatywy społeczności ewangelickiej w Kaliskach
1911 r. - budowa kościoła pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Piecach

Ocena dziedzictwa kulturowego gminy (wg programu opieki nad zabytkami na lata 2013-2016)

Silne strony – liczna zabudowa mieszkalna wraz z budynkami gospodarczymi pochodząca z II poł. XIX w i XX w., zachowane obiekty architektury sakralnej (kościoły) wraz z budynkami przylegającymi (plebanie) i cmentarzami – katolickim i komunalnym, obiekty małej architektury – zabytkowe kapliczki, środowisko naturalne, krajobraz kulturowy

Słabe strony – liczne zmiany i zatarcia charakteru dawnej zabudowy mieszkalnej i gospodarczej, brak inwestorów zewnętrznych zainteresowanych rewitalizacja obiektów zabytkowych, niedostateczna edukacja mieszkańców, niewystarczające dofinansowanie do projektów dot. remontów, konserwacji zabytków, brak lub niska wiedza o prawnych zobowiązaniach właścicieli do należytego utrzymania obiektów zabytkowych

Szanse – możliwości rewaloryzacji części substancji zabytkowej z wykorzystaniem dotacji unijnych, korzystne tendencje i prognozy w zakresie rozwoju turystyki kulturowej, rozszerzenie współpracy międzyregionalnej w zakresie ochrony dziedzictw kulturowego

Zagrożenia – postępując a dekapitalizacja zasobu zabytkowego, brak poczucia wspólnoty lokalnej wśród mieszkańców gminy, niewłaściwe regulacje prawne umożliwiające niekontrolowana urbanizację na obszarach cennych krajobrazowo skutkującą zagrożeniem krajobrazu kulturowego, dewaloryzacja krajobrazu kulturowego, szczególnie zabytkowego osadnictwa wiejskiego przez niekontrolowany proces wprowadzania nowej zabudowy lub wymianę starej na nową o obcych formach, brak odpowiednich przepisów pobudzających sponsorowanie kultury i ochrony zabytków, traktowanie konieczności ochrony dziedzictwa jako problemu konfliktogennego i ograniczającego swobodę dysponowania własnością prywatna i publiczną, niewystarczająca współpraca państwa i samorządu terytorialnego na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego dla rozwoju lokalnego

Zabytki objęte formami prawnymi ochrony – wpisane do rejestru zabytków

1/ **Chata kociewska w zagrodzie** (chata, teren) **we wsi Płociczno** – Płociczno 15 - pod nr 1409 w rej. woj.pom. (dawny numer rej woj. gd. nr 1107, wpis z 31.08.1993r)

2/ **Chata kociewska we wsi Piece** - Piece przy ul. 6 Marca 14 (dawniej Piece 5) - pod nr 875 w rej woj.pom. (dawny numer rej woj. gd. nr 760, wpis z 08.12.1977r)

Wojewódzka ewidencja zabytków archeologicznych dla gminy Kaliska

Stanowiska archeologiczne znajdujące się w woj. ewidencji zabytków w gminie Kaliska

L.P.	Miejscowość	Nr stan.	Rodzaj stanowiska	Chronologia	nr ob. AZP; nr st.
1	STUDZIENICE	1	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH	WCZESNA EPOKA ŻELAZA	
2	KALISKA	1	CMENTARZYSKO	WCZESNY I ŚRODKOWY OKRES LATEŃSKI	
3	BARTEL WIELKI	1	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH	WCZESNA EPOKA ŻELAZA	
4	CZARNE	1	ZNALEZISKO LUŹNE	NEOLIT	
5	CZARNE	2	ZNALEZISKO LUŹNE	NEOLIT	
6	IWICZNO	1	ZNALEZISKO LUŹNE	V OKRES EPOKI BRĄZU	
7	IWICZNO	2	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH	WCZESNA EPOKA ŻELAZA	
8	IWICZNO	3	ZNALEZISKO LUŹNE	NEOLIT	
9	MŁYŃSK	1	CMENTARZYSKO	EPOKA NIEOKREŚLONA	
10	MŁYŃSK	2	OSADA	EPOKA NIEOKREŚLONA	
11	LEŚNA HUTA	1	STANOWISKO NIEOKREŚLONE	HALLSTATT	
12	LEŚNA HUTA	2	HUTA SZKŁA	OKRES NOWOŻYTNY	

Wojewódzka ewidencja zabytków dla gminy Kaliska

Brak informacji na ten temat na stronach internetowych WUOZ w Gdańsku

Gminna ewidencja zabytków dla gminy Kaliska

(wg gminnego programu opieki nad zabytkami na lata 2013-2016, proj. X 2013r.; wykaz w oparciu o karty ewidencyjne zabytków)

1.1. Lp	1.2. Miejscowość	1.3. Nazwa zabytku	1.4. Lokalizacja	1.5. Uwagi
1.6. 1	1.7. Bartel Wielki	1.8. Układ zieleni przy dawnym dworze	1.9. Bartel Wielki 20	1.10. k. XVII-XIX-XXw, d. dwór przebudowany całkowicie, obecnie funkcja mieszkalna; zachowany układ dróg i starodrzew oraz niewielkie jeziorko
1.11. 2	1.12. Bartel Wielki	1.13. Budynek mieszkalny oraz stodoła i budynek gospodarczy	1.14. Bartel Wielki 21	1.15. Pocz. XXw, budynek mieszkalny drewniany, stodola drewniana
1.16. 3	1.17. Bartel Wielki	1.18. Budynek dawnej szkoły	1.19. Bartel Wielki 22	1.20. Pocz. XXw , na budynku tablica pamiątkowa poświecona nauczycielowi Alojzemu Bączkowskiemu
1.21. 4	1.22. Cieciorka	1.23. Budynek mieszkalny	1.24. Cieciorka 11	1.25. Pocz. XXw
1.26. 5	1.27. Cieciorka	1.28. Budynek mieszkalny	1.29. Cieciorka 17	1.30. Pocz. XXw , bud. parterowy z wystawką od frontu , ceglany
1.31. 6	1.32. Cieciorka	1.33. Budynek mieszkalny	1.34. Cieciorka 18	1.35. Pocz. XXw , bud. parterowy z wystawką , ceglany
1.36. 7	1.37. Dąbrowa	1.38. Budynek mieszkalny	1.39. Dąbrowa 14	1.40. Pocz. XXw, bud. ceglany
1.41. 8	1.42. Dąbrowa	1.43. Budynek mieszkalno-usługowy	1.44. Dąbrowa 15	1.45. Pocz. XXw.
1.46. 9	1.47. Dąbrowa	1.48. Budynek mieszkalny	1.49. Dąbrowa 19	1.50. Pocz. XXw
1.51. 10	1.52. Dąbrowa	1.53. Budynek mieszkalny	1.54. Dabrowa 24	1.55. Pocz. XXw
1.56. 11	1.57. Dabrowa	1.58. Kapliczka	1.59. Dąbrowa przy drodze Starogard-Człuchów	1.60. Pocz. XXw
1.61. 12	1.62. Iwiczno	1.63. Budynek mieszkalny	1.64. Iwiczno ul. Na Wzgórzu 12 (dawniej Iwiczno 19)	1.65. Pocz. XXw
1.66. 13	1.67. Kaliska	1.68. Dom mieszkalny wielorodzinny	1.69. Kaliska ul. Długa 13	1.70. Pocz. XXw , drewniany
1.71. 14	1.72. Kaliska	1.73. Budynek mieszkalny i bud. gosp.	1.74. Kaliska ul. Duga 17	1.75. Pocz. XXw , ceglany
1.76. 15	1.77. Kaliska	1.78. Budynek mieszkalny	1.79. Kaliska ul. Duga 20	1.80. Pocz. XXw , ceglany
1.81. 16	1.82. Kaliska	1.83. Kościół pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy	1.84. Kaliska ul. Długa 21	1.85. 1912r. , ceglany
1.86. 17	1.87. Kaliska	1.88. Budynek mieszalny	1.89. Kaliska ul. Duga 24	1.90. Pocz. XXw , drewniany
1.91. 18	1.92. Kaliska	1.93. Budynek mieszkalny	1.94. Kaliska ul. Długa 26	1.95. Pocz.XXw , ceglany
1.96. 19	1.97. Kaliska	1.98. Budynek mieszkalny	1.99. Kaliska ul. Duga 31	1.100. Pocz. XXw, drewniany
1.101. 20	1.102. Kaliska	1.103. Budynek mieszkalny	1.104. Kaliska ul. Długa 39	1.105. Pocz. XXw , drewniany
1.106. 21	1.107. Kaliska	1.108. Budynek mieszkalny	1.109. Kaliska ul. Długa 40, rog Nowowiejskiej	1.110. Pocz. XXw , drewniany
1.111. 22	1.112. Kaliska	1.113. Budynek	1.114. Kaliska ul.	1.115. Pocz. XXw , ceglany

		mieszkalny	Długa 44	
1.116. 23	1.117. Kaliska	1.118. Budynek mieszkalny	1.119. Kaliska ul. Dworcowa 1	1.120. Pocz. XXw , ceglany
1.121. 24	1.122. Kaliska	1.123. Budynek mieszkalny i bud. gospodarczy	1.124. Kaliska ul. Krotka 1 i róg ul. Długiej	1.125. Dom w kolonii drewnianych budynków dawnych pracowników drzewnych – zespół, proponowany do wpisu do rejestru zabytków , okres międzywojenny XXw. ; drewniany
1.126. 25	1.127. Kaliska	1.128. Budynek mieszkalny	1.129. Kaliska ul. Krotka 3	1.130. Dom w kolonii drewnianych budynków dawnych pracowników drzewnych – zespół, proponowany do wpisu do rejestru zabytków , okres międzywojenny XXw. ; drewniany
1.131. 26	1.132. Kaliska	1.133. Budynek mieszkalny	1.134. Kaliska ul. Krótka 7	1.135. Dom w kolonii drewnianych budynków dawnych pracowników drzewnych – zespół, proponowany do wpisu do rejestru zabytków , okres międzywojenny XXw. ; drewniany
1.136. 27	1.137. Kaliska	1.138. Budynek mieszkalny i bud. gosp.	1.139. Kaliska ul. Lipowa 1	1.140. XIX/XXw.
1.141. 28	1.142. Kaliska	1.143. Budynek mieszkalny	1.144. Kaliska ul. Robotnicza 5	1.145. Dom w kolonii drewnianych budynków dawnych pracowników drzewnych – zespół, proponowany do wpisu do rejestru zabytków , okres międzywojenny XXw. ; drewniany
1.146. 29	1.147. Kaliska	1.148. Starodrzew w dawnej kolonii drzewiarzy oraz układ ulic	1.149. Kaliska ul. Robotnicza- w pobliżu domu na ul. Robotniczej 5	1.150. Zieleń w zespole kolonii domów drzewiarz –okres międzywojenny XXw.
1.151. 30	1.152. Kaliska	1.153. Budynek mieszkalny	1.154. Kaliska ul. Robotnicza 7	1.155. Dom w kolonii drewnianych budynków dawnych pracowników drzewnych – zespół, proponowany do wpisu do rejestru zabytków , okres międzywojenny XXw. ; drewniany
1.156. 31	1.157. Kaliska	1.158. Budynek mieszkalny i bud. gospodarczy	1.159. Kaliska ul. Robotnicza 8	1.160. Dom w kolonii drewnianych budynków dawnych pracowników drzewnych – zespół, proponowany do wpisu do rejestru zabytków , okres międzywojenny XXw. ; drewniany
1.161. 32	1.162. Kamienna Karczma	1.163. Budynek stacji	1.164. Kamienna Karczma 6- budynek stacji kolejowej	1.165. Między rokiem 1871-1873, ceglany
1.166. 33	1.167. Kamienna Karczma	1.168. Budynek mieszkalny i gospodarczy	1.169. Kamienna Karczma 7 – budynek przy stacji koljowej	1.170. 1871-1873, ceglany
1.171. 34	1.172. Iwiczno	1.173. Izba pamieci, budynek mieszkalny i bud. gospodarczy	1.174. Iwiczno ul. Izydora Gulgowskiego 16	1.175. Pocz. XX w. , ceglany
1.176. 35	1.177. Iwiczno	1.178. Budynek mieszkalny	1.179. Iwiczno ul. Na Wzgorzu 7	1.180. XXw , cegalny , budynek mieszkalno-uslugowy (sklep)
1.181. 36	1.182. Iwiczno	1.183. Budynek	1.184. Iwiczno ul.	1.185. XXw, drewniany

		mieszkalny	Słoneczna 7	
1.186. 37	1.187. Iwiczno	1.188. Budynek mieszkalny i bud. gospodarczy	1.189. Iwiczno ul. Słoneczna 8	1.190. XXw , ceglany
1.191. 38	1.192. Iwiczno	1.193. Budynek mieszkalny i gospodarczy	1.194. Iwiczno ul. Słoneczna 18	1.195. XXw, drewniany
1.196. 39	1.197. Kaliska	1.198. Budynek mieszkalny i gospodacze	1.199. Kaliska ul. Starowiejska 1 i ul. Długa, Polna oraz Lipowa	1.200. Pocz. XXw
1.201. 40	1.202. Piece	1.203. Budynek mieszkalny	1.204. Piece ul. Boczna 6	1.205. Pocz. XXw ceglany
1.206. 41	1.207. Piece	1.208. Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa	1.209. Piece ul. Kościelna 3	1.210. 1911-1914 1.211.
1.212. 42	1.213. Piece	1.214. Budynek mieszkalny, chata kociewska	1.215. Piece ul. 6 Marca 14, róg Okrężnej	1.216. XIX w, drewniany 1.217. Obiekt wpisany do rejestru zabytków woj. pomorskiego pod numerem 760/93
1.218. 43	1.219. Piece	1.220. Budynek mieszkalny	1.221. Piece ul. 6 Marca 25	1.222. Pocz. XX w , ceglany
1.223. 44	1.224. Piece	1.225. Budynek mieszkalny	1.226. Piece ul. Szkolna 2	1.227. Pocz. XX w , ceglany
1.228. 45	1.229. Piece	1.230. Budynek mieszkalny	1.231. Piece ul. Szkolna 3-5	1.232. Pocz. XX w, ceglany
1.233. 46	1.234. Piece	1.235. Budynek mieszkalny	1.236. Piece ul. Szkolna 9	1.237. Pocz. XX w, ceglany
1.238. 47	1.239. Piece	1.240. Budynek mieszkalny	1.241. Piece ul. Szkolna 25	1.242. Pocz. XXw, ceglany
1.243. 48	1.244. Płociczno	1.245. Budynek mieszkalny i gospodarczy	1.246. Płociczno 2	1.247. Pocz. XXw
1.248. 49	1.249. Płociczno	1.250. Kościół pw sw. Józefa	1.251. Płociczno	1.252. 1903
1.253. 50	1.254. Płociczno	1.255. Słupy kamienno-betonowe	1.256. Przy drodze z kalisk do Płociczna po zachodniej stronie drogi	1.257. XIX/XXW , pozostałości po posagu Hindenburga
1.258. 51	1.259. Płociczno	1.260. Budynek mieszkalny	1.261. Płociczno 15	1.262. Chata kociewska , Xix, drewniana, wpisana do rejestru zabytków województwa pod numerem 1410
1.263. 52	1.264. Strych	1.265. Budynek mieszkalny	1.266. Strych 4	1.267. Pocz. XX w
1.268. 53	1.269. Strych	1.270. Budynek mieszkalny	1.271. Strych 15	1.272. XIX/XX w
1.273. 54	1.274. Strych	1.275. Budynek mieszkalny z cz. gospodarcza	1.276. Strych 16	1.277. Pocz. XX w. , drewniany
1.278. 55	1.279. Studzienice	1.280. Budynek mieszkalny i gospodarczy	1.281. Studzienice ul. Wrzosowa 4	1.282. Pocz.XX w

Wartości środowiska kulturowego gminy Kaliska – wymagające ochrony

Poniższa tabela zbiorcza zinwentaryzowanych wartości środowiska kulturowego przedstawia elementy przestrzeni kulturowej i krajobrazowej wymagające ochrony w zapisach studium.
Tabelę przygotowano na podstawie informacji z dotychczasowych dokumentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (z 1999r oraz 2010r) uzupełnionych informacjami z gminnej ewidencji zabytków (z 2006r, proj. GEZ 2013r).

Lp	Miejscowość	Walory krajobrazowe Układ przestrzenny	OBIEKTY I ZESPOŁY ZABYTKOWE				
			Wpisane do rejestru zabytków	Planowane/postulowane do wpisania do rejestru zabytków	O wartościach kulturowych postulowane do ochrony	Zasoby archeologiczne	Strefy ochrony konserwatorskiej
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*
1.	**KALISKA**	Układ przestrzenno-architektoniczny XIX i I poł. XX w. wsi zwartej , wielodrożnej, ze starą szkółką, stacją PKP i parkiem kolejowym, kościołem poewangielickim, osiedlem 20 drewnianych domków		1/ Kościół parafialny p.w. M.B.Nieustającej Pomocy, mur. 2/ Osiedle domów robotników drzewiarzy ul. Krótka, Szkolna, Robotnicza, drew. Ok.1937r.	1/ dom mieszkalny, ul. Długa 10, drew. pocz. XXw, stolarka okienna 2/ dom mieszkalny, biblioteka, ul. Długa 12, drew. koń. XIXw, stolarka 3/ dom mieszkalny, ul. Długa 13,mur.,pocz.XIXw., cz. stolarka okienna i drzwiowa m.in. drzwi wejściowe z klamką 4/ budynek gospodarczy ul. Długa 13,szach/mur., pocz. XXw. 5/ dom mieszkalny ul.Krzywa15,mur,pocz.XXw., stolarka okienna, drzwi wejściowe 6/ dom mieszkalny ul.Długa11,drew.pocz.,XXw, stolarka okienna, drzwiowa 7/ dom mieszkalny ul. Krótka 1,drew., ok.1937r. przykład dom kolonii 8/ dom mieszkalny, była szkoła, ul. Krzywa 6,drew/mur/glina, ok.XIXw. 9/ dom mieszkalny, ul. Robotnicza 7, dom osiedla robotniczego drzewiarzy, ok.1937r. 10/ dom mieszkalny ul. Robotnicza 8, do osiedla robotniczego drzewiarzy, drew. ok.1937r. 11/ dom mieszkalny, ul. Starowiejska 14, częściowo stolarka, mur.ok.1900r. 12/ dom mieszkalny, ul. Starowiejska 16/17, drew/mu/glina, ok. poł.XIXw, bud. oszalowany, belki stropowe, stolarka	W 1894r. odkryto grób ciałopalnego zawierającego dwie popielnice datowane na epokę żelaza (V-IV w. p.n.e.)	1/Układ przestrzenno-architektoniczny XIX i I poł. XX w. wsi zwartej 2/Osiedle 20 drewnianych, typowych domków z lat 1930-tych przy ul. Robotniczej, Krótkiej i pobliskich z zab. tartaczną z 1902r. 3/Ochrona ekspozycji biernej i czynnej zespołu zabytkowego

					wnętrza 13/ dom mieszkalny, ul. Starowiejska 19, mur. ok.1900r., stolarka okienna, dek. drzwi wejściowe		
2.	**STRYCH** (sołectwo Kaliska)			Dom nr 16	1/ dom nr 4, drewniany, pocz. XXw., wł. Stonek 2/ dom mieszkalny nr 5, drewniany, 1870r., wł. Bernard Sztrenga 3/ dom nr 6/7, drewniany, szalowany, koniec Xix., 4/ dom mieszkalny nr 8, drewniany 1861r.,		Ochrona ekspozycji biernej i czynnej zespołu zabytkowego, strefa ochrony konserwatorskiej układu ruralistycznego
3.	**PIECE**	Układ przestrzenno-architektoniczny XIX i I poł.XX w. wsi wielodrożnej z placem pośrodku	Ul. 6 Marca 14 (dawniej Dom nr 5) chata kociewska, drewniana I poł. XIX w. – wpisany do rejestru zabytków woj. Gd nr rej.760 z dn.08.XII.1977r., aktualnie wpis w rej woj.pom. nr 875	1/ Kościół p.w. Najśw. Serca Pana Jezusa, mur. 1911-1914r. 2/ Plebania mur.ok.1912r.	1/ dom mieszkalny nr 6, drew., IV ćw. Xix.-XXw. , strop belkowy, nowe odeskowanie, 2/ dom mieszkalny nr 42/43, drew./mur IV ćw.XIXw., stolarka , częściowo strzecha, strop belkowy 3/ dom mieszkalny nr 70, drewniany, IV ćw. XIXw. 4/ dom mieszkalny i sklep nr 92, mur., tynk I ćw.XXw. 5/ dom mieszkalny nr 123, drew. III ćw.XIXw., 6/ dom nr 133, mur., 1935r., 7/ dom nr 145, drew., 1830r.,		Ochrona ekspozycji biernej i czynnej zespołu zabytkowego, strefa ochrony konserwatorskiej układu ruralistycznego
4.	**KAMIENNA KARCZMA**				Dom mieszkalny nr 2, dawna karczma, mur. tynk, 1913r., przebudowa, zachowana stolarka, 6-cio kwaterowe okna		
5.	**IWICZNO**	Układ przestrzenno-architektoniczny XIX i I poł.XX w. wsi placowo-ulicznej			1/ kapliczka przydrożna , mur., przy drodze do Trzechowa 2/ szkoła mur. , pocz.XXw. 3/ budynek gospodarczy szkoły, mur szach. pocz. XXw. 4/ dom mieszkalny nr5, mur. 5/ obora domu nr 5 , mur. 6/ dom nr 16, mur, XIXw., dwuspadowa strzecha, 7/ budynek gospodarczy przy domu nr 16, mur. 8/ dom nr 18 drewniany, XIXw, 9/ dom mieszkalny nr 20, mur., 1903r., stolarka, dekor, klamki	3 stanowiska archeologiczne – jedno na epokę kamienia (III tys. p.n.e.), z którego pochodzi topór kamienny. Stanowisko położone jest na południowy zachód od wsi. W 1935r. na terenie wsi odkryto cmentarzysko	Ochrona ekspozycji biernej i czynnej zespołu zabytkowego, strefa ochrony konserwatorskiej układu ruralistycznego

					10/ budynek gospodarczy przy domu nr 20, mur, 11/ dom nr 21, mur., 1916r. 12/ dom nr 29, mur., XIXw, 13/ dom mieszkalny nr 40, mur., stolarka okienna, drzwiowa, 14/ dom mieszkalny, sklep nr 41, stolarka okienna, drzwiowa 15/ budynek gospodarczy nr 41, mur./drew. 16/ dom mieszkalny nr 47, drewniany,	grobów skrzynkowych, z którego pochodzą popielnice. Fragmenty ceramiki datowane na epokę brązu zebrane zostały na jednym z pól w pobliżu wsi.	
6.	**ŁĄŻEK**				1/ dom nr 7, mur, lata 20-te XXw., 2/ dom nr 8, mur, pocz.XXw.,		
7.	**MŁYŃSK**	zachowany układ ruralistyczny wsi			1/ dom nr 1, mur, lata 30-te XXw.,		
8.	**CIECIORKA**	zachowany układ ruralistyczny wsi			Chata podcieniowa drewniana z ok. XIX w.		Ochrona ekspozycji biernej i czynnej zespołu zabytkowego, strefa ochrony konserwatorskiej układu ruralistycznego
9.	**PŁOCICZNO**	zachowany układ ruralistyczny wsi	Dom nr 15 wpisany do rejestru zabytków nr rej. woj.gd. 1107 z dnia 31.08.1993r., aktualnie nr rej. woj.pom. 1409		1/ kapliczka – kościół w centrum wsi 2/ pozostałości kamienno-betonowego kręgu z kolumnami -posagu Hindenburga		Ochrona ekspozycji biernej i czynnej zespołu zabytkowego, strefa ochrony konserwatorskiej układu ruralistycznego
10.	**BARTEL WIELKI**	zabudowa we wsi o charakterze rozproszonym, pojedyncze zagrody znajdują się wzdłuż dróg i wśród pól Drzewo – cis w pobliżu leśnictwa Bartel Wielki			1/ obora podworska , mur. – 1880r. 2/ Dwór, ob. Nadleśnictwo, mur.	Na terenie wsi w początku XX w. odkryto groby skrzynkowe pochodzące z wczesnej epoki żelaza (VI-IV w p.n.e.)	
11.	**CZARNE**	zabudowa we wsi o charakterze rozproszonym, pojedyncze			1/ w 1789r istniały trzy budynki: - pała z kaplicą, - majątek Podsiadłowskich, - szkoła powszechna jednoklasowa	W 1888r. z rzeki Czarna Woda wyłowiono toporek wykonany z rogu	

		zagrody znajdują się wzdłuż dróg i wśród pól				jelenia, datowany na epokę kamienia.	
12.	**DĄBROWA**	zachowany układ przestrzenny miejscowości Kapliczka przydrożna 1885r.			1/ kapliczka przydrożna, mur 2/ dom mieszkalny, ob. Sklep nr 12, mur , ok.1900r., stolarka okienna, dekor.drzwi 3/ dom mieszkalnynr 14, mur., ok.1900r. 4/ dom mieszkalny nr 15, mur, cegła czerwona, ok.1900r. 5/ kapliczka przy domu nr 15, cegła czerwona, figura Matki Boskiej 6/ dom mieszkalny nr 24, mur/drew, oszalowany, weranda, stolarka okienna, szeroki komin 7/ dom mieszkalny nr 25, mur, ok.1900r., szczyt oszalowany, stolarka okienna 8/ dom nr 29, mur., 1902r., mur/cz. cegła		
13.	**STUDZIENICE**	Kompleks sztucznych łąk powstałych w latach 1840-1848 zachowany układ ruralistyczny wsi która do lat 70-tych XVIII w była pustkowiem			1/ dom nr 20, drewniany, pocz.XXw.		Ochrona ekspozycji biernej i czynnej zespołu zabytkowego, strefa ochrony konserwatorskiej układu ruralistycznego
14.	**FRANK**	wieś położona wzdłuż drogi krajowej nr 22			1/ dom nr 47 kam., tynk. 1790r.,		

W dokumencie studium z 1999r wiele obiektów i obszarów, w tym cenne układy ruralistyczne miejscowości postulowanych było do objęcia ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków nieruchomych województwa. Wpisów tych nie dokonano.
Brak było też wniosków w dotychczasowym gminnym programie opieki nad zabytkami (z 2006r, program na okres 2006-2009) propozycji w tym zakresie.
W dotychczasowym studium gminy z 2010r. proponowano, by cenne obiekty i zespoły objąć ochroną poprzez odpowiednie ustalenia planów miejscowych (jest to jedna z form ochrony zabytków wymieniona w ustawie), planów tego typu jednakże gmina nie sporządziła.
Nie dokonano okresowej oceny realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami, nie przedłożono Radzie Gminy sprawozdania z realizacji programu.
Aktualna pozostaje wyrażona w dotychczasowym Studium gminy z 2010r. propozycja, by wyznaczone wcześniej (w dokumencie z 1999r i w dawnym planie ogólnym gminy) strefy ochrony ekspozycji czynnej i biernej zespołów zabytkowych zweryfikować i uściślić w sporządzanych planach miejscowych. Często ich przebieg jest np. w terenach leśnych, skąd wiadomo, że nie ma widoczności na chroniony zespół zabudowy.

3.5. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrona ich zdrowia

Wielkość zasobów mieszkalnictwa rodzinnego

Według GUS w końcu 2010 r. (brak aktualniejszych danych) na terenie gminy Kaliska było 1 594 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 127 865 m^2 o liczbie izb 5 548.

Liczba mieszkań w gminie przeliczona na 1000 mieszkańców jest wyższa od średniej dla gmin wiejskich województwa natomiast niższa od średniej dla województwa pomorskiego, gdyż w środowisku miejskim wskaźnik ten jest zdecydowanie wyższy (tabl. 1).

Tabl. 1 Gmina Kaliska - wskaźniki zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych na tle województwa

Wyszczególnienie	Liczba mieszkań na 1000 ludności	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	Przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę	Przeciętna liczba osób	
				na mieszkanie	na izbę
Województwo pomorskie	346	69,7	24,1	2,9	0,8
Gminy wiejskie woj. pomorskiego	269	88,6	23,8	3,7	0,9
Powiat starogardzki	299	76,5	22,9	3,3	0,8
Gmina Kaliska	305	80,2	24,4	3,3	0,8
Gmina Karsin	288	92,1	26,5	3,5	0,8
Gmina Smętowo Graniczne	273	80,9	22,1	3,7	0,9

Przeciętna wielkość mieszkania w gminie jest niższa od przeciętnej dla wszystkich gmin wiejskich województwa a wyższa od przeciętnej w województwie (w miastach mieszkania są mniejsze chociażby ze względu na rzadsze zjawisko wielopokoleniowości zamieszkiwania). Wyższą całkowitą powierzchnią jak i na osobę charakteryzują się mieszkania w gminie Karsin.

Ocena warunków zamieszkiwania

Wskaźniki warunków zamieszkiwania wyrażone przeciętną powierzchnią użytkową mieszkania czy przeciętną liczbą osób na mieszkanie są w przypadku gminy Kaliska najbardziej zbliżone do wskaźników w powiecie starogardzkim. Samodzielność zamieszkiwania wynosi około 1,2 bowiem na 100 mieszkań przypada 120 gospodarstw domowych. Jest ona podobna do samodzielności zamieszkania w innych gminach wiejskich. Zestawiając liczby mieszkań oficjalnie oddanych na terenie gminy w latach 2007-2011 (wg GUS - 93) z liczbą zawartych

w tym czasie w gminie małżeństw (174) nasuwa się wniosek, że znaczna część młodych małżeństw się nie usamodzielnia a jeżeli to poza terenem gminy.

W ostatnich latach w gminie następuje podobnie jak to bywa w wielu innych gminach poprawa warunków zamieszkania (tabl.1). Od 2002 roku przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wzrosła o 2,5 m^2 a przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę o 2,2 m^2 .

Tabl. 1 Wskaźniki charakteryzujące warunki zamieszkania w gminie Kaliska

Wyszczególnienie	2002	2006	2010
Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	285	296	305
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m^2	77,7	79,0	80,2
Przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę	22,2	23,4	24,4
Przeciętna liczba osób na mieszkanie	3,5	3,4	3,3
Przeciętna liczba osób na izbę	0,9	0,8	0,8

Poziom wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej

Na ocenę warunków zamieszkiwania wpływa poziom wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej; wyraża się to udziałem ludności korzystającej z sieci wodociągowej, gazowej i kanalizacji. Na terenach wiejskich dodatkową informacją jest długość sieci.

Na koniec 2011 r. w gminie Kaliska wielkości te (wg GUS) przedstawiały się następująco:

Wodociągi:

- długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie gminy – 46,2 km,
- połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – 1239,
- ludność korzystająca z sieci wodociągowej – 4624 osób,

Kanalizacja:

- długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie gminy – 14,0 km
- połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – 467
- ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej – 1838 osób

Tabl. 1 Korzystający z instalacji w % ogółu ludności.

Wyszczególnienie	Gmina Kaliska	Gmina Karsin	Gmina Smętowo Graniczne	Gminy wiejskie województwa pomorskiego
Wodociąg	87,7	63,7	82,8	83,5
Kanalizacja	34,9	37,2	27,3	42,8
Gaz	0	0,3	0	7,3

Tabl. 2 Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań

Wyszczególnienie	Gmina Kaliska	Gmina Karsin	Gmina Smętowo Graniczne	Gminy wiejskie województwa pomorskiego
Wodociąg	97,5	93,7	94,5	96,7
Kanalizacja	82,2	80,9	81,4	86,0
Centralne	63,8	63,9	63,9	71,2

Z tabeli 2 wynika, że poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną (wodociąg, kanalizację) w gminie Kaliska jest zbliżony do średniego wyposażenia na terenach gmin wiejskich województwa pomorskiego.

Rynek pracy

Aktywność zawodowa ludności

Informacje na temat aktywności zawodowej mieszkańców znamy tylko dla momentów przeprowadzania narodowych spisów powszechnych. Aktywność zawodowa ludności w trakcie NSP 2002 (brak danych z NSP 2011) gminy Kaliska kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie		Gmina Kaliska
Aktywni ekonomicznie w wieku 15 lat i więcej		3813
Aktywni zawodowo	razem	1974
	pracujący	1392
	bezrobotni	582
Bierni zawodowo		1748
Nieustalony status na rynku pracy		91
Współczynnik aktywności zawodowej[2] w %		51,8
Współczynnik aktywności zawodowej grupy w wieku produkcyjnym w %		66,8
Wskaźnik zatrudnienia[3] w %		36,5
Stopa bezrobocia[4] w %		29,5

Wielkość i struktura bezrobocia

W końcu 2012 roku w gminie Kaliska było zarejestrowanych 473 bezrobotnych. Powyżej 60% z nich stanowiły kobiety. Młodzi ludzie w wieku do 25 lat to 26% bezrobotnych, a długotrwale bezrobotni 27,7%. Stopa bezrobocia w gminie kształtuje się obecnie na poziomie 20% i jest zdecydowanie wyższa od średniej krajowej (13,8%).

[2] Udział ludności aktywnej zawodowo w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej lub danej grupy
[3] Procentowy udział ludności pracującej w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej
[4] Stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby osób aktywnych zawodowo

Struktura wykształcenia bezrobotnych w gminie przedstawia się następująco:

wykształcenie: wyższe	4,4%
policealne i średnie zawodowe	16,3%
średnie ogólnokształcące	9,5%
zasadnicze zawodowe	39,1%
gimnazjalne i poniżej	30,7%.

Ze statusu bezrobotnego najczęściej korzystają osoby o niskim wykształceniu – osoby te chętniej niż wyżej wykształcone pracują w szarej strefie. Ta konstatacja w znacznym stopniu podważa wiarygodność danych o bezrobociu.

Tab. 1 Liczba bezrobotnych w gminie Kaliska w latach 2003-2011

Rok	Ogółem	Kobiety		Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %
		Liczba	%	
2003	546	319	58,4	18,4
2004	602	342	56,8	19,8
2005	596	359	60,2	19,2
2006	539	344	63,8	17,0
2007	398	289	72,6	12,4
2008	281	213	75,8	8,7
2009	429	264	61,5	13,2
2010	415	264	63,6	12,4
2011	455	292	64,2	13,4
2012	473	285	60,3	

Poza wysoką stopą bezrobocia niepokojącym jest fakt dużego udziału w liczbie bezrobotnych ludzi młodych do 25 lat oraz znacznej feminizacji bezrobocia.

Miejsca pracy

Na koniec 2011 r. na terenie gminy zarejestrowanych były 390 podmiotów gospodarki narodowej, w tym 378 w sektorze prywatnym.

Tab. 1 Liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie zarejestrowanych w rejestrze Regon wg sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)

Działy gospodarki narodowej	Liczba podmiotów
Ogółem	390
Rolnictwo leśnictwo i rybactwo	40
Górnictwo i wydobywanie	0
Przetwórstwo przemysłowe	37
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię i gaz	0

Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz rekultywacja	1
Budownictwo	75
Handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów samochodowych i motocykli	110
Transport i gospodarka magazynowa	31
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	8
Informacja i komunikacja	3
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	9
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	3
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	13
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	7
Administracja publiczna, obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3
Edukacja	9
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	8
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5
Pozostała działalność usługowa	28

Liczbę miejsc pracy w gminie Kaliska szacuje się na 1570. Około 500 osób zatrudnionych jest w rolnictwie indywidualnym, około 470. to pracujący w podmiotach gospodarczych o zatrudnieniu powyżej 9 osób (stan na 31.12.2011).

Tabl. 2 Pracujący w gospodarce narodowej w gminie Kaliska (w podmiotach o zatrudnieniu powyżej 9 osób). (Stan w dniu 31.12. 2011r.)

Sekcja	Gmina Kaliska		Gmina Karsin	Gmina Smętowo Graniczne
	Liczba	%		
Ogółem	467	100,0	727	325
Sektor publiczny	181	38,8	247	238
Sektor prywatny	286	61,2	480	87
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	48	10,3	#	34
Przemysł i budownictwo	236	50,5	395	#
Handel, naprawy pojazdów, transport, gospodarka magazynowa, zakwaterowanie, gastronomia, informacja i komunikacja	#		77	41
Działalność finansowa, ubezpieczenia, obsługa rynku nieruchomości	#		#	#
Pozostałe	152	32,5	240	229

Na 1000 mieszkańców gminy przypada tylko około 89 miejsc pracy w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób tzn. w podmiotach objętych statystyką zatrudnienia, co jest wielkością stosunkowo niską. Pozostałe to miejsca pracy w rolnictwie i podmiotach o zatrudnieniu do 9 osób. Liczba ich jest wielkością trudną do określenia i została przyjęta szacunkowo[5]. Pomocna w tym jest informacja o liczbie osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (tabl.2). Takich osób na koniec 2011r. było 33.

Tab. 2 Osoby fizyczne prowadzący działalność (Stan w dniu 31.12. 2011 r.)

Sekcje	Liczba	%
Ogółem	333	100,0
Przetwórstwo przemysłowe	32	9,6
Budownictwo	74	22,2
Handel i naprawy	105	31,5
Hotele i restauracje	8	2,4
Transport gospodarka magazynowa i łączność	30	9,0
Pośrednictwo finansowe	9	2,7
Obsługa nieruchomości i firm	-	-

Liczbę pracujących w podmiotach gospodarczych o zatrudnieniu poniżej 9 osób (w podmiotach nie podlegającej statystyce) szacuje się na ok. 600 osób. Jeżeli szacunek jest trafny, oznacza to, że zatrudnienie w małych podmiotach jest równie znaczące jak to objęte statystyką. Na 1000 mieszkańców gminy przypada zatem ok. 300 miejsc pracy, co jest wielkością niewystarczającą i zmusza mieszkańców do szukania miejsc pracy poza gminą.

Tabl.3 Osoby fizyczne prowadzące działalność na 1000 mieszkańców (stan w dniu 31.12. 2011r.)

Wyszczególnienie	Gmina Kaliska	Gmina Karsin	Gmina Smętowo Graniczne	Powiat starogardzki
Ogółem	63,2	48,6	35,4	68,9
Przetwórstwo przemysłowe	6,1	8,0	5,1	6,9
Budownictwo	14,0	10,5	6,7	12,4
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów	19,9	11,1	12,2	23,2
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1,5	3,9	0,9	1,6
Transport, gospodarka magazynowa,	5,7	4,2	2,4	5,2
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1,7	1,0	1,5	2,6
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	-	-	-	0,4

[5] Sprawozdawczość GUS nie obejmuje pracujących w podmiotach o zatrudnieniu do 9 osób

Ilość osób fizycznych prowadzących działalność na 1000 mieszkańców w gminie Kaliska jest zbliżona do ilości w całym powiecie starogardzkim a wyższa od ilości w gminie Karsin. Miejsca pracy podobnie jak w większości gmin wiejskich to głównie praca w budownictwie w handlu i naprawach oraz w przetwórstwie przemysłowym .

Bilans zasobów pracy

Bilans zasobów pracy ma charakter szacunkowy, gdyż szacowana jest zarówno liczba aktywnych zawodowo, jak i liczba pracujących w gminie. Wynikowy charakter ma też wielkość salda dojazdów do pracy. Jest on różnicą nieznanej liczby dojazdów do pracy i wyjazdów poza gminę.

Liczba aktywnych zawodowo	2380– szac.
Liczba pracujących w podmiotach powyżej 9 osób	470
Liczba pracujących w podmiotach poniżej 9 osób	600 - szac.
Liczba pracujących w rolnictwie	500 - szac.
Liczba bezrobotnych	470
Saldo dojazdów do pracy	ok. minus 340 - szac.

Saldo dojazdów do pracy jest ujemne tzn. występuje przewaga wyjazdów do pracy poza gminę nad przyjazdami. W wielkości tej ujęte są również osoby pracujące za granicą. Wyjazdy do pracy poza gminę wynikają z braku wystarczającej liczby miejsc pracy na terenie gminy. Liczba miejsc pracy w gminie pokrywa bowiem ok. 66% potrzeb lokalnego rynku pracy. Dla 2380 aktywnych zawodowo mamy do dyspozycji około 1570 miejsc pracy, a i te też częściowo zajmowane są przez dojeżdżających spoza gminy, między innymi przez osoby o wyższych kwalifikacjach, których brakuje na terenie gminy.

Usługi dla ludności

Na terenie gminy Kaliska nie ma dużych zakładów produkcyjnych. Z większych należy wymienić:

- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „KASZUB" Wejherowo Zakład w Kaliskach – usługi tartaczne
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska"– handel, przetwórstwo mięsa, piekarnia
- Firma Produkcyjno - Handlowo-Usługowa „STOL - KAL"– stolarstwo, meblarstwo, domy z drewna
- Zakład Kamieniarski – kamieniarstwo
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe, Okręgowa Stacja Kontroli Pojazdów – mechanika pojazdowa, diagnostyka
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo-Usługowe „ADAM-POL" – meblarstwo
- Auto-Serwis, Frank- mechanika pojazdowa, diagnostyka, auto-gaz
- Zakład Remontowo – Budowlany – budownictwo
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe „OLA" Sp. z o.o. – stolarka PCV
- Zakład Produkcyjny „TRO – KAL - BUD" s.c. – stolarka PCV
- Usługi Transportu Leśnego – transport

- Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo - Usługowe „LASTRANS"- transport
- Zakład Produkcyjno-Handlowy „GALANT" – przerób drewna, konstrukcje drewniane, domy drewniane,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Usługowo - Handlowe „KAMCAR" – handel art. Budowlanymi
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „SARGO"– produkcja podpałki

Dominują tu jednak głównie małe zakłady świadczące usługi handlowe, budowlane, leśne oraz transportowe. W miejscowościach położonych na terenie gminy znajduje się około 40 sklepów. Zdecydowana większość z nich to spożywczo – przemysłowe. Usługi gastronomiczne są świadczone w 5 placówkach. Usługi fryzjersko-kosmetyczne świadczą 4 zakłady. Jest przedstawicielstwo Poczty Polskiej a usługi bankowe świadczy oddział Banku Spółdzielczego w Skórczu oddział Zblewie filia Kaliska. Są: 1 stacja benzynowa 1 stacja auto gazu oraz 2 stacje kontroli pojazdów.

Oświata i wychowanie

Wychowanie przedszkolne

Wychowanie przedszkolne na terenie gminy realizowane jest w przedszkolu samorządowym zarządzanym przez Zespół Szkół Publicznych w Kaliskach oraz w oddziale przedszkolnym na terenie Zespołu Oświatowo - Wychowawczego w Piecach. Łącznie obecnie z wychowania przedszkolnego korzysta 154 dzieci z czego 57 w klasach zerowych. Na koniec 2011 r. w gminie było (wg GUS) 248 dzieci w wieku 3-6 lat. Przyjmując, że liczba dzieci obecnie jest zbliżona, to poziom uczestnictwa w opiece przedszkolnej dzieci wynosi około 62%. Jest to udział podobny do udziałów w wielu gminach wiejskich lecz ze względu na potrzebę wyrównywania szans edukacyjnych dzieci wiejskich jeszcze nie w pełni zadowalający.

Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne

W gminie w roku szkolnym 2012/2013 w Zespole Szkół Publicznych Kaliskach i Zespole Oświatowo-Wychowawczym W Piecach podporządkowanych samorządowi gminnemu w 27 oddziałach uczy się łącznie 551dzieci. Średnio na jeden oddział przypada około 20 uczniów.

Szkoła	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	L. etatów/ nauczycieli	Szkoła posiada
Zespół Szkół Publicznych w Kaliskach	Sz. Podst. – 12 Gimnazjum - 9	Sz. Podst. – 274 Gimnazjum - 207	47,56/52 łącznie z przed-szkolem	Boisko, salę gimnastyczną, bibliotekę, pracownia komputerowa
Zespół Oświatowo-Wychowawczy w Piecach	Sz. Podst. – 6 Zerówka – 1 Przedszkole – 1	Sz. Podst. – 70 Zerówka – 18 Przedszkole – 12	13,59/18	Boisko, salę gimnastyczną, bibliotekę, pracownia komputerowa miejsce zabaw

Szkoły posiadają pracownie komputerowe. Łącznie 73 komputery wszystkie z dostępem do Internetu z czego 39 w szkołach podstawowych a 34 w gimnazjum. Komputery przeznaczone do użytku uczniów – 50 . Liczba uczniów przypadający na 1 komputer wynosi – 11.

Ochrona zdrowia

Zakłady Opieki Zdrowotnej

Opiekę zdrowotną mieszkańców gminy zapewnia ZOZ „Medpharma" SA Kaliska. Jest to spółką akcyjną przekształconą z Przychodni Przyzakładowej Zakładów Farmaceutycznych Polpharma S.A. Pacjenci mogą tu skorzystać z następujących poradni: ogólnej, pediatrycznej, ginekologicznej i stomatologicznej. Z usług stomatologicznych dodatkowo można skorzystać w dwóch działających na terenie gminy gabinetów prywatnych. Mieszkańcy gminy korzystają również z usług medycznych świadczonych przez zakłady opieki zdrowotnej na terenie Starogardu Gdańskiego.

Apteki

Na terenie gminy obecnie można zaopatrzyć się w leki w jedynej aptece. Na koniec 2011 na aptekę przypadało w:

województwie pomorskim	3492 mieszkańców
powiecie starogardzkim	3427 mieszkańców
gminie Kaliska	5272 mieszkańców
gmina Smętowo Graniczne	5346 mieszkańców

Ośrodki pomocy społecznej

Na terenie gminy działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliskach. Zajmuje się on głównie rozdziałem zasiłków stałych i okresowych oraz zasiłków celowych, realizując trzy ustawy w ramach zabezpieczenia społecznego:

- Ustawa o pomocy społecznej
- Ustawa o świadczeniach rodzinnych.
- Ustawa o pomocy uprawnionym do alimentów

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w 2012 r. na terenie gminy przedstawia się następująco:

Tabl. 1 Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą w 2012 roku

Wyszczególnienie	Liczba osób którym przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych	365	200	693
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	9	8	35
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	362	197	681
Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej - ogółem	X	59	127
W tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej	X	14	36

Tabl. 2 Powody przyznania pomocy w 2012 roku

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	152	538
Sieroctwo	2	2
Bezdomność	6	6
Potrzeba ochrony macierzyństwa	37	200
Bezrobocie	131	496
Niepełnosprawność	81	247
Długotrwała lub ciężka choroba	65	172
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	43	214
Przemoc w rodzinie	9	42
Alkoholizm	38	104
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieni z zakładu karnego	6	15
Zdarzenia losowe	2	7

W planach jest otwarcie na terenie Zespołu Szkół Publicznych Środowiskowego Domu Pomocy. Ma to być placówka dzienna zajmująca się osobami niepełnosprawnymi.

Obiekty kultury

Gminny Ośrodek Kultury

Zasadnicza część działalności kulturalnej w gminie koncentruje się wokół Gminnego Ośrodka Kultury w Kaliskach. Podstawowym celem Ośrodka jest włączenie społeczności gminy do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz jej współtworzenie przez organizację wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych, edukację kulturalną, promocję kultury lokalnej. Uzyskuje się to przez:

- organizowanie koncertów, spektakli czy wystaw,
- prowadzenie biblioteki publicznej i czytelni
- prowadzenie kółek zainteresowań, ognisk i zespołów artystycznych
- prowadzenie nadzoru kulturalnego i opieka nad działalnością 7 świetlic wiejskich

Na terenie ośrodka działa Gminna Biblioteka Publiczna Popularyzuje literaturę i organizuje różnego rodzaju imprezy dla czytelników: spotkania z pisarzami, wieczory poetyckie. Udziela informacji bibliograficznych i bibliotecznych.
Dane statystyczne na koniec 2012 roku to:

Łączny księgozbiór biblioteki – ponad 13000 książek.
Czytelnicy w ciągu roku – 550.
Liczba wypożyczeń – ok. 10000.

Obiekty sakralne

Na terenie gminy znajdują się następujące trzy obiekty sakralne w dwóch parafiach. Są to:

- parafia p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Kaliskach
- filia parafii w Kaliskach p.w. Świętego Józefa w Płocicznie
- parafia p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Piecach

Na jedną parafię przypada średnio około 2,6 tys. mieszkańców gminy.

Cmentarze

Gmina dysponuje dwoma cmentarzami, które zlokalizowane są:

- Cmentarz Komunalny w Kaliskach
- Cmentarz Parafialny w Piecach.

Obiekty godne uwagi

W gminie Kaliska znajdują się zabytki, które warto zobaczyć:

- Kryta strzechą chata kociewska w Piecach z 1885 roku
- Chata w zagrodzie (chata i teren) w miejscowości Płociczno 15
- Osiedle tartaczne wybudowane w okresie międzywojennym, składające się z 20 całkowicie drewnianych domów
- Kościół parafialny, z 1912 r. p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Kaliskach
- Kościół z 1914 r. p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Piecach
- Kościół z 1911 r. w Płocicznie.
- Krąg kamienno - betonowy w Płocicznie pochodzący z przełomu XIX i XX wieku.
- Izba pamięci Izydora Gulgowskiego w Iwicznie (etnografa, pisarza, twórcy pierwszego w Polsce skansenu we Wdzydzach Kiszewskich).

Atrakcją godną obejrzenia jest też znajdujący się w miejscowości Frank kompleks szkółki krzewów i drzew „Frank – Raj". Obiekt jest własnością i prowadzony przez rodzinę państwa Kopciowskich.

Baza noclegowa

Gmina Kaliska ze względu na swój leśny charakter, dużą ilość szlaków turystycznych i tras rowerowych może dążyć do miana gminy o charakterze rolniczo-turystycznym. Jednak póki co baza noclegowa w gminie jest dość uboga i z jej uroków korzystają głównie właściciele domków letniskowych zlokalizowanych miejscowościach: Płociczno, Dunajski, Trzechowo, Czarne czy Młyńsk.

Zarejestrowane miejsca noclegowe w gminie to:

- Zajazd REN w Iwicznie, nad Jeziorem Trzechowskim
- Harcerska Baza Obozowa w Leśnej Hucie
- Ośrodek Rozwoju i Integracji Sołectwa w Bartlu Wielkim
- Agroturystyka Pod Starym Niedźwiedziem w Kazubie
- Kwatery prywatne - 16

Obiekty sportowe i rekreacyjne

Życie sportowe gminy zdecydowanie skupia się wokół ośrodka sportowego przy szkole. Jest to miejsce wypoczynku i rozrywki mieszkańców gminy.
W skład kompleksu wchodzą:

- boisko wielofunkcyjne „Orlik",
- boisko do piłki nożnej,

- pełnowymiarowa hala sportowa z zapleczem i widownią,

Ponadto w Piecach jest boisko wiejskie z szatnią, w miejscowości Frank boisko wiejskie zbudowane przez mieszkańców a w Płocicznie boisko do gier zespołowych. Boiska także znajdują się przy świetlicach wiejskich

Generalnie w gminie Kaliska prowadzone są usługi dla mieszkańców:

- usługi administracyjne na poziomie lokalnym - wydawanie decyzji administracyjnych, porad prawnych, obsługa interesantów są prowadzone przez Urząd Gminy w Kaliskach,
- usługi komunalne - dostarczanie wody, odbiór ścieków, odbiór i unieszkodliwianie odpadów, dostawa ciepła realizują gminne spółki i prywatne przedsiębiorstwa,
- usługi społeczne - pomoc społeczna, usługi edukacyjne i wychowawcze (szkoły, przedszkola), usługi w zakresie ochrony zdrowia (Gminny Ośrodek Zdrowia), zabezpieczenia przeciwpożarowego (jednostki OSP) oraz w dziedzinie kultury (Gminny Ośrodek Kultury, świetlice wiejskie).

Poziom zaspokojenia mieszkańców w usługi jest zadowalający. Są dziedziny, w których mieszkańcy gminy Kaliska przewyższają poziomem zaspokojenia inne gminy, np. szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne oraz ochrona zdrowia, lecz np. w zakresie wychowania przedszkolnego wskaźniki nie są satysfakcjonujące. Bardzo duży nacisk stawia się w gminie Kaliska na organizację czasu wolnego mieszkańców, realizowany jest program wychowawczo – edukacyjny w oparciu o istniejącą i projektowana infrastrukturę, np. świetlice wiejskie, tereny zieleni urządzonej spotkań mieszkańców, boiska sportowe Gminny Ośrodek Kultury. Niezadowalająca jest ilość i jakość usług z zakresu obsługi ruchu turystycznego: miejsca noclegowe, gastronomia.

3.6. Uwarunkowania gospodarcze – rozwoju rolnictwa i leśnictwa

ROLNICTWO

Powierzchnia gospodarstw rolnych w gminie Kaliska stanowią 28,7% powierzchni gminy z czego same użytki rolne to jej 20,8%.

Tab. 1 Powierzchnia gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w ha wg PSR 2010)

Powierzchnia gospodarstw	Gospodarstwa ogółem		Gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą	
	Ilość	%	Ilość	%
ogółem	3172,12	100,0	2929,32	100,0
do 1 ha włącznie	104,27	3,3	51,05	1,7
powyżej 1 ha razem	3067,85	96,7	2878,27	98,3
1 - 5 ha	373,80	11,8	277,35	9,5
5 - 10 ha	573,73	18,1	516,23	17,6
10 -15 ha	514,37	16,2	478,74	16,3
15 ha i więcej	1605,95	50,6	1605,95	54,8

Ponad 50% powierzchni gruntów znajduje się w gospodarstwach o areale powyżej 15ha.

Średnia wielkość gospodarstwa rolnego w gminie (dane wg UG w Kaliskach na koniec 2012r.) – 5,03 ha.

Tab. 2 Liczba i struktura gospodarstw w gminie Kaliska (wg PSR 2010)

Powierzchnia gospodarstw	Gospodarstwa ogółem		Gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą	
	Ilość	%	Ilość	%
ogółem	358	100,0	212	100,0
do 1 ha włącznie	160	44,7	47	22,2
powyżej 1 ha razem	198	55,3	165	77,8
1 - 5 ha	91	25,4	66	31,1
5 - 10 ha	50	14,0	44	20,8
10 -15 ha	26	7,3	24	11,3
15 ha i więcej	31	8,7	31	14,6

W gminie najwięcej jest gospodarstw małych w przedziałach do 1 ha i 1 – 5 ha. Łącznie stanowią one koło 70 % ilości gospodarstw. Tylko nie całe 9% stanowią gospodarstwa większe (powyżej 15 ha).

Tab. 3 Średnia powierzchnia gospodarstwa ogółem, użytków rolnych ogółem i użytków rolnych w dobrej kulturze dla gospodarstw prowadzących działalność rolniczą (wg PSR 2010)

	Gospodarstwa ogółem	Gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą
grunty ogółem	8,86	13,82
użytki rolne ogółem	6,42	10,16
użytki rolne w dobrej kulturze	4,87	8,22

Gleby gminy Kaliska należy zaliczyć do słabych i bardzo słabych. Wszystkie gleby gminy użytkowany dla celów rolniczych zaliczone zostały w granicach III-VI klasy bonitacyjnej. Przeważają gleby klas V-VI Najmniejszy udział mają klasy III b. Jakość gleb rzutuje na profil produkcji rolnej

Tab. 4 Użytkowanie gruntów (wg PSR 2010)

	Liczba gospodarstw rolnych	Łączna powierzchnia w gospodarstwach w ha	% gruntów rolnych ogółem
grunty ogółem	358	3172,12	100,0
użytki rolne ogółem	357	2299,74	72,5
użytki rolne w dobrej kulturze	210	1743,45	55,0
pod zasiewami	158	1077,92	34,0

grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	35	76,86	2,4
uprawy trwałe	20	9,10	0,3
sady ogółem	20	8,37	0,3
ogrody przydomowe	16	2,01	0,1
łąki trwałe	125	407,96	12,9
pastwiska trwałe	58	169,60	5,3
pozostałe użytki rolne	216	556,29	17,5
lasy i grunty leśne	162	790,01	24,9
pozostałe grunty	254	82,36	2,6

Większość powierzchni upraw bo przeszło 65% stanowią zboża. Głownie uprawiane jest żyto, następnie mieszanki, zbożowe owies i jęczmień. Znaczący udział w uprawach zajmują ziemniaki.

Tab. 4 Liczba i powierzchnia zasiewów w gminie Kaliska (wg PSR 2010)

	Liczba gospodarstw rolnych	Łączna powierzchnia w gospodarstwach w ha
ogółem pod zasiewami	158	1077,92
zboża razem	114	706,85
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	114	702,99
ziemniaki	76	55,94

Tab. 5 Stan pogłowia zwierząt w gospodarstwach (wg PSR 2010)

	Liczba gospodarstw rolnych	Zwierzęta gospodarskie w szt
bydło razem	55	597
bydło krowy	49	222
trzoda chlewna razem	38	1087
trzoda chlewna lochy	25	80
konie	24	63
drób ogółem razem	67	2533
drób ogółem drób kurzy	64	1982

LEŚNICTWO

Gdyby najkrócej scharakteryzować gminę Kaliska - to lasy gdyż tereny leśne pokrywają 8064,7 ha co stanowi przeszło 70% powierzchni gminy. W większości są to lasy sosnowe, a w miejscach o nieco żyźniejszej glebie, znaleźć można również drzewostany mieszane: świerki, graby, buki, brzozy a nawet dęby. Przeszło 73% lasów należy do Skarbu

Państwa. Charakteryzują się wysoką bioróżnorodnością, są walorem, który przyczyniać się mogą do rozwoju turystki i agroturystyki

Tab. 1 Powierzchnia lasów wszystkich form (ha)w gminie Kaliska

Lasy ogółem	7884,3
Lasy publiczne ogółem	6394,2
Lasy publiczne Skarbu Państwa	6393,4
Lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	6377,9
Lasy prywatne ogółem	1490,10
Lasy prywatne osób fizycznych	1490,10
Lasy gminne ogółem	0,80

W latach 2007-2011 odnowiono i zalesiono na terenie gminy 16,5 ha gruntów leśnych a pozyskano 16139 m^3 drewna (grubizny), wszystko w lasach prywatnych.

3.7. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Zagrożenia przyrodnicze

W warunkach przyrodniczych Polski, naturalne zagrożenia przyrodnicze (zjawiska katastroficzne), mogące mieć wpływ na bezpieczeństwo i działalność ludzi oraz na twory ich działalności, to głównie powodzie, ruchy masowe wierzchniej warstwy litosfery i ekstremalne stany pogodowe. Dwóm pierwszym zagrożeniom można przeciwdziałać przez świadome kształtowanie środowiska w postaci zabezpieczeń przeciwpowodziowych (regulacja odpływu ze zlewni przez działania hydrotechniczne i z zakresu struktury użytkowania terenu, wały przeciwpowodziowe, poldery itp.) oraz stabilizacji stoków (działania biologiczne, techniczne i biotechniczne). Ekstremalne stany pogodowe powodują okresową destabilizację funkcjonowania społeczno-gospodarcze, a przeciwdziałanie im polega na sprawnej organizacji społeczności zamieszkującej dany teren.

Zagrożenie powodziowe

W ujęciu prawnym, zgodnie z ustawą Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 9.02.2012 r., poz. 145), obszarami szczególnego zagrożenia powodzią są:

a) *obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat;*
b) *obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat;*
c) *obszary, między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego, a także wyspy i przymuliska, stanowiące działki ewidencyjne;*
d) *pas techniczny w rozumieniu art. 36 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej.*

Spośród rzek występujących w granicach gminy Kaliska obszary o prawdopodobieństwie wystąpienia 1% (woda stuletnia) zostały wyznaczone dla rzeki **Wda** w opracowaniu „Wyznaczenie granic obszarów bezpośredniego

zagrożenia powodzią w celu uzasadnionego odtworzenia terenów zalewowych, etap II. Wda" (IMGW Oddział Morski w Gdyni, 2004/2005);

W związku z powyższym, w ujęciu formalno-prawnym, **na terenie gminy Kaliska występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią,** wyznaczone przez zasięg obszarów zalewowych wodą powodziową o prawdopodobieństwie wystąpienia 1% (powódź stuletnia). Obszary szczególnego zagrożenia powodzią zajmują na terenie gminy Kaliska dno doliny Wdy – południowa cześć gminy (zob. zał. kartogr. 3).

Ponadto, na terenie gminy Kaliska, okresowo mogą pojawiać się podtopienia w obrębie dolin pozostałych cieków oraz w podmokłych zagłębieniach terenu. Powodować je mogą intensywne opady atmosferyczne i roztopy śniegu.

W celu zminimalizowania ryzyka wystąpienia powodzi, związanych z nią zagrożeń dla życia i zdrowia ludzi, strat w gospodarce i szkód w środowisku naturalnym znowelizowana ustawa Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 9.02.2012 roku, poz. 145) nakłada nowe obowiązki na:

- organy rządowe odpowiedzialne za krajową gospodarkę wodną, które sporządzają mapy zagrożenia powodziowego, mapy ryzyka powodziowego i plany zarządzania ryzykiem powodziowym,
- jednostki samorządu terytorialnego, które muszą uwzględniać poziom zagrożenia powodziowego wynikający z wyznaczenia obszarów zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego:
  - w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zmiany wprowadza się w terminie 18 miesięcy od dnia przekazania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego;
  - w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzjach o warunkach zabudowy zmiany wprowadza się od dnia przekazania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego.

Wspomniane wyżej, dokładne mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego sporządza się dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, wskazanych w tzw. „Wstępnej ocenie ryzyka powodziowego" (w skrócie WOPR). Prezes KZGW w dniu 21 grudnia 2011 r. zatwierdził „Wstępną ocenę ryzyka powodziowego", w ramach której opracowano m.in. „Mapę obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w województwie pomorskim" oraz „Mapę obszarów, na których wystąpienie powodzi jest prawdopodobne w województwie pomorskim". Zgodnie z tymi mapami na terenie gminy występują obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i obszary, na których wystąpienie powodzi jest prawdopodobne.

Wyznaczone obszary we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego (WOPR) nie stanowią podstawy do planowania przestrzennego, a celem WOPR nie jest wyznaczenie precyzyjnego zasięgu obszarów zagrożonych powodzią, lecz ich wstępne zidentyfikowanie.

Ostateczne granice obszarów zagrożonych powodzią, w tym znajdujących się na obszarze gminy, zostaną opracowane na mapach zagrożenia powodziowego i mapa ryzyka powodziowego – według informacji KZGW dokładne mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego zostaną opracowane do końca 2013 roku (opublikowane w Hydroportalu KZGW). Opublikowanie map w hydroportalu nie jest uznawane za przekazanie map jednostkom administracji o którym mowa w art. 88f ust 3 i 4 prawa wodnego. Zagrożenie powodziowe wskazane w mapach

przekazanych organom uwzględnia się m. inn. w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach wzizt, zmiany w dokumentach muszą być wprowadzone w terminie **18 miesięcy** od dnia przekazania.

Do tego czasu, zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy Prawo wodne i niektórych innych ustaw, ważność zachowują studia ochrony przeciwpowodziowej sporządzone przez dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej – tj. dla terenów gminy Kaliska wspomniane wcześniej opracowanie IMGW w Gdyni dla rzeki Wdy, w których wyznaczono obszary prawdopodobieństwie wystąpienia 1% (woda stuletnia).

Zagrożenie osuwaniem się mas ziemnych.

Generowanie ruchów masowych uzależnione jest od wielu warunków, jak morfogeneza terenu, kąt nachylenia terenu, wysokości względne, przypowierzchniowa budowa geologiczna, pokrycie terenu roślinnością, zabezpieczenie techniczne stoków, warunki klimatyczne oraz występowanie zjawisk morfogenetycznych. W przypadku terenów o predyspozycjach do powstawania ruchów masowych, nawet niewielka ingerencja antropogeniczna może doprowadzić do zachwiania stabilności i uruchomienia procesów morfodynamicznych.

Zgodnie z literaturą przedmiotu (Klimaszewski 1978), słabe ruchy masowe (soliflukcja[8]) mogą pojawiać się już przy kącie nachylenia 2-7^0, przy 7-15^0 może wystąpić silne spełzywanie i soliflukcja oraz osuwanie. Przy kącie nachylenia terenu 15-35^0 możliwe jest silne osuwanie gruntu. Za osuwiskotwórcze uznaje się generalnie nachylenie terenu 15-35^0. Powyżej 35^0 występuje zjawisko odpadania i obrywania mas skalnych i zwietrzeliny (Klimaszewski 1978).

Wg „Rejestracji i inwentaryzacji naturalnych zagrożeń geologicznych na terenie całego kraju (ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych)" na obszarze gminy Kaliska nie występują zarejestrowane osuwiska.

Z kolei według danych Państwowego Instytutu Geologicznego (PIG)[9] na terenie gminy Kaliska znajdują się obszary predysponowane (rejon jez. Wygonin i rejon wsi Iwiczno) do występowania ruchów masowych (zob. rys. w opracowaniu ekofijzograficznym podstawowym dla gminy Kaliska). Informacje na temat tych obszarów mają jednak charakter poglądowy i według zaleceń PIG nie należy ich wykorzystywać przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego.

Zagrożenie morfodynamiczne na obszarze gminy jest niewielkie, z wyjątkiem fragmentów najbardziej nachylonych zboczy rynien i dolin rzecznych Potencjalne zagrożenie potęgować mogą niewłaściwe lokalizacje obiektów, brak roślinności na stokach i występowanie sztucznych podcięć zboczy (skarp).

Ekstremalne stany pogodowe - Powszechnym zagrożeniem w warunkach środowiska przyrodniczego Polski są **ekstremalne stany pogodowe**, jak bardzo

[8] Proces pełznięcia pokrywy zwietrzelinowej, nasiąkniętej wodą (Klimaszewski 1978).

[9] Państwowy Instytut Geologiczny, we współpracy z innymi instytucjami realizuje ogólnopolski projekt „System ochrony przeciwosuwiskowej" (SOPO). Jego podstawowym celem jest m.in. rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie w skali 1 : 10 000 wszystkich osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi w Polsce. Obecnie w trakcie realizacji jest II etap projektu (spośród zaplanowanych III etapów).

silne wiatry, długotrwałe, intensywne opady deszczu lub śniegu. Zapobieganie ekstremalnym stanom pogodowym jest niemożliwe a likwidacja skutków jest kwestią organizacyjną.

Bezpieczeństwo ruchu drogowego

W latach 2002-2006 odnotowano 146 zdarzeń drogowych, w tym 30 wypadków. W wypadkach tych zginęło 8 osób a 37 odniosło obrażenia ciała. Łączny koszt zdarzeń drogowych (w 2006 roku) szacuje się na 20 mln zł.
Wskaźnik ciężkości, liczony na 100 wypadków, wyniósł w 2006 roku wśród ofiar rannych 75 ofiar rannych/100 wypadków, wśród ofiar śmiertelnych 25 ofiar/100 wypadków. Wskaźniki demograficzne natomiast, będący miernikiem ofiar na liczbę mieszkańców wyniosły 59 ofiar rannych/100 tys. mieszkańców oraz 20 ofiar śmiertelnych/100 tys. mieszkańców.

Najczęściej rejestrowane zdarzenia to:

- zderzenie pojazdów w ruchu boczne – 33 zdarzenia, w tym 5 wypadków drogowych (4 ofiary ranne, 1 ofiara śmiertelna),
- najechanie na drzewo, słup bądź inny obiekt drogowy – 24 zdarzenia, w tym 8 wypadków, w których 3 osoby zginęły, 9 zostało rannych,
- zderzenie pojazdów w ruchu tylne – 23 zdarzenia, w tym 2 wypadki drogowe.

Ponad 70% zdarzeń drogowych spowodowali kierujący pojazdami. Główną przyczyną zdarzeń spowodowanych przez kierowców były nieprawidłowe manewry – 34 kolizje, 5 wypadków, w których 3 osoby zginęły, 4 osoby zostały ranne. Również częstymi przyczynami były: niedostosowanie prędkości do warunków ruchu drogowego, nieudzielanie pierwszeństwa przejazdu oraz niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami.
Eksploracja zdarzeń na poszczególnych drogach w gminie wykazała, że najczęściej rejestrowano zdarzenia na drodze krajowej nr 22 – 81 zdarzeń drogowych, w tym 17 wypadków drogowych. W wypadkach tych 14 osób zostało rannych, 7 zginęło. Na drogach powiatowych odnotowano 25 zdarzeń drogowych (w tym 6 wypadków), na drogach gminnych 12 zdarzeń drogowych (w tym 5 wypadków).

Tablica 3. Dane ogólne o zdarzeniach drogowych w gminie Kaliska w latach 2002-2006

Rok	Zdarzenia	Kolizje	Wypadki	Ofiary ranne	Ofiary śmiertelne	Ofiary	Koszty [mln PLN]
2002	20	16	4	6	1	7	2,5
2003	21	18	3	3	0	3	1,3
2004	39	31	8	9	2	11	5,1
2005	39	28	11	16	4	20	8,7
2006	27	23	4	3	1	4	2,4

Tablica 4 Zestawienie danych o zdarzeniach drogowych na poszczególnych drogach w gminie Kaliska w latach 2002-2006

Rodzaj drogi	Zdarzenia		Kolizje		Wypadki		Ofiary ranne		Ofiary śmiertelne		Ofiary	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Droga krajowa DK 22	81	55,5	64	55,2	17	56,7	14	37,8	7	87,5	21	46,7
Drogi powiat.	25	17,1	19	16,4	6	20,0	15	40,5	0	0,0	15	33,3
Drogi gminne	12	8,2	7	6,0	5	16,7	5	13,5	1	12,5	6	13,3
Niesklasyfikowane – powiat. i gminne	28	19,2	26	22,4	2	6,7	3	8,1	0	0,0	3	6,7
Suma	146	100,0	116	100,0	30	100,0	37	100,0	8	100,0	45	100,0

3.8. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

Prognoza demograficzna liczby ludności gminy Kaliska do roku 2030

Założenia do prognozy

Prognozę ludności sporządzono korzystając z następujących danych:

- struktura ludności wg płci i wieku dla gminy Kaliska na dzień 31 XII 2011r. na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Gdańsku,
- tablice długości trwania życia na okres obecny najbardziej przystające do rejestrowanej w gminie liczby zgonów. Założono stopniową poprawę jakości życia, a tym samym wydłużanie się średniej długości jego trwania,
- wartości współczynników płodności kobiet przyjęte do prognozy urodzeń otrzymano również z „dopasowania" do wykazywanej liczby urodzeń w gminie. Przyjęte do prognozy współczynniki wyznaczają dzietność dla kobiet 1,71 dziecka urodzonego przez kobietę w całym okresie rozrodczym tzn. w wieku od 15 do 49 lat. Przyjęto, że ten poziom dzietności utrzyma się do 2030 r. Jest to dzietność wyższa od średniej dla całej Polski jednak nie zapewnia reprodukcji prostej czyli zastępowalności pokoleń.

Do określenia danych wyjściowych do prognozy opierano się na następujących danych:

Rok	Urodzenia	Zgony	Saldo migracji
2007	58	50	0
2008	71	43	-10
2009	75	57	20
2010	71	42	3
2011	68	43	15

Najtrudniejszym założeniem do sporządzenia prognozy jest określenie przyszłego strumienia migracji. Jak widać w przedstawionej powyżej tabeli w ostatnich latach mamy do czynienia z średnio z niewielkim dodatnim saldem migracji. Wydaje się, że faktyczne saldo migracji ze względu na rozluźnienie przepisów dotyczących obowiązku meldowania może różnić się od odnotowywanego w statystykach. Tysiące ludzie w kraju latami przebywają poza miejscem zameldowania, dlatego do danych statystycznych dotyczących migracji należy podchodzić z dużą rezerwą. Otwarcie zachodniego rynku pracy spowodowało wzrost wyjazdów do pracy za granicę, które w przypadku młodych roczników zakończyć się mogą całkowitą emigracją. Potwierdzeniem tego jest fakt 20% spadku liczby dzieci w gminie w wieku 7-15 lat w latach 2006 – 2011. Dlatego do prognozy **przyjęto zerowe saldo migracji.**
W prognozie liczby gospodarstw domowych oparto się na prognozach GUS dotyczących przeciętnej liczbie osób w gospodarstwie domowym na terenach wiejskich województwa pomorskiego i przyjęto:

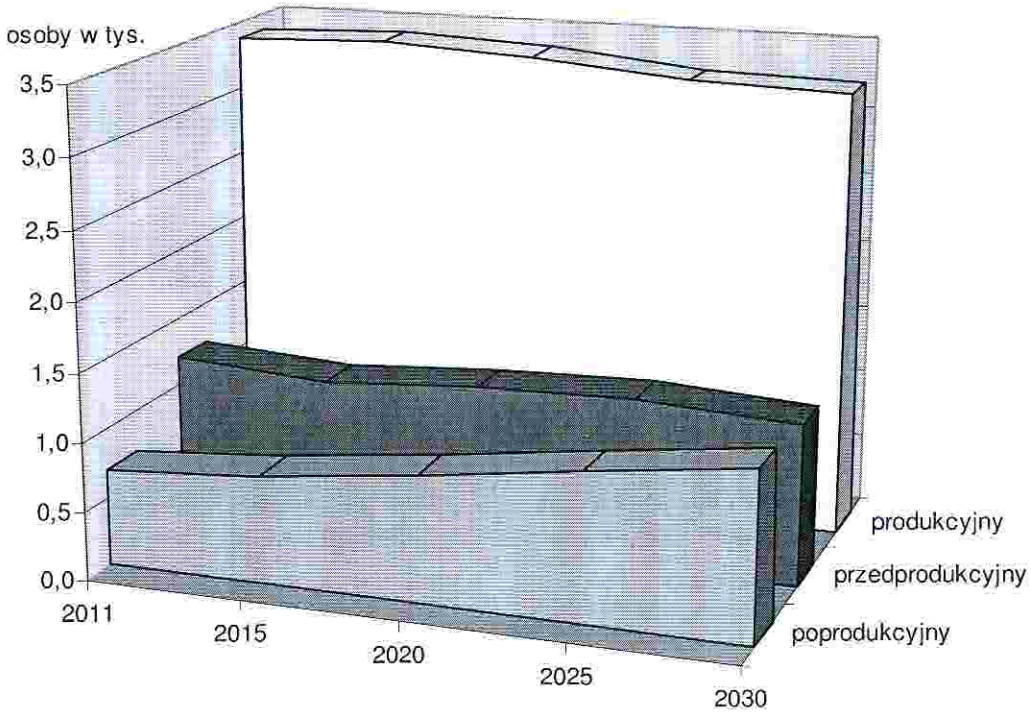
Rok	Liczba osób ogółem w gospodarstwie	Liczba osób dorosłych w gospodarstwie
2011	2,827	2,174
2015	2,689	2,101
2020	2,569	2,025
2025	2,476	1,970
2030	2,381	1,922

Wyniki prognozy

Tabl. 1 Prognoza liczby ludności gminy Kaliska według społeczno- ekonomicznych grup wieku

Funkcjonalne grupy wieku	Rok	2011	2015	2020	2025	2030
	Ogółem	5272	5366	5488	5569	5606
Żłobkowa	0-2	224	212	208	185	168
Przedszkolna, w tym:	3-5	179	205	210	199	176
	6	69	88	71	69	62
Szkoły podstawowej	7-12	342	356	429	421	400
Gimnazjalna, w tym:	13-15	232	161	182	205	210
Liceum profilowanego,	15-17	226	195	177	222	211
Studencka	18	86	76	53	54	70
	19-24	513	482	411	349	400
Produkcyjna w tym:	18-59K/64M	3384	3414	3366	3263	3231
Mobilna	18-24	599	558	464	403	470
Niemobilna	25-44	1573	1600	1628	1609	1458
	45-59/64	1212	1256	1274	1251	1304
Poprodukcyjna	60/65 i więcej	696	781	915	1074	1218

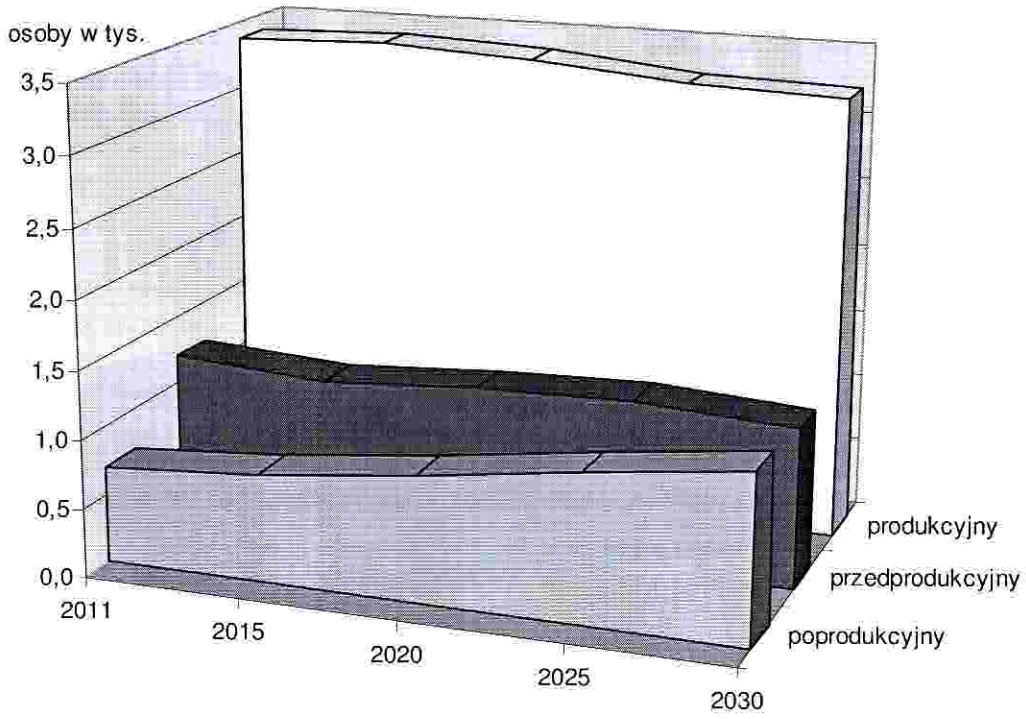
Zmiany liczby ludności w grupach wiekowych w gminie w latach 2011 - 2030

Tabl. 2 Struktura wieku ludności wg prognozy pomigracyjnej

Grupa wieku	2011	2015	2020	2025	2030
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-2	4,2	4,0	3,8	3,3	3,0
3-5	3,4	3,8	3,8	3,6	3,1
6	1,3	1,6	1,3	1,2	1,1
7-12	6,5	6,6	7,8	7,6	7,1
13-15	4,4	3,0	3,3	3,7	3,7
15-17	4,3	3,6	3,2	4,0	3,8
18	1,6	1,4	1,0	1,0	1,2
19-24	9,7	9,0	7,5	6,3	7,1
18-59/64	64,2	63,6	61,3	58,6	57,6
18-24	11,4	10,4	8,5	7,2	8,4
25-44	29,8	29,8	29,7	28,9	26,0
45-59/64	23,0	23,4	23,2	22,5	23,3
60/65-więcej	13,2	14,6	16,7	19,3	21,7
0-17	22,8	21,0	22,0	22,1	20,8
6-17	15,2	13,3	14,3	15,2	14,7

Zmiany liczby ludności w grupach wiekowych w gminie w latach 2011 - 2030

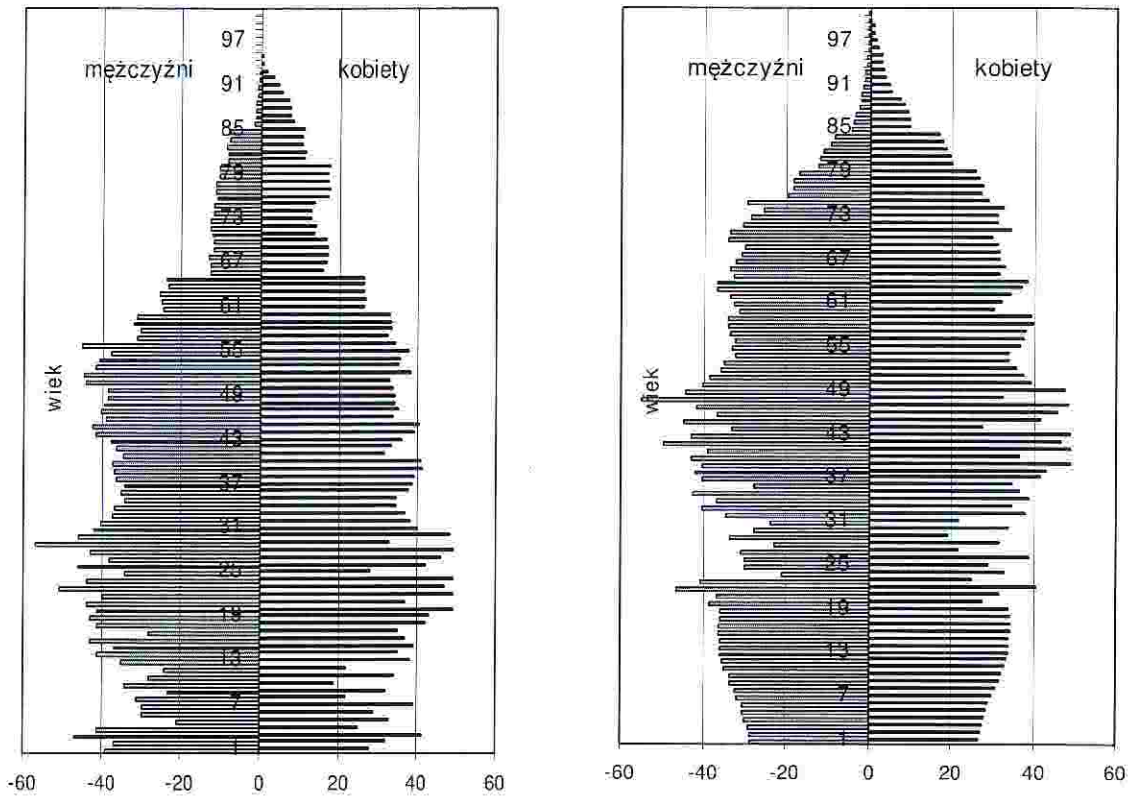

Tabl. 2 Struktura wieku ludności wg prognozy pomigracyjnej

Grupa wieku	2011	2015	2020	2025	2030
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-2	4,2	4,0	3,8	3,3	3,0
3-5	3,4	3,8	3,8	3,6	3,1
6	1,3	1,6	1,3	1,2	1,1
7-12	6,5	6,6	7,8	7,6	7,1
13-15	4,4	3,0	3,3	3,7	3,7
15-17	4,3	3,6	3,2	4,0	3,8
18	1,6	1,4	1,0	1,0	1,2
19-24	9,7	9,0	7,5	6,3	7,1
18-59/64	64,2	63,6	61,3	58,6	57,6
18-24	11,4	10,4	8,5	7,2	8,4
25-44	29,8	29,8	29,7	28,9	26,0
45-59/64	23,0	23,4	23,2	22,5	23,3
60/65-więcej	13,2	14,6	16,7	19,3	21,7
0-17	22,8	21,0	22,0	22,1	20,8
6-17	15,2	13,3	14,3	15,2	14,7

Tabl.3 Dynamika zmian liczby ludności

Grupa wieku	2011	2015	2020	2025	2030
Ogółem	100,0	101,8	104,1	105,6	106,3
0-17	100,0	93,9	100,2	102,4	96,9
6-17	100,0	88,9	98,4	106,0	102,7
18-59/64	100,0	100,9	99,5	96,4	95,5
60/65 i więcej	100,0	112,3	131,5	154,3	175,1

Ludność gminy Kaliska według płci i wieku w roku 2011 2030

Tabl.4 Prognoza gospodarstw domowych

Rok	Liczba gospodarstw	Dynamika wzrostu rok 2011=100	Okres poprzedni = 100%
2011 szac.	1850	100,0	
2015	1970	106,5	106,5
2020	2100	113,5	106,6
2025	2200	118,9	104,8
2030	2300	124,3	104,5

Tabl.5 Prognoza aktywnych zawodowo

Rok	Aktywni zawodowo	Dynamika wzrostu rok 2011=100	Okres poprzedni = 100%
2011 szac.	2380	100,0	
2015	2400	100,8	100,8
2020	2380	100,0	99,2
2025	2320	97,5	97,5
2030	2300	96,6	99,1

Omówienie wyników prognozy

Przy wyżej przyjętych założeniach do roku 2030 będziemy obserwować **stopniowy wzrost liczby mieszkańców gminy - powyżej 6%.** Pokrywa się to z prognozami GUS dla terenów wiejskich województwa pomorskiego Prognozy dla kraju przewidują w tym czasie spadek liczby ludności o około 8%. W latach 2010-2030 następować dość **istotne zmiany w strukturze wieku ludności.** Wpłyną one w dużym stopniu na potrzeby społeczno-gospodarcze rozwoju gminy.

Według prognozy liczba dzieci i młodzieży w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) będzie oscylowała w pobliżu stanu obecnego. Swoje minimum osiągnie w okolicach roku 2015, po którym do roku 2025 będzie następował jej wzrost. W latach 2025 – 2030 liczba dzieci będzie ponownie spadać. Podobne zmiany będą następowały w poszczególnych grupach wiekowych tego przedziału tj. grupie przedszkolnej, szkoły podstawowej i gimnazjalnej tylko minimalnie poprzesuwanych w latach.

Zmiany również będą następowały w grupie produkcyjnej (18-59/64). Liczba osób w tym przedziale wiekowym będzie ulegała powolnemu zmniejszaniu by w roku 2030 osiągnąć stan o około 4,5% niższy od obecnego. Jednak największe zmiany nastąpią w grupie (60/65 i więcej). Będzie tu następował największy przyrost liczebności by w końcu prognozowanego okresu wzrosnąć aż o około 75%. Wynika on z przechodzenia na emeryturę powojennego wyżu demograficznego. Dynamiczny wzrost liczebności najstarszej grupy wieku wymuszać będzie zwiększoną potrzebę rozwoju opieki społecznej.

Dokonana na podstawie prognozy demograficznej prognoza stanu aktywnych zawodowo wskazuje, że w latach 2011-2020 na terenie gminy ich liczba nie ulegnie większym zmianom, natomiast po roku 2020 zacznie spadać. W połączeniu z ograniczoną ilością miejsc pracy na terenie gminy może przyczynić się do łatwiejszego zdobycia pracy.

Opierając się na prognozach GUS dotyczących przeciętnej liczby osób w gospodarstwie domowym na terenach wiejskich województwa pomorskiego przewiduje się, że do 2030 wraz ze wzrostem liczby ludności na terenach gminy nastąpi wzrost liczby gospodarstw domowych około 24% (wzrost gospodarstw jedno i dwuosobowych).

Zarówno wzrost liczby gospodarstw jak i przewidywana poprawa wskaźników zamieszkania; takich jak przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę, wyznaczają zapotrzebowanie na tereny pod budownictwo mieszkaniowe.

Zapotrzebowanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe

Przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę w gminie na koniec 2010 r. – 24,4 m^2

Prognozowana przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę w gminie w 2030 roku - 30 m^2

Łączna powierzchnia użytkowa w roku 2010 – 127,9 tys. m^2

Zakładana łączna powierzchnia użytkowa w roku 2030 – 168 tys. m^2

Prognozowany przyrost „netto" powierzchni użytkowej do roku 2030 – 40 tys. m^2

Prognozowana liczba mieszkań na 100 gospodarstw domowych w 2030 r. - 110

Prognozowany przyrost mieszkań do 2030 roku **około 400**

Zakłada się rozbudowę mieszkań oraz ewentualną zamianę domów z funkcji letniskowych na całoroczne. Większość nowych mieszkań powstanie na terenach już obecnie przeznaczonych pod zabudowę - dobudowa lub budowa na istniejących działkach budowlanych.

Zakładając wielkość terenu brutto (z niezbędną komunikacją, zielenią) na ok. 1500m2/ 1 mieszkanie (przyjęto że dominować będą mieszkania realizowane w formie domów mieszkalnych jednorodzinnych) oszacowano, iż przy zakładanym standardzie do roku 2030 w gminie ma uzasadnienie dla wyznaczenia **ok. 60ha nowych terenów mieszkaniowych**.

Wnioski dotyczące zagospodarowania i zabudowy

O możliwościach rozwoju gminy decydują w dużej mierze uwarunkowania zarówno ponadlokalne, zewnętrzne jak i wewnętrzne, a także prognozy demograficzne i społeczno-gospodarcze.
O potrzebach można wnioskować na podstawie oceny dotychczasowego rozwoju, porównania z gminami o podobnych uwarunkowaniach, zestawienia prognoz z diagnozą stanu obecnego, a także na podstawie aspiracji i planów wyrażonych w dokumentach strategicznych gminy, wreszcie wynikających wprost z zebranych wniosków dotyczących zmian w zagospodarowaniu przestrzennym.
Na etapie sporządzania dotychczas obowiązującego Studium z 2010r. zebrano w gminie w okresie 1992-2000 ok. 100 różnego rodzaju indywidualnych wniosków dotyczących zmian w przeznaczeniu terenów (na ogół dotyczyły one przekształcenia gruntów rolnych na cele mieszkaniowe oraz rekreacyjne-letniskowe, obejmowały łącznie ponad 142,60 ha gruntów – tj. ok. 1,3% ogólnej powierzchni, ale aż ok. 7% gruntów rolnych). Wielkość wnioskowanych do zmiany przeznaczenia gruntów znacznie przekraczała prognozowane (do roku 2025) zapotrzebowanie na tereny budowlane w gminie, oceniono tego typu propozycje jako nierealne do przygotowania inwestycyjnego i przekraczające nadmiernie realne potrzeby.
Generalnie wnioski te były powodowane chęcią zbycia terenów rolnych, których uprawa w ocenie właścicieli jest nieopłacalna. Zazwyczaj brak było konkretnego nabywcy czy inwestora, a ewentualna realizacja zabudowy na tych terenach, gdyby były one potencjalnie budowlane, trudna byłaby do prognozowania w czasie. Wnioski te nie zawsze były ponawiane przez właścicieli, brak jest wyraźnej presji na szybkie ich zrealizowanie. Wnioski te mogą być jednak informacją o potencjalnym

zainteresowaniu zmianą przeznaczenia, funkcji terenów mało przydatnych rolniczo. Największa ilość wniosków dotyczyła miejscowości Cieciorka, Płociczno, Piece, Kaliska, Studzienice, Frank, Czarne, Iwiczno. Zebrano także spora liczbę wniosków dotyczących zalesień – ok. 34,67ha (w tym wnioski Nadleśnictwa- dot. obr. Bartel. Młyńsk,Trzechowo).
Część z nich została niejako „pozytywnie rozstrzygnięta" poprzez wydane w latach 2003-2012 indywidualne decyzje o warunkach zabudowy.
W kolejnych latach zebrano dodatkowo 11 wniosków dotyczących zagospodarowania przestrzennego, mogących stać się przesłankami dla sporządzania planów miejscowych czy wyprzedającej zmiany studium. Dotyczą one miejscowości: Piece, Płociczno, Frank, Dąbrowa; zazwyczaj chodzi w nich o wyznaczenie terenów letniskowych i mieszkaniowych na terenach dotychczas rolnych lub zabudowę związana z obsługą ruchu drogowego (stacja paliw, gastronomia, hotel).
W procedurze planistycznej zmiany Studium (zakończonej uchwała z 2010r) zebrano kolejnych 21 wniosków, z których większość uwzględniono.

Zgodnie ze strategią rozwoju gminy władze samorządowe gminy Kaliska wnioskowały o uwzględnienie w studium następujących elementów zagospodarowania terenu:

- urządzenie terenów rekreacyjnych z wykorzystaniem łąk w m. Studzienice (obszar polno-leśny, rekreacyjny, hodowla roślin energetycznych),
- budowa ośrodka rehabilitacji w m. Bartel Wielki na terenach komunalnych i w m. Cieciorka w budynku starej szkoły i w terenie po betoniarni,
- zagospodarowanie turystyczne nad jez. Trzechowskim – kąpielisko, plaża,
- przygotowane do inwestowania w Kaliskim Obszarze Przedsiębiorczości,
- urządzenie ciągów pieszo-rowerowych, łączących poszczególne miejscowości w gminie i tworzących wraz z trasami regionalnymi sieć szlaków turystyki,
- urządzenie terenów rekreacyjnych w m. Łążek.

Wnioski te zostały w dokumencie Studium uwzględnione, w większości pozostają nadal aktualne (zmiany dot. rodzajów przeznaczenia gruntów w m. Bartel – obecnie na tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz w m. Cieciorka- obecnie na tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, mieszkania typu socjalnego).

Część wniosków, z racji obowiązujących przepisów dotyczących ochrony środowiska, ochrony przyrody, nie mogła być uwzględniona w dokumencie zmiany Studium (uchwalonym w 2010r).

W obecnej procedurze aktualizacji dokumentu Studium wpłynęły kolejne wnioski (ich zestawienie oraz rozstrzygnięcie Wójta przedstawiono w dokumentacji planistycznej opracowania) - **46**, podobnie jak poprzednio dotyczące głównie planowanych nowych terenów mieszkaniowych bądź letniskowych.

Postanowiono **uwzględnić większość z tych wniosków**, odrzucając propozycje niezgodne z przepisami prawa (wymogi dla OCHK) lub dot. terenów położonych z dala od istniejącej zabudowy, których zabudowa byłaby nieracjonalna i ekonomicznie nieuzasadniona.

Nie jest koniecznym spełnianie wszystkich wniosków o sporządzanie mpzp, pamiętać należy, że to gmina kształtuje samodzielnie swoją politykę przestrzenną (studium) i samodzielnie (ale w granicach przepisów prawa) przesądza w planach miejscowych o sposobach i zasadach zagospodarowywania i zabudowy terenów.
Zazwyczaj też to właśnie gmina ponosi największe koszty skutków uchwalenia planu miejscowego (zobowiązania dot. infrastruktury komunalnej, ew. roszczenia o odszkodowania, wykupy, zamiany gruntów), nie licząc samych bezpośrednich kosztów ich sporządzania (mapy, opracowania wyjściowe np. ekofizjografia, koszt planu i prognoz), które wprost obciążają budżet gminy.

Nawet tzw. renta planistyczna rzadko pozwala na uzyskanie korzyści przewyższających poniesione lub niezbędne do poniesienia nakłady.

Nie ma zatem obowiązku spełniania życzeń czy żądań prywatnych właścicieli terenów czy inwestorów, o ile nie jest to korzystne dla gminy, z punktu widzenia jej celów działania.

W obecnym stanie prawnym, część z wniosków, jakie jeszcze się pojawią, jest realizowana poprzez procedury indywidualnych decyzji wzizt – dotyczy to wniosków dla terenów bezpośrednio sąsiadujących z już zabudowanymi działkami, przy drogach, z dostępem do uzbrojenia inżynieryjnego.

3.9. Stan prawny gruntów

Podstawowa struktura własności gruntów w gminie wg ewidencji przedstawia się następująco (stan na dzień 1 stycznia 2006r.)

	rodzaj własności	powierzchnia gruntów [ha]	% w ogólnej powierzchni
1	własność Skarbu Państwa	7249	65,7%
2	własność Skarbu Państwa, w użytkowaniu wieczystym	66	0,6%
3	własność komunalna	131	1,2%
4	własność komunalna w użytkowaniu wieczystym	5	--
5	własność prywatna osób fizycznych	3582	32,4%
6	własność kościołów i związków wyznaniowych	4	--
7	własność spółek prawa handlowego	13	0,1%
	RAZEM	**11050**	**100%**

Na własność Skarbu Państwa składają się przede wszystkim grunty leśne, będące we władaniu Lasów Państwowych, stanowią one aż 92% wszystkich gruntów własności SP. Powyższa struktura nie zmieniła się w istotny sposób, zmniejszył się udział gruntów komunalnych na skutek ich sprzedaży.

Grunty komunalne obecnie stanowią w gminie Kaliska **129,26 ha** (stan na 31.12.2012 r. wg informacji o stanie mienia gminnego) powierzchni terenu, w tym znaczna część (**74,94 ha**) to grunty pod drogami.

Zestawienie gruntów komunalnych (stan na 31.12.2012r.)

Zasób	11,51 ha
Tereny przemysłowe (zasób)	8,17ha
Tereny rekreacyjne	10,23 ha
Remizy OSP	0,6 ha
Hydrofornie i ujęcia wody	0,64ha
Wysypisko śmieci	4,37 ha
Cmentarz komunalny	2,59 ha
Oczyszczalnia ścieków	0,89ha
Administracja	0,54 ha

Kluby	2,69 ha
Boisko sportowe	4,99 ha
Drogi	74,94 ha
Place i zieleńce	0,69 ha
Tereny różne (w tym stawy, targowisko, tereny przedszkola, szkoły, przepompownia ścieków)	6,42ha
Razem	**129, 26ha**

Gmina jest właścicielem szeregu budynków i budowli (stan na 31.12.2012r) :

budynki mieszkalne- 4 szt, w tym	26 lokali mieszkalnych o pow. ogólnej 1451,27 m2
garaże wolnostojące-	4 szt
obiekty szkolne-	2 szt
budynki poszkolne	3 szt
budynki przedszkola	1 szt
ośrodek zdrowia	1 szt
świetlice wiejskie	5 szt
chata kociewska	1 szt
remizy strażackie	3 szt
oczyszczalnia z budynkiem socjalnym	1 szt
dom pogrzebowy	1 szt
garaż, barakowóz i wiata na wysypisku-	1 szt
budynek socjalny na boisku sportowym	2 szt
hydrofornie z siecią wodociągową	4 szt

Z punktu widzenia projektowania nowego zagospodarowania i zainwestowania ważne są grunty niezabudowane, korzystnie położone w stosunku do sieci komunikacji i infrastruktury technicznej. Gmina nie posiada dużej ilości gruntów komunalnych wolnych od zainwestowania, lecz niektóre z nich są atrakcyjnie położone.

Gmina Kaliska dysponuje wolnymi od zabudowy terenami w miejscowościach: Bartel Wielki, Cieciorka, Czarne, Kaliska, Piece, Studzienice, Dąbrowa. Na ogół są to jednak niewielkie powierzchniowo działki.

Grunty prywatne osób fizycznych stanowią około 32,5% wszystkich gruntów, z tego znaczna część – ok. 84% stanowią grunty wchodzące w skład gospodarstw rolnych.

W zakresie przygotowania inwestycji w postaci miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego niewielka część obszaru gminy posiada pokrycie w tych dokumentach. Dotyczą one głównie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i rekreacyjnej.

Szczegółowy wykaz obowiązujących planów miejscowych znajduje się w pkt. 3.1. Przeznaczenie terenu.

3.10. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Ustawa o ochronie przyrody

W gminie Kaliska, spośród form ochrony przyrody prawnie chronionych, w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie przyrody z dnia 16.04.2004. (t. j. Dz.U. z 2013r.poz. 627) występują:

- **obszar Natura 2000 – specjalny obszar ochrony ptaków**[10] **„Bory Tucholskie" PLB220009**, obejmujący prawie całą gminę;
- **Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich**, obejmujący przeważającą część gminy, za wyjątkiem jej południowo-zachodniej i wschodniej części;
- **3 użytki ekologiczne**;
- **2 pomniki przyrody**.

W bezpośrednim sąsiedztwie (od zachodu) gminy Kaliska znajduje się Obszar Chronionego Krajobrazu Północny – część wschodnia.

Ponadto na terenie gminy Kaliska, zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, tak jak w całej Polsce, obowiązuje **ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów**.

Informacje na temat składu gatunkowego roślin i zwierząt występujących na terenie gminy Kaliska przedstawiono w opracowaniu ekofizjograficznym- w rozdz. 2.3. Ponadto informacje na temat składu gatunkowego roślin i zwierząt zawarte są w materiałach informacyjnych dotyczących występującego w granicach gminy specjalnego obszaru ochrony ptaków „Bory Tucholskie" PLB220009.

Obszar Natura 2000 – specjalny obszar ochrony ptaków „Bory Tucholskie" PLB220009[11] obejmuje obszar ok. 322,5 tys. ha, położony w woj. pomorskim i kujawsko-pomorskim. Obszar jest dość jednolitą równiną sandrową, rozciętą dolinami Brdy i Wdy oraz urozmaiconą licznymi jeziorami, oczkami wodnymi i wzniesieniami o charakterze moreny dennej. Dominują siedliska leśne, głównie bory sosnowe. Typowy obszar młodoglacjalny, obejmujący w większości jałowe piaski. Rzeźba terenu ostoi jest urozmaicona, występują tu wysoczyzny i rozległe wzgórza, liczne pagórki oraz doliny i rynny. Sieć wodna jest silnie rozwinięta (wody zajmują ok. 14% powierzchni). Ostoję odwadnia rzeka Brda wraz ze swymi licznymi dopływami, z których najważniejszym jest Zbrzyca. Wiele rzek charakteryzuje duży spadek i silny prąd. Wśród jezior liczne są jeziora przepływowe połączone z systemem wodnym Brdy; sporo jest jezior oligotroficznych i mezotroficznych, nieliczne są eutroficzne, a torfowiskom towarzyszą dystroficzne. W sumie w obrębie ostoi jest ok. 60 jezior; największe Charzykowskie - 1363 ha, zaś najgłębsze Ostrowite - 43 m. Lasy (ok. 70% obszaru) to głównie bory świeże, ale także bagienne i suche; występują też grądy, lasy bukowo-dębowe, łęgi i olsy. Liczne torfowiska. Grunty orne, łąki i pastwiska pokrywają ok. 15% terenu.

[10] Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 24, poz. 133), zmienionym rozporządzeniem z dnia 29 marca 2012 r. (Dz. U. Nr 0 poz. 358).

[11] Charakterystyka wg Standatowych Formularzy Danych (http://natura2000.gdos.gov.pl/).

W obrębie obszaru występuje co najmniej 28 gatunków ptaków z Zał. I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z PCK. Gniazduje tu 107 gatunków ptaków.

W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bielik, kania czarna, kania ruda, podgorzałka, puchacz, rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, zimorodek, żuraw, gągoł, nurogęś, tracz długodzioby; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje błotniak stawowy. W okresie wędrówek występuje, co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego łabędzia krzykliwego (do 400 osobników) i żurawia (do 1800 osobników na noclegowisku).

Zagrożenie dla obszaru stanowią przede wszystkim: eksploatacja torfu, kredy, piasku; zmiany stosunków wodnych, zagrożenie eutrofizacją siedlisk oligotroficznych; presja turystyczna, zabudowa letniskowa, zabudowa rozproszona, kłusownictwo, drapieżnictwo ze strony norki amerykańskiej, odpady, ścieki, zanieczyszczenie wód, zakładanie upraw plantacyjnych (borówka amerykańska).

Na obszarze Natura 2000 „Bory Tucholskie" PLB220009 stwierdzono występowanie wielu chronionych gatunków zwierząt – szczegółowo omówiono to zagadnienie w opracowaniu ekofijzograficznym.

W obszarze Natura 2000 obowiązują przepisy ustawy o ochronie przyrody (istotne art. to przede wszystkim art. 33, 34, 36), rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133).

Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody dla obszaru Natura 2000 sprawujący nadzór nad obszarem sporządza projekt planu zadań ochronnych na okres 10 lat (projekt podlega ustanowieniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w drodze zarządzenia) i projekt planu ochrony (projekt podlega ustanowieniu przez ministra właściwego do spraw środowiska w drodze rozporządzenia).

Plany zadań ochronnych lub plany ochrony dla znajdującego się na terenie gminy Kaliska specjalnego obszaru ochrony ptaków „Bory Tucholskie" PLB220009 nie został dotychczas zatwierdzony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku.

RDOŚ w Gdańsku opublikował natomiast „Opis założeń do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 >Bory Tucholskie< PLB220009", zgodnie z którym:

1. *Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 6(1) dyrektywy siedliskowej (DYREKTYWA RADY 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory – Dz. U. L 206 z 22.7.1992 ze zm.) oraz art. 4 dyrektywy ptasiej (DYREKTYWA Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009r.- Dz. U.L 020 26/01/2010).*
2. *(...)*
3. *Przedmiotami ochrony na obszarze są następujące gatunki ptaków: bąk, bączek, bocian czarny, bocian biały, łabędź krzykliwy, podgorzałka, trzmielojad, kania czarna, kania ruda, bielik, błotniak stawowy, rybołów, derkacz, żuraw, rybitwa rzeczna, rybitwa białowąsa, rybitwa czarna, puchacz, włochatka, lelek kozodój, zimorodek, dzięcioł czarny, skowronek borowy.*

   Lista przedmiotów ochrony może ulec weryfikacji w toku prac.
4. *Obowiązek sporządzenia projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 wynika z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.). Zakres prac związanych z przygotowaniem planu zadań ochronnych obejmuje:*

a) zgromadzenie i weryfikację wiedzy na temat przedmiotów ochrony w obszarze,

b) określenie aktualnego stanu ochrony przedmiotów ochrony,

c) identyfikację zagrożeń dla zachowania lub osiągnięcia właściwego stanu ich ochrony,

d) określenie celów do osiągnięcia w okresie 10 lat obowiązywania planu,

e) określenie działań ochronnych niezbędnych do osiągnięcia założonych celów związanych z ochroną czynną, modyfikacją metod gospodarowania, uzupełnieniem stanu wiedzy,

f) określenie potrzeb monitorowania skutków zaplanowanych działań

g) wskazanie zmian do istniejących dokumentów planistycznych.

5. *Dokumentację projektu planu zadań ochronnych zestawia się etapowo w formie elektronicznej. Za pomocą publicznie dostępnego systemu teleinformatycznego będzie możliwe zapoznawanie się z kolejnymi etapami stanu prac nad projektem planu zadań ochronnych i zgromadzonymi w ramach tych prac materiałami oraz z projektem planu.*

   Po przygotowaniu projektu planu zadań ochronnych, jak i w trakcie jego tworzenia będzie możliwe zgłaszanie uwag i wniosków, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym (...)

6. *Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku zorganizuje spotkania dyskusyjne z udziałem przedstawicieli zainteresowanych osób i podmiotów prowadzących działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których wyznaczono obszar „Bory Tucholskie" PLB220009 lub dyskusję publiczną.*

7. *Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, regionalny dyrektor ochrony środowiska, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk gatunków ptaków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.*

8. *Ustalenia planu zadań ochronnych mogą w sposób bezpośredni oddziaływać na:*

   a) organy administracji leśnej;

   b) organy administracji samorządowej i terenowe organy administracji rządowej;

   c) właścicieli i użytkowników gruntów rolnych, leśnych oraz wód a także właścicieli nieruchomości, w obrębie których występują przedmioty ochrony obszaru „Bory Tucholskie" PLB220009;

   d) jednostki wojskowe;

   e) przedsiębiorców, którzy prowadzą działalność na obszarze „Bory Tucholskie" PLB220009

Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich obejmuje przeważającą część Borów Tucholskich w granicach województwa pomorskiego o powierzchni całkowitej 65.780 ha. Obszar stanowi w większości równinę sandrową, urozmaiconą przez liczne zagłębienia wytopiskowe. Oś hydrograficzną obszaru stanowi Wda, płynąca wąską doliną, silnie meandrująca. Obszar porośnięty przez bory sosnowe z zachowanymi fragmentami starodrzewu objęty został ochroną ze względu na rozległy i zwarty kompleks borów sosnowych, na właściwych im siedliskach i występowanie licznych reliktów z okresu borealnego oraz bogatą faunę i walory krajobrazowe.

Zgodnie z **uchwałą Nr 1161/XLVII/10 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 kwietnia 2010 r.** (Dz. Urz. woj. pom. Nr 80, poz. 1455) w obrębie obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa pomorskiego, w tym OChK Borów Tucholskich obowiązują m. in. następujące przepisy:

§ 5 Na obszarach chronionego krajobrazu, wymienionych w § 1 ust. 1, rozporządzenia wprowadza się następujące zakazy:

1) *zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, łożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;*

2) *realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku jego ochronie ,*

udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz 1227 ze zm.);

3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

(...)

§ 7

1. Zakazy, o których mowa w § 5, nie dotyczą:
   1) wykonywania zadań na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa;
   2) prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym;
   3) realizacji inwestycji celu publicznego
2. Zakaz, o którym mowa § 5 pkt 2, nie dotyczy:
   1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu,
   2) realizacji przedsięwzięć potencjalnie mogących znacząco oddziaływać na środowisko dla których organ ochrony środowiska stwierdził brak konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

   (...)
3. Zakazy, o których mowa § 5 ust. 8 oraz § 6, nie dotyczą:
   1) obszarów zwartej zabudowy miast i wsi, w granicach określonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin (lub w równorzędnych dokumentach planistycznych), gdzie dopuszcza się uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej i usługowej pod warunkiem wyznaczenia nieprzekraczalnej linii zabudowy od brzegu wód, określonej poprzez połączenie istniejących budynków na przylegających działkach,
   2) siedlisk rolniczych - w zakresie uzupełniania istniejącej zabudowy o obiekty niezbędne do prowadzenia gospodarstwa rolnego, pod warunkiem nie przekraczania dotychczasowej linii zabudowy od brzegów wód,
   3) wyznaczanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów dostępu do wód publicznych oraz w zakresie niezbędnym do pełnienia funkcji plaż, kąpielisk i przystani,
   4) odcinków plaż nadmorskich, na których właściwy Dyrektor Urzędu Morskiego dopuszcza sytuowanie sezonowych obiektów budowlanych,
   5) istniejących, obiektów letniskowych, mieszkalnych i usługowych, zrealizowanych na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które utraciły moc przed dniem 1 stycznia 2004 r. - gdzie dopuszcza się przebudowę i modernizację istniejącego zainwestowania w celu poprawy standardów ochrony środowiska oraz walorów estetyczno-krajobrazowych, pod warunkiem nie zwiększania powierzchni zabudowy, a także nie przybliżania zabudowy do brzegów wód, jeżeli w trakcie postępowania strona wykaże brak niekorzystnego wpływu planowanej inwestycji na chronione w danym obszarze ekosystemy i krajobraz.

Ponadto w wyżej wymienionej uchwale Nr 1161/XLVII/10 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim (Dz. Urz. woj. pom. Nr 80, poz. 1455) określa się **działania dotyczące czynnej ochrony ekosystemów leśnych, nieleśnych lądowych i wodnych w obrębie OChK:**

Ekosystemy leśne:

1) *utrzymanie spójności przestrzennej i trwałości ekosystemów leśnych poprzez ograniczanie ich fragmentacji, zwłaszcza wzdłuż korytarzy ekologicznych rangi ponadregionalnej i regionalnej oraz przeznaczania na cele nieleśne, oraz niedopuszczanie do przeeksploatowania ich zasobów;*
2) *zwiększanie istniejącego stopnia pokrycia terenów drzewostanami, sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych o racjonalnej granicy polno-leśnej, wprowadzanie zalesień w szczególności na takich terenach, gdzie z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia jest to możliwe np. korytarze ekologiczne;*
3) *wspieranie procesów naturalnego odnowienia o składzie i strukturze odpowiadającej siedlisku; tam gdzie nie jest to możliwe - używanie do odnowień gatunków właściwych siedliskowo z materiału miejscowego pochodzenia;*
4) *zwiększanie udziału gatunków domieszkowych i biocenotycznych; tworzenie stref ekotonowych z tych gatunków;*
5) *pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, przestojów, drzew dziuplastych, części obumarłych aż do całkowitego ich rozkładu;*
6) *podejmowanie działań w celu ustabilizowania stosunków wodnych, w szczególności na siedliskach wilgotnych i bagiennych, (tj. w borach i brzezinach bagiennych, olsach i łęgach) przez budowę obiektów małej retencji, zgodnie z programami małej retencji województwa pomorskiego;*
7) *zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków, mokradeł, polan, torfowisk, wrzosowisk oraz muraw napiaskowych; niedopuszczanie do ich uproduktywnienia i sukcesji;*
8) *zwalczanie szkodników owadzich i patogenów grzybowych, a także ograniczanie szkod łowieckich poprzez zastosowanie metod mechanicznych lub biologicznych; stosowanie środków chemicznych dopuszczalne tylko przy braku alternatywnych metod;*
9) *ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; w przypadkach stwierdzenia obiektów i powierzchni cennych przyrodniczo (stanowiska roślin, zwierząt, grzybów rzadkich, chronionych itp. oraz pozostałości naturalnych ekosystemow) wnioskowanie do właściwego organu ochrony przyrody o objęcie ich ochroną;*
10) *opracowanie i wdrażanie programów czynnej ochrony oraz restytucji gatunków rzadkich i zagrożonych;*
11) *wykorzystanie lasów dla celów rekreacyjno-krajoznawczych i edukacyjnych winno odbywać się w oparciu o wyznaczone szlaki turystyczne (zintegrowane i komplementarne ze szlakami turystycznymi, o których mowa w planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego) oraz istniejące i nowe ścieżki edukacyjno-przyrodnicze wyposażone w elementy infrastruktury turystycznej i edukacyjnej zharmonizowanej z otoczeniem;*
12) *prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, m.in. poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami leśnymi do warunków środowiskowych;*
13) *zwiększanie przez służby leśne i inne straże nadzoru nad lasami stanowiącymi i nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa, w szczególności w zakresie prowadzenia zabiegów pielęgnacyjnych i hodowlanych, legalności pozyskania surowca drzewnego, kłusownictwa, a także przestrzegania przepisów dotyczących zachowania się w lesie.*

Ekosystemy łąkowe:

1) *przeciwdziałanie sukcesji zarastających łąk i pastwisk oraz torfowisk bagien i innych podmokłości, poprzez koszenie lub wypas, a także mechaniczne usuwanie samosiewów drzew i krzewów na terenach otwartych, z możliwością pozostawiania kęp drzew i krzewów jako elementów zwiększania różnorodności biologicznej;*

2) zachowanie śródpolnych torfowisk, bagien i innych podmokłości oraz oczek wodnych;
3) wprowadzanie trwałej zabudowy biologicznej – zadarniania, zakrzewiania i zalesienia – na obszarach użytków rolnych narażonych na rozwój procesów denudacyjnych i erozyjnych oraz obszarach nieużytków i zagrożonych suszą;
4) zachowanie zbiorowisk wydmowych, śródpolnych muraw napiaskowych, wrzosowisk i psiar;
5) propagowanie wśród rolników działań zmierzających do utrzymania trwałych użytków zielonych w ramach zwykłej, dobrej praktyki rolniczej a także programów rolnośrodowiskowych; wspieranie gospodarstw prowadzących produkcję mieszaną, w tym preferowanie hodowli bydła opartej o naturalny wypas metodą pastwiskową; zaleca się ochronę i hodowlę lokalnych starych odmian drzew i krzewów owocowych oraz ras zwierząt; promowanie agroturystyki i rolnictwa ekologicznego;
6) maksymalne ograniczanie zmiany użytków zielonych na grunty orne;
7) prowadzenie zabiegów agrotechnicznych zgodnie z wymogami zbiorowisk i zasiedlających je gatunków fauny, zwłaszcza ptaków (odpowiednie terminy, częstotliwość i techniki koszenia), w tym powrót do tradycyjnego użytkowania (koszenie ręczne) oraz opóźnienie pierwszego pokosu po 15 lipca, a w przypadku łąk wilgotnych koszenie we wrześniu z pozostawieniem pojedynczych kop siana na obrzeżach do końca lata;
8) preferowanie biologicznych metod ochrony roślin;
9) ochrona zieleni wiejskiej oraz kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego przez ochronę istniejących oraz formowanie nowych zadrzewień śródpolnych i przydrożnych;
10) kształtowanie stosunków wodnych na użytkach rolnych dopuszczalne tylko w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, z bezwzględnym zachowaniem w stanie nienaruszonym terenów podmokłych, w tym torfowisk i obszarów wodno-błotnych oraz obszarów źródliskowych cieków;
11) eliminowanie nielegalnego eksploatowania surowców mineralnych oraz rekultywacja terenów powyrobiskowych; w szczególnych przypadkach, gdy w wyrobisku ukształtowały się interesujące biocenozy wzbogacające lokalną różnorodność biologiczną, przeprowadzenie rekultywacji nie jest wskazane, zaleca się natomiast podjęcie działań ochronnych w celu ich zachowania;
12) eksploatacja surowców mineralnych przede wszystkim na obszarach objętych obecnie wydobyciem, jeśli brak przeciwwskazań środowiskowych i podejmowanie wydobycia na nowych terenach tylko w sytuacjach gdzie przeciwwskazania środowiskowe nie przeważają opłacalności ekonomicznej, wynikającej z oceny oddziaływania na środowisko;
13) wnioskowanie do właściwego organu ochrony przyrody o objęcie ochroną prawną ważnych stanowisk gatunków chronionych i rzadkich roślin, zwierząt i grzybów, także ekosystemów i krajobrazów; opracowanie i wdrażanie programów reintrodukcji, introdukcji oraz czynnej ochrony gatunków rzadkich i zagrożonych związanych z nieleśnym ekosystemami lądowymi;
14) utrzymywanie i w razie konieczności odtwarzanie lokalnych i regionalnych, nieleśnych korytarzy ekologicznych;
15) prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, m.in. poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami otwartymi do warunków środowiskowych.

Ekosystemy wodne:

1) zachowanie i ochrona ekosystemów wod powierzchniowych (naturalnych i sztucznych, płynących i stojących, w tym starorzeczy) wraz z pasem roślinności okalającej;
2) utrzymanie i odtwarzanie drożności biologicznej rzek jako elementów korytarzy ekologicznych poprzez zaniechanie budowy nowych piętrzeń dla celów energetycznych oraz poprzez budowę urządzeń umożliwiających wędrówkę organizmów wodnych w miejscach istniejących przegród;
3) tworzenie stref buforowych wokół zbiorników wodnych w postaci pasów zadrzewień i zadrzewień oraz trwałych użytków zielonych, celem ograniczenia spływu substancji biogennych i zwiększenia bioróżnorodności biologicznej;
4) prowadzenie prac regulacyjnych rzek tylko w zakresie niezbędnym dla rzeczywistej ochrony przeciwpowodziowej, zaleca się utrzymanie i odtwarzanie meandrów na wybranych odcinkach cieków;
5) zachowanie i wspomaganie naturalnego przepływu wód na obszarach międzywala; zaleca się stopniowe przywracanie naturalnych procesów kształtowania i sukcesji starorzeczy poprzez naturalne wylewy;

6) *zwiększanie małej retencji wodnej w ramach programu małej retencji, przy czym zbiorniki takie winny równocześnie wzbogacać różnorodność biologiczną terenu, uwzględniając starorzecza i lokalne obniżenia terenu; w miarę możliwości technicznych i finansowych zaleca się odtwarzanie funkcji obszarów źródliskowych i innych siedlisk hydrogenicznych o dużych zdolnościach retencyjnych;*
7) *ograniczanie intensywności zagospodarowania stref przybrzeżnych, zwłaszcza na skarpach rzecznych i jeziornych, w celu zachowania ciągów krajobrazowych oraz ochrony samych skarp przed ruchami masowymi ziemi;*
8) *ochrona zlewni bezpośredniej jezior - w szczególności jezior lobeliowych - przed zainwestowaniem i użytkowaniem powodującym nasilenie procesów eutrofizacji;*
9) *rozpoznanie okresowych dróg migracji zwierząt, których rozwój związany jest bezpośrednio ze środowiskiem wodnym (w szczególności płazów) oraz podejmowanie działań w celu ich ochrony;*
10) *zapobieganie obniżaniu zwierciadła wód podziemnych, w szczególności poprzez ograniczanie budowy urządzeń drenarskich i rowów odwadniających na gruntach ornych, łąkach i pastwiskach w dolinach jeziornych i rzecznych oraz na krawędzi tarasów zalewowych;*
11) *gospodarka rybacka na wodach powierzchniowych powinna wspomagać ochronę gatunków zagrożonych oraz promować gatunki o pochodzeniu lokalnym, prowadząc do uzyskania struktury gatunkowej i wiekowej ryb właściwej dla danego typu wód;*
12) *wnioskowanie do właściwego organu ochrony przyrody celem obejmowania ochroną prawną zachowanych w stanie zbliżonym do naturalnego fragmentów ekosystemów wodnych oraz stanowisk gatunków chronionych i rzadkich reprezentatywnych dla ekosystemów hydrogenicznych;*
13) *opracowanie i wdrożenie programów restytucji oraz czynnej ochrony rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt, roślin i grzybów bezpośrednio związanych z ekosystemami wodnymi;*
14) *zachowanie i ewentualnie odtwarzanie korytarzy ekologicznych opartych o ekosystemy wodne celem zachowania dróg migracji gatunków związanych z wodą.*

Użytki ekologiczne

Na obszarze gminy Kaliska występują 3 użytki ekologiczne ustanowione Rozporządzeniem Nr 90/06 Wojewody Pomorskiego z dnia 4 grudnia 2006 roku:

- „**Jezioro Małe Nierybno**" (nr rej. woj. 331) – śródleśne oczko wodne i torfowisko, o powierzchni 2,72 ha, znajdujące się w obrębie ewidencyjnym Bartel Wielki, działki nr 73 i 303 (część);
- „**Jezioro Piaszczyste**" (nr rej. woj. 332) – śródleśne oczko wodne o powierzchni 2,46 ha, znajdujące się w obrębie ewidencyjnym Bartel Wielki, działka nr 3;
- „**Jezioro Piaseczenko**" (nr rej. woj. 333) – śródleśne oczko wodne o powierzchni 3,52 ha, znajdujące się w obrębie ewidencyjnym Cieciorka, działka nr 360.

Celem ochrony ww. użytków jest zachowanie śródleśnych oczek wodnych i torfowisk oraz stanowisk rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt. Dla szaty roślinnej tych terenów charakterystyczne jest występowanie następujących gatunków roślin: borówki bagiennej, bagna zwyczajnego, żurawiny błotnej, wełnianki pochwowatej, rosiczki i wawrzynka wilczełyko. Zbiorowiska te stanowią ostoję dla licznego ptactwa (występują tam m. in. perkozy, łabędzie nieme, trzcinniki, czaple i żurawie), a także licznych gatunków płazów i gadów.

Zgodnie z w/wym rozporządzeniem, na terenie użytków ekologicznych obowiązują następujące zakazy:

1) *niszczenia, uszkadzania lub przekształcania obiektu lub obszaru;*
2) *wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;*
3) *uszkadzania i zanieczyszczania gleby;*

4) *dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;*
5) *likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;*
6) *wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;*
7) *zmiany sposobu użytkowania ziemi;*
8) *wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;*
9) *umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;*
10) *zbioru, niszczenia, uszkadzania roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;*
11) *umieszczania tablic reklamowych.*

Pomniki przyrody

W gminie Kaliska znajdują się 2 zatwierdzone pomniki przyrody (pojedyncze drzewa).Pomniki te zostały ustanowione :

1/ dąb szypułkowy (nr rej. 52) – ustanowiony w 1955 r. Ogłoszeniem Prezydium WRN w Gdańsku (Dz.Urz. Nr 1 poz. 4 z 31.01.1955), o obwodzie ok. 402 cm, wysokości 22 m i wieku ok. 250 lat; położony: Kaliska, Leśna Huta,200 m od bud. L, o. 320 a

2/ klon jawor (nr rej. 983) – ustanowiony 06.12.1996 r. Rozporządzeniem Woj. Gd. Nr 6/96 (Dz.Urz.Woj.Gd Nr 50 poz. 134 z 18.12.1996), o obwodzie ok. 250 cm, wysokości 15 m i wieku około 100 lat; położony Kaliska, ul. Dworcowa 2

Uwaga - pomnik przyrody nr 2 w/wym nie istnieje; Rada Gminy podejmie odpowiednią Uchwałę porządkującą stan prawny

Obowiązują dla nich przepisy ustawy i odpowiednich rozporządzeń.

Rezerwat biosfery „Bory Tucholskie"

Gmina Kaliska graniczy od zachodu i północnego zachodu z rezerwatem biosfery „Bory Tucholskie" .

Rezerwaty biosfery to obszary obejmujące unikalne, szczególnie wartościowe ekosystemy lądowe i wodne, które posiadają znaczenie międzynarodowe i są wyznaczane jako główny element realizacji programu „Człowiek i Biosfera" w ramach funkcjonowania UNESCO. Rezerwaty biosfery mają zapewnić realizację następujących funkcji („Rezerwaty biosfery – warunki tworzenia i funkcjonowania", 2000):

- konserwatorskiej – ochrona krajobrazów, ekosystemów, gatunków, różnorodności genetycznej;
- ekonomicznej – promocja rozwoju ekonomicznego zrównoważonego pod względem ekologicznym, kulturowym i społecznym.

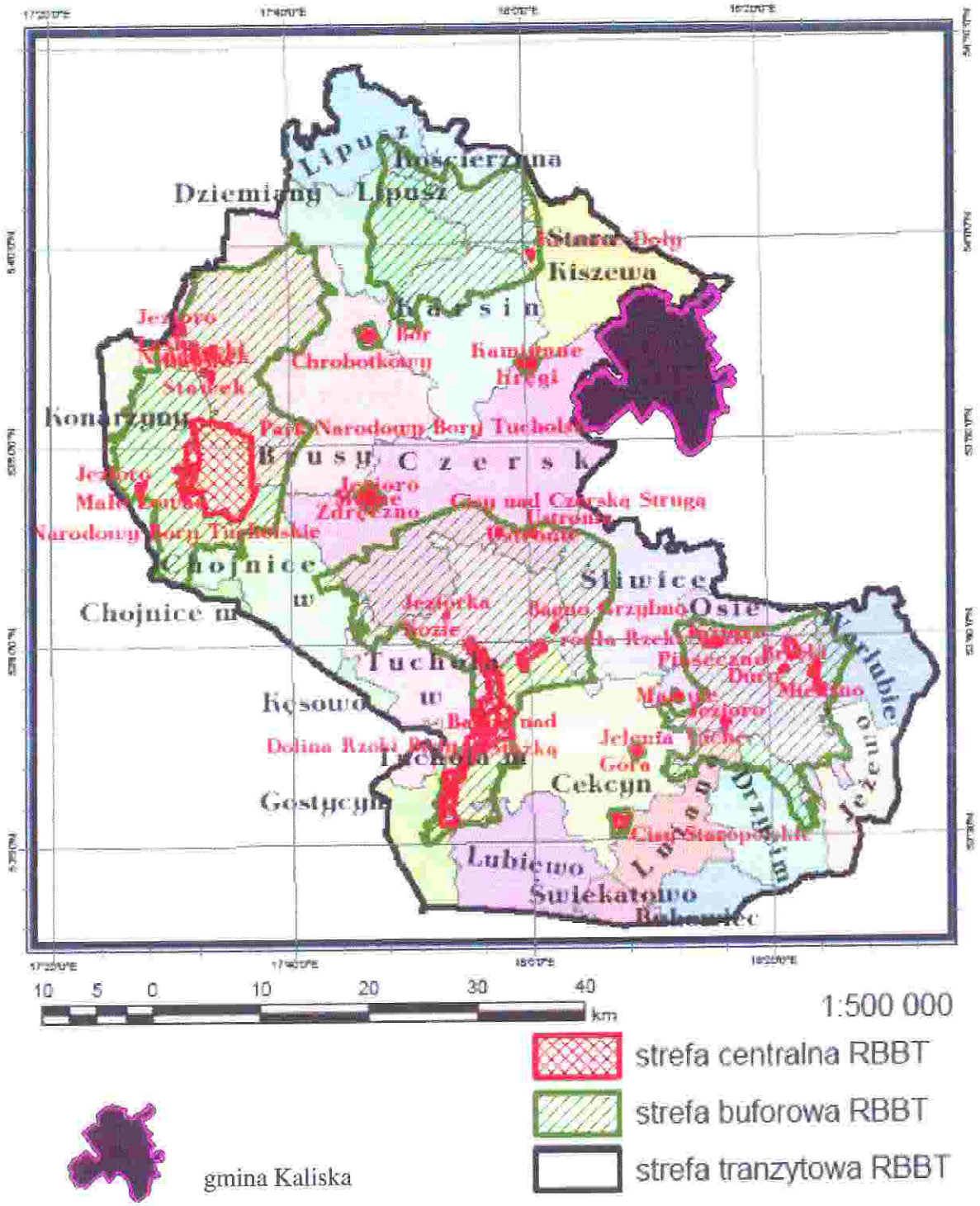
Rezerwaty biosfery nie są kolejną formą ochrony przyrody. Tworzy się je w celu promocji i wdrażania zrównoważonego rozwoju obszarów o wybitnych walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, co stanowi nawiązanie do koncepcji trójochrony (zintegrowana ochrony przyrody, dziedzictwa kulturowego i krajobrazu).

Rezerwat Biosfery „Bory Tucholskie" został utworzony decyzją obradującej w Paryżu w dniach 31 maja - 4 czerwca 2010 r. Międzynarodowej Rady Koordynacyjnej programu Człowiek i Biosfera. Rezerwat Biosfery „Bory Tucholskie" jest 10 rezerwatem utworzonym w Polsce, największym tego typu obiektem w Polsce. Łączna powierzchnia jego trzech stref (rdzennej, buforowej i tranzytowej) wynosi 3195 km².

Strefę rdzenną tworzą: Park Narodowy "Bory Tucholskie" oraz 25 następujących rezerwatów: Dolina Rzeki Brdy, Bagna nad Stążką, Źródła Stążki, Jezioro Piaseczno, Brzęki im. Zygmunta Czubińskiego, Miedzno, Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego, Jezioro Laska, Mętne, Bór Chrobotkowi, Bagno Stawek, Jezioro Ciche, Jezioro Małe Łowne, Piecki, Cisy nad Czersk Strug, Kręgi Kamienne, Jezioro Zdręczno, Krwawe Doły, Dury, Jeziorka Kozie, Nasionek, Ustronie, Bagno Grzybna, Jelenia Góra, Martwe. Łączna powierzchnia strefy rdzennej wynosi 78,81 km². Obszar parku narodowego i wymienione powyżej rezerwaty przyrody stanowią najcenniejsze obiekty przyrodnicze całego regionu Borów Tucholskich.

Strefę buforową tworzą głównie cztery parki krajobrazowe, z wyłączeniem powierzchni występujących w nich rezerwatów przyrody, które stanowi strefę rdzenną. Parki krajobrazowe to: 1. Wdzydzki Park Krajobrazowy 2. Tucholski Park Krajobrazowy 3. Zaborski Park Krajobrazowy 4. Wdecki Park Krajobrazowy W skład strefy buforowej wchodzą te powierzchnie leśne i łąkowe wokół 6 rezerwatów przyrody położonych poza obszarami parków krajobrazowych. Strefy buforowe sześciu rezerwatów zlokalizowane są na obszarach chronionego krajobrazu, które są jedną z form ochrony przyrody w Polsce.

Strefę tranzytową tworzą obszary 22 gmin (13 z województwa kujawsko – pomorskiego i 9 z województwa pomorskiego) i jednego miasta (Tuchola w województwie kujawsko-pomorskim), które nie wchodzą w skład parku narodowego i parków krajobrazowych. Powierzchnia strefy tranzytowej wynosi 206 864,57 ha. Strefa tranzytowa jest niemal dwukrotnie większa od obszaru strefy buforowej. Pod względem ekonomicznym jest to obszar jednolity, zorientowany na gospodarkę leśną, przetwórstwo drewna i ubocznych produktów leśnych oraz na rekreacją i wypoczynek. Te dziedziny gospodarki realizowane są z uwzględnianiem zasad ochrony przyrody. W strefie tranzytowej występuje dziesięć obszarów Chronionego Krajobrazu (całkowicie lub częściowo) oraz kilkaset pomników przyrody, głównie drzew i alei drzewnych. Znajdują się w niej równie liczne użytki ekologiczne, trzy zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, siedem specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO) ustanowione w oparciu o Dyrektywę Siedliskową Unii Europejskiej oraz dwa obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) ustanowione w oparciu o Dyrektywę Ptasią UE.

Rezerwat biosfery a położenie gminy Kaliska

Formy ochrony przyrody w otoczeniu gminy Kaliska

W regionalnym otoczeniu gminy znajduje się szereg ustanowionych form ochrony przyrody i krajobrazu, np.

-rezerwaty: Kręgi Kamienne, Krwawe Doły, Orle nad jez. Dużym, Brzęczek, Cisy nad Czerską Strugą, Ustronie, Zdrojno, Krzywe Kolo w Pętli Wdy, Czapli Wierch,

- parki krajobrazowe: Wdzydzki Park Krajobrazowy, Tucholski Park Krajobrazowy
- obszary chronionego krajobrazu: OChK Doliny Wierzycy, OChK Polaszkowski, Śliwicki OChK, Chojnicko-Tucholski OChK, OChk Doliny Wietcisy, OChK Północny
-obszary Natura 2000 – obszary mające znaczenie dla Wspólnoty: „Dolina Wierzycy" PLH220094; „Jezioro Krąg" PLH220070; „Wilcze Błota" PLH220093; „Stary Bukowiec" PLH220082; „Sandr Wdy" PLH040017; „Jeziora Wdzydzkie" PLH220034; „Wielki Klincz" PLH220083; „Młosino-Lubnia" PLH220077; „Kościół w Śliwicach" PLH040034; „Lubieszynek" PLH220074.
- a także użytki ekologiczne i pomniki przyrody.

Ustawa o lasach

Lasy w gminie Kaliska należą do Nadleśnictwa Kaliska obręb leśny Bartel Wielki i Wirty. Część lasów w Nadleśnictwa Kaliska uznana została za ochronne Decyzją Ministra Środowiska z dnia 9 marca 2000 r. (DL Pik.lp-0233 – 4/2000). Do lasów ochronnych w granicach gminy należą:

a. lasy glebochronne - w oddziałach 264 (obręb leśny Bartel Wielki);
b. lasy wodochronne - w oddziałach 171-173, 190, 205, 261-264, 284-288, 303-306, 308, 30, 325, 368, 398 (obręb leśny Bartel Wielki) i 65 (obręb leśny Wirty);
c. lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody - w oddziałach 386-388 (obręb leśny Bartel Wielki) i 114, 115, 117, 118 (obręb leśny Wirty);
d. lasy stanowiące drzewostany nasienne - w oddziałach 99, 110, 114, 115, 119, (obręb leśny Wirty).

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych

Występują ograniczenia dotyczące zmiany sposobu użytkowania, i tak w przypadku zmiany przeznaczenia :

- gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa – wymagane jest uzyskanie zgody Ministra Środowiska;
- pozostałych gruntów leśnych wymagane jest uzyskanie zgody marszałka województwa wyrażonej po uzyskaniu opinii izby rolniczej,
- gruntów rolnych klas I-III (niezależnie od wielkości areału) - wymagane jest uzyskanie zgody Ministra Rolnictwa i rozwoju Wsi,

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Do rejestru zabytków województwa pomorskiego wpisane są tylko dwa obiekty:

- Piece ul. 6 Marca 14 (d. Dom nr 5), chata kociewska, drewniana I poł. XIX w. – wpisany do rejestru zabytków woj. Gd. nr rej.760 z dn.08.XII.1977r., aktualnie nr w rej woj.pom 875
- Płociczno – chata kociewska w zagrodzie- Dom nr 15 wpisany do rejestru zabytków nr rej.1107 z dnia 31.08.1993r., aktualnie nr w rej. woj. pom nr 1409

Gmina w 2006r sporządziła program opieki nad zabytkami na lata 2006-2009. (uchwała Nr XXXI/241/06 Rady Gminy Kaliska z dnia 29 marca 2006r, publikacja w Dz. Urz. Woj.Pom. z 2007r Nr .... Poz. 394 z dnia 23 stycznia 2007r). Jest on bardzo skromny, nieadekwatny do potrzeb ochrony istniejącego zasobu (65 obiektów

figurujących w ówczesnym wykazie wojewódzkim – do przeniesienia do gminnej ewidencji zabytków).

W roku 2013 gmina Kaliska sporządziła aktualizację w/wym gminnej ewidencji zabytków oraz gminnego programu opieki nad zabytkami na lata 2013-2016. Projekt (opracowanie mgr Teresa Romanowska-Kasperkiewicz) z października 2013r. został przedstawiony do zaopiniowania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w Gdańsku. Obecnie w GEZ wpisano 55 obiektów dla których sporządzono karty ewidencyjne.

Wykaz zabytków wg GEZ 2013 oraz wykaz stanowisk archeologicznych w woj. ewidencji zabytków przedstawiono w pkt. 3.4 uwarunkowań.

Prawo geologiczne i górnicze

Dla terenu działki geodezyjnej nr 132 w miejscowości Piece wydana została koncesja na wydobywanie kruszywa naturalnego nr OS.7511/7/08 z dnia 19.08.2008 r. W obrębie tego terenu wyznaczono obszar górniczy o powierzchni 19900m2 oraz teren górniczy o powierzchni 27520m2, na których mogą być wyznaczone filary ochronne złoża.

3.11. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Zagrożenie osuwaniem się mas ziemnych.

Generowanie ruchów masowych uzależnione jest od wielu warunków, jak kąt nachylenia terenu, budowa geologiczna, pokrycie terenu, warunki klimatyczne oraz występowanie zjawisk morfogenetycznych. W przypadku terenów o predyspozycjach do powstawania ruchów masowych, nawet niewielka ingerencja antropogeniczna może doprowadzić do zachwiania stabilności i uruchomienia stoku.

Zgodnie z literaturą przedmiotu (Klimaszewski 1978), słabe ruchy masowe (soliflukcja[12]) mogą pojawiać się już przy kącie nachylenia 2-7^0, przy 7-15^0 może wystąpić silne spełzywanie i soliflukcja oraz osuwanie. Przy kącie nachylenia terenu 15-35^0 możliwe jest silne osuwanie gruntu. Za osuwiskotwórcze uznaje się generalnie nachylenie terenu 15-35^0. Powyżej 35^0 występuje zjawisko odpadania i obrywania mas skalnych i zwietrzeliny (Klimaszewski 1978).

Zagrożenie morfodynamiczne na obszarze gminy jest niewielkie, z wyjątkiem fragmentów najbardziej nachylonych zboczy rynien i dolin rzecznych Potencjalne zagrożenie potęgować mogą niewłaściwe lokalizacje obiektów, brak roślinności na stokach i występowanie sztucznych podcięć zboczy (skarp).

W gminie nie występują zarejestrowane tereny osuwiskowe, występują tereny predysponowane do występowania ruchów masowych, jednakże ich rozpoznanie ma charakter ogólny i nie może być podstawą dla opracowań planistycznych typu miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Mapa pokazująca ich rozmieszczenie została zamieszczona w opracowaniu ekofizjograficznym – str. 30.

[12] Proces pełznięcia pokrywy zwietrzelinowej, nasiąkniętej wodą (Klimaszewski 1978).

3.12. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych

Udokumentowane złoża kopalin

Dla terenu działki geodezyjnej nr 132 o powierzchni 3,26ha w miejscowości Piece wydana została koncesja na wydobywanie kruszywa naturalnego (organ wydający Starostwo Powiatowe w Starogardzie Gdańskim- decyzja Z1:OS.7511/7/08 z dnia 19.08.2008r) W obrębie tego terenu wyznaczono obszar i teren górniczy.
Złoże kruszywa naturalnego-piasku „PIECE" położone jest w granicach działki nr 132 w miejscowości Piece. Rejon udokumentowanego złoża zbudowany jest z osadów plejstoceńskich związanych ze stadiałem głównym zlodowacenia północnopolskiego. Złoże położone jest w obrębie kompleksu osadów wodnolodowcowych zbudowanych głównie z piasków i żwirów.
Udokumentowane w kat. C1 zasoby geologiczne bilansowe złoża wynoszą 496,2 tys. Mg kruszywa naturalnego o średni punkcie piaskowym 86,9%. W koncesji ustala się zasoby możliwe do wydobycia na około 235,7 tys. Mg, a minimalny stopień wykorzystania zasobów na 48%. Kopalina będzie wykorzystywana w drogownictwie oraz budownictwie ogólnym.
Koncesja jest ważna do 31 grudnia 2030r.
Możliwym kierunkiem rekultywacji wyrobiska po zakończeniu eksploatacji byłby kierunek leśny, rolny lub pod inwestycje z możliwością wykorzystania zawodnionej jego części jako nieużytku wodnego.

Zasoby wód podziemnych

Zaopatrzenie w wodę miejscowości na terenie gminy Kaliska zapewniają 4 gminne wiejskie ujęcia wody wraz z siecią wodociągową doprowadzającą wodę do prawie 92% mieszkańców gminy.

W 2010 r. zrealizowano projekt polegający na budowie sieci wodociągowej z przyłączami w sołectwie Bartel Wielki wraz z podłączeniem do przesyłowej sieci wodociągowej Kaliska – Bartel Wielki – Studzienice. W wyniku zakończonego projektu wybudowano 12,1 km sieci wodociągowej

Charakterystykę ujęć wód podziemnych przedstawia tabela :

Tabela 4. Ujęcia wód podziemnych na terenie gminy Kaliska.

Lokalizacja ujęcia	**Cieciorka**	**Piece**	**Kaliska**	**Studzienice**
Ilość studni	2	2	2	1
Głębokość ujęcia [m]	52 i 60	54 i 55	54 i 55	46
Poziom wodonośny	czwartorzęd	czwartorzęd	czwartorzęd	czwartorzęd
Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne	39,52	39,52	113,6 przy eksploatacji zespołowej obu studni	15,0
Wydajność	24,55 i 39,52	27,0	42,0 i 60,0	15,0

Pozwolenie wodno-prawne	Starostwo powiatowe w Starogardzie Gd. Gd.Os.6223-11/3/W/05 z 29.12.2005 r.	Starostwo powiatowe w Starogardzie Gd. Gd.Os.6223-11/3/W/05 z 29.12.2005 r.	Starostwo powiatowe w Starogardzie Gd. Gd.Os.6223-2/6/W/05 z 10.06.2005 r.	Starostwo powiatowe w Starogardzie Gd. Gd.Os.6223-2/3/W/2003 z 30.04.2003 r.
Data ważności	31.12.2015 r.	31.12.2015 r.	30.06.2015 r.	30.04.2013 r.

Źródło: „Aktualizacja programu ochrony środowiska dla gminy wiejskiej Kaliska..." (2010).

Obszar gminy położony jest poza głównymi zbiornikami wód podziemnych (GZWP) wyznaczonymi na terenie całego kraju.

3.13. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

Dla terenu działki geodezyjnej nr 132 w miejscowości Piece wydana została koncesja na wydobywanie kruszywa naturalnego nr OS.7511/7/08 z dnia 19.08.2008 r. (organ wydający Starosta Powiatowy) W obrębie tego terenu wyznaczono obszar górniczy o powierzchni 19900m2 oraz teren górniczy o powierzchni 27520m2, na których mogą być wyznaczone filary ochronne złoża.

3.14. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopień uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami

3.14.1. Drogi

Zestawienie nr, długość, szerokość, klasyfikacja, stan techniczny.

Przez gminę przebiega droga krajowa nr 22 (granica państwa – Gorzów Wielkopolski – Człuchów – Chojnice – Starogard Gdański – Malbork – Elbląg – Grzechotki – granica państwa). Droga ta stanowi oś gminy relacji wschód – zachód, leży w południowym korytarzu transportowym województwa – jest to korytarz o znaczeniu regionalnym[13], pretendującym do uzyskania znaczenia międzynarodowego. Wpływ na to ma wiele czynników, między innymi inicjatywy państw bałtyckich. Droga krajowa nr 22 jest elementem sieci podstawowej województwa.
W układzie drogowym gminy nie występuje droga wojewódzka.
Podstawowy układ drogowy gminy Kaliska stanowi DK 22 wraz z drogami powiatowymi:

2407G północna granica gminy – Płociczno – Cieciorka – Kaliska – Frank – Iwiczno – Czarne – południowa granica gminy,

2701G – Kaliska – Bartel Wielki – Leśna Huta – granica gminy (Czarna Woda),

2722G – skrzyżowanie z DP 2407G – zachodnia granica gminy,

[13] Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2002

oraz drogami gminnymi:
Droga krajowa nr 22 na terenie gminy Kaliska przebiega przez miejscowości Piece, Kamienna Karczma, Frank, Dąbrowa. Ma charakter tranzytowy.

Tablica 1. Zestawienie dróg powiatowych

Nowy nr drogi	Nazwa Drogi (przebieg drogi)	Długość [km]	Rodzaj nawierzchni [km]					Szer. jezdni [m]	Korona jezdni [m]	Nośność nawierzchni [kN/oś]
			MB Bitumiczna	BR Brukowa	TŁ tłuczniowa	GŻ Gruntowa Ulep. żwir	GR Gruntowa naturalna			
2407G	(Stara Kiszewa)-Kaliska-Czarne-leśnictwo Baby	18,860	13,981	0,063	-	0,541	4,275	3,0-6,0	4,5-9,0	80
2701G	Czarna Woda-Bartel-Kaliska	14,142	5,702	6,219	-	2,221	-	3,5-4,5	5,5-7,0	80
2722G	DK nr 22-Lubinki-Czarne	8,331	6,309	-	-	-	2,022	3,5	6,0	80

Tablica 2. Zestawienie dróg gminnych

2.0. p.	3.0. Nr drogi	4.0. Opis przebiegu drogi (ulicy)	5.0. Nr drogi (stary)
6.0.	7.0. 209001G	8.0. Bartel Wielki droga gm. Nr 209002G – granica gm. Stara Kiszewa (kier. Konarzyny)	9.0. 1007025
10.0.	11.0. 209002G	12.0. Bartel Wielki droga pow. Nr 2701G – granica gm. Stara Kiszewa	13.0. 1007027
14.0.	209003G	15.0. Kaliska droga pow. Nr 2701G – Bartel Wielki droga gm. Nr 209002G	16.0. 1007022
17.0.	209004G	18.0. Cieciorka droga pow. Nr 2407G – Bartel Wielki droga gm. Nr 209003G	19.0. 1007024
20.0.	209005G	21.0. Cieciorka droga pow. Nr 2407G – Kazub droga gm. Nr 209006G	22.0. 1007001
23.0.	209006G	24.0. Kazub droga gm. Nr 209005G – granica gminy Zblewo (kier. Lipska Karczma)	25.0. 1007014
26.0.	209007G	27.0. Cieciorka droga gm. Nr 209005G – granica gminy Zblewo (kier. Cis)	28.0. 1007003
29.0.	209008G	30.0. Bartel Wielki droga gm. Nr 209002G – granica gminy Stara Kiszewa (kier. Wojtal)	31.0. 1007020
32.0.	209009G	33.0. Bartel Wielki droga pow. Nr 2701G – Studzienice droga gm. Nr 209010G	34.0. 1007023
35.0. 0	209010G	36.0. Studzienice droga gm. Nr 209009G – Lubiki droga kraj. Nr 22	37.0. 1007028
38.0. 1	209011G	39.0. Kaliska droga pow. Nr 2407G – Studzienice droga gm. Nr 209009G	1007002
40.0. 2	209012G	41.0. Frank droga kraj. Nr 22 – Strych droga gm. Nr 209013G	1007004

42.0. 3	209013G	43.0. Dąbrowa droga kraj. Nr 22 – Strych droga gm. Nr 209012G	1007006
44.0. 4	209014G	45.0. Strych droga gm. Nr 209013G – granica gm. Zblewo (kier. Bytonia)	1007007
46.0. 5	209015G	47.0. Piece droga kraj. Nr 22 – Studzienice droga gm. Nr 209011G	1007026
48.0. 6	209016G	49.0. Piece droga kraj,. Nr 22 – Kaliska droga pow. Nr 2407G	1007005
50.0. 7	209017G	51.0. Frank droga pow. Nr 2407G – Łążek droga gm. Nr 209022G	1007012
52.0. 8	209018G	53.0. Dąbrowa droga kraj. Nr 22 – Iwiczno droga pow. Nr 2407G	1007019
54.0. 9	209019G	55.0. Piece ul. Poprzeczna	1007026
56.0. 0	209020G	57.0. Piece droga gm. Nr 209023G – Iwiczno droga pow. Nr 2407G	1007018
58.0. 1	209021G	59.0. Iwiczno droga pow. Nr 2407G – Łążek droga gm. Nr 209017G	1007018
60.0. 2	209022G	61.0. Łążek droga gm. Nr 209017G – Młyńsk droga gm. Nr 209026G	1007025
62.0. 3	209023G	63.0. Piece droga kraj. Nr 22 – granica gm. Czarna Woda (kier. Lubiki)	1007008
64.0. 4	209024G	65.0. Trzechowo droga pow. Nr 2407G – Piece droga gm. Nr 209023G	1007017
66.0. 5	209025G	67.0. Trzechowo droga pow. Nr 2407G – Młyńsk droga gm. Nr 209026G	1007015
68.0. 6	209026G	69.0. Młyńsk droga gm. Nr 209025G – granica gm. Lubichowo (kier. Baby)	1007016
70.0. 7	209027G	71.0. Piece droga gm. Nr 209023G – granica gm. Czarna Woda (kier. Huta Kalna)	1007009
72.0. 8	209028G	73.0. (z kier. Huta Kalna) granica gm. Czarna Woda – granica gm. Osieczna (kier. Czubek)	1007013

Ruch, przekroje

W 2005 roku na sieci dróg krajowych w województwie pomorskim przeprowadzono pomiar średniego dobowego ruchu. Wyniki przedstawiają wielkość ruchu pojazdów ogółem oraz strukturę rodzajową pojazdów samochodowych na odcinku Czersk – Zblewo obejmującym przebieg DK 22 przez gminę Kaliska.

Tablica 5. Średni dobowy ruch w punktach pomiarowych w 2005 r.

Nr drogi	Długość	Nazwa	Pojazdy ogółem	Struktura rodzajowa ruchu pojazdów samochodowych						
				Motoc.	Sam. osob., mikrobusy	Sam. dost.	Sam. cięż.	Sam. cięż. z przycz.	Autobusy	Ciągniki
22	8,0	Odcinek Czersk - Zblewo	6615	26	4810	589	463	635	66	26

Trasy rowerowe
Przez obszar gminy Kaliska przebiegają planowane turystyczne trasy rowerowe (na podstawie planu zagosp.przestrzennego woj.pomorskiego 2009- str 240-242 tekstu, rys.49) :
1/ **międzynarodowe:**
Nr 4 – Tysiąca Jezior – trasa prowadząca od woj. zachodniopomorskiego przez Krzeszewo-Miastko-Bytów- Sulęczyno-Kościerzynę- Skórcz-Gniew-Kwidzyn-Prabuty-Połatki do woj. warmińsko-mazurskiego

na obszarze gminy Kaliska przebiega trasą: Wygonin-Okoninki-Płociczno-Cieciorka-Kaliska-Strych-kierunek Bytonia,

2/ **regionalne**:
Nr 122 – Starogardzka - Tczew-Starogard-Zblewo-Kaliska-Czarna Woda- Czersk-Chojnice
na obszarze gminy przebiega trasą Zblewo-Cis-Kazub-Cieciorka-Kaliska-Bartel Wielki-Leśna Huta-Czarna Woda

Nr 135- Borowiacka - Karsin-Kaliska- Osieczna -Osiek- Skórcz

W przekrojach dróg w gminie Kaliska brak jest wydzielonych dróg rowerowych.

Wg Stowarzyszenia „Bór" przez gminę Kaliska planuje się przebieg trzech tras rowerowych:

- **Trasa Starogardzka** (nawiązuje do nazwy miasta Starogard Gdański – stolicy Kociewia) kolor: niebieski długość: ok. 46,5 km przebieg: Czersk - Starogard Gdański przebieg trasy: Czersk - Będźmierowice - Łąg - Czarna Woda - Leśna Huta - Bartel Wielki - Kaliska - Cieciorka - Cis - Zblewo - Pinczyn - Semlin - Starogard Gdański;
- **Trasa Kaliska** (nawiązuje do nazwy wsi Kaliska); kolor: zielony długość: ok. 18 km przebieg: Kaliska – Osieczna przebieg trasy: Kaliska - Piece - Iwiczno - Młyńsk - Klaniny – Osieczna;
- **Trasa Starościńska** (nawiązuje do siedziby starostów na wyspie Jeziora Borzechowskiego), kolor: czerwony długość: ok. 44 km przebieg trasy: Sumin - Olpuch trasa: Sumin - Szteklin - Wirty - Borzechowo - Twardy Dół - Zblewo - Cis - Cieciorka - Wygonin - Konarzyny - Olpuch

Turystyczne trasy piesze
Przez teren gminy przebiegają fragmenty trzech znakowanych szlaków turystyki pieszej PTTK:
- szlak Kociewski – żółty, łączący Tczew z Czarną Wodą, przez teren gminy przebiega odcinek szlaku o długości 8,95km,
- Szlak Izydora Gulgowskiego – niebieski łączący Kaliska i Ocypel, przez teren gminy przebiega odcinek szlaku o długości 9,95km,
- Szlak Kregów Kamiennych – zielony łączący Sierakowice i Czarną Wodę, przez teren gminy przebiega odcinek szlaku o długości 4,4km.

Szlak wodny

Przez teren gminy przebiega szlak wodny rzeki Wda na odcinku 9 km z sześcioma punktami zatrzymania na szlaku (Czubek most, drewniany most drogowy, pole biwakowe Czubek, pole biwakowe Czarne, Struga z jez. Trzechowskiego, postój Młyńsk.

Ruch pieszy, chodniki.
W miejscowościach gminy Kaliska ruch pieszy odbywa się po chodnikach, zlokalizowanych niejednokrotnie jedynie po jednej stronie jezdni, lub w przypadku braku chodnika – poboczem lub przy krawędzi jezdni. W istniejących chodnikach występują braki ich ciągłości i niewystarczające dla bezpieczeństwa i komfortu pieszego szerokość i stan techniczny.
Lokalizacja chodników wzdłuż drogi krajowej oraz dróg powiatowych:

- Kaliska – centrum – chodniki po obu stronach jezdni, w pozostałej części – jednostronne,
- Cieciorka – chodnik jednostronny,
- Płociczno – brak,
- Bartel Wielki – brak,
- Frank, Piece, Kamienna Karczma – miejscowości zlokalizowane przy DK 22, wzdłuż której nie występują chodniki,
- Iwiczno – brak chodników,
- Czarne – brak chodników,

3.14.2. Koleje

Zestawienie linii
Przez teren gminy Kaliska przebiega jedna linia kolejowa nr 203 Tczew – Chojnice – granica województwa – Kostrzyn.
Jest to linia czynna, o znaczeniu lokalnym[14] w układzie krajowym, natomiast o znaczeniu regionalnym dla województwa pomorskiego. Linia ta wraz z drogą krajową nr 22 leży w ciągu korytarza południowego o znaczeniu regionalnym.
Linia kolejowa nr 203 jest niezelektryfikowana, o prędkości rozkładowej i ograniczeniach prędkości większej lub równej 80% prędkości konstrukcyjnej linii (w=4 – wskaźnik oceny stanu technicznego PKP PLK S.A.), na terenie gminy dwutorowa.
Na terenie gminy zlokalizowana jest stacja kolejowa w Kaliskach oraz przystanek kolejowy w miejscowości Kamienna Karczma.

Przewozy, częstotliwość
Zarówno przez stację Kaliska jak i przystanek Kamienna Karczma w okresie szczytowym (zgodnie z rozkładem jazdy) przejeżdża 9 par osobowych pociągów pasażerskich, wszystkie z zatrzymaniem.
Poza ruchem pasażerskim przez stacje Kaliska i Kamienna Karczma odbywa się ruch pociągów towarowych oraz występuje obsługa punktów ładunkowych stacji.

[14] Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego Województwa Pomorskiego

3.14.3. Komunikacja zbiorowa PKS

Trasy i przystanki

Obszar gminy pod kątem komunikacji autobusowej obsługiwany jest przez Przedsiębiorstwo PKS ze Starogardu Gdańskiego.

Główna trasa autobusowa przebiega drogą krajową nr 22, przez miejscowości Dąbrowa, Frank, Piece, Kamienna Karczma, dodatkowo obsługiwane są miejscowości Kaliska, Cieciorka oraz Iwiczno. Miejscowości Bartel Wielki, Czarne, Płociczno nie są obsługiwane przez komunikację autobusową.

Komunikacja autobusowa łączy gminę m.in. z miejscowościami: Czarna Woda, Chojnice, Starogard Gdański, Borzechowo, Gdańsk.

Standard przystanków

Przystanki autobusowe w większości przypadków zlokalizowane są bezpośrednio przy jezdni, bez zatoki autobusowej. Większość posiada wiatę dla oczekujących oraz zaopatrzona jest w rozkłady jazdy. W miejscowościach Cieciorka i Iwiczno znajdują się pętle autobusowe – autobusy dojeżdżają jedynie do tych miejscowości, następnie zawracają w kierunku odpowiednio Kalisk i Franka.

Stan techniczny wiat raczej nie budzi zastrzeżeń.

W miejscowości Kaliska główny przystanek autobusowy znajduje się w pobliżu budynku stacji kolejowej.

3.14.4. Infrastruktura techniczna – zaopatrzenie w wodę

W chwili obecnej w gminie funkcjonują 4 ujęcia wody zasilające w wodę istniejące wodociągi wiejskie.

Ujęcie wody w Kaliskach posiada rezerwy wody, stacja wodociągowa jest po modernizacji (2004r.). Istnieją warunki dla rozbudowy wodociągu.

Ujęcie wody w Piecach posiada rezerwy wody na ujęciu (istnieją 2 wydajne studnie). Stacja wodociągowa od 1974 nie remontowana, wymaga przebudowy i modernizacji. Sieć wodociągowa w obrębie całej miejscowości wykonana jest z rur azbestocementowych. Ponieważ w niedługim czasie w m. Piece planuje się budowę kanalizacji sanitarnej, przy okazji planuje się wymienić sieć wodociągową na inny materiał. Wieś Piece jest połączona z wodociągiem w Kaliskach przewodem ϕ 80 PCV biegnącym wzdłuż drogi gminnej Piece – Kaliska, ale faktycznie połączenie jest odcięte zasuwą. Od końcówki wodociągu w Piecach do końcówki wodociągu w Iwicznie jest mniej niż 400m. Zatem najprościej byłoby włączyć m. Piece w układ wodociągu Kaliska a ujęcie wyłączyć z eksploatacji. Jednak z uwagi na brak możliwości rozbudowy dalszej ujęcie w Kaliskach, wydaje się za celowe rozważyć włączenie tego ujęcia po modernizacji stacji wodociągowej w układ wodociągu Kaliska jako ujęcia wspomagającego.

Ujęcie wody w Cieciorce posiada 2 studnie głębinowe i znaczne rezerwy wody na ujęciu. Natomiast stacja wodociągowa wymaga rozbudowy w zakresie technologii – montażu urządzeń do uzdatniania wody , bo zawartość żelaza i manganu w wodzie osiągnęła wartości graniczne.

Ujęcie wody w Studziennicach składa się z jednej mało wydajnej studni stacji uzdatniania. Koszt utrzymania tego ujęcia jest wysoki. Wskazana jest likwidacja tego ujęcia i włączenie m. Studziennice do wodociągu w Kaliskach.

W 2010r. zrealizowano wodociąg (ok. 12,1 km) z przyłączami w m. Bartel Wielki wraz z podłączeniami do sieci Kaliska-Bartel Wielki-Studzienice ..

3.14.4. Infrastruktura techniczna – stan uporządkowania gospodarki ściekowej

Uchwałą Nr XXIV/183/05 Rady Gminy Kaliska z dnia 18.04.2005 zaopiniowała propozycje planu aglomeracji dla gminy Kaliska (Aglomeracja Kaliska została zatwierdzona **Rozp. nr 57/05 Wojewody Pomorskiego z dnia 19 grudnia 2005r** – publikacja Dz. Urz. województwa pomorskiego Nr 142/2005 z dnia 21.12.2005r.). Wojewoda wyznaczył aglomerację Kaliska z oczyszczalnią ścieków w Kaliskach, której obszar obejmował miejscowości położone w gminie Kaliska: **Kaliska, Piece, Frank, Dąbrowa, Strych, Iwiczno, Czechowo, Cieciorka, Płociczno, Dunajki, Okoninki, Kazub.**

Obecnie w skutek zmian ustawowych to Sejmik województwa jest organem właściwym do wyznaczenia granic i obszaru aglomeracji. W dniu 2 lipca 2013r. Wójt Gminy Kaliska przedłożył projekt aglomeracji Kaliska. Nowoprojektowana aglomeracja Kaliska o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) wynoszącej **4618**, z oczyszczalnia w miejscowości Kaliska, ma obejmować położone w gminie miejscowości: **Cieciorka, Dąbrowa, Frank, Iwiczno, Kaliska i Piece.**

Dla ustalenia wielkości aglomeracji przyjęto dane: mieszkańcy - 4315RLM (liczba mieszkańców stałych), turyści 150RLM, zakłady przemysłowe, handel i usługi-153RLM. Wydajność istn. oczyszczalni ścieków wynosi 4000 RLM, a jej przepustowość średnia 350m3/d, maksymalna 500m3/d; długość istn. sieci kanalizacji sanitarnej na terenie aglomeracji wynosi aktualnie ok. 15,16km, z której korzysta 2200 równoważnych mieszkańców stałych. W trakcie (planowane zakończenie na koniec 2013r) jest budowa ok. 14,5km zbiorczej kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Frank i Piece, w wyniku której planowane jest włączenie kolejnych ok. 1396 równoważnych mieszkańców (1366 stałych, 30 turystów). Dodatkowo na treenie aglomeracji Kaliska planowana jest budowa ok.9,24km zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej , w miejscowości Cieciorka, Dąbrowa i Iwiczno. W wyniku tej rozbudowy panuje się włączenie ok. 869 równoważnych mieszkańców (stałych i turystów). Obszar, na którym planuje się ww. budowę sieci kanalizacyjnej położony jest w granicach terenów o wymaganym wskaźniku 90 osób/km sieci, tj. w granicach obszarów objętych formami ochrony przyrody (wynosi on w tym wypadku 94,05 mieszkańców/ km sieci).

Uchwałą Nr XXXIII/271/2013 Rady Gminy Kaliska z dnia 08 października 2013r. zaopiniowano zweryfikowany, wyżej opisany projekt planu aglomeracji Kaliska.

Nie będą objęte zasięgiem aglomeracji miejscowości Strych, Kazub, Płociczno, Dunajki. Doprowadzenie sieci kanalizacyjnych do tych miejscowości ze względu na znaczne oddalenie od już istn. sieci oraz niewielka liczbę użytkowników nie zapewniałoby spełnienia wymaganych wskaźników ekonomicznej opłacalności. W miejscowościach tych stosowane będą indywidualne rozwiązania.

Na terenie gminy Kaliska funkcjonują urządzenia służące do oczyszczalna ścieków:

- gminna oczyszczalnia ścieków komunalnych – zlokalizowana jest w południowo-zachodniej części wsi Kaliska. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna typu BIOGRADEX z żelbetonowm reaktorem o wysokim stopniu usuwania związków biogennych i związków węgla organicznego. Oczyszczalnia wybudowana została w latach 1990-1996 i zmodernizowana w latach 2001-2002.

Ilość odbieranych ścieków wynosi ok. 196 m3/d przy przepustowości projektowej 500m3/d i obciążeniu (RLM) 4000. Przy mechaniczno- biologicznym sposobie oczyszczania redukuje się 98,6 % BZT5, 96,4 % CHZT oraz 98 % zawiesin. Podczas usuwania zanieczyszczeń wytwarza się ok. 45 Mg/rok osadów ściekowych, które następnie używane do rekultywacji gruntów i w rolnictwie. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest kanał rzeki Wdy – Kanał Czarnowodzki.

- rolnicza oczyszczalnia ścieków ZPP Czarna Woda – zlokalizowana w zachodniej części gminy w pobliżu Leśnej Huty, w obrębie kompleksu łąk i składa się z dwóch zbiorników retencyjnych położonych przy kompleksie pól filtracyjnych, zajmujących łącznie powierzchnię 46,62 ha. Są to ogroblowane zbiorniki ziemne, w obrębie których pod kilkumetrową warstwą piasku zalegają utwory o małej przepuszczalności. Zgodnie z założeniami projektowymi warstwa ta miała powodować spływ przefiltrowanych przez piaski ścieków w kierunku Studzienickiej Strugi i Jeziora Smolnik. Studzienicka Strugą ścieki poprzez Jezioro Wieckie odprowadzone miały być do Wdy (na terenie gminy Karsin). Rolnicza oczyszczalnia ścieków „obsługuje" ścieki przemysłowe pochodzące z Zakładu Płyt Pilśniowych „STEICO" w Czarne Wodzie, dostarczane na teren oczyszczalni poprzez rurociąg długości 6 km. Wg informacji publikowanych na stronie internetowej gminy Czarna Woda i zawartych w opracowaniach strategicznych gminy Czarna Woda, oczyszczalnia zakładowa pracuje poprawnie. Jednakże, ze względu na wysokie koszty jej utrzymania i eksploatacji, Zakład planuje rezygnację z dotychczasowego sposobu oczyszczania ścieków. Przewiduje się odprowadzanie ścieków bytowo - gospodarczych do miejskiej oczyszczalni, po jej powstaniu, lub budowę własnej oczyszczalni ścieków sanitarnych. Najbardziej prawdopodobne jest przejęcie ścieków sanitarnych z miasta Czarna Woda i ścieków bytowo gospodarczych z Zakładów przez oczyszczalnię ścieków w Czersku. Ścieki technologiczne, wprowadzone w zamknięty obieg, byłyby oczyszczane w wysokosprawnych procesach sedymentacji i ultrafiltracji, a osady spalane.

3.15. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

W obszarze gminy Kaliska poza istniejącymi elementami które stanowią inwestycje ponadlokalne celu publicznego (modernizacje: droga krajowa nr 22, linia kolejowa nr 203) mogą być realizowane takie inwestycje jak wymienione w poniższych tabelach:

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – zadania rządowe

Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego *Infrastruktura i Środowisko (lipiec 2009)*		
lp	**Rodzaj zadania**	**lokalizacja**
Oś priorytetowa III Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska		
1.	Zakupy sprzętu do szybkiej oceny ryzyka w przypadku wystąpienia poważnej awarii, organizacja systemu monitoringu dynamicznego przeciwdziałania poważnym awariom, w tym organizacja systemu i sieci teleinformatycznych	Cały kraj
2.	Doskonalenie stanowisk do analizowania i prognozowania zagrożeń	
3.	Wsparcie techniczne ratownictwa ekologicznego i chemicznego	

4.	Wdrożenie nowoczesnych technik monitorowania powietrza, wód i hałasu poprzez zakupy aparatury kontrolno pomiarowej i analitycznej dla sieci laboratoriów Inspekcji Ochrony Środowiska. Doskonalenie systemu zapewnienia jakości poprzez organizację laboratoriów wzorcujących i referencyjnych dla potrzeb wzmocnienia systemu zarządzania jakością środowiska i ocen efektów ekologicznych programu. ETAP I	
Priorytet V Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych		
5.	Opracowanie planów ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski	Cały kraj
Oś priorytetowa VI Drogowa i lotnicza sieć TEN-T		
6.	Rozwój infrastruktury państwowego organu zarządzania ruchem lotniczym	Cały kraj
Oś priorytetowa VII Transport przyjazny środowisku		
7.	Budowa sieci telekomunikacji GSM-R zgodnie z NPW ERTMS	Cały kraj
8.	Infrastruktura dostępu drogowego i kolejowego do wschodniej części Portu Gdynia	
Oś priorytetowa VIII Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe		
9.	Rozwój systemu automatycznego nadzoru nad ruchem drogowym (budowa centralnego systemu do automatycznego nadzoru nad ruchem drogowym)	Cały kraj
Oś priorytetowa XII Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia		
10.	Budowa i remont oraz doposażenie baz Lotniczego Pogotowia Ratunkowego – ETAP	Cały kraj
11.	Budowa i wyposażenie wojewódzkich centrów powiadamiania ratunkowego	

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – zadania samorządowe.

Inwestycje zawarte w Wieloletnim Programie Inwestycyjnym Województwa Pomorskiego na lata 2008–2013		
lp	**Rodzaj zadania**	**lokalizacja**
1.	Budowa infrastruktury szerokopasmowej regionalnej sieci informacyjnej "Pomorska Siec Szerokopasmowa "[15]	Całe województwo
2.	Zintegrowany System Informacji Turystycznej Województwa Pomorskiego	województwo

Inwestycje zawarte w Krajowym Programie Oczyszczania ścieków Komunalnych przewidziano - modernizację oczyszczalni ścieków w Kaliskach w zakresie gospodarki osadami.

Brak zadań rządowych dotyczących gminy Kaliska.

[15] Formuła realizacji w/wym zadania uległa zmianie i nie będzie ono realizowane jako zadanie samorządu województwa

4. Analiza ustaleń obowiązujących dotychczas dokumentów studium gminy (z 1999 r i 2010 r)

4.1. Studium gminy Kaliska z 1999 r

Studium sporządzono w oparciu o ustawę z 1994r o zagospodarowaniu przestrzennym. Studium z 1999r wyznaczało w obszarze gminy bardzo duże powierzchniowo tereny potencjalnie inwestycyjne (praktycznie obejmowały one niemal wszystkie dotąd niezainwestowane tereny rolne, niemal wszystkie niezalesione tereny), zakładało intensywny rozwój funkcji turystycznej.

Nowe tereny rozwojowe skupiały się przede wszystkim wzdłuż drogi krajowej nr 22 – wsie Piece, Iwiczno, Kaliska, Frank, Dąbrowa. Wyznaczono w Studium bardzo rozległe obszary rozwojowe dla funkcji mieszkaniowych i gospodarczych-usługowych, produkcyjnych, przemysłowych w Kaliskach, znaczące wielkościowo tereny dla mieszkalnictwa wskazano także w miejscowości Cieciorka, a nawet w Studzienicach (ok. 9 ha).

Ze względu na rangę turystyki wyznaczono także obszary rozwojowe kierunkowe dla zabudowy letniskowej i generalnie funkcji rekreacyjnej- głównie w miejscowościach Dąbrowa, Łążek, Bartel Wielki, Piece, Młyńsk, Czarne, Cieciorka. Dla tych znacznie przesadzonych wielkościowo obszarów w Studium rekomendowano sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Podkreślono walory krajobrazowe i kulturowe obszaru gminy, w tym strefy ochrony ekspozycji układów wiejskich o walorach kulturowych (wokół Studzienic, Iwiczna, Pieców, Kalisk, Dąbrowy, Cieciorki, Płociczna). Wskazano także **strefę ochrony krajobrazu** w rejonie miejscowości Smolniki-Cegielnia aż do Studzienic. Podkreślono w Studium zarówno w części opisowej jak i graficznej znaczenie istniejących walorów kulturowych- układów przestrzennych wsi, cennych zespołów i obiektów tradycyjnej architektury wiejskiej.

Dla wzmocnienia funkcji turystycznych, rekreacyjnych w Studium pokazano całą sieć projektowanych szlaków rowerowych, w tym rangi ponadlokalnej, szlaków pieszo-rowerowych. Szczególnie ważny może być szlak rowerowy wzdłuż drogi krajowej 22, przy czym obsługiwać on może także samą gminę – jako alternatywne czy uzupełniające trasy komunikacyjne kołowe powiązanie miejscowości planowanych jako rozwojowe z wsią gminną Kaliska. Główną szansę rozwojową gminy upatrywano w „**przyrodniczej przestrzeni turystycznej**"- traktowanej jako baza ekoturystyki, agroturystyki, turystyki wiejskiej.

W Studium 1999 wskazano szereg postulowanych działań w sferze obsługi socjalnej mieszkańców, a dla mieszkalnictwa sformułowano obowiązujące standardy – np. min. działka dla obszarów obsługiwanych przez proj. oczyszczalnie ścieków 800 m^2, dla pozostałych obszarów min. 900 m^2, przy czym pow. zabudowy nie powinna być większa niż 25% pow. działki, wysokość zabudowy do 1,5 kondygnacji, a w rejonach skoncentrowanej zabudowy – max do 2,5 kondygnacji, winna nawiązywać do cech architektury regionalnej formą, „stylem, charakterem, kubaturą".

Nowe tereny mieszkaniowe o charakterze zabudowy skoncentrowanej miały pojawić się miejscowościach Kaliska, Piece, Iwiczno, Frank, Studzienice, Cieciorka, w pozostałych miejscowościach zabudowa miała być raczej uzupełniająca, z przewagą rozproszonej, zagrodowej. Dla zabudowy turystycznej, rekreacyjnej, w tym letniskowej w Studium z 1999r określono zasady realizacji oraz podstawowe parametry przestrzenne. Na przykład dla zabudowy letniskowej min. pow. działki to 1000 m^2 (optimum 1500-2000 m^2), wielkość zespołu działek max 15-20 działek. Dla poszczególnych sołectw zapisano dopuszczalne dominujące formy turystyki (często wskazując na konieczność ograniczenia letnisk indywidualnych), wskazano także niezbędne elementy infrastruktury turystycznej. Zaproponowano także obsługujący układ komunikacyjny oraz infrastrukturalny.

Wydaje się, że zarówno cele jak i podstawowe kierunki rozwojowe określono w Studium prawidłowo, uwzględniając w sposób właściwy uwarunkowania. Wielkości terenów rozwojowych nie zostały jednak podparte liczbami wynikającymi z prognoz oraz z ówczesnego zapotrzebowania. Studium nie zawierało także wskazówek, co do etapowania rozwoju lub wyboru obszarów priorytetowych. Nie wskazano także obszarów o szczególnym znaczeniu (np. przestrzeni publicznych) czy takich obszarów, dla których konieczne byłoby sporządzenie planów miejscowych. Nie nazwano także żadnych specjalnych obszarów problemowych, obszarów dla przekształceń, rehabilitacji istniejącej zabudowy itd. O pewnych pożądanych działaniach w przestrzeniach już zainwestowanych można było jednak wnioskować na podstawie bogatej części opisowej dotyczącej walorów kulturowych poszczególnych miejscowości.

Studium wskazywało do sporządzenia planów miejscowych znaczne powierzchniowo obszary - co okazało się niemożliwe i nierealne do wykonania. W dokumencie była także mowa o potrzebie opracowania studium funkcjonalno-przestrzennego – **„Studium dostępności do drogi krajowej nr 22 wraz z określeniem możliwości obsługi komunikacyjnej terenów przyległych"**, a także działaniach projektowych i realizacyjnych związanych z rozwojem komunikacji czy infrastruktury technicznej, a także inwestycjami infrastruktury społecznej w gminie. Podane zostały także podstawowe dość ogólne standardy zabudowy, oparte o zasadę kontynuacji tradycji regionalnych.

4.2. Studium gminy Kaliska z 2010 r.

Zaktualizowano uwarunkowania rozwoju przestrzennego, biorąc pod uwagę strategię rozwoju gminy. Zakres ustaleń dotyczący uwarunkowań oraz kierunków dostosowano do wymogów ustawy z 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Uzupełniono dokument o prognozę demograficzną do roku 2025. Najistotniejsza zmiana wobec dokumentu z 1999 r. dotyczyła drastycznego zmniejszenia nowych potencjalnie inwestycyjnych terenów dla funkcji mieszkaniowych oraz rekreacyjnych, letniskowych.

Zaproponowano znacznie mniejsze niż poprzednio tereny do opracowań planistycznych, wskazano obszary problemowe.

5. Ocena jakości przestrzeni gminy Kaliska - synteza

Ocenę jakości przestrzeni gminy wykonano na podstawie metodologii opracowanej w rozprawie doktorskiej Barbary Jaszczuk-Skolimowskiej pt „Jakość struktur przestrzennych terenów wiejskich i małych miast" wykonanej na Wydziale Architektury Politechniki Gdańskiej w 2008r.

Podjęto próbę oceny jakości przestrzeni gminy i warunków życia mieszkańców w ujęciu syntetycznym. Ocena ta ma poprawić stan wiedzy o przestrzeni danej jednostki samorządowej (kontrola stanu środowiska oraz realizacji planów miejscowych i projektów inwestycyjnych), umożliwić porównanie warunków życia mieszkańców w różnych gminach, ale także dostarczyć niezbędnych informacji do podejmowania decyzji dotyczących szeroko rozumianego środowiska oraz mieszkańcom, jako informacji publicznej o przestrzeni.

Opracowany system mierników służy do formułowania oceny jakości struktury przestrzennej. Można dokonywać całościowej oceny jakości środowiska życia (tzw. ocena generalna) lub dokonywać oceny w poszczególnych składnikach jakości struktury przestrzennej (tzw. ocena cząstkowa). Ocena jakości struktury przestrzennej pozwala:

- mierzyć jakość środowiska w określonym czasie;
- badać zmiany w czasie, porównując wyniki pomiarów w regularnych odstępach czasu;
- zarejestrować zmiany różnych elementów środowiska;
- określać różnice pomiędzy różnymi jednostkami osadniczymi.

Oczywiście, generalna ocena z założenia jest obarczona pewnym błędem. Założono bowiem w tej metodzie, iż każdy analizowany czynnik jest równoważny. Poszczególne komponenty środowiska zawierają jednak nierówną liczbę mierników podstawowych, np. środowisko przyrodnicze posiada wyróżnionych aż 13 mierników podstawowych, natomiast środowisko kulturowe jedynie 7. Waga tych dwóch komponentów w ocenie generalnej jest więc diametralnie różna. Można jednak dopasować ocenę do własnych preferencji, zmieniając skalę ocen na wyższą w miernikach, które uważamy za ważniejsze, istotniejsze w przestrzeni danej gminy. Można również stosować ocenę poszczególnych, wybranych komponentów środowiska i wykorzystywać ją do porównań wybranej sfery jakości struktury przestrzennej.
Za każdy analizowany miernik jakości przestrzeni można uzyskać maksymalnie 2 pkt, jeśli dany komponent środowiska występuje w gminie w stopniu zadowalającym, jeśli stan przestrzeni w zakresie danej analizowanej cechy nie jest zadowalający, ale występuje uzyskujemy 1 pkt., jeśli zaś dany czynnik nie występuje lub zauważalne są wyraźne konflikty przestrzenne w tym zakresie nie uzyskujemy punktów za dany komponent przestrzeni. Maksymalna ocena to 100 pkt., ale oczywiście idealna gmina nie istnieje. Przyjęto więc następującą zasadę generalnej oceny jakości przestrzeni gminy:

- poniżej 40 punktów - ocena bardzo słaba,

- 41-50 punktów - ocena słaba,
- 51-60 punktów - ocena przeciętna,
- 61-70 punktów - ocena zadowalająca,
- 71-80 punktów - ocena dobra,
- powyżej 81 punktów - ocena bardzo dobra.

Cenne jest również porównanie wyników oceny z innymi gminami, będzie to możliwe po dokonaniu takich samych ocen w innych, porównywalnych gminach.

Jakość struktury przestrzennej – gmina Kaliska

Nazwa miernika	charakterystyka wartości	punktacja
1	2	3
1. Środowisko przyrodnicze		
1. 1. Potencjał zasobowo użytkowy środowiska		
potencjał transurbacyjny	jest umiarkowany; progi ekofizjograficzne są wyznaczone przez istotne ograniczenia fizjograficzne i ekologiczne; dogodne warunki dla lokalizacji zainwestowania występują w rejonie tylko dwóch wsi	1
potencjał surowcowy	udokumentowane surowce mineralne nie występują na terenie gminy, zasoby wodne zaopatrują jedynie ludność w wodę pitną	0
potencjał biotyczny (agroekologiczny i leśny)	potencjał agroekologiczny jest niski, przeważają gleby niskich klas bonitacyjnych (V i VI), ale potencjał leśny jest wysoki (72% powierzchni gminy stanowią lasy	1
potencjał rekreacyjny	jest bardzo wysoki; wpływają na to wysokie walory środowiska przyrodniczego: lasy, jeziora, rzeka Wda; w gminie występują doskonałe warunki do rozwoju turystyki aktywnej	2
1. 2. Osnowa ekologiczna		
prawna ochrona przyrody	w gminie występują zróżnicowane formy ochrony przyrody chronione prawem: Obszar Chronionego Krajobrazu, planowany obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, 3 użytki ekologiczne, 2 pomniki przyrody	2
system osnowy ekologicznej gminy	występują ponad regionalne, regionalne i lokalne składowe sytemu w systemie względnie ciągłym (wymagają niewielkiego wzmocnienia)	1
1. 3. Funkcjonowanie środowiska		
zanieczyszczenie atmosfery	głównym źródłem zanieczyszczeń są emisje spalin z lokalnych kotłowni i palenisk domowych oraz zanieczyszczenia komunikacyjne – rzeczywiste wielkości nie są znane ze względu na brak pomiarów; zanieczyszczenia mają charakter punktowy i okresowy	2
klimat akustyczny	głównym źródłem pogarszającym warunki akustyczne są drogi i linia kolejowa oraz pojedyncze obiekty rzemieślniczo – przemysłowe, przekroczenia dopuszczalnych norm wzdłuż dróg wahają się na poziomie 25% ponad normę, ale mają ograniczony przestrzennie zasięg i oddziałują na niewielką liczbę ludności gminy	1
zanieczyszczenie wód powierzchniowych	rzeki i jeziora w gminie mają I lub II stopień czystości pod względem sanitarnym i brak jest źródeł zanieczyszczeń, za wyjątkiem oczyszczalni ścieków	2

przekształcenia litosfery i szaty roślinnej	praktycznie nie występują poza terenami zainwestowanymi	2
nadzwyczajne zagrożenia środowiska, zjawiska katastroficzne	występuje zagrożenie powodziowe ze strony rzeki Wdy – wyznaczone zostały obszary bezpośredniego zagrożenia powodziowego, nie występują nadzwyczajne zagrożenia środowiska	1
1. 4. Ekologiczne warunki życia		
tereny aktywne biologicznie, w tym rekreacyjne	występują głównie w oparciu o naturalne walory środowiska, niewystarczająca jest ich liczba i jakość w terenach zainwestowanych wsi	1
potencjał percepcyjno-behawioralny środowiska przyrodniczego	wysoki na terenach otwartych i umiarkowanych wewnątrz terenów zainwestowanych	2
RAZEM		**18 z 26 ok. 70%**
2. Środowisko kulturowe		
2.1. Obiekty o wartościach historycznych objęte ochroną prawną		
rejestr zabytków województwa	tylko dwa obiekty – domy mieszkalne - wpisane są do rejestru zabytków nieruchomych województwa	0
rejestr zabytków archeologicznych	nie występują obiekty wpisane do rejestru zabytków archeologicznych	0
2.2. Obiekty o wartościach historycznych		
układ przestrzenny miejscowości	w wielu wsiach jest zachowany i czytelny układ miejscowości, we wsi gminnej ponadto znajduje się cenny zespół domów tartacznych	2
zespoły budynków i pojedyncze obiekty	jest wiele cennych obiektów i zespołów budynków (ok. 60) o cechach zabytkowych, które figurują w gminnej ewidencji zabytków	2
historyczne elementy zagospodarowania oraz zachowana tradycja miejsca	wieś Kaliska jest położona na dawnym szlaku handlowym i znajdują się tu obiekty archeologiczne z tym związane, we wsi Piece odnaleźć można ślady po dawnych piecach-wapiennikach, we wsi Studzienice znajduje się zabytkowy kompleks sztucznych łąk wraz z rowami, kanałami, akweduktami, tamami i śluzami z połowy XIX w.	2
2.3. Zasób krajobrazu kulturowego		
tradycyjna organizacja przestrzeni	większość wsi zachowało tradycyjny układ zabudowy i rozłogu pól przynależnych; jest on nadal czytelny w przestrzeni, we wsi gminnej czytelna jest tradycyjna organizacja przestrzeni związana z przemysłem drzewnym	2
dominanty i akcenty krajobrazowe	w poszczególnych wsiach dominanty stanowią budynki i wieże kościołów a także budynki szkolne oraz tradycyjne domy mieszkalne, których jest zdecydowanie więcej niż negatywnych dominant	2
RAZEM		**10 z 14 ok. 71%**
3. Zagospodarowanie przestrzenne		
3.1. Jakość zagospodarowania – rozmieszczenie funkcji		
udział terenów otwartych, w stosunku do zainwestowanych	tereny otwarte to głównie naturalne elementy środowiska - pola i lasy, niewystarczająca jest liczba terenów zieleni urządzonej w terenach zainwestowanych wsi	1
rozmieszczenie usług, podstawowych	na terenie gminy znajduje się ośrodek zdrowia, apteka, bardzo dobrze funkcjonujący Ośrodek Kultury, biblioteka gminna, nieźle wyposażony kompleks sportowy, trzy kościoły; oświata jest zorganizowana w dwóch obiektach szkolnych i są dwa przedszkola	2

tereny rozwojowe – potencjał	główne tereny rozwojowe znajdują się we wsi gminnej i we wsiach sąsiednich, choć rezerw w studium jest bardzo dużo, niestety tylko jeden większy powierzchniowo teren we wsi Kaliska posiada opracowany plan miejscowy	0
3.2. Komunikacja i infrastruktura techniczna		
funkcjonowanie komunikacji zbiorowej	gmina jest objęta siecią komunikacji autobusowej, ze względu na duże odległości poszczególnych miejscowości nie wszystkie są w jej zasięgu oraz ilość połączeń jest niewystarczająca; funkcjonuje również linia kolejowa Tczew-Chojnice ze stacją w Kaliskach	1
jakość dróg	większość dróg gminnych – głównych powiązań lokalnych wewnątrz gminy - jest utwardzona, powiązania regionalne są niewystarczające i peryferyjne położenie gminy w województwie jest odczuwalne	1
ilość i jakość parkingów	większość parkingów jest nieurządzona, nieutwardzona, istniejące dotyczą jedynie obiektów usługowych we wsi gminnej, ilość jest niewystarczająca, zwłaszcza w pozostałych miejscowościach	1
dostęp do sieci infrastruktury technicznej, w tym projektowany	prawie cały obszar gminy jest zaopatrywany w wodę z wodociągu i jest w zasięgu sieci elektroenergetycznej, kanalizację sanitarną posiada jedynie wieś gminna	1
3.3. Opracowania projektowe		
studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	jest opracowanie z 1999 r. oraz w trakcie opracowania aktualizacja całościowa dokumentu	1
plany miejscowe	niewielki fragment gminy posiada aktualne plany miejscowe, większy fragment posiada jedynie wieś gminna – są to nowe tereny mieszkaniowo-usługowe	0
inne opracowania (nieobowiązkowe)	gmina posiada Strategię Rozwoju Gminy, Gminną Ewidencję Zabytków, Plan Rozwoju Lokalnego, opracowania branżowe dot. infrastruktury technicznej i ochrony środowiska	2
RAZEM		**10 z 20 = 50%**
4. Sfera społeczno – gospodarcza		
4.1. Demografia		
ludność	liczba ludności nie zmienia się znacznie od ok. 10 lat, gmina ma młodą strukturę wieku, a społeczeństwo nie starzeje się, jednak obciążenie osobami nieprodukcyjnymi/100 osób produkcyjnych jest bardzo wysokie	1
rynek pracy	wykształcenie ludności jest wysokie w porównaniu do innych gmin wiejskich, stopa bezrobocia jest bardzo wysoka ale w ostatnich 6 latach spada, saldo dojazdów jest ujemne, liczba miejsc pracy pokrywa ok. 51% potrzeb lokalnego rynku	0
4.2. Warunki życia mieszkańców		
mieszkalnictwo	średnia wielkość mieszkania jest wyższa niż średnia w powiecie, a średnia powierzchnia użytkowa na osobę jest większa niż średnia w powiecie i województwie	2
usługi	na terenie gminy znajduje się ośrodek zdrowia, apteka, bardzo dobrze funkcjonujący Ośrodek Kultury, biblioteka gminna, nieźle wyposażony kompleks sportowy, trzy kościoły; oświata jest zorganizowana w dwóch obiektach szkolnych i są dwa przedszkola	2
4.3. Poziom uspołecznienia		
ocena rozwoju gminy przez mieszkańców	mieszkańcy aktywnie uczestniczą w tworzeniu strategii rozwoju gminy i planu rozwoju lokalnego	2

specyfikacja potrzeb i preferencji mieszkańców w zakresie zagospodarowania przestrzennego	mieszkańcy są włączani do procesów planistycznych na wczesnych etapach – budowania koncepcji i korzystają chętnie z tego prawa (często wyłącznie dla własnych korzyści, ale z pożytkiem dla procesów planowania)	2
stopień zachowania i kultywowania lokalnych tradycji, więź społeczna	bardzo wysoki, mieszkańcy identyfikują się z regionem, czynnie uczestniczą w kultywowaniu tradycji, władze angażują się w przedsięwzięcia o charakterze regionalnym, np. konkurs na najlepszy projekt domu kociewskiego	2
4.4. Gospodarka		
podmioty gospodarki	w strukturze dominują podmioty prywatne, wysoka jest liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (prawie dwukrotnie wyższa niż w porównywalnych gminach)	2
sytuacja w rolnictwie	w strukturze gospodarstw przeważają gospodarstwa małe o pow. ok. 5 ha, większość użytkowników gospodarstw traktuje je jako dodatkowe źródło utrzymania, rentowność gospodarstw jest niska	0
otoczenie biznesu	jest niewystarczające, od lat planuje się utworzenie tzw. „Kaliskiego Obszaru Przedsiębiorczości", ale nadal teren nie posiada planu miejscowego, a uzbrojenie dopiero jest planowane, we wsi gminnej znajduje się bank	1
budżet gminy	udział dochodów własnych w budżecie kształtuje się na poziomie 30%; wydatki inwestycyjne (majątkowe) są największe w dziedzinie rolnictwa (w tym wodociągi melioracje), transport i ochronę środowiska	1
udział w przedsięwzięciach finansowanych ze środków pozabudżetowych	gmina aktywnie korzysta z funduszy pomocowych, udało się dzięki środkom zewnętrznym między innymi wyremontować budynki szkolne, zmienić ogrzewanie w budynkach publicznych, wybudować drogi; obecnie w trakcie przygotowania są kolejne projekty infrastrukturalne oraz w zakresie sportu, i rekreacji	2
RAZEM		**17 z 24 = ok. 70%**
5. Powiązania zewnętrzne		
5.1 Dostępność komunikacyjna		
powiązania drogowe	gmina ma bardzo dobre powiązania drogowe głównie za sprawą przebiegającej przez jej teren drogi krajowej nr 22, ponadto nowo wybudowany fragment drogi powiatowej świetnie komunikuje ją z północną częścią województwa	2
powiązania kolejowe	przez teren gminy przebiega linia kolejowa o znaczeniu lokalnym, ze stacją kolejową we wsi gminnej	1
powiązania inne	brak jest powiązań rowerowych i wodnych, ale są planowane w opracowaniach ponadlokalnych i niektóre posiadają już nawet projekty	1
5.2. Odległość i dostępność do usług ponadlokalnych		
specjalistyczna służba zdrowia	w powiecie znajduje się szpital specjalistyczny, ale nie wszystkie oddziały są wysokospecjalistyczne, w ośrodku gminnym dostęp do lekarzy specjalistów jest ograniczony	1
ponadpodstawowa oświata, obiekty kultury na poziomie powiatu	w gminie brak jest szkół o profilu ponadpodstawowym; obiekty kultury prężnie działają, funkcjonuje biblioteka, realizowane są liczne imprezy kulturalne o znaczeniu powiatowym	1
5.3. Pozostałe powiązania:		

powiązania przyrodnicze	występują planowane obszary natura 2000, brak jest innych wyższych rangą form ochrony przyrody; gmina ma powiązania regionalne systemem osnowy ekologicznej	1
powiązania kulturowe	gmina bardzo silnie podkreśla swoją przynależność regionalną w gminnych działaniach kulturalnych i uczestnictwie w przedsięwzięciach powiatowych, m. in. program „Chata Kociewska"	2
inne specyficzne typy powiązań	gmina nie posiada obiektu specjalistycznego z zakresu usług i nie planuje się takiego obiektu na obszarze gminy	0
RAZEM		**9 z 16 ok. 56%**

Generalna ocena jakości przestrzeni gminy Kaliska kształtuje się na poziomie 64 punktów co stanowi 64% maksymalnej punktacji i pozwala wystawić gminie **ocenę zadowalającą.** Oczywiście istotne jest przeanalizowanie składników tej oceny i tutaj wyraźnie widoczna jest przewaga potencjału wewnętrznego gminy – wysoką ocenę uzyskało środowisko przyrodnicze, środowisko kulturalne i sfera społeczno–gospodarcza (szczególnie jej część społeczna). Niestety, niezadowalające są powiązania zewnętrzne gminy – tutaj widoczny jest wpływ peryferyjnego położenia gminy w województwie pomorskim i w powiecie starogardzkim oraz jakość zagospodarowania przestrzennego, szczególnie w zakresie przygotowania inwestycji (plany miejscowe). O ile pierwszy czynnik negatywny jest mało zależny od gminy, to drugi już bardzo mocno. **Nieznaczna nawet poprawa w zakresie tych dwóch sfer pozwoliłaby gminie uzyskać ocenę dobrą.**

Podobna jest ocena gminy Kaliska zawarta w opracowaniu „ **Mapa potencjalu społeczno-ekonomicznego gmin województw pomorskiego"** (Gdańsk 2010, na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Woj.Pom.). Autorzy analizowali potencjał gmin biorąc pod uwagę: procesy demograficzne, rynek pracy, warunki życia, potencjał gospodarczy, infrastrukturę techniczną, finanse jednostek samorządu, a w tych ramach poszczególne wskaźniki i ich wagi.
Wskaźniki syntetyczne potencjału gmin określono na rok 2008, zatem do chwili obecnej mogły one ulec zmianie, jednakże pozwalają na porównanie z sąsiednimi gminami, hierarchizację gmin i stanowić mogą informację o szansach rozwojowych gminy.

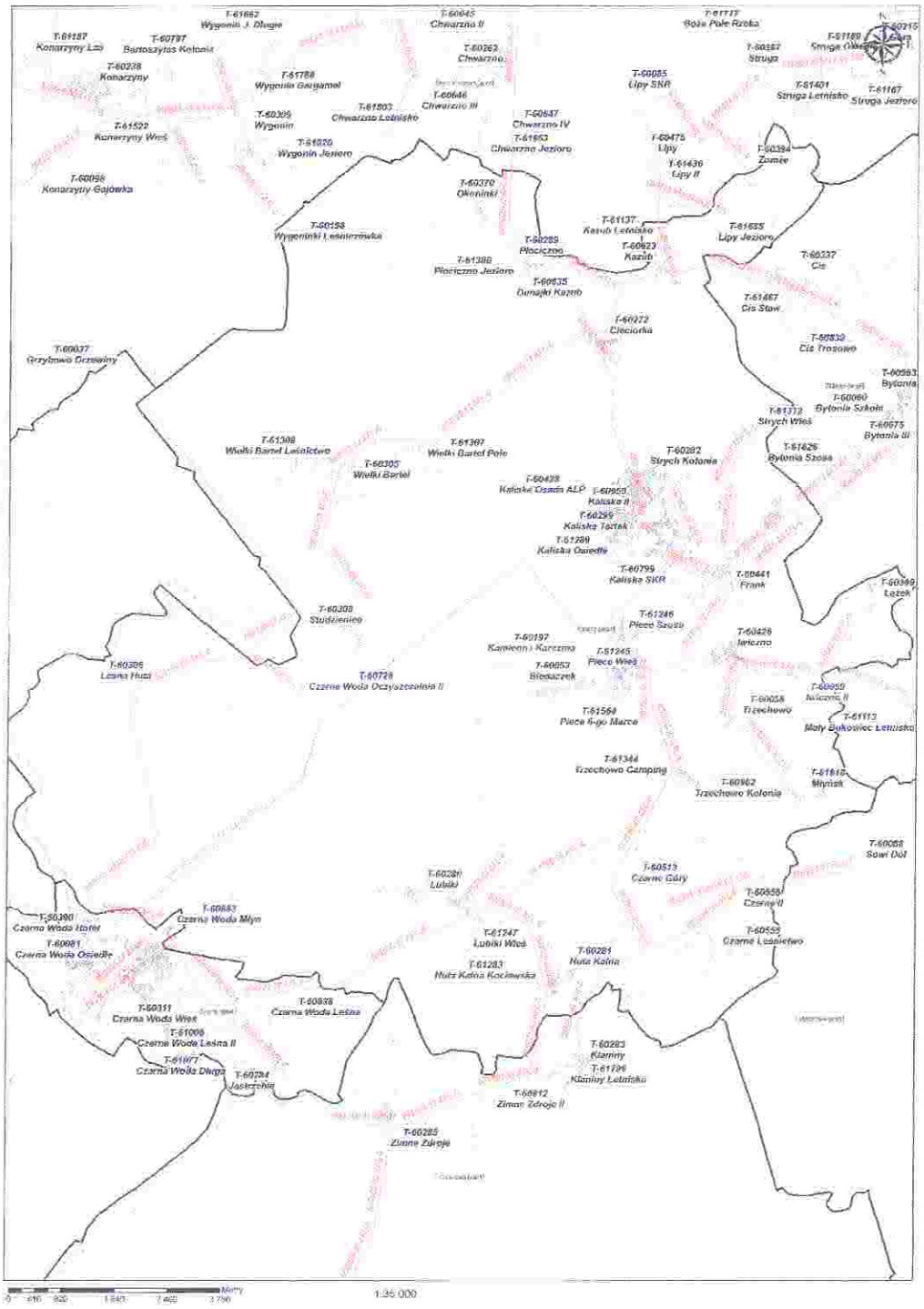
Gmina Kaliska wg tych analiz przedstawia się następująco (klasa I- najwyższy potencjał , V-i VI- najniższy:
- wskaźnik syntetyczny dot. procesów demograficznych (waga 28,04%)- klasa V (obniżenie wskaźnika z II w stosunku do roku 1999)
- wskaźnik syntetyczny dot. rynku pracy (waga 13,79%)- klasa VI (obniżenie wskaźnika z IV w roku 1999)
- wskaźnik syntetyczny dot. warunków życia (waga 24,74%)– klasa VI (obniżenie wskaźnika z IV w roku 1999)
- wskaźnik syntetyczny dot. potencjału gospodarczego (waga 11,57%) – klasa IV (taka sama klasa jak w 1999r)
- wskaźnik syntetyczny dot. infrastruktury (waga 11,57%) - klasa VI (taka sama jak w 1999r)
- wskaźnik syntetyczny dot. finansów jst (waga 9,38%) - klasa IV (taka sama jak w 1999)

Jak wynika z powyższego potencjał rozwojowy gminy nie jest wysoki.

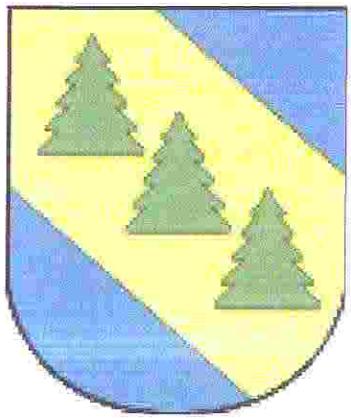
Autorzy oceny zaproponowali szereg rekomendacji, na przykład w celu poprawy wskaźników demograficznych zalecają poprawę atrakcyjności osiedleńczej terenów, poprawę skomunikowania gminy transportem zbiorowym (drogowym i kolejowym) z ośrodkami ponadlokalnymi, wsparcie instytucji otoczenia biznesu, opracowanie i wypromowanie oferty inwestycyjnej, przygotowanie terenów inwestycyjnych (uzbrojenie), rozwój firm działających w ramach klastrów skupiających podmioty z kluczowych branż, poprawę wyposażenia gminy w infrastrukturę techniczną.
Jednakże na generalną ocenę potencjału gminy Kaliska wpływa najbardziej jej położenie, z dala od głównych ośrodków oraz uwarunkowania przyrodnicze, na które działalność samorządu ma wpływ niewielki.

Tym cenniejsze jest uzyskane w rankingu samorządów za rok 2012 (publikowanym w „Rzeczpospolitej" z 18 lipca 2013 r.) **miejsce gminy Kaliska – 77 w Polsce w kategorii gmin wiejskich.** W rankingu tym oceniane były: dynamika wzrostu wydatków majątkowych, wartość środków unijnych w przeliczeniu na mieszkańca, zadłużenie samorządu, nadwyżka operacyjna, dynamika wzrostu dochodów własnych w latach 2009-2012, transport i łączność, ochrona środowiska. **Gmina Kaliska uzyskała łącznie 48,86 pkt** (najlepsza gmina Tarnowo Podgórne - 66,85 pkt), **w tym za sytuację finansową 36,12 pkt, a za zarządzanie 12,75pkt**.

Zał. graficzny – Zaopatrzenie w energię elektryczną – stan istniejący.

załącznik nr 1b
do Uchwały Nr .....
Rady Gminy Kaliska
z dnia 27 maja 2014 r.
w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy KALISKA"

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Maj 2014 r.

ZESPÓŁ AUTORSKI:

Przedsiębiorstwo Projektowo-Realizacyjne "DOM" Sp z o. o.
ul. Kościuszki 34 G, 83-200 Starogard Gdański

prowadzenie tematu-koordynacja międzybranżowa:
mgr inż. arch. Maria Kiełb-Stańczuk - upr. urb. nr 1334/93, wpis do Północnej Okręgowej Izby Urbanistów nr G-006/2002

urbanistyka:
mgr inż. arch. Maria Kiełb-Stańczuk

zagadnienia programowe, gospodarcze i społeczne:
mgr inż. Andrzej Piotrzkowski

komunikacja
mgr inż. Tomasz Mackun

zagadnienia inżynieryjne :
mgr inż. Barbara Jodłowska

środowisko przyrodnicze:
dr hab. Maciej Przewoźniak i zespół firmy "Proeko" Gdańsk

prace asystenckie, graficzne :
mgr Karolina Suchojad
mgr Aleksandra Nowicka

SPIS TREŚCI: STRONA

Wstęp **5**

1. Założenia projektowe kierunków rozwoju przestrzennego **6**

1.1. Cele generalne polityk przestrzennych ***6***

1.2. Założenia programowe, prognozy ***7***

1.3. Podział gminy na strefy funkcjonalno-przestrzenne ***9***

2. Kierunki zagospodarowania przestrzennego, wg art. 10 ust 2 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003r. **11**

2.1 Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów ***11***

2.2.Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy ***16***

2.2.1. Ogólne zasady i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy 16
2.2.2. Obszar kontynuacji zabudowy 17
2.2.3. Obszar rozwoju zabudowy 18
2.2.4. Obszar przestrzeni chronionej 22
2.2.5. Tereny istotnych ograniczeń w zabudowie oraz wyłączone spod zabudowy 23

2.3. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk ***24***

2.3.1. Generalne kierunki działań w ochronie środowiska 24
2.3.2 Osnowa ekologiczna gminy - kierunki kształtowania 25
2.3.3. Kierunki kształtowania ekologicznych warunków życia ludzi 26
2.3.4. Inwestycje planowane w studium mogące znacząco oddziaływać na środowisko 28
2.3.5. Obszary i zasoby środowiska objęte ochroną prawną 29
2.3.5. Planowane formy ochrony przyrody 29

2.4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej ***32***

2.5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej ***35***

2.5.1. Założenia polityki transportowej gminy 35
2.5.2. Kierunki rozwoju infrastruktury komunikacyjnej gminy (drogowej, kolejowej, rowerowej) 37
2.5.3. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej 40

2.6. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym ***52***

2.7. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1 ..... ***54***

2.8. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2 oraz obszary przestrzeni publicznej ***56***

2.9. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne ***56***

2.10. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej ***57***

2.10. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią i obszary osuwania się mas ziemnych ***59***

2.11. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny ***60***

2.12. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady ***60***

2.13. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji ***60***

2.14. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych ***60***

2.15. Inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie ***61***

2.15.1. Rekultywacja terenu oczyszczalni ścieków Zakładów Płyt Pilśniowych w Czarnej Wodzie 61
2.15.2. Obszar wysypiska odpadów w miejscowości Strych 62
2.15.3. Zagospodarowanie Leśnego Obszaru Wypoczynkowego 62
2.15.4. Ochrona krajobrazowa doliny rzeki Wdy 62
2.15.5. Zagospodarowanie Obszaru Łąk Studzienickich 63
2.15.6. Usprawnienie i poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego 63
2.15.7. Strefy ochrony cennych zasobów środowiska kulturowego 64

Wstęp

Kierunki zagospodarowania przestrzennego stanowią drugą (z dwóch zasadniczych: uwarunkowania i kierunki określonych w Ustawie) część prac nad Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla gminy Kaliska.

Na podstawie Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 r. (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 647, z późn. zm.) – Art. 10. pkt. 2:

2. W studium określa się w szczególności:
1) *kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów;*
2) *kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy;*
3) *obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;*
4) *obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;*
5) *kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;*
6) *obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;*
7) *obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1;*
8) *obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2.000 m^2 oraz obszary przestrzeni publicznej;*
9) *obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;*
10) *kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;*
11) *obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych;*
12) *obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;*
13) *obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. Nr 41, poz. 412 z poźn. zm.);*
14) *obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji;*
15) *granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;*
16) *inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.*

2.a Jeżeli na obszarze gminy przewiduje się wyznaczenie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie i zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, w studium ustala się ich rozmieszczenie.

Na podstawie założeń projektowych omówionych w części 1A (uwarunkowania) niniejszego opracowania, stanowiącej zał. nr 1a do uchwały dot. Studium, sformułowano między innymi:

- zasady ochrony i kształtowania cennych wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- określono kierunki zmian w przeznaczeniu terenów i strukturze przestrzennej gminy, ytyczono tereny pod nową zabudowę,
- określono kierunki rozwoju systemów komunikacyjnych i infrastruktury technicznej

- określono obszary problemowe, przeznaczone do specjalistycznych opracowań, analiz przestrzennych
- wskazano obszary do opracowania planów miejscowych.

W obecnej aktualizacji Studium przyjęto generalną zasadę kontynuacji dotychczasowej polityki przestrzennej, utrzymując co do zasady dotychczasowe kierunki rozwoju przestrzennego, uzupełniając jednak tereny potencjalnie inwestycyjne o wskazanie nowych lokalizacji, zgodnych z aktualnymi potrzebami i wnioskami oraz powiększenie niektórych z dotychczas wskazywanych terenów rozwojowych.

1. Założenia projektowe kierunków rozwoju przestrzennego

1.1. Cele generalne polityk przestrzennych

Polityka przestrzenna to wyraz generalnych zasad rozwoju i kierunków, w jakich zmieniać się będzie funkcjonowanie gminy w zakresie użytkowania i zagospodarowania terenów. Władze samorządowe muszą same rozstrzygnąć, jak najefektywniej wykorzystać i powiększać trwałą bazę materialną rozwoju oraz zasoby naturalne gminy. Określone w studium zasady polityki przestrzennej stanowią deklarację działań Wójta Gminy oraz Rady Gminy w poszczególnych dziedzinach.

Studium zatem, zwłaszcza część dotycząca zasad polityki przestrzennej, zawiera istotne informacje o zmianach, które prawdopodobnie będą zachodzić w gminie. Dlatego też istotne jest upowszechnienie treści zapisów Studium, ponieważ rzetelna informacja buduje poczucie stabilności mieszkańców gminy i inwestorów oraz pozwala skutecznie kierować rozwojem gminy.

Środki i możliwości działania samorządu mające wpływ na stan zagospodarowania przestrzennego i realizacji polityki przestrzennej w gminie są zróżnicowane; mogą to być na przykład:

a) **prawo lokalne** - tj. uchwały Rady Gminy, plany miejscowe i ich zakres przestrzenny oraz przedmiotowy, podatki i ulgi podatkowe lokalne, referenda mieszkańców itp.
b) **obsługa administracyjna** - np. dostępność informacji, poziom obsługi interesantów, jakość promocji gminy itp.
c) **opieka komunalna** - tj. działalność instytucji gminnych usługowych i ochronnych, udział w komercyjnym zagospodarowaniu gruntów itp.
d) **możliwości organizatorskie** - współpraca międzygminna, z administracja rządową, z powiatem, z inwestorami prywatnymi, mobilizowanie społeczności lokalnych, lokalne przedsięwzięcia grupowe itp.
e) **gospodarka finansowa** - tj. skala i zaangażowanie finansowe gminy wyrażone odpowiednia struktura budżetu gminy i jej jednostek organizacyjnych w realizowanie polityki przestrzennej, organizacja finansowania poszczególnych przedsięwzięć itp.
f) **gospodarka mieniem** - tj. sposób wykorzystania gruntów, budynków, lokali, określenie standardów zagospodarowania (to np. w planach miejscowych), programy rewaloryzacji, celowość pozyskiwania i zbywania mienia itp.

W zależności od lokalnych uwarunkowań – możliwości i ograniczeń działania można wyróżnić następujące rodzaje polityk przestrzennych:
- **polityka ochronna** w stosunku do cennych elementów zagospodarowania, gdzie działania ochronne mają pierwszeństwo przed pozostałymi działaniami,
- **polityka wyrównawcza**, polegająca na niwelowaniu różnic w poszczególnych elementach zagospodarowania, poprawie obecnych warunków życia mieszkańców,
- **polityka rozwoju**, czyli tworzenie warunków rozwoju, realizacja nowych przedsięwzięć

W nawiązaniu do w/wym rodzajów polityk przestrzennych oraz biorąc pod uwagę dotychczasową Strategię rozwoju gminy Kaliska (2005r.) ustalono ważne dla gminy **cele generalne w dążeniu do zrównoważonego rozwoju:**

1. POLITYKA ROZWOJU – **stwarzanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, podniesienia atrakcyjności turystycznej gminy oraz zachowania siedlisk rolniczych** – wykorzystanie szans dobrego położenia gminy – przy drodze krajowej nr 22, a także w obszarze o znacznych walorach środowiska przyrodniczego sprzyjających turystyce i rekreacji

2. POLITYKA WYRÓWNAWCZA - **Zapewnianie wysokiej jakości środowiska naturalnego, dbałości o ład przestrzenny i rozwój infrastruktury technicznej** – polepszenie warunków życia mieszkańców gminy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb oraz wyrównanie standardów cywilizacyjnych życia, poprawę standardów zamieszkiwania

3. POLITYKA OCHRONNA - ***ochrona cennych wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego*** – głównie lokalnych i ponadlokalnych elementów środowiska poprawiających ekologiczne warunki życia, zapewniających trwałą ochronę wartościowych zasobów, a także ochrona tożsamości kulturowej w obszarze tradycyjnego osadnictwa kociewskiego, z wykorzystaniem tych walorów w rozwoju turystyki i rekreacji.

1.2. Założenia programowe, prognozy

Prognoza demograficzna dla gminy Kaliska do roku 2030

Prognoza demograficzna gminy do roku 2030 przedstawiona została w części 1 opracowania – uwarunkowania.

Założenia do prognozy

Prognozę ludności gminy Kaliska sporządzono przy następujących danych wyjściowych:
- strukturę ludności wg płci i wieku dla przyjęto na dzień 31 XII 2011 r. (dane Urzędu Statystycznego w Gdańsku)
- tablice trwania życia wyznaczające długość życia; tablice długości trwania były dobierane do rejestrowanej w gminie liczby zgonów, założono stopniowa

poprawę jakości życia w gminie tj. stopniowe wydłużanie się średniej długości życia mieszkańców gminy

- wartości współczynników płodności kobiet przyjęte do prognozy urodzeń otrzymano również z „dopasowania" do wykazywanej obecnie liczby urodzeń w gminie. Przyjęte do prognozy współczynniki płodności wyznaczają dzietność dla kobiet w gminy - 1,71; przyjęto, że ten poziom dzietności utrzyma się do 2030 r. Jest to dzietność wyższa od średniej dla całej Polski, jednak nie zapewniająca reprodukcji prostej (zastępowalności pokoleń)
- saldo migracji przyjęto jako zerowe
- prognozę gospodarstw domowych oparto o prognozy GUS, przyjęto dla 2030 r. liczbę osób w gospodarstwie domowym 2,381, liczbę osób dorosłych w gospodarstwie 1,922 .

Wyniki prognozy liczby ludności

Prognozowana liczba ludności w roku 2030 w gminie to **5606** osób (przy 5272 w roku 2011). Jest to prognoza zbliżona do przedstawionej w dotychczasowym Studium z 2010r- gdzie na rok 2025 prognozowano wielkość w wariancie pesymistycznym 5486 osób, optymistycznym 5864 (obecnie 5569 osób w roku 2025). Zatem będzie to stopniowy wzrost liczby mieszkańców gminy – **powyżej 6%.**

Prognoza ta jest zbliżona do prognozy GUS dla terenów wiejskich województw pomorskiego.

W porównaniu do roku 2011 w roku 2030 w grupie wiekowej 0-17 prognozowany jest spadek -96,9, w grupie 6-17 - niewielki wzrost 102,7, w grupie 18-59/64 – spadek 95,5, a bardzo duży wzrost w grupie wiekowej 60/65 i więcej- 175,1.

W stosunku do roku 2011 liczba gospodarstw domowych wzrośnie – dynamika wzrostu to 124,3. W prognozie gospodarstw domowych założono, iż obniżać się będzie średnia wielkość gospodarstwa domowego i przeciętna liczba osób dorosłych przypadająca na jedno gospodarstwo domowe. Założenia te są uzasadnione wzrostem liczby gospodarstw osób starszych (proces wdowienia) oraz silną skłonnością ludzi młodych do usamodzielniania się. Zjawisko to powszechne w Europie będzie zachodziło i u nas w miarę poprawy warunków mieszkaniowych. Przyrost liczby gospodarstw spowoduje zwiększenie zapotrzebowania na nowe mieszkania.

Oszacowano, biorąc pod uwagę prognozę demograficzną, że do roku 2030 na terenie gminy może być potrzebnych **ok. 60 ha** nowych terenów dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Liczba osób aktywnych zawodowo zmniejszy się, dynamika wzrostu gdzie rok 2011=100 to 96,6.

1.3. Podział gminy na strefy funkcjonalno-przestrzenne

W celu ustalenia zasad rozwoju przestrzennego poszczególnych części obszaru gminy ustala się podział na strefy funkcjonalno-przestrzenne. Podstawą wyodrębniania obszarów o zróżnicowanym sposobie użytkowania i kierunków zagospodarowania przestrzennego było:

- istniejące użytkowanie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu,
- naturalne elementy środowiska – ściana lasu, brzeg jeziora, rzeka, itp.,
- główne trasy komunikacyjne,
- predyspozycje naturalne terenu dla rozwoju nowych funkcji,
- zamierzenia, plany oraz możliwości przekształceń terenów otwartych.

Zasięg przestrzenny poszczególnych wydzielonych stref pokazano na załączniku graficznym „Kierunki zagospodarowania przestrzennego" skala 1:10 000.

W obszarze gminy wyodrębniono następujące strefy:

A – strefa intensywnej urbanizacji i rozwoju gospodarczego
obejmuje centralny obszar gminy, zamieszkały dotychczas przez większą część mieszkańców gminy (około 78%) i korzystnie położony komunikacyjnie. W obszarze tej strefy występuje koncentracja obecnych działań inwestycyjnych, głównie budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne. Jest to obszar największej dostępności do sieci infrastruktury technicznej, zwłaszcza kanalizacji sanitarnej oraz o najkorzystniejszych możliwościach jej rozwoju. Ze względu na położenie w korytarzu transportowym drogi krajowej nr 22 oraz z dostępnością do linii kolejowej jest on również predysponowany do rozwoju działalności gospodarczych, w tym funkcji produkcyjnej transportochłonnej.

W tej strefie wyróżnia się trzy podstrefy:

- A1 – Kaliska,
- A2 – Piece,
- A3 – Dąbrowa-Frank.

B – strefa umiarkowanego rozwoju mieszkalnictwa
obejmuje obszar dwóch wsi: Cieciorka i Iwiczno, które są korzystnie położone w stosunku do wsi gminnej Kaliska oraz nie posiadają większych ograniczeń fizjograficznych dla rozwoju nowej zabudowy. Ze względu na dotychczas przeważający mieszkaniowy charakter tych miejscowości postulowany jest dalszy taki sam kierunek rozwojowy. Należy dążyć do poprawy dostępności istniejących i planowanych terenów inwestycyjnych do sieci infrastruktury technicznej, zwłaszcza kanalizacji sanitarnej.

W tej strefie wyróżnia się dwie podstrefy:

- B1 - Cieciorka,
- B2 – Iwiczno,

C – strefa rozwoju mieszkalnictwa uzupełniającego oraz rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej
obejmuje te obszary gminy, które są atrakcyjne dla rozwoju rekreacji i turystyki, a położone w sąsiedztwie miejscowości zamieszkałych przez mieszkańców gminy. W strefie tej przewiduje się intensyfikację funkcji turystycznych, zwłaszcza o charakterze ogólnodostępnym (pensjonaty, pola namiotowe), zaś obsługa ruchu turystycznego mogłaby odbywać się w oparciu o istniejące i projektowane tereny zabudowy mieszkaniowej z usługami podstawowymi w poszczególnych wsiach.

W tej strefie wyróżnia się trzy podstrefy:
- C1 – Studzienice,
- C2 – Bartel Wielki,
- C3 – Płociczno

D – strefa rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej
obejmuje te obszary gminy, które są atrakcyjne dla rozwoju rekreacji i turystyki, zlokalizowane najczęściej w sąsiedztwie jezior. Z reguły są to obszary położone poza miejscowościami lub w sąsiedztwie niewielkich przysiółków mieszkalnych lub zespołów zabudowy zagrodowej i użytkowane jako indywidualnie zagospodarowywane tereny rekreacji pobytowej. W strefie tej przewiduje się intensyfikację funkcji turystycznych i rekreacyjnych poprzez wyznaczenie nowych terenów przeznaczonych pod indywidualne budownictwo letniskowe, ale również postuluje się wzbogacenie oferty turystycznej o obiekty o charakterze ogólnodostępnym (pensjonaty, pola namiotowe).

W tej strefie wyróżnia się pięć podstref:
- D1 – Trzechowo,
- D2 – Młyńsk,
- D3 – Czarne,
- D4 – Łążek,
- D5 – Dunajki – Kazub

E – strefa związana z ochroną i wykorzystaniem dla rozwoju gminy walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego;
strefa ta obejmuje tereny specjalne o wyjątkowych walorach przyrodniczych i historycznych. Wprowadzane zagospodarowanie i zabudowy muszą odbywać się z poszanowaniem cennych walorów środowiska przy priorytecie dla ich ochrony. Obszary te są ważne dla rozwoju turystyki i rekreacji w gminie i ze względu na specyfikę mogą stać się dźwignią rozwoju turystyki w gminie.

W tej strefie wyróżnia się trzy podstrefy:
- E1 – Obszar Łąk Studzienickich
- E2 – dolina rzeki Wdy,
- E3 - Leśny Obszar Wypoczynkowy

F – strefa rolno-leśna o wiodącej funkcji produkcyjnej,
stanowią ją pozostałe (nieobjęte powyższymi strefami) obszary gminy, które stanowią duże kompleksy rolne i leśne o wiodącej funkcji produkcji rolniczej i leśnej. W strefie tej nie wyznacza się nowych terenów inwestycyjnych związanych z zabudową (za

wyjątkiem terenu przeznaczonego pod eksploatację surowców mineralnych), w rejonie wsi Iwiczno-Frank-Łążek wskazuje się rejon potencjalnych lokalizacji elektrowni wiatrowych wraz z ich strefą ochronną, stanowiącą obszar oddziaływania ze względu na ograniczenia w zabudowie, zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu. Dla tak wyznaczonego obszaru wskazane jest sporządzenie dalszych szczegółowych analiz, zwłaszcza dotyczących środowiska przyrodniczego, pozwalających na zbadanie uwarunkowań i określenie faktycznego potencjału dla lokalizacji zakładanych funkcji.
W strefie rolno-leśnej obowiązuje zasada maksymalnego ograniczania zabudowy (wydawanie indywidualnych decyzji o warunkach zabudowy wyłącznie w sytuacjach koniecznych i uzasadnionych), w tym także zakaz lokalizacji budynków niezwiązanych z rolnictwem i leśnictwem. Dopuszcza się lokalizację urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej oraz dróg dojazdowych służących istniejącej i projektowanej zabudowie, pod warunkiem ograniczenia ich ewentualnej uciążliwości dla istniejącej zabudowy

2. Kierunki zagospodarowania przestrzennego, wg art. 10 ust 2 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003r.

2.1 Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów

W zakresie głównych kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy wyznacza się w studium dwa obszary:

1. obszar urbanizacji,
2. obszar przestrzeni chronionej.

Obszar urbanizacji stanowi obszar zabudowany lub przeznaczony do zabudowy, w ramach którego zostaną zaspokojone potrzeby rozwoju przestrzennego wynikające z przyjętych kierunków rozwoju gminy, prognoz demograficznych, możliwości rozwoju komunikacji i infrastruktury przestrzennej oraz wniosków o zmianę przeznaczenia gruntów z ostatnich kilku lat.

W obszarze urbanizacji wyznacza się:

- **obszar kontynuacji zabudowy**, który obejmuje obszary obecnie zabudowane i zainwestowane oraz ich najbliższe sąsiedztwo; lokalizacja nowej zabudowy nie powoduje budowy nowych dróg publicznych stanowiących powiązania między wsiami oraz magistralnych sieci infrastruktury technicznej, lecz odbywa się w oparciu o rozbudowę istniejących systemów infrastruktury transportowej i technicznej,
- **obszar rozwoju zabudowy**, który obejmuje nowe tereny inwestycyjne, na których przewiduje się lokalizację zabudowy o podstawowej, wiodącej funkcji określonej w studium i dla których gmina zamierza opracować miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, rozstrzygający między innymi o sposobach zaopatrzenia terenu w sieci infrastruktury technicznej oraz

obsługę komunikacyjną, a także ustalający lokalne parametry dotyczące zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy.

Obszar przestrzeni chronionej stanowi go obszar dotychczas niezabudowany i nie przeznaczony do zabudowy (za wyjątkiem zabudowy związanej z gospodarką rolną i leśną, infrastrukturą techniczną i komunikacyjną oraz funkcji specjalnych wskazanych w studium), na którym priorytetowym zadaniem jest ochrona walorów środowiska przyrodniczego oraz utrzymanie produkcyjnej funkcji lasów i gruntów rolnych.

Na planszy studium „Kierunki zagospodarowania przestrzennego" 1:10000 (**zał. nr 3**) do Uchwały w sprawie uchwalenia studium pokazano obszar urbanizacji, a w nim zaznaczono obszary rozwoju zabudowy, pozostałe tereny w obrębie obszaru urbanizacji, nieobjęte obszarem rozwoju zabudowy stanowią obszar kontynuacji zabudowy. Pozostały obszar gminy stanowią obszary przestrzeni chronionej.

W obszarach rozwoju zabudowy, oznaczenia terenu określają następującą podstawową funkcję terenu:

MN – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna
ML – zabudowa letniskowa
MN/U – zabudowa mieszkaniowo-usługowa
U,MN – zabudowa usługowa, z dopuszczeniem towarzyszącej funkcji mieszkaniowej
U – zabudowa usługowa, w tym UT – usługi turystyki
U/P – zabudowa usługowo-produkcyjna
P – zabudowa produkcyjna, magazyny i składy
ZL – zalesienia gruntów rolnych
ZP,US – tereny zielni urządzonej, sportu i rekreacji

Poniższe zestawienie wszystkich terenów rozwoju nowej zabudowy pozwala zbilansować wielkości terenów mogących zmienić przeznaczenie dotychczas rolnicze na cele nierolnicze.

Zestawienie terenów rozwoju zabudowy

Lp	oznaczenie terenu [1]	powierzchnia terenu [ha]	Uwagi, wskazówki, wytyczne do planów miejscowych
1	**KALISKA**		
1.1	MN	0,90	Jak w studium z 2010r , uwzględnić uwarunkowania wynikające z sąsiedztwa linii kolejowej
1.2	MN	1,27	
1.3	MN	7,02	
1.4	MN	2,02	Jak w studium z 2010r
1.5	MN	2,13	Jak w studium z 2010r.,uwzględnić uwarunkowania wynikające z sąsiedztwa linii kolejowej
1.6	P	3,75	Jak studium z 2010r.
1.7	P	5,11	Jak w studium z 2010r.
1.8	U/P	2,67	Zmniejszony względem propozycji studium z 2010r.
1.9	MN/U	3,21	Jak w studium z 2010r.
1.10	MN/U	3,17	
1.11	MN/U –Strych	0,36	
1.12	ZP, US, MN	3,29	Uwzględnić uwarunkowania wynikające z sąsiedztwa linii kolejowej, zieleń proj. jako teren ogólnodostępnego parku, terenów rekreacyjno-sportowych, zabudowa mieszkaniowa jako kontynuacja zabudowy wiejskiej; wymagane uzyskanie zgód leśnych dla terenów stanowiących ewidencyjnie las

[1] zgodne z zał. nr 3 do uchwały - kierunki zagospodarowania przestrzennego i zasady polityki przestrzennej

1.13	MN/U-Strych	6,64	
1.14	MN/U	0,35	Wymagane uzyskanie zgód leśnych w procedurze planu miejscowego
wieś Kaliska nowe tereny inwestycyjne		**41,89 ha**	
2	**DĄBROWA**		
2.1	U	2,60	Jak w studium z 2010r , uwzględnić uwarunkowania wynikające z sąsiedztwa drogi krajowej
2.2	MN/U	9,55	
2.3	MN	1,52	Jak w studium z 2010r.
2.4	MN/U	3,80	Jak w studium z 2010r
2.5	P	25,46	Zmniejszony w stosunku do zakresu wg studium z 2010r; uwzględnić uwarunkowania wynikające z sąsiedztwa drogi krajowej
2.6	MN/U	8,80	Jak w studium z 2010r. ; uwzględnić uwarunkowania wynikające z sąsiedztwa drogi krajowej
2.7	U/MN	5,53	
2.8	MN	0,77	
wieś Dąbrowa nowe tereny inwestycyjne		**58,53**	
3	**IWICZNO**		
3.1	MN	12,05	Jak w studium z 2010r.
3.2	U/P	23,71	Jak w studium z 2010r. ; uwzględnić uwarunkowania wynikające z sąsiedztwa drogi krajowej oraz uwzględnić ochronę otoczenia i ekspozycji zabytkowej wsi Piece poprzez odpowiednie zapisy dot. zabudowy jej parametrów i usytuowania np. liniami zabudowy
3.3	MN (Iwiczno)	2,68	Jak w studium z 2010r ; uwzględnić zabytkowy charakter wsi Iwiczno
3.4	ML (Młyńsk)	5,66	Jak w studium z 2010r. ; teren w granicach OCHK uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r dot. zakazów sytuowania ob. budowlanych w pasie 100m od linii brzegowej wód
3.5	ML	1,85	Jak w studium z 2010r.
3.6	ML	0,33	Jak w studium z 2010r
3.7	ML	2,25	Jak w studium z 2010r.
3.8	UT (nad Wdą)	0,97	Jak w studium z 2010r; teren w granicach OCHK, uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r; pole namiotowe do obsługi spływów kajakowych; nie dopuszcza się sytuowania zabudowy kubaturowej
3.9	UT (Łążek)	2,54	Teren powiększony w stosunku do zapisów studium z 2010r , teren poza granicami OCHK
3.10	UT (Łążek)	0,80	Jak w studium z 2010r
3.11	ML (Łążek)	7,13	Teren powiększony w stosunku do zapisów studium z 2010r , teren poza granicami OCHK
3.12	ML (Łążek)	3,36	Teren powiększony w stosunku do zapisów studium z 2010r , teren poza granicami OCHK
3.13	ML (Łążek)	6,53	Teren poza granicami OCHK
3.14	ML (Łążek)	2,48	Teren poza granicami OCHK
3.15	ML (Łążek)	0,91	Teren poza granicami OCHK
3.16	ML (Łążek)	2,02	Teren poza granicami OCHK
3.17	MN/U (Łążek)	0,36	Teren poza granicami OCHK
3.18	ML,UT (Łążek)	6,26	Teren poza granicami OCHK
wieś Iwiczno (w tym Młyńsk i Łążek) nowe tereny inwestycyjne		**81,89 ha**	
4	**CZARNE**		
4.1	ML (nad jez. Gogolinek)	4,75	Jak w studium z 2010r. , teren w OCHK, uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r dot. zakazów sytuowania ob. budowlanych w pasie 100m od linii brzegowej wód- od jez. Gogolinem

4.2	ML	4,38	Jak studium z 2010r. ; teren w granicach OCHK
4.3	ML	4,28	Jak w studium z 2010r, teren w granicach OCHK
4.4	ML	9,00	Powiększony w stosunku do zapisów studium z 2010r.; teren w granicach OCHK
4.5.	UT (Czubek, nad rz. Wdą)	2,05	Jak w studium z 2010r. ; teren w granicach OCHK; uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r; pole namiotowe do obsługi spływów kajakowych , nie dopuszcza się sytuowania zabudowy kubaturowej;
4.6.	ML/UT	24,74	Ograniczony w stosunku do zapisów studium z 2010r; teren w granicach OCHK; uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r; zwłaszcza dot. zakazu zabudowy w pasie 100m od linii brzegowej wód (jez. Gogolinek), zakazu likwidowania i niszczenia zadrzewień, realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, chyba że przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykaże brak znacząco negatywnego oddziaływania na ochronę przyrody; - wymagany plan miejscowy oraz przeprowadzenie procedury zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne; zaprojektować jako kompleks, - na dz. 44/10 dopuszcza się indywidualne działki letniskowe, bez dopuszczeń dalszych podziałów geod. na indywidualne dz. letniskowe na pozostałym terenie; - sposób zagospodarowania i zabudowy do określenia w planie miejscowym
wieś Czarne nowe tereny inwestycyjne		**49,20 ha**	
5	**PIECE**		
5.1	MN	2,21	Jak w studium z 2010r.
5.2	MN	3,32	Jak w studium z 2010r.
5.3	MN	3,45	Jak w studium z 2010r.
5.4.	MN	2,06	Jak w studium z 2010r
5.5	MN	3,87	Jak w studium z 2010r. ; uwzględnić sąsiedztwo wsi Piece o zabytkowym układzie ruralistycznym
5.6.	MN	2,77	Jak w studium z 2010r. ;uwzględnić sąsiedztwo wsi Piece o zabytkowym układzie ruralistycznym
5.7	P	12,19	Jak w studium z 2010r ; uwzględnić uwarunkowania wynikające z sąsiedztwa drogi krajowej; a także z faktu udokumentowanego złoża
5.8	UT (nad jez. Trzechowksim)	0,88	Jak w studium z 2010r ; teren w granicach OCHK nad jez. Trzechowskim; teren publicznych plaż, kąpielisk ; uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r; nie dopuszcza się sytuowania trwałej zabudowy kubaturowej
5.9	ML (w okolicy jez. Trzechowksiego)	0,94	Jak w studium z 2010r. ; teren w granicach OCHK; uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r – w szczególności zakaz sytuowania ob. budowlanych w pasie 100m od linii brzegowej jeziora
5.10	UT (nad jez. Trzechowskim)	1,73	Jak w studium z 2010r. ; teren w granicach OCHK, uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r; teren publicznej plaży, kąpieliska; dopuszcza się sytuowanie ob. sanitarnych typu Toi-Toi
5.11	U,MN (Piece)	3,87	Uwzględnić uwarunkowania wynikające z sąsiedztwa drogi krajowej
5.12	ML (Trzechowo)	2,13	teren w granicach OCHK nad jez. Trzechowskim; uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r – w szczególności zakaz sytuowania ob. budowlanych w pasie 100m od linii brzegowej jeziora
wieś Piece nowe tereny inwestycyjne		**39,42 ha**	

6	**STUDZIENICE**		
6.1	ML	1,51	Jak w studium z 2010r.
6.2	MN	2,33	Jak w studium z 2010r.
6.3	MN	1,00	Zmniejszony w stosunku do zapisów studium z 2010r.
6.4	MN (Smolniki)	5,53	Zmiana funkcji w stosunku do zapisów Studium z 2010r. (wówczas ML/UT) ; teren poza OCHK
6.5	P	1,04	Dopuszczenie lokalizacji ogniw fotowoltaicznych; teren poza OCHK
wieś Studzienice nowe tereny inwestycyjne		**10,47 ha**	
7.	**BARTEL WIELKI**		
7.1	MN	5,15	Jak w studium z 2010r
7.2	MN, U, ML	5,54	Zmiana funkcji w stosunku do zapisów studium z 2010r. (wówczas U); teren stanowi własność gminną; teren w granicach OCHK; uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r- w szczególności dot. zakazu sytuowania ob. budowlanych w pasie 100m od linii brzegowej wód; wymagany plan miejscowy, uwzględnić sytuowanie towarzyszącego terenu zieleni, rekreacji o charakterze przestrzeni publicznej
7.3	UT (Wygoninki)	0,48	Jak w studium z 2010r; dla terenu sporządzono mpzp (dla pow. 1,53ha, z czego UT- 0,48ha, ZL-1,05ha) -Uchwała Nr XIX/148/2012 z dn. 29.05.2012r.-Dz.Urz. woj. Pom. 2012. 2063 – teren zabudowy sportu i turystyki , zabudowa dawnego gospodarstwa leśnego; teren leśny wg mpzp do pozostawienia i ochrony jako ZL
7.4	MN	3,18	Teren w granicach OCHK - uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r
7.5	UT	6,18	Tern w granicach OCHK - uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r
wieś Bartel Wielki nowe tereny inwestycyjne		**20,53 ha**	
8	**CIECIORKA**		
8.1	MN	10,89	Jak w studium z 2010r. , teren w granicach OCHK uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r
8.2	MN	9,54	
8.3	MN	10,53	
8.4	UT	6,00	Jak w studium z 2010r. ; teren w granicach OCHK uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r
8.5	UT	3,46	Powiększony w stosunku do zapisów studium z 2010r. ; teren w granicach OCHK uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r
8.6	UT	11,40	Jak w studium z 2010r. ; teren w granicach OCHK uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r – w szczególności zakaz sytuowania ob. budowlanych w pasie 100m od linii brzegowej wód
8.7	ML	2,48	Jak w studium z 201r. ; teren w granicach OCHK uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r
8.8	MN	3,72	Jak w studium z 2010r.; teren w granicach OCHK uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r,
8.9	MN	2,79	Jak w studium z 2010r ; teren w granicach OCHK uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r,
8.10	UT	1,94	Jak w studium z 2010r. ; teren w granicach OCHK; uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r
8.11	ML	3,67	Jak w studium z 2010r. ; teren w granicach OCHK; uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r
8.12	U, MW (Cieciorka)	2,17	Zmiana funkcji w stosunku do zapisów studium z 2010r(wówczas tylko U); teren dla zab. mieszkaniowej

			wielorodzinnej np. typu socjalnego, komunalnego; teren w granicach OCHK; uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r
8.13	ML (Stara Lipa)	5,12	Teren w granicach OCHK uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r- w szczególności zakaz sytuowania ob. budowlanych w pasie 100m od linii brzegowej wód
8.14	ML (między Cieciorka a Płocicznem)	6,32	Teren w granicach OCHK uwzględnić zapisy uchwały Sejmiku Woj.Pom. Nr 1161/XLVII/10 z dn. 28.04.2010r
wieś Cieciorka nowe tereny inwestycyjne		**80,05 ha**	
łącznie tereny w gminie Kaliska		**384,51 ha**	

W stosunku do dotychczasowego Studium z 2010 r. łączna wielkość nowych terenów rozwojowych **zwiększyła się z 329,52 ha do 384,51 ha tj. prawie o 16,7%.**

Najwięcej nowych terenów wyznaczono w obrębie geod. Iwiczno oraz Cieciorka. Są to głównie nowe tereny dla funkcji letniskowej, rekreacyjnej, zgodne z wniesionymi licznie wnioskami. W obrębie Bartel Wielki wskazano nowe tereny dla zabudowy mieszkaniowej oraz turystycznej. Zmieniono dotychczasowe przeznaczenie terenów w m. Smolniki (obręb Studzienice) z terenów zabudowy turystycznej i rekreacyjnej letniskowej na zabudowę mieszkaniową, uwzględniając dotychczas wydawane przez gminę decyzje o warunkach zabudowy. Poszerzono dotychczas projektowane tereny dla funkcji turystycznych i zabudowy rekreacyjnej, letniskowej w obrębie Czarne, uwzględniając licznie złożone wnioski. W miejscowości Piece wskazano nowy teren dla zabudowy usługowej - 5.11.U,MN.
W miejscowości Kaliska wskazano nowy teren dla funkcji zieleni publicznej z towarzyszącymi funkcjami usług sportu i rekreacji oraz zabudową mieszkaniową– 1.12.ZP,US, MN.

2.2.Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy

2.2.1. Ogólne zasady i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy

Na obszarze gminy obowiązują następujące zasady ogólne dotyczące kierunków zagospodarowania oraz użytkowania terenów:

- promuje się na obszarze gminy rozwój funkcji turystycznych i rekreacyjnych,
- preferowanymi formami turystyki i wypoczynku są ogólnodostępne ośrodki wypoczynkowe i inne obiekty o charakterze ogólnodostępnym (pensjonaty, kwatery prywatne, agroturystyka, itp.),
- utrzymuje się dotychczas wyznaczane (w dokumencie studium gminy z 2010r) nowe tereny rozwojowe
- w terenach położonych w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich obowiązują przepisy prawa miejscowego - **Uchwały Nr 1161/XLVII/10 Sejmiku Woj. Pomorskiego z dnia 28 kwietnia 2010 r w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim**, w szczególności istotne jest to dla terenów inwestycyjnych w zakresie wymienionych w tej uchwale zakazów,

- tereny rekreacji indywidualnej powinny pozostać terenami wypoczynku i rekreacji, obowiązuje zasada zakazu zmiany przeznaczenia budynków rekreacji indywidualnej na zabudowę mieszkaniową,
- ustala się wymóg utrzymania dostępności do wód, w tym brzegów jezior użytkowanych przez związki wędkarskie i połączenie ich z drogami publicznymi lub wewnętrznymi,
- wzdłuż drogi krajowej nr 22 wyznacza się w studium „pasmo rozwoju funkcji gospodarczych", gdzie preferowana jest lokalizacja różnorodnych funkcji gospodarczych, dla pasma tego wskazane jest sporządzenie planów miejscowych
- w obszarach rolniczych, dopuszcza się rozwój zagospodarowania turystycznego w postaci agroturystyki,
- obszary urbanizacji wyznaczone w studium obejmują swoim zasięgiem także **obszary zwartej zabudowy wsi** w rozumieniu przepisów z zakresu ochrony przyrody (uchwała Sejmiku woj. pomorskiego dot. OChK), w których dopuszczalne są odstępstwa od zakazu[2] sytuowania zabudowy w pasie 100m od linii brzegowej jezior, rzek i i zbiorników wodnych; dla większych zbiorników wodnych, jezior oraz wzdłuż rzeki Wdy pokazano na rysunku Studium-załączniku nr 3 zasięg pasa 100m związanego z ograniczeniem
- w obszarach ochrony przyrody (istniejących i planowanych) obowiązuje priorytet działań ochronnych przed inwestycyjnymi, wprowadzenie nowej zabudowy i zainwestowania jest możliwe w przypadku braku konfliktów z przedmiotem ochrony przyrody, należy ściśle przestrzegać przepisów szczególnych obowiązujących w obszarach chronionych przyrodniczo, w tym Uchwały Sejmiku Woj. Pomorskiego Nr 1161/XLVII.10 z dnia 28 kwietnia 2010 r,
- zainwestowanie terenu nie może prowadzić do nadmiernej presji turystycznej, która stanowi główne zagrożenie dla cennych siedlisk przyrodniczych, szczególnie w lasach, nad rzekami i jeziorami oraz na terenach podmokłych,
- szczegóły dotyczące wskaźników zagospodarowania dla poszczególnych terenów precyzują zasady określone w kolejnych podpunktach niniejszego rozdziału.

2.2.2. Obszar kontynuacji zabudowy

Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania dla uzupełnień istniejącej zabudowy i wprowadzania nowych funkcji w terenach zainwestowanych są następujące:

- lokalizacja zabudowy jest możliwa jeśli spełnione zostaną warunki umożliwiające ustalenie warunków zagospodarowania terenu i warunków zabudowy w drodze decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego,
- w przypadku opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar kontynuacji zabudowy wymagane jest zbliżenie się z parametrami zagospodarowania terenu do określonych

[2] Przy czym zgodnie z par. 7 ust 3 pkt 1 Uchwały nr 1161/XLVII/10 Sejmiku Woj.Pom. z dnia 28 kwietnia 2010r. we wskazanych w Studium obszarach zwartej zabudowy wsi dopuszcza się uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej i usługowej pod warunkiem wyznaczenia nieprzekraczalnej linii zabudowy od brzegu wód, określonej poprzez połączenie istniejących budynków na przylegających działkach

w studium jak dla obszaru rozwoju zabudowy, za wyjątkiem terenów, gdzie spełnienie tych parametrów nie jest możliwe ze względu na ochronę cennych walorów przyrodniczych lub kulturowych lub ochronę interesu publicznego.

2.2.3. Obszar rozwoju zabudowy

Dla poszczególnych rodzajów przeznaczenia terenów wyznaczonych w studium ustala się podstawowe wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów dotyczące:

- ustalenia dominującej funkcji terenów oraz dopuszczalnych funkcji i sposobów użytkowania terenu, a także ograniczeń i wyłączeń,
- określenia minimalnej powierzchni nowowydzielanych działek budowlanych,
- określenia dopuszczalnej powierzchni zabudowy i/lub określenia wymaganego minimalnego % powierzchni biologicznie czynnej,
- ustalenia zasad polityki parkingowej,
- jakości przestrzeni, w tym przestrzeni publicznych, standardów mieszkaniowych oraz zasad obsługi infrastrukturalnej.

Oznaczenia identyfikacyjne terenów są zgodne z oznaczeniami na załączniku graficznym „Kierunki zagospodarowania przestrzennego" skala 1:10000.

dla terenów oznaczony symbolem MN, położonych w strefie A

- podstawowe przeznaczenie terenów zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, dopuszcza się nieuciążliwe usługi oraz tereny zieleni publicznej (skwery, zieleńce, boiska, place zabaw, itp.) i komunikacja wewnętrzna;
- wydzielane działki budowlane o minimalnej powierzchni ok. 700 m^2, powierzchnia zabudowy ok. 25 % powierzchni działek,
- dla zespołu zabudowy w ilości 10 działek budowlanych zaleca się urządzenie terenu zieleni publicznej o powierzchni 1500 m^2 i co najmniej 3 miejsca postojowe ogólnodostępne,
- tereny wymagają podłączenia do sieci energetycznej, wodociągowej i kanalizacji sanitarnej,
- dla terenów położonych przy drodze krajowej nr 22 uwzględnić w zagospodarowaniu zabezpieczenia przed uciążliwościami z tytułu sąsiedztwa drogi, szczególnie hałasu komunikacyjnego.

dla terenów oznaczony symbolem MN, położonych w strefach B i C

- podstawowe przeznaczenie terenów zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, dopuszcza się nieuciążliwe usługi oraz tereny zieleni publicznej (skwery, zieleńce, boiska, place zabaw, itp.) i komunikacja wewnętrzna;
- wydzielane działki budowlane o minimalnej powierzchni ok. 900 m^2, powierzchnia zabudowy ok. 25 % powierzchni działek,
- dla zespołu zabudowy w ilości 15 działek budowlanych zaleca się urządzenie terenu zieleni publicznej o powierzchni 1500 m^2 i co najmniej 3 miejsc postojowych ogólnodostępnych,
- tereny wymagają podłączenia do sieci energetycznej, wodociągowej i docelowo, po rozbudowie sieci w gminie do kanalizacji sanitarnej;

dla terenów P w obszarze Kaliskiego Obszaru Przedsiębiorczości (1.6.P, 1.7.P)

- podstawowe przeznaczenie terenów to zabudowa produkcyjna, magazyny i składy,
- ze względu na spodziewaną uciążliwość prowadzonej działalności zakazuje się lokalizacji zabudowy mieszkaniowej,
- od strony sąsiednich terenów wymagane jest urządzenie w ramach terenów pasów zieleni izolacyjno-krajobrazowej od strony sąsiednich terenów,
- dopuszcza się wydzielanie działek budowlanych w zależności od prowadzonej działalności (nie mniejsze niż 3000 m^2),
- konieczność zabezpieczenia miejsc parkingowych w ramach własnych terenów, w tym również dla samochodów ciężarowych;

dla terenów U/P położonych przy drodze krajowej (3.2.U/P)

- podstawowe przeznaczenie terenów to zabudowa produkcyjna, magazyny i składy, działalność usługowa, zwłaszcza o charakterze transportochłonnym i terenochłonnym, np. centra logistyczne, dopuszcza się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2,
- ze względu na spodziewaną uciążliwość prowadzonej działalności zakazuje się lokalizacji zabudowy mieszkaniowej,
- od strony sąsiednich terenów wymagane jest urządzenie w ramach poszczególnych terenów pasów zieleni izolacyjno-krajobrazowej od strony sąsiednich terenów,
- dopuszcza się wydzielanie działek budowlanych w zależności od prowadzonej działalności (nie mniejsze niż 3000 m^2),
- w ramach zagospodarowania może wystąpić konieczność budowy drogi serwisowej wzdłuż drogi krajowej nr 22,
- wskazane uwzględnienie przy sporządzaniu planu miejscowego dla tego obszaru ochrony otoczenia i ekspozycji zabytkowej wsi Piece – np. poprzez odpowiednie ukształtowanie parametrów zabudowy czy też linii zabudowy;

dla terenów U/P w obszarze Kaliskiego Obszaru Przedsiębiorczości (1.8.U/P)

- podstawowa funkcja terenu – zabudowa usługowo-produkcyjna, teren przeznaczony pod prowadzenie różnorakich działalności;
- dopuszcza się zabudowę mieszkaniową jako towarzyszącą zabudowie podstawowej (wyłącznie mieszkanie dla właściciela);
- dopuszcza się wydzielanie działek budowlanych w zależności od prowadzonej działalności (nie mniejsze niż 2000 m^2),
- konieczność zabezpieczenia miejsc parkingowych w ramach własnych terenów;

dla terenów MN/U

- funkcja podstawowa zabudowa mieszkaniowa lub zabudowa usługowa – usługi nieuciążliwe typu handel, gastronomia, administracja, drobne rzemiosło,
- dopuszcza się podział na działki budowlane o powierzchni min 1000 m^2,
- dla zespołu zabudowy w ilości 15 działek budowlanych zaleca się urządzenie terenu zieleni publicznej o powierzchni 1500 m^2 i co najmniej 3 miejsca postojowe ogólnodostępne,
- tereny wymagają podłączenia do sieci energetycznej, wodociągowej i kanalizacji sanitarnej,

- konieczność zabezpieczenia miejsc postojowych w ramach usług na własnych działkach,
- dla terenów położonych przy drodze krajowej nr 22 uwzględnić w zagospodarowaniu zabezpieczenia przed uciążliwościami z tytułu sąsiedztwa drogi, szczególnie hałasu komunikacyjnego;

dla terenów U (2.1.U) oraz U,MN (5.11.U,MN)

- funkcja podstawowa zabudowa usługowa, dla U,MN- z towarzyszeniem zab. mieszkaniowej, teren 2.1.U – usługi związane z obsługą ruchu drogowego drogi krajowej nr 22, w tym stacja paliw oraz usługi rzemiosła, teren 5.11.U,MN- preferowane usługi z zakresu gastronomii, usług obsługi podróżnych,
- dopuszcza się podział na działki budowlane o powierzchni min 2000 m^2,
- przed ewentualną uciążliwością prowadzonej działalności zabezpieczyć tereny istniejącej zabudowy mieszkaniowej wsi Dąbrowa i Piece,
- tereny wymagają podłączenia do sieci energetycznej, wodociągowej i docelowo kanalizacji sanitarnej,
- konieczność zabezpieczenia miejsc postojowych w ramach usług na własnych działkach;

dla terenu P – (2.5.P) oferta inwestycyjna gminy

- przeznaczenie podstawowe funkcje produkcyjne, przemysłowe, magazyny i składy dla potencjalnego tzw. „dużego inwestora" o funkcji terenochłonnej, perspektywiczna rezerwa terenu dla rozwoju przedsiębiorczości;
- od strony sąsiednich terenów wymagane jest urządzenie w ramach zagospodarowania terenów pasów zieleni izolacyjno-krajobrazowej;
- dopuszcza się wydzielanie działek budowlanych w zależności od prowadzonej działalności lecz nie mniejszych niż 1 ha,

dla terenu P-6.5. P w Studzienicach

przeznaczenie podstawowe- teren dla lokalizacji zespołu ogniw fotowoltaicznych, dopuszczalne inne funkcje techniczno-produkcyjne, magazyny, składy, produkcja;

dla terenów zabudowy rekreacyjnej indywidualnej ML

- podstawowe przeznaczenie terenów zabudowa rekreacyjna w postaci domków letniskowych, dopuszcza się nieuciążliwe usługi typu handel detaliczny, mała gastronomia;
- w terenie 8.13.ML –Stara Lipa – wymagane wyznaczenie ogólnodostępnego terenu zieleni i urządzeń sportowo-rekreacyjnych dla całego zespołu zabudowy, o powierzchni minimum 0,5-0,6 ha; obowiązuje zakaz sytuowania ob. budowlanych w pasie 100m od linii brzegowej wód
- w terenie 5.12.ML –Trzechowo – obowiązuje zakaz sytuowania ob. budowlanych w pasie 100m od linii brzegowej wód ; uwzględnić teren ogólnodostępny rekreacyjno-sportowy dla użytkowników terenów istniejącej i projektowanej zabudowy rekreacyjnej w m. Trzechowo;
- wydzielane działki budowlane o powierzchni ok. 600 m^2, powierzchnia zabudowy ok. 25% powierzchni działek;
- dla zespołu zabudowy w ilości 20 działek budowlanych zaleca się urządzenie terenu zieleni publicznej o powierzchni 1000 m^2 i co najmniej 10 miejsc postojowych ogólnodostępnych,

- tereny wymagają podłączenia do sieci energetycznej i wodociągowej oraz perspektywicznie do sieci kanalizacji sanitarnej;

dla terenów usług turystyki- UT

- tereny 5.8.UT, 5.10.UT - planowana plaża gminna wraz z niezbędną infrastrukturą, np. sanitariaty typu Toi-Toi, wyklucza się zabudowę kubaturową ze względu na położenie w pasie 100m od linii brzegowej jez. Trzechowskiego;
- tereny 3.8.UT, 4.5.UT tereny przeznaczone na punkt obsługi ruchu turystycznego nad rzeką Wdą – punkt zatrzymania dla kajaków, pole namiotowe , infrastruktura sanitarna typu Toi-Toi, itp.; wyklucza się zabudowę kubaturową ze względu na położenie w pasie 100m od linii brzegowej rzeki
- pozostałe tereny UT (niewymienione powyżej) podstawowe przeznaczenie – zabudowa usługowa z zakresu usług turystyki o charakterze ogólnodostępnym (pensjonat, hotel, motel, pole namiotowe, zielona szkoła, kwatery prywatne, camping, ośrodek wypoczynkowy itp.), dopuszczalne funkcje: zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa, wraz z prowadzeniem agroturystyki;
- wymagany jest duży udział terenów biologicznie czynnych min 50% powierzchni terenu,
- postulowane jest by nie dzielić terenów na indywidualne niewielkie powierzchniowo działki, a zagospodarowywać tereny w całości;
- wskazana zieleń komponowana towarzysząca;
- miejsc parkingowe do obsługi - na własnym terenie,
- tereny wymagają podłączenia do sieci energetycznej i wodociągowej oraz perspektywicznie do sieci kanalizacji sanitarnej;

dla terenu zabudowy letniskowej i usług turystyki – 4.6.ML/UT

- teren przeznaczony pod zabudową letniskową, rekreacyjną, indywidualną oraz pod zabudowę usług turystyki - Wielofunkcyjny Park Rekreacyjny, wykorzystujący naturalne warunki terenu (las, oczka wodne, bliski dostęp do jeziora Gogolinek) z zapleczem noclegowym, technicznym, gospodarczym i usługowym (np. centrum rehabilitacji, gastronomia), dopuszczalne funkcje: zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa, wraz z prowadzeniem agroturystyki;
- zabudowa usługowa z zakresu usług turystyki o charakterze ogólnodostępnym (pensjonat, hotel, motel, pole namiotowe, centrum rehabilitacji, gastronomia),
- zabudowę rekreacyjną - letniskową i usługową lokalizować w południowej części terenu, poza zwartymi kompleksami leśnymi, indywidualne działki letniskowe dopuszcza się lokalizować i ew. wydzielać jedynie na dz. geod. 44/10 tj. w południowej niezalesionej części terenu; dla pozostałego terenu wyklucza się podział terenu na indywidualne działki; wymagane kompleksowe zagospodarowanie terenu; szczegółowe zasady zagospodarowania i zabudowy określi miejscowy plan,
- wymagany jest duży udział terenów biologicznie czynnych min 50% powierzchni terenu, a także maksymalne zachowanie terenów zadrzewionych, zalesionych
- ze względu na położenie w granicach ponadregionalnego korytarza ekologicznego Pojezierne Północnego oraz w granicach OCHK w zagospodarowaniu terenu należy zachować priorytet ochrony przyrody, wymagane przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko dla planowanych funkcji, a przy planowanej zmianie przeznaczenia lasu na cele nieleśne uzyskanie zgody leśnej w procedurze planu miejscowego
- postulowane jest zachowanie ogólnodostępności terenów rekreacyjnych

dla terenu 7.2.MN,ML,U - Bartel Wielki

- tereny przeznaczone dla zabudowy mieszkaniowej, letniskowej i towarzyszących usług, w tym typu: usługi zdrowia, np. ośrodek rehabilitacji, dom pomocy społecznej, usługi kultury i oświaty, usługi rozrywki, obsługi rekreacji oraz gastronomii, zieleń urządzona – boiska sportowe;
- wymagane w urządzeniu terenu duży udział powierzchni biologicznie czynnej – ok. 50%; urządzenie terenu ogólnodostępnego o charakterze przestrzeni publicznej.

dla terenu P (5.7.P)

- przeznaczenie podstawowe funkcje produkcyjne, przemysłowe, magazyny i składy, w tym związane z budownictwem drogowym, np. wytwórnia mas bitumicznych,
- ze względu na spodziewaną uciążliwość prowadzonej działalności zakazuje się lokalizacji zabudowy mieszkaniowej,
- dopuszcza się wydzielanie działek budowlanych w zależności od prowadzonej działalności (nie mniejsze niż 3000m2),
- konieczność zabezpieczenia miejsc parkingowych w ramach własnych terenów, w tym również dla samochodów ciężarowych,
- dopuszcza się eksploatację surowców naturalnych oraz lokalizację tymczasowej zabudowy, związanej z działalnością eksploatacyjną; po zakończeniu eksploatacji teren zrekultywować w kierunku leśnym;

Pasmo rozwoju funkcji gospodarczych

Wzdłuż drogi krajowej nr 22, jako głównego ciągu komunikacyjnego gminy, stanowiącego powiązania ponadregionalne preferowana jest lokalizacja różnorodnych funkcji gospodarczych – zabudowa usługowo-produkcyjna z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jako towarzyszącej prowadzonym działalnościom gospodarczym. Od strony sąsiednich terenów rolnych, leśnych lub budownictwa mieszkaniowego wymagane jest urządzenie w ramach poszczególnych terenów pasów zieleni izolacyjno-krajobrazowej od strony sąsiednich terenów.
Strefa rozwoju możliwych nowych funkcji wynosi 200 m od krawędzi jedni drogi krajowej nr 22 w każdą stronę. Ze względu na klasę techniczną drogi (GP) powiązania komunikacyjne nowych terenów inwestycyjnych mogą się odbywać wyłącznie za pośrednictwem dróg serwisowych ze skrzyżowaniami z drogą krajową nr 22 w miejscach wskazanych na rysunku studium. Nie dopuszcza się realizacji nowych skrzyżowań niespełniających warunków określonych w przepisach szczególnych dotyczących dróg publicznych.
Zainwestowanie terenów jest możliwe jeśli spełnione zostaną warunki umożliwiające ustalenie warunków zagospodarowania terenu i warunków zabudowy w drodze decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego albo po wykonaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, który określi zasady zagospodarowania i zabudowy terenu. Zasięg terenu do opracowania planu miejscowego musi obejmować teren inwestycji oraz teren rozwiązań komunikacyjnych wskazujących obsługę komunikacyjną terenu (z wyłączeniem obsługi komunikacyjnej z drogi krajowej nr 22).
Pasmo rozwoju funkcji gospodarczych, przy badaniu zgodności rozwiązań projektowych planu miejscowego należy traktować jako obszar urbanizacji: teren rozwoju zabudowy lub teren kontynuacji zabudowy w przypadku wydawania decyzji o warunkach zabudowy.

2.2.4. Obszar przestrzeni chronionej

Obszar przestrzeni chronionej stanowią wszystkie tereny położone poza obszarem urbanizacji, stanowią go tereny rolne i leśne oraz tereny wód otwartych.
W obrębie obszaru obowiązują następujące zasady zagospodarowania i lokalizacji zabudowy:

- ustala się kontynuację dotychczasowego sposobu użytkowania terenów,

- zabudowa dopuszczalna jest wyłącznie związana z prowadzoną gospodarką rolną lub leśną (zabudowa zagrodowa), niepowodująca konieczności zmiany przeznaczenia gruntu rolnego i leśnego na cele nierolnicze i nieleśne (za wyjątkiem komunikacji i infrastruktury technicznej),
- dopuszcza się lokalizację dróg, sieci i urządzeń infrastruktury technicznej planowane obiekty nie mogą powodować negatywnego oddziaływania na istniejącą zabudowę,
- w obszarze strefy E dopuszcza się lokalizację obiektów budowlanych związanych z obsługą ruchu turystycznego i rekreacji (np. wiaty wypoczynkowe, altany, wyznaczone miejsca biwakowania, niewielkie parkingi, urządzenia i zagospodarowanie szlaków turystycznych, w tym zagospodarowanie turystyczne zgodne z przepisami ustawy o lasach- tj. nie wymagające wyłączenia z produkcji leśnej i nie wymagające uzyskania zgód na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne) oraz innych niezbędnych dla realizacji podstawowej funkcji terenu, lokalizację zagospodarowania i zabudowy musi poprzedzić opracowanie całościowej koncepcji funkcjonalno - przestrzennej poszczególnych obszarów objętych strefą E,
- część obszaru jest objęta prawnymi formami ochrony przyrody oraz innymi ustaleniami wynikającymi z przepisów prawa dotyczącymi ograniczeń w zabudowie i zagospodarowaniu terenu, np. obszar zagrożenia powodziowego, lasy ochronne,
- wskazuje się tereny do zalesień, w tym w okolicy m. Studzienice.

2.2.5. Tereny istotnych ograniczeń w zabudowie oraz wyłączone spod zabudowy

Terenami o istotnych ograniczeniach w zabudowie są wszystkie obszary położone **w strefie E**, zwłaszcza E- 2- Dolina rzeki Wdy, a także **w strefie F** – rolno-leśnej, a także inne **obszary tzw. przestrzeni chronionej**.

Szczególne zasady w tym zakazy zabudowy występują w **OChK**, w pasach 100m od linii brzegowej jezior, rzek i innych zbiorników wodnych (**Uchwała Sejmiku Woj. Pomorskiego Nr 1161/XLVII/10 z dnia 28 kwietnia 2010 r.)**.

Inne obszary ograniczeń i wyłączone spod zabudowy na terenie gminy to:

- tereny położone w obszarach objętych formami ochrony przyrody – obowiązują ograniczenia i zakazy wynikające z przepisów ustaw, rozporządzeń, prawa miejscowego
- tereny wokół istniejących cmentarzy (Kaliska, Piece) – zgodnie z Rozp. Min. Gospodarki Komunalnej z dnia 25.08.1959r. (Dz. U. Nr 52, poz. 315), w strefie min 150m wokół cmentarza obowiązuje zakaz lokalizacji zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących żywność, zakładów żywienia zbiorowego oraz zakładów przechowujących artykuły żywnościowe, strefa ta może ulec zmniejszeniu do 50m w sytuacji, gdy teren posiada sieć wodociągową i są do niej włączone wszystkie budynki w strefie 150m korzystające z wody
- strefy ochronne ujęć wody dla których ustanowiono tereny bezpośredniej ochrony (na ogół w granicach działek ujęć istniejących)

- lasy ochronne - zgodnie z obowiązującym „Planem urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Kaliska na lata 2011-2020" zatwierdzonym przez Min. Środowiska 08.06.2011 r
- tereny położone w strefach ochrony archeologicznej
- tereny położone w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią
- tereny stanowiące lokalne podmokłości – łąki i pastwiska okresowo zalewane
- tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie trasy komunikacyjnej drogi 22 (hałas, zanieczyszczenie)
- tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie, w strefie kontrolowanej projektowanego gazociągu w/c DN500 (8 m)
- tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie linii energetycznych 110 kV (40 m)

2.3. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk

2.3.1. Generalne kierunki działań w ochronie środowiska

Kierunki dotyczące ochrony środowiska we wszelkiej działalności inwestycyjnej w obszarze zmiany studium, oprócz zapisów ustaleń planu w zakresie zagospodarowania przestrzennego, dotyczą również zagadnień technicznych, technologicznych czy organizacyjnych w gminie a wynikają z przepisów szczególnych dotyczących ochrony środowiska, które w generalnych założeniach są następujące:

- uzbrojenie terenu winno być prowadzone równolegle lub wyprzedzająco z budową planowanych obiektów kubaturowych;
- po realizacji wiejskiej kanalizacji sanitarnej istniejące zbiorniki bezodpływowe na ścieki należy zlikwidować;
- zaleca się korzystanie z odnawialnych i niekonwencjonalnych źródeł energii,
- wody opadowe z powierzchni utwardzonych przed odprowadzeniem do odbiornika winny być podczyszczone w stopniu zapewniającym spełnienie wymagań obowiązujących przepisów;
- na granicy funkcji chronionych należy zachować określone przepisami normy,
- emisja hałasu związana z obsługa komunikacyjną nie może powodować przekroczeń standardów jakości środowiska na terenach chronionych akustycznie;
- gospodarowanie odpadami na terenie gminy, w tym segregacja odpadów – zgodnie z lokalnymi przepisami ;
- projektowane użytkowanie i zagospodarowanie terenu nie może stanowić źródła zanieczyszczeń dla środowiska gruntowo-wodnego, należy zastosować takie rozwiązania techniczne, technologiczne i organizacyjne aby na analizowanym terenie, a także na terenach przyległych nie naruszyć w sposób trwały stosunków gruntowych i zagwarantować bezpieczeństwo przeciwpowodziowe;
- należy podjąć działania rekultywacyjne na terenach zdewastowanych (składowisko odpadów, teren rolniczej oczyszczalni ścieków, lokalne wyrobiska);

- kształtowanie przestrzeni rekreacyjnej powinno zapewnić trwałość walorów terenu;
- należy zachować wszystkie istniejące elementy sieci hydrograficznej;
- przy realizacji ustaleń należy uwzględnić przepisy dotyczące ochrony gatunkowej zawarte w przepisach szczególnych
- przy zagospodarowywaniu i użytkowaniu terenów w granicach obszaru chronionego – OChK wymagane zachowanie przepisów odpowiedniej uchwały Sejmiku woj. pomorskiego (Nr 1161/XLVII/10 z dnia 28 kwietnia 2010 r. – Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 80, poz. 1455), w tym dotyczące czynnej ochrony ekosystemów leśnych, lądowych, wodnych.

2.3.2 Osnowa ekologiczna gminy - kierunki kształtowania

W celu wzmocnienia ciągłości przestrzennej i wzbogacenia różnorodności osnowy ekologicznej obszaru gminy Kaliska opisanej w rozdziale 3.3. Uwarunkowań wskazane są:

- restytucja zbiorowisk leśnych o składzie gatunkowym niezgodnym z warunkami siedliskowymi, zwłaszcza przebudowa drzewostanów sosnowych na siedliskach grądowych poprzez ich odnowienie bukiem i dębem
- różnicowanie drzewostanów i stymulowanie sukcesji roślinności runa, odpowiadającej lokalnym warunkom siedliskowym w obrębie silnie zniekształconych, drobnych kompleksów leśnych występujących mozaikowato na terenie całej gminy; są to głównie lasy prywatne, w większości stanowiące monokultury sosnowe (drągowiny), charakteryzujące się brakiem runa; w rejonach rekreacyjnych wskazane jest przystosowanie ich do celów rekreacyjnych (prześwietlenie drzewostanów) i wprowadzanie gatunków runa bardziej odpornych na użytkowanie rekreacyjne;
- wzmocnienie struktury płatów i korytarzy ekologicznych przez dolesienia, zadrzewienia i zakrzaczenia itp., głównie zboczy form dolinnych i najsłabszych terenów rolniczych;
- wzmocnienie i wprowadzenie obudowy biologicznej cieków przez zadrzewienia i zakrzaczenia, co ma na celu kształtowanie korzystnych warunków do wypełniania funkcji hydrosanitarnej, ekologicznej i krajobrazowej.
- ograniczenie barier antropogenicznych w systemie osnowy ekologicznej - stanowią je przede wszystkim obiekty osadnicze i infrastrukturowe „przegradzające" korytarze ekologiczne i zaburzające przez to ciągłość przestrzenną systemu (możliwe jest np. skonstruowanie przepustów pod ciągami komunikacyjnymi i być może likwidacja niektórych obiektów kubaturowych); jako podstawową zasadę należy przyjąć nie tworzenie nowych barier i nieintensyfikowanie istniejących;
- rekultywację w kierunku leśnym lub fitomelioracyjnym terenów zdewastowanych (składowisko odpadów, teren rolniczej oczyszczalni ścieków, lokalne wyrobiska);
- planowane zagospodarowanie nie może zakłócać funkcjonowania korytarzy ekologicznych.

2.3.3. Kierunki kształtowania ekologicznych warunków życia ludzi

Jednym z głównych celów współczesnego planowania przestrzennego jest kształtowanie korzystnych, ekologicznych warunków życia ludzi. Na podstawie opracowania ekofizjograficznego gminy Kaliska określa się, iż ekologiczne warunki życia ludzi w strukturach osadniczych zdeterminowane są przez:

- stan czystości środowiska (warunki aerosanitarne i akustyczne, czystość wody, promieniowanie elektromagnetyczne, drgania podłoża, stan powierzchni ziemi);
- powierzchnię i jakość terenów aktywnych biologicznie, w tym terenów rekreacyjnych;
- warunki bioklimatyczne;
- jakość wody pitnej i produktów spożywczych uzyskiwanych w jednostce osadniczej i w jej otoczeniu (w strefie żywnościowej miasta);
- przyrodnicze zjawiska katastroficzne, przede wszystkim powodzie;
- potencjał percepcyjny środowiska przyrodniczego, a zwłaszcza jego walory krajobrazowe.

W nawiązaniu do przedstawionej systematyzacji, w ramach kształtowania ekologicznych warunków życia ludzi na obszarze gminy Kaliska należy:

- uzyskać pożądany stan czystości środowiska w zakresie jego abiotycznych składowych (atmosfera, hydrosfera, litosfera);
- ukształtować pożądany system osnowy ekologicznej, w tym terenów rekreacyjnych;
- stymulować kształtowanie się korzystnych warunków bioklimatycznych;
- zabezpieczyć ludzi przed przyrodniczymi zjawiskami katastroficznymi;
- zwiększyć potencjał percepcyjno-behawioralny środowiska przyrodniczego.

Zadania powyższe szczególnie dotyczą terenów zainwestowanych.

Na obszarze gminy Kaliska występuje kilka typów terenów o odmiennych, dominujących funkcjach, różniących się stanem antropopresji, w tym aktualnym zainwestowaniem. Dla terenów tych określono kierunki rewaloryzacji środowiska i ekologicznych warunków życia ludzi.

Tereny zwartej zabudowy mieszkaniowo-usługowej:

- rekultywacja i rewaloryzacja terenów zdewastowanych mechanicznie (klepiska, dojazdy do garaży, dzikie parkingi itp.) przez ich docelowe zagospodarowanie, w tym wprowadzenie zieleni;
- wymagane uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej (modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków, skanalizowanie wsi, w tym realizacja indywidualnych systemów kanalizacyjnych dla jednostek osadniczych zlokalizowanych na obrzeżach gminy);
- ukształtowanie zielonych połączeń z wewnętrznymi i zewnętrznymi przyrodniczymi terenami rekreacyjnymi;
- wzrost bioróżnorodności terenów zielonych przez wprowadzenie biogrup wielowarstwowej roślinności.

Tereny przemysłowo-składowe i infrastrukturowe oraz ich bezpośrednie otoczenie:

- utworzenie buforowych pasów wielowarstwowej zieleni o funkcjach aerosanitarnej, akustycznej i krajobrazowej;
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery przez zmiany technologii lub instalację urządzeń redukcyjnych;
- neutralizacja ścieków komunalnych i produkcyjnych.
- podczyszczanie wód opadowych przed ich skierowaniem do odbiorników;

Strefy uciążliwego oddziaływania komunikacji samochodowej (na odcinkach przebiegu przez tereny zwartej zabudowy) - dotyczy drogi krajowej nr 22 i jej przebiegu przez wsie: Dąbrowa, Frank, Piece:

- ograniczenie uciążliwości akustycznej i aerosanitarnej komunikacji samochodowej i kolejowej przez zastosowanie technicznych ekranów akustycznych lub wprowadzenie w miarę istnienia rezerw terenowych pasów wielowarstwowej zieleni izolacyjnej;
- zwiększenie płynności ruchu pojazdów samochodowych i modernizacja nawierzchni dróg;
- uzupełnienie i wprowadzenie nasadzeń drzew odpornych na komunikacyjne zanieczyszczenia gazowe i pyłowe;
- zagospodarowanie wolnych terenów (nieużytków) wielowarstwową zielenią;
- podczyszczanie wód opadowych przed ich skierowaniem do odbiorników.

Kompleksy turystyczne (rekreacyjne)

Zabezpieczenie trwałego ekologicznie i efektywnego ekonomicznie użytkowania przyrodniczych walorów rekreacyjnych w gminie Kaliska wymaga następujących działań:

- rejony rekreacyjne przyjeziorne, w tym przede wszystkim rejony Jezior Kazubskiego, Trzechowskiego i Niedackiego (samo jezioro poza gminą) oraz rejon Jeziora Gogolinek:
  - — intensyfikacja rozwoju infrastruktury ochrony środowiska;
  - — „gniazdowy" rozwój form zainwestowania rekreacyjnego z siecią szlaków pieszych, rowerowych, konnych itp.;
  - — uporządkowanie istniejących zespołów zabudowy mieszkaniowej i rekreacyjnej;
- wsie rekreacyjne, w obrębie i w otoczeniu poszczególnych wsi koncentruje się zainwestowanie rekreacyjne, głównie domy letniskowe (adaptowane stare zabudowania i nowe):
  - — intensyfikacja rozwoju infrastruktury ochrony środowiska;
  - — możliwość intensyfikacji zagospodarowania rekreacyjnego, głównie we wsiach Młyńsk i Studzienice;
  - — preferencje dla lokalizacji dopełniających istniejące zainwestowanie wiejskie;
- rzeka Wda – szlak wodny:
  - — predyspozycje do rozwoju turystyki kwalifikowanej – kajakowej i pieszej;
  - — dopuszczenie lokalizacji pól biwakowych i namiotowych – preferowane tereny to użytkowane jako grunty orne terasy nadrzeczne.

2.3.4. Inwestycje planowane w studium mogące znacząco oddziaływać na środowisko

Do kategorii znacząco oddziaływujących na środowisko, w rozumieniu Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1235, z późn. zm.) mogą należeć następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego, zapisane w projekcie zmiany „Studium" . (***Oznaczenia terenów na rysunku projektu zmiany „Studium..." – zał. 3 - Kierunki zagospodarowania przestrzennego***):

- modernizacja dróg:
  - przebudowa skrzyżowań drogi krajowej nr 22 z drogą powiatową i drogami gminnymi;
  - przebudowa nawierzchni dróg powiatowych nr 2407G na odcinku Iwiczno – Czarne i drogi powiatowej nr 2701G Kaliska – Bartel Wielki;
  - zmiana nawierzchni dróg gminnych do miejscowości Bartel Wielki, Czarne, Młyńsk i Czubek;
- budowa systemów kanalizacji sanitarnej;
- budowa gazociągu wysokiego ciśnienia
- modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków w Kaliskach;
- rekultywacja terenu oczyszczalni ścieków Zakładów Płyt Pilśniowych „STEICO" S.A. w Czarnej Wodzie (dwa zbiorniki retencyjne i kompleks 47 pól filtracyjnych, o łącznej powierzchni 46,62 ha);
- przedsięwzięcia związane z rozwojem przemysłu i usług:
  - w obrębie Kaliskiego Obszaru Przedsiębiorczości (tereny 1.6.P, 1.7.P) - zabudowa produkcyjna, magazyny i składy;
  - w obrębie Kaliskiego Obszaru Przedsiębiorczości (teren 1.8.U/P) – zabudowa usługowo-produkcyjna dla prowadzenia różnorakich działalności;
  - w obrębie terenów położonych przy drodze krajowej nr 22 (teren 3.2.U/P) - zabudowa produkcyjna, magazyny i składy, działalność usługowa, zwłaszcza o charakterze transportochłonnym i terenochłonnym, np. centra logistyczne, dopuszcza się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m^2;
  - w obrębie terenu oferty inwestycyjnej gminy (teren 2.5.P) – obiekty produkcyjne, przemysłowe, magazyny i składy dla potencjalnego tzw. „dużego inwestora" o funkcji terenochłonnej;
  - w obrębie terenu 5.7.P obiekty produkcyjne, przemysłowe, magazyny i składy, w tym związane z budownictwem drogowym (np. wytwórnia mas bitumicznych) z dopuszczeniem eksploatacji surowców naturalnych;
  - zabudowa usługowa – usługi związane z obsługą ruchu drogowego drogi krajowej nr 22, w tym stacja paliw oraz usługi rzemiosła (teren 21.U);
  - eksploatacja surowców naturalnych (teren 5.7.P);
- przedsięwzięcia dotyczące rozwoju usług turystyki i rekreacji:
  - wielofunkcyjny park rekreacyjny z zapleczem noclegowym i usługowym (np. centrum rehabilitacji, gastronomia) oraz technicznym i gospodarczym (teren 4.6.ML/UT);
  - zabudowa letniskowa i usługi turystyki w postaci pola namiotowego, zielonej szkoły, kwater prywatnych, pensjonatu, itp. o charakterze ogólnodostępnym – zwłaszcza dla większych obszarowo terenów

- zabudowa usługowa z zakresu usług turystyki o charakterze ogólnodostępnym, jak pensjonat, hotel, motel, pole namiotowe (tereny UT poza: 3.8, 4.5, 5.8, 5.10);
- zabudowa usług turystyki – ogólnodostępna, jak pensjonat, hotel, motel, pole namiotowe (pozostałe tereny UT);
- ew. elektrownie wiatrowe lub inne dopuszczone lokalizacje urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych

Wymienione wyżej rodzaje przedsięwzięć uwzględnione w projekcie zmiany „Studium ...", dotyczą przedsięwzięć należących lub mogących należeć (w zależności od ich zakresu i parametrów) do kategorii mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko i mogą docelowo wymagać przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Każdorazowo należy brać pod uwagę

Ze względu na położenie prawie całej gminy Kaliska w obrębie obszaru Natura 2000 „Bory Tucholskie", może być wymagane przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko różnych przedsięwzięć w zakresie ich wpływu na przedmiot ochrony w granicach tego obszaru Natura 2000.

2.3.5. Obszary i zasoby środowiska objęte ochroną prawną

Obszary i obiekty stanowiące cenne zasoby środowiska objęte ochroną prawną na podstawie przepisów szczególnych wyszczególniono w rozdziale 3.9. Uwarunkowań wraz z podaniem aktu prawnego określającego zasady ich ochrony.

2.3.5. Planowane formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Kaliska planowane jest utworzenie następujących form ochrony przyrody (wg „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego" 2009 oraz wg Kostarczyk, Przewoźniak 2002):

- Park Krajobrazowy Doliny Wdy – miałby obejmować południowo-wschodni fragment gminy;
- powiększenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Wierzycy – miałoby obejmować wschodni fragment gminy.

Park Krajobrazowy Doliny Wdy

Utworzenie parku krajobrazowego następuje w drodze uchwały sejmiku województwa, w której określone są m.in. szczególne cele ochrony oraz zakazy, wybrane spośród następujących, zakazów określonych w Ustawie o ochronie przyrody (tekst jednolity, Dz. U. z 2013, poz. 627):

1) *realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 i Nr 227, poz. 1505 oraz z 2009 r. Nr 42, poz. 340 i Nr 84, poz. 700);*
2) *umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;*

3) *likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;*
4) *pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;*
5) *wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;*
6) *dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;*
7) *budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;*
8) *lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od krawędzi brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego;*
9) *likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;*
10) *wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;*
11) *prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;*
12) *utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;*
13) *organizowania rajdów motorowych i samochodowych;*
14) *używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.*

Zgodnie z „Ustawą o ochronie przyrody" park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Park Krajobrazowy Doliny Wdy (PKDW) ma objąć dolinę rzeki i jej sandrowe otoczenie na odcinku od miasta Czarna Woda do granicy woj. pomorskiego, na styku z Wdeckim Parkiem Krajobrazowym w woj. kujawsko-pomorskim.

Dolina Wdy stanowi strukturę o wyjątkowych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Rzeka, zalewowe, szerokie dno doliny, liczne śródleśne torfowiska i niewielkie jeziora, rozległe płaty borów sosnowych na urozmaiconym morfologicznie sandrze to podstawowe typy siedlisk roślinnych i ostoi zwierzyny. Jest to m. in. rejon koncentracji populacji bobra, rzadkiej awifauny i ichtiofauny rzecznej. Wybitne walory krajobrazowe doliny Wdy wynikają z jej morfologii (głębokie, szerokie wcięcie w sandr) i z seminaturalnego charakteru (małe zainwestowanie kubaturowe i infrastrukturowe oraz utrzymywanie tradycyjnej gospodarki rolnej - łąkowo-pastwiskowej). Od południa projektowany park prawie w całości przylega do istniejącego w woj. kujawsko-pomorskim Wdeckiego Parku Krajobrazowego, z którym stanowi jedność przyrodniczą. Optymalnym rozwiązaniem, ponad podziałami administracyjnymi, byłoby ich połączenie w jeden park krajobrazowy.

Powiększenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Wierzycy

Wyznaczenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze uchwały Semiku województwa, w której określone są m.in. ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów oraz zakazy właściwe dla danego obszaru chronionego krajobrazu, wybrane spośród następujących, zakazów określonych w Ustawie o ochronie przyrody (tekst jednolity, Dz. U. z 2013, poz. 627):

1) *zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, łożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;*
2) *realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku jego ochronie , udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko;*
3) *likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;*
4) *wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;*
5) *wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;*
6) *dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;*
7) *likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;*
8) *lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej;*
9) *lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od krawędzi brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego.*

Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Planowany użytek ekologiczny

Gmina Kaliska zamierza w drodze uchwały Rady Gminy ustanowić użytek ekologiczny pod nazwą „Jezioro Nierybno Wielkie" – obejmujący obszar naturalnego śródleśnego zbiornika wodnego o pow. 5,87 ha stanowiący dz. geod. 72 w obrębie geod. Bartel Wielki. Celem ochrony jest zachowanie bioróżnorodności biologicznej jeziora. Podstawą prawną ustanowienia jest art. 44 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. Z wnioskiem o ustanowienie użytku wystąpiło Nadleśnictwo Kaliska.

Lokalizację planowanego użytku wskazano na planszy graficznej – zał. 3 – kierunki zagospodarowania przestrzennego

2.4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

W obszarze gminy ustalono następujące obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków:

- dwa obiekty objęte są ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków nieruchomych województwa (dwie chaty kociewskie: w Piecach, w Płocicznie),
- cenne zespoły zabudowy – wieś Kaliska (obszar zwartej zabudowy d. wsi), wieś Piece, wieś Iwiczno, wieś Cieciorka, wieś Studzienice, wieś Płociczno, wieś Kazub, wieś Strych; dla układów ruralistycznych wsi wyznaczono strefy ochrony konserwatorskiej,
- pojedyncze obiekty i zespoły obiektów (np. osiedle drewnianych domów tartacznych w Kaliskach) posiadające wartość historyczną, świadczące o kulturze regionu podlegają ochronie, wykaz obiektów w gminnej ewidencji zabytków zawarto w cz. uwarunkowania
- obszary występowania stref ochrony archeologicznej

Obszary i obiekty objęte ochroną zaznaczono na załączniku graficznym nr 3 „Kierunki zagospodarowania przestrzennego" skala 1:10 000.

Zastosowano dwupoziomowy system ochrony cennych obszarów i obiektów.

Ogólne zasady ochrony zasobów środowiska kulturowego przyjęte w studium są następujące:
Zabytki tzw. rejestrowe chronione są zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków wszystkie decyzje na prowadzenie robót budowlanych w obrębie obiektów/obszarów wymagają uprzedniego uzyskania pozwolenia wydanego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków. Przy wprowadzaniu nowego zainwestowania w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów chronionych prawem należy zapewnić jedność kompozycyjną i funkcjonalną.

A. W **strefach ochrony konserwatorskiej cennych układów przestrzennych** - zespołów ruralistycznych wsi: **Kaliska, Piece, Dąbrowa, Iwiczno, Cieciorka, Płociczno, Studzienice (I poziom ochrony) o**bowiązuje:

- przedmiotem ochrony są: historyczne podziały własnościowe, historyczny układ komunikacyjny, układ zabudowy w zagrodach, obiekty małej architektury oraz historyczna zieleń związana z zabudową i układem komunikacyjnym,
- w obrębie zabudowy zagrodowej obowiązuje wymóg zachowania historycznych zasad zagospodarowania,
- ustala się wymóg ochrony historycznych rozgraniczeń nieruchomości,
- zabytkowa zieleń wysoka w obrębie strefy wymaga ochrony.

B. **W obszarach i dla obiektów postulowanych do ochrony** – obiekty i zespoły postulowane do wpisu do rejestru i zamieszczone w wykazie – Gminna Ewidencja Zabytków - **I poziom ochrony** obowiązuje:

- przedmiotem ochrony są historyczne: bryła i kształt dachu, dyspozycja ścian zewnętrznych, kształt i podziały stolarki okiennej i drzwiowej, detal architektoniczny, układ budynków i sposób zagospodarowania terenu,
- dopuszcza się lokalizację nowej zabudowy w historycznych zespołach pod warunkiem sharmonizowania z istniejącą zabudową o wartościach historycznych, dopuszcza się stosowanie nowych technologii wewnątrz obiektu
- dopuszcza się rozbudowę budynków na zasadzie kontynuacji pierwotnych proporcji gabarytów obiektów
- postuluje się promocję obszarów i obiektów w celu zagospodarowania i utrzymania zgodnego z ich wartością oraz wykorzystania ich w promocji gminy.

C. W obszarach i dla obiektów postulowanych do ochrony – wsie i zespoły zabudowy **Łążek, Młyńsk, Dąbrowa, Okoninki**, pozostałe obiekty z Gminnej Ewidencji Zabytków – II poziom ochrony obowiązuje:

- przedmiotem ochrony są historyczne: bryła i kształt dachu oraz układ budynków i sposób zagospodarowania terenu
- dopuszcza się rozbudowę budynków na zasadzie kontynuacji pierwotnych proporcji gabarytów obiektów,
- dopuszcza się lokalizację nowej zabudowy w historycznych zespołach pod warunkiem sharmonizowania z istniejącą zabudową o wartościach historycznych,
- postuluje się promocję obiektów w celu zagospodarowania i utrzymania zgodnego z ich wartością

Zgodnie z prawem budowlanym (art. 39 ust 3) *„w stosunku do obiektów budowlanych ora obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a **ujętych w gminnej ewidencji zabytków**, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę wydaje **właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków".***

Zabytki rejestrowe oraz figurujące w gminnej ewidencji zabytków **wymagają odpowiedniego uwzględnienia w zapisach** planów miejscowych sporządzanych przez gminę. Ma to szczególne znaczenie dla zabytków z GEZ niewpisanych do rejestru zabytków, gdyż ustalenia planu miejscowego zgodnie z ustawą o zabytkach są jedną z **form ich ochrony**.

D. W obrębie **stref ochrony archeologicznej** obowiązuje:

- wymóg przeprowadzenia badań ratowniczych w przypadku planowanej inwestycji,
- uzgodnienie projektowanych zmian z Państwowym Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, w uzgodnieniu określone zostaną zasady ochrony konserwatorskiej dla poszczególnych obiektów,

Na terenach objętych ochroną archeologiczną, działalność inwestycyjna powinna być prowadzona pod nadzorem archeologiczno-konserwatorskim. W strefie dla wszystkich inwestycji w niej lokalizowanych, obowiązuje zakaz wykonywania jakichkolwiek prac ziemnych i inwestycyjnych bez zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku, który określi inwestorowi w wydanym

pozwoleniu zakres niezbędnych do wykonania archeologicznych badań ratowniczych wyprzedzających proces zainwestowania terenu.

W okresie październik-grudzień 2013r. Gmina **sporządziła Gminną Ewidencję Zabytków** w postaci wykazu oraz kart adresowych ewidencji zabytków, a na tej podstawie **„Gminny Program Opieki nad zabytkami na lata 2013-2016 dla gminy Kaliska[3]" (opracowanie mgr Teresa Romanowska –Kasperkiewicz).**

Jak wynika z przepisów prawa, tj. Art. 87 Ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 03.162.1568, z późn. zm.); cyt.: *„Zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami."* Natomiast zgodnie z art. 19 ust 2 *„W przypadku gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium i planie".*

Program dla gminy Kaliska ma bardzo ogólny charakter i nie wskazuje szczegółowych zadań określonych konkretnie i przestrzennie.
Z programu wynikają ustalone priorytety, kierunki działań i konkretne działania.

Dla priorytetów określono kierunki działań oraz zadania, w następujący sposób:

Priorytet	Kierunek działań	Zadania
rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako elementu rozwoju społeczno-gospodarczego gminy	*Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy ich zachowania*	*Podejmowanie starań o uzyskanie środków zewn. na rewaloryzację zabytków będących własnością gminy*
		Pomoc właścicielom obiektów zabytkowych w pozyskaniu środków na odnowę zabytków
		Stała opieka nad zabytkami
		Zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed pożarem, zniszczeniem i kradzieżą
rozszerzanie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego gminy	*Aktualizacja i uzupełnianie gminnej ewidencji zabytków*	*Dokonywanie przeglądów zasobów wpisanych do rejestru zabytków*
		Zbieranie informacji, co dwa lata, od właścicieli obiektów wpisanych do ewidencji zabytków n temat przeprowadzanych remontów
ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego	*Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego*	*Konsekwentne egzekwowanie zapisów dot. działalności inwestycyjnej na obszarach objętych ochroną określonych miejscowości w lokalnych dokumentach planistycznych, strategicznych oraz decyzjach o warunkach zabudowy i zag.przestrz.*
promocja i popularyzacja dziedzictw kulturowego gminy	*Ułatwienie dostępu do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy*	*Udostępnienie gminnej ewidencji zabytków oraz gminnego programu opieki nad zabytkami na lata 2013-2016 na stronie internetowej gminy*
		Udostępnienie informacji o obiektach zabytkowych na stronie internetowej gminy

[3] GEZ oraz Program opieki nad zabytkami na lata 2013-2016 dla Gminy Kaliska są aktualnie opiniowane przez WKZ w Gdańsku (stan na 12 grudnia 2013r).

Program zaproponował zadania do realizacji przez samorząd gminny, wskaźniki monitorowania realizacji programu, a także zaproponował źródła finansowania zadań.

Uwzględniając zapisy zawarte w gminnym programie opieki nad zabytkami warto podkreślono znaczenie promocji, edukacji i popularyzacji wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym i powiązać te działania z rozwojem turystyki w obszarze gminy Kaliska.
W celu poprawy stanu ładu przestrzennego wskazane jest propagowanie idei kształtowania nowej architektury w formach zbliżonych do tradycyjnego budownictwa kociewskiego (rozwiązania materiałowe, gabaryty i proporcje budynków, detal, powiązanie z otoczeniem), szczególnie w terenach zabudowy rekreacyjnej, letniskowej.

2.5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

2.5.1. Założenia polityki transportowej gminy

Problemy i potrzeby

Gmina Kaliska charakteryzuje się bliskością znaczących szlaków komunikacyjnych (droga krajowa nr 22, linia kolejowa, szlaki turystyczne) oraz dość atrakcyjnym położeniem pod względem turystycznym (jeziora, lasy). Ostatnie lata wskazują zauważalny wzrost ruchu zewnętrznego pojazdów i zagęszczenie osób w sezonie turystycznym.
Ruch tranzytowy w osi wschód –zachód – droga krajowa nr 22 – jest szczególnie uciążliwy we wsiach Dąbrowa, Frank, Piece, Kamienna Karczma. Sytuacja ta wymaga działań w zakresie poprawy bezpieczeństwa ruchu w tym rejonie oraz modernizacja odpowiednia dla rangi drogi.
Rozwijające się tereny przemysłowe i handlowe zlokalizowane przy DK 22 wymagają obsługi komunikacyjnej, co powoduje wystąpienie konieczności budowy dróg serwisowych wzdłuż drogi krajowej.
Rozwój osadnictwa w gminie pociąga za sobą konieczność budowy sieci drogowej o odpowiednich parametrach.

Generalne zasady

Układ drogowy skonstruowany właściwie powinien zapewnić odpowiednią obsługę ruchu zewnętrznego jak i obsługi komunikacyjnej wewnątrz gminy. Mieszkańcy powinni mieć zapewnione właściwe powiązania z centrami administracji szczebla wojewódzkiego i powiatowego, Urzędem Gminy, instytucjami i obiektami użyteczności publicznej, szkołami wszystkich szczebli. Powiązania te powinny być wspomagane komunikacją zbiorową – kolejową i autobusową oraz gęstą siecią ścieżek rowerowych, które mogą spełniać ważna rolę również rekreacyjną i turystyczną.
Obsługę transportową nowych terenów inwestycyjnych należy budować wedle zasady:

- Jeśli występuje możliwość obsługi transportowej z dwóch dróg, to podłączenie do sieci należy wskazać od strony drogi o niższej klasie,
- Wzdłuż DK 22 należy budować drogi serwisowe do obsługi nowych i istniejących terenów. Należy unikać budowania nowych włączeń do drogi jeśli nie są zgodne z wymogami dla drogi klasy GP.

Uwarunkowania dla formułowania polityki

Gmina Kaliska leży w zasięgu oddziaływania transportowego korytarza regionalnego południowego obejmującego drogę krajową nr 22 i linię kolejową 203/204. Założenia rozwoju przestrzennego województwa pomorskiego podają, iż ranga w/w korytarza transportowego może wzrosnąć nawet do znaczenia międzynarodowego, w zależności od rozwoju strefy południowego Bałtyku jako europejskiej strefy rozwojowej.
Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego zakłada objęcie drogi krajowej nr 22 programem modernizacji dróg w celu dostosowania odcinków drogowych województwa sieci podstawowej do wymogów technicznych dla wyznaczonej kierunkowo klasy technicznej GP i nośności 115 kN/oś, oraz ujęcie jej także wśród możliwych zadań w zakresie budowy i modernizacji dróg krajowych.
Sugerowana jest poprawa obsługi na linii kolejowej Chojnice – Tczew, w celu podniesienia konkurencyjności przewozów transportem zbiorowym względem samochodów osobowych.
Nie ma możliwości doprowadzenia parametrów drogi krajowej nr 22 do standardów drogi klasy GP. Największą trudnością jest uzyskanie wymaganej dostępności. W celu osiągnięcia założeń PZPWP, czyli uzyskania drogi klasy GP, należy przeprowadzić studium na odcinku większym niż tylko w zakresie pojedynczej gminy. Przyszłość DK 22 zależy od strategicznych decyzji zarządcy drogi i być może konieczne jest poszukiwanie nowego przebiegu. Aktualnie należy przekrój drogi wzbogacać o drogi serwisowe i ograniczać dostępność.

Cele i środki polityki transportowej gminy

Główne cele i kierunki polityki transportowej gminy:

- Konieczność rozbudowy i modernizacji infrastruktury służącej poprawie dostępności transportowej oraz wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu, poprzez zmniejszenie czasu dostępności do obszaru centralnego gminy oraz ośrodków regionalnych i ponadregionalnych,
- Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego i zmniejszenie uciążliwości oraz szkodliwego oddziaływania na otoczenie,
- Tworzenie warunków dla zwiększania poziomu inwestycji, promowanie zrównoważonego rozwoju i spójności przestrzennej,

Głównym celem polityki transportowej gminy powinna być realizacja założeń strategii rozwoju gminy Kaliska poprzez tworzenie warunków dla sprawnego i bezpiecznego przemieszczania się osób i towarów przy jednoczesnym zapewnieniu priorytetu dla transportu zbiorowego, rowerowego i pieszego.
Osiągnięcie wyznaczonego celu może być możliwe poprzez realizację celów szczegółowych, jak np.:

- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w miejscowościach gminy,

- zmniejszanie negatywnego oddziaływania transportu na warunki życia mieszkańców,
- usprawnienie zarządzanie drogami i transportem drogowym,
- poprawa jakości obsługi transportem zbiorowym,
- rozbudowa i modernizacja dróg i ulic oraz chodników.

2.5.2. Kierunki rozwoju infrastruktury komunikacyjnej gminy (drogowej, kolejowej, rowerowej)

Rozwój sieci ulicznej/drogowej, postulaty dot. komunikacji kolejowej i komunikacji zbiorowej

Obsługa ruchu zewnętrznego w obszarze gminy Kaliska odbywać się będzie jak dotychczas drogą krajową nr 22 oraz drogą powiatową nr 2407G. Pozostałe drogi powiatowe nr 2701G, 2722G oraz drogi gminne będą stanowić szkielet drogowy obsługujący głównie ruch wewnątrz gminy.

Należy dążyć do zachowania dostępności jak dla drogi klasy GP, w tym celu należy wyznaczyć miejsca głównych skrzyżowań. Bezwzględnie należy przewidzieć na obszarze potencjalnie rozwojowym pod kątem przemysłu i usług wzdłuż DK 22 drogę serwisową do obsługi transportowej..

Ze względów bezpieczeństwa ruchu oraz poprawy komfortu użytkowników konieczna jest przebudowa skrzyżowania drogi krajowej nr 22 z drogą powiatową nr 2407G w miejscowości Frank – w stanie istniejącym brak widoczności.

Należy uwzględniać również w projektach modernizacji dróg gminnych zmianę ich w obrębie włączenia do drogi krajowej w celu zapewnienia włączeń pod kątem zbliżonym do 90 stopni – włączenia takie zapewniają dobrą widoczność i poprawiają w znacznym stopniu bezpieczeństwo ruchu.

Z uwagi na położenie gminy w obszarze zalesionym, główny korytarz transportowy DK 22 i linia kolejowa dzieli gminę na dwie części – południową i północną, można ocenić ze im dalej od DK 22 tym infrastruktura transportowa jest w gorszym stanie. Można uznać, iż w gminie występuje wystarczająca sieć dróg, ale drogi te są w złym stanie technicznym, o zmieniającej się w ciągu nawierzchni, bądź są w pełni gruntowe, niejednokrotnie nieprzejezdne. Należy dążyć do tego, aby do każdej miejscowości prowadziła droga o nawierzchni bitumicznej (Bartel Wielki, Czarne, Młyńsk, Czubek).

Do miejscowości letniskowych nawierzchnie dróg w pierwszej kolejności trzeba ulepszyć, a docelowo dążyć do wspomnianych bitumicznych (Młyńsk, Czarne).

Konieczna jest przebudowa części dróg powiatowych w celu ujednolicenia nawierzchni. Nawierzchnia drogi powiatowej 2407G na odcinku Iwiczno – Czarne wymaga przebudowy z uwagi na pogarszający się stan nawierzchni. Odcinek drogi powiatowej nr 2701G Kaliska – Bartel Wielki o nawierzchni bitumicznej również wymaga przebudowy z uwagi na bardzo słabą nośność nawierzchni oraz coraz liczniej występujące uszkodzenia w nawierzchni. Drogi powiatowe powinny mieć nawierzchnię bitumiczną co zwiększy komfort i bezpieczeństwo dojazdu do wszystkich miejscowości połączonych drogami powiatowymi. Wzdłuż dróg w miejscowościach powinny być zlokalizowane chodniki i ścieżki rowerowe.

Przy rozbudowie osiedli mieszkaniowych w miejscowościach utrzymywać dostępność dla zadanej klasy drogi.
Projektuje się na terenach planowanych do przejęcia od Polskich Kolei Państwowych, a użytkowanych jako drogi, ustanowienie dróg publicznych gminnych dojazdowych – są to m.inn. ulice Ceynowy, Boczna, Dworcowa w m. Kaliska.

Komunikacja kolejowa
Istniejąca linia kolejowa nr 203/204 Tczew – Człuchów – Chojnice jest przewidziana w dalszym ciągu do prowadzenia ruchu zarówno pasażerskiego i towarowego.

Komunikacja zbiorowa – autobusowa
W dojazdach do pracy mieszkańców dużą rolę na pewno będzie odgrywała komunikacja indywidualna, jednak rola komunikacji publicznej również będzie odgrywała znaczną rolę w dojazdach dzieci i młodzieży do szkół poza granice gminy oraz w przewozach tranzytowych. Istniejący układ komunikacji publicznej powinien rozszerzać swoją działalność i zakres wraz z ewentualnym przestrzennym rozwojem gminy.

Trasy rowerowe, trasy piesze, trasy wodne, trasy konne

Trasy i ścieżki rowerowe zalicza się do elementów sieci drogowo– ulicznej. Celem budowy sieci dróg rowerowych jest zapewnienie użytkownikom rowerów bezpiecznego poruszania się w dogodnych warunkach środowiskowych. Rozwój sieci ścieżek rowerowych ma również na celu połączenia trasami wszystkich miejscowości atrakcyjnych turystycznie.
Dodatkowym działaniem, przy realizacji układu ścieżek rowerowych, jest budowa bezpiecznych parkingów dla rowerów.

Gmina Kaliska leży w obrębie zaprojektowanych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego (2009) następujących tras rowerowych:

- **Nr 4 – Międzynarodowa**, zwana Trasą Tysiąca Jezior - Pojezierną, ciągnącej się przez całe województwo pomorskie, na obszarze gminy Kaliska trasą: Wygonin – Okoninki – Płociczno – Cieciorka – **Kaliska** – Strych – kierunek Bytonia,

Trasy **regionalne**:
Nr 122 – Starogardzka - Tczew-Starogard-Zblewo-Kaliska-Czarna Woda- Czersk-Chojnice
na obszarze gminy przebiega trasą Zblewo-Cis-Kazub-Cieciorka-Kaliska-Bartel Wielki-Leśna Huta-Czarna Woda

Nr 135- Borowiacka - Karsin-Kaliska- Osieczna -Osiek- Skórcz

Poza tym planuje się przebieg tras rowerowych (wg danych Stowarzyszenia Bór):

- **Trasa Starogardzka** (nawiązuje do nazwy miasta Starogard Gdański – stolicy Kociewia) kolor: niebieski długość: ok. 46,5 km, przebieg: Czersk – Starogard Gdański przebieg trasy: Czersk – Będźmierowice – Łąg – Czarna Woda – Leśna Huta – Bartel Wielki – Kaliska – Cieciorka – Cis – Zblewo – Pinczyn – Semlin – Starogard Gdański,

- **Trasa Kaliska** (nawiązuje do nazwy wsi Kaliska); kolor: zielony długość: ok. 18 km przebieg: Kaliska – Osieczna przebieg trasy: Kaliska – Piece – Iwiczno – Młyńsk – Klaniny – Osieczna,
- **Trasa Starościńska** (nawiązuje do siedziby starostów na wyspie Jeziora Borzechowskiego), kolor: czerwony długość: ok. 44 km przebieg trasy: Sumin – Olpuch trasa: Sumin – Szteklin – Wirty – Borzechowo – Twardy Dół – Zblewo – Cis – Cieciorka – Wygonin – Konarzyny – Olpuch.

W studium, w oparciu o powyższe planowane trasy rowerowe zaproponowano docelową sieć szlaków rowerowych, która tworzy spójny system, z podziałem na:

- trasy międzynarodowe – ważne dla połączeń w skali województwa,
- trasy regionalne - ważne dla połączeń miedzygminnych, głównie wewnątrz powiatu starogardzkiego i regionu Kociewia,
- trasy lokalne – ważne dla połączeń wewnątrz gminnych, miedzy poszczególnymi miejscowościami.

Przez gminę przebiegają dwa szlaki turystyki pieszej

- **szlak Izydora Gulgowskiego** – niebieski, który rozpoczyna się na stacji kolejowej w Kaliskach i przebiega przez miejscowości Iwiczno, Trzechowo, Czarne do Ocypla, długość 9,95 km,
- **szlak Kociewski** – żółty, ciągnący się od Czarnej Wody do Tczewa i tylko fragmentarycznie przebiegający przez gminę Kaliska, długość 8,95 km,
- **Szlak Kręgów Kamiennych** – zielony łączący Sierakowice i Czarną Wodę, przez teren gminy przebiega odcinek szlaku o długości 4,4 km.

Przez teren gminy przebiega **szlak wodny rzeki Wda** na odcinku 9 km z sześcioma punktami zatrzymania na szlaku (Czubek most, drewniany most drogowy, pole biwakowe Czubek, pole biwakowe Czarne, Struga z jez. Trzechowskiego, postój Młyńsk.

Przez obszar gminy planowana jest trasa konna, która przebiega przez obszar powiatu starogardzkiego i łączy sąsiednie powiaty, tzw. **Trasa Konna „Kociewie na cztery kopyta".**

W zakresie szlaków pieszych i wodnych należy dążyć do urządzenia miejsc odpoczynku, w których znajdzie się co najmniej: ławka, kosz na śmieci, tablica informacyjna o walorach środowiska na danym szlaku, ewentualnie mapa i opis atrakcji turystycznych w regionie.

Przebieg szlaków turystycznych umieszczono na planszy „Kierunki zagospodarowania przestrzennego" 1:10000.

2.5.3. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

OBLICZENIE ZAPOTRZEBOWANIA WODY DLA TERENÓW PROJEKTOWANEGO ZAINWESTOWANIA

Przyjęto wielkość zapotrzebowania na wodę dla nowoprojektowanego zainwestowania na poziomie wyliczonego w dotychczasowym Studium z 2010r., zakładając, iż nie wszystkie tereny planowane jako rozwojowe będą jednocześnie zabudowane (gdyż ich wielkość znacznie przekracza oszacowane prognozowane potrzeby do roku 2030).
W szczegółowych rozwiązaniach na etapie planów miejscowych należy sporządzić odpowiednie bilanse potrzeb i ewentualnie skorygować wyliczone dotychczasowe wielkości – będzie to istotne zwłaszcza dla m. Łążek (znacznej wielkości nowe tereny inwestycyjne dla zabudowy letniskowej).

Zestawienie dotychczasowe – z dokumentu z 2010r.przedsawiono poniżej :

Lp	Rodzaj zabudowy	Ilość jednostek	Norma Jednostkowa l/jedn/ M	Q śr Dob. (m^3/d)	Q max Dob (m^3/d)	Nd	Ng	Q max godz (m^3/d)	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Kaliska Teren: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, MN	500M	160 l/M/d	80,0	104	1,3	1,6	6,9	
	Teren: 1.5 MN	90M	160	14,4	18,7	1,3	1,6	1,2	
	1.7 P	3.8 ha	l/M/d	57,0	65,7	1,15	1,5	4,1	
	1.8 UP	60M	0.3	9,6	12,5	1,3	1,8	0,9	
		+100%	l/s/ha	9,6	12,5			1,9	
	1.9 MN/U	100M	160	16,0	20,8	1,3	1,6	1,4	
		+50%	l/M/d	8,0	10,4			0,7	
			160 l/M/d						
	Ogółem			194,6	244,6			16,1	
2.	Dąbrowa								
	Teren: 2.1 U	1,6 ha	0.2	11,3	14,6	1,3	1,8	1,1	
	2.2, 2.3 MN	480M	l/s/ha	76,8	99,8	1,3	1,6	6,6	
	2.4 MN/U	100M	160	16,0	20,8	1,3	1,6	1,4	
			l/M/d	8,0	10,4			0,7	
	2.5 P	+50%	0.3	168,3	193,6	1,15	1,5	12,1	
		11,2 ha	l/s/ha						
	Ogółem			280,4	339,2			21,9	

3.	Iwiczno – Frank, Łążek, Młyńsk								
	Teren: 3.1, 3.3 MN	480M	160 l/M/d	76,8	99,8	1,3	1,6	6,6	
	3.2 UP	230M	160	36,8	47,8	1,3	1,8	3,6	
		+100%	l/M/d	36,8	47,8			3,6	
	3.4, 3.10 UT	60uż.	30 l/d	1,8	2,7	1,5	2,0	0,3	
	3.9 UT	30 miejsc nocl.	200 l/łóżko	6,0	9,0	1,5	2,0	0,8	
	3.5, 3.6, 3.7 3.11, 3.12 ML	640M	80 l/M/d	51,2	76,8	1,5	2,0	6,4	
	Ogółem			209,4	283,9			21,3	
4.	Czarne								
	Teren: 4.1, 4.2, 4.3, 4.4 ML	600M	80	48,0	72,0	1,5	2,0	6,0	
	teren 4.6. UT	60uż.	30 l/d	1,8	2,7	1,5	2,0	0,3	
		30 miejsc nocl.	200 l/łóżko	6,0	9,0	1,5	2,0	0,8	
	ogółem			55,8	83,7	4,5	6,0	7,1	
5.	Piece, Trzechowo								
	Teren: 5.1, 5.2, 5.3 MN 5.4, 5.5, 5.6	580 M	160,0	92,8	120,6	1,3	1,6	8,0	
	Teren 5.8 UT	30 użytk.	30 l/d	0,9	1,4	1,5	2,0	0,2	
	Teren 5.9 ML	36 M	80 l/M/d	2,9	4,3	1,5	2,0	0,4	
	Ogółem			96,6	126,3			8,6	
6.	Studzienice, Smolniki								
	Teren: 6.2, 6.3 MN	115 M	160,0	18,4	23,9	1,3	1,6	1,6	
	6.1, 6.4 ML	350 M	80	28,0	42,0	1,5	2,0	3,5	
	Ogółem			46,4	65,9			5,1	
7.	Bartel Wielki								
	Teren: 7.1 MN	170 M	160	27,2	35,4	1,3	1,6	2,4	
	7.2 ML	100 kuracjuszy	200	20,0	30,0	1,5	2,0	2,5	
	Ogółem			47,2	65,4			4,9	
8.	Cieciorka – Kazub, Dunajski, Okoninki, Płociczno								
	Teren: 8.1, 8.2, 8.3, 8.8, 8.9	~1000	160	160	208	1,3	1,6	13,9	
	Teren 8.4, 8.5, 8.6,	~200 miejsc	200	40	60	1,5	2,0	5,0	

	8.10 UT Teren 8.11 ML	nocl. 160 M	80	12,8	19,2	1,5	2,0	1,6	
	Ogółem			212,8	287,2			20,5	

Uwaga:

powyższe zapotrzebowanie wody zostało wyliczone na podstawie jednostek (ilość działek, ilość mieszkańców, itp.) wynikających z chłonności terenów inwestycyjnych i może osiągnąć tę wielkość przy 100% zabudowaniu wszystkich terenów inwestycyjnych.
Dotyczy to także obliczonych ilości ścieków – tab. 2.

ZAOPATRZENIE W WODĘ

Zestawienie zapotrzebowania wody dla terenów projektowanego zainwestowania (wg studium z 2010r)

Tabela Nr 1

Lp	Nazwa miejscowości	Zapotrzebowanie wody		
		Qśr. dob m^3 /d	Qmax dob m^3 /d	Qmax godz m^3 /h
1	Kaliska	194,6	244,6	16,1
2	Dąbrowa	280,4	339,2	21,9
3	Iwiczno, Frank, Łążek, Młyńsk	209,4	283,9	21,3
4	Czarne	55,8	83,7	7,1
5	Piece, Trzechowo	96,6	126,3	8,6
6	Studzienice, Smolniki	46,4	65,9	5,1
7	Bartel Wielki	47,2	65,4	4,9
8	Cieciorka, Kazub, Dunajski Okoninki, Płociczno	212,8	287,2	20,5
	Ogółem	1143,2	1496,2	105,5

.

Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę.
Po przeanalizowaniu stanu istniejącego systemów zaopatrzenia w wodę (zasobności ujęć i stanu technicznego urządzeń wodociągowych) a także po ustaleniach Urzędu Gminy w Kaliskach jako właściciela wodociągów proponuje się następujące kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę:

W chwili obecnej w gminie Kaliska funkcjonują 4 ujęcia wody zasilające istniejące wodociągi:

- w Kaliskach
- w Piecach
- w Cieciorce
- w Studzienicach

Ujęcie w Kaliskach
Zaopatruje w wodę następujące miejscowości:
Kaliska, Frank, Dąbrowa, Strych, Iwiczno.
Kierunki przekształceń układu są następujące:

- w 2011 zrealizowano wodociąg Kaliska – Bartel W. – Studzienice. Ujęcie wody w Studzienicach zostało zlikwidowane.
- następnie projektuje się włączenie w układ wodociągu Kaliska m. Piece i wyłączenie z eksploatacji istniejącego ujęcia w Piecach. Projektuje się połączenie m. Piece z końcówką Ø 160 L~400 mb. Ponadto projektuje się wymianę całej sieci wodociągowej w m. Piece (która wykonana jest z rur a-c) na PCV lub PE. Nastąpi to w trakcie budowy k.s w m. Piece.
- Projektuje się zaopatrzenie w wodę m. Łążek – dotąd korzystającej ze studni indywidualnych. Zaopatrzenie nastąpi z m. Frank poprzez budowę sieci wodociągowej Ø 110 L = 2700 mb.
- Projektuje się zaopatrzenie w wodę m. Młyńsk. Zaopatrzenie nastąpi z m. Iwiczno poprzez budowę sieci wodociągowej Ø 110 dochodzącej z Iwiczna do jez. Trzechowskiego. Projektowane wodociągi do m. Łążek i Młyńsk zaopatrzą w wodę liczne tereny projektowanej zabudowy letniskowej i usług turystycznych.
- projektuje się zaopatrzenie w wodę m. Trzechowo wraz z terenami projektowanej zabudowy letniskowej i usług turystycznych. Projektuje się sieć wodociągową Ø 110 PCV L = 3000 mb z m. Piece.
- w związku z dużą rozbudową zasięgu obsługi w zakresie zaopatrzenia w wodę z ujęcia w m. Kaliska konieczna jest rozbudowa ujęcia (budowa dodatkowej studni), a docelowo również i stacji uzdatniania wody.

Ujęcie wody w m. Cieciorka
Zaopatruje w wodę następujące miejscowości:
Cieciorka, Płociczno, Dunajski, Okoninki.
Kierunki przekształceń układu są następujące:

- ujęcie wody w Cieciorce (2 studnie głębinowe) posiada znaczne rezerwy wody, natomiast stacja wodociągowa wymaga rozbudowy w zakresie montażu urządzeń do uzdatniania wody, bo zawartość żelaza i manganu w wodzie osiągnęła wartości graniczne
- projektuje się zaopatrzenie w wodę miejscowości Kazub poprzez budowę sieci wodociągowej Ø 110 L~ 2600 mb z m. Cieciorka

Zaopatrzenie w wodę z sąsiedniej gminy
Istniejąca opracowana koncepcja zaopatrzenia w wodę m. Czarne z wodociągu w Hucie Kalnej, która przewidywała zaopatrzenie w wodę wyłącznie istniejącej zabudowy. Ponieważ w Studium przewidziano kilka nowych, dużych terenów zabudowy letniskowej zaproponowano wodociąg z Huty Kalnej aż do połączenia z projektowanym wodociągiem w Trzechowie. Takie rozwiązanie stanowiłoby alternatywę dla gm. Kaliska na wypadek awarii lub nieprzewidzianej sytuacji kryzysowej. Projektowany wodociąg Ø 110 L~ 4.0 km

Projektowane sieci wodociągowe w Studium
Projektując rozbudowę wkładów wodociągowych w Studium uwzględniono ze zmianami rozwiązania wskazane w „Koncepcji docelowego rozwiązania gospodarki

wodno-ściekowej dla gm. Kaliska" opr. 2008r. Zmiany wynikły głównie z konieczności uzbrojenia projektowanych terenów inwestycyjnych, a także konieczności uzbrojenia miejscowości pominiętych w „Koncepcji" np. m. Kazub, Miejscowości: Lipski Młyn, Lipska Karczma, Stara Lipa i Leśna Huta będą zaopatrywane z ujęć lokalnych.

Zgodnie ze zweryfikowanym planem aglomeracji ściekowej Kaliska (2013) planowana jest rozbudowa sieci wodociągowej skorelowana z rozbudową sieci kanalizacyjnej; projekt obejmuje 7,26km sieci wodociągowej , z czego wybudowane zostanie 0,46km a przebudowane 6,8km.

Zaopatrzenie w wodę do celów przeciwpożarowych
Należy zapewnić odpowiednią ilość wody do zewnętrznego gaszenia pożaru zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 czerwca 2003r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. Nr 121, poz. 1139 z 2003r.)

ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW

W ślad za wyliczonym zapotrzebowaniem na wodę obliczono ilość potencjalnych ścieków sanitarnych . Ze względu na wskazywane w aktualizacji studium wielkości nowych terenów potencjalnie inwestycyjnych- z wyraźna rezerwą, przyjęto, iż nie wszystkie tereny będą do roku 2030 zajęte. Wyliczona w dotychczasowym Studium wielkość nie będzie przekroczona. W szczegółowych rozwiązaniach na etapie planów miejscowych należy sporządzić odpowiednie bilanse i ewentualnie skorygować wyliczone dotychczasowe wielkości.

Zestawienie ilości ścieków dla terenów projektowanego zainwestowania (wg dotychczasowego Studium z 2010r)

Tabela Nr 2

Lp	Nazwa miejscowości	Ilość ścieków		
		Qśr. dob m^3 /d	Qmax dob m^3 /d	Qmax godz m^3 /h
1	Kaliska	131,7	165,4	11,1
2	Dąbrowa	159,5	195,0	12,5
3	Iwiczno, Frank, Łążek, Młyńsk	136,7	185,2	13,9
4	Czarne	34,9	52,3	6,5
5	Piece, Trzechowo	72,6	95,0	6,5
6	Studzienice, Smolniki	31,3	44,1	4,5
7	Bartel Wielki	35,4	49,0	3,7
8	Cieciorka, Kazub, Dunajski Okoninki, Płociczno	158,0	213,0	15,7
	Ogółem	760,1	999,0	74,4

Kierunki rozwoju kanalizacji sanitarnej

Na terenie gminy Kaliska funkcjonuje obecnie jedna gminna oczyszczalnia ścieków, projektowana do modernizacji i rozbudowy zgodnie ze zweryfikowanym planem aglomeracji ściekowej Kaliska (2013). Plan aglomeracji przedstawiono w cz. 1 – uwarunkowaniach.

W 2008 r. została opracowana, jak już wspomniano w części opisu dotyczącego zaopatrzenia w wodę **„Koncepcja docelowego rozwiązania gospodarki wodno-ściekowej dla gminy Kaliska".**
Generalnie w studium przyjęto kierunki kanalizowania gminy wg tejże koncepcji ze zmianami wynikającymi z potrzeby uzbrojenia terenów rozwojowych, a także z uwzględnieniem aktualizacji planu aglomeracji ściekowej z 2013r. .

W części Etap II zaproponowano kolejność realizacji k. s. kierując się następującymi kryteriami: wielkością miejscowości, w sensie ilości mieszkańców, zagrożeniem dla środowiska oraz projektowaną ilością terenów rozwojowych.

Jeśli chodzi o projektowany teren Obszaru Łąk Studzienickich – sposób odprowadzenia ścieków może być określony dopiero po opracowaniu koncepcji zagospodarowania.
Może to być:

1. system k. s. grawitacyjno- pompowej z odprowadzeniem ścieków do k. s. w Studzienicach
2. docelowa realizacja systemów indywidualnych k. s.

W pozostałych miejscowościach jak Czarne, Lipski Młyn, Lipska Karczma, Stara Lipa, Leśna Huta i Smolniki z uwagi na znaczne oddalenie od zorganizowanych systemów k. s. a także na niewielką ilość ścieków przewiduje się docelowo realizację indywidualnych systemów k. s.

Etap I

- budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Piece i Frank i odprowadzenie ścieków systemem grawitacyjno-pompowym do istniejącej k. s. w m. Kaliska
- w studium wskazano kierunki odprowadzania ścieków z terenów projektowanego zainwestowania do kanalizacji sanitarnej istniejącej i projektowanej w koncepcji

Etap II (kolejno):

- budowa k. s. w m. Dąbrowa i odprowadzenie ścieków systemem grawitacyjno-pompowym do k. s. w m. Frank,
- budowa k. s. w m. Iwiczno i odprowadzenie ścieków systemem grawitacyjno-pompowym do ks. w m. Frank,
- budowa k. s. w m. Cieciorka i odprowadzenie ścieków do k. s. w m. Kaliska, dalsza rozbudowa systemu k. s. – budowa k. s. w m. Kazub, i kolejno w Płocicznie, Dunajkach i Okoninkach i odprowadzenie ścieków do układu k. s. w Cieciorce. Budowa tej zlewni daje możliwość uzbrojenia znacznych terenów inwestycyjnych (w zakresie zabudowy mieszkaniowej i usług obsługi turystyki),
- budowa k. s. w m. Trzechowo i Młyńsk i odprowadzenie ścieków do układu k. s. w m. Piece,

- budowa k. s w m. Strych i Studzienice i odprowadzenie ścieków do układu k. s. w m Kaliska,
- budowa k. s. w m. Łążek z odprowadzeniem ścieków do układu k. s. w m. Frank.

Spełniony będzie warunek wynikający z planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego – by minimum 75% mieszkańców miało dostęp do zbiorczej kanalizacji sanitarnej zakończonej oczyszczalnią ścieków.

Część terenów istniejącego i projektowanego zainwestowania w gminie Kaliska objęta była dotychczasowym planem Aglomeracji Kaliska – wg rozporządzenia nr 57/05 Wojewody Pomorskiego z dnia 19 grudnia 2005r. – Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 142 z 2005r.
Dotychczasowa aglomeracja (ID – PLPM060) obejmowała miejscowości: Kaliska, Piece, Frank, Dąbrowa, Strych, Iwiczno, Czechowo, Cieciorka, Płociczno, Dunajki, Okoninki, Kazub, jest to aglomeracja dla **3326 RLM**, z oczyszczalnią w m. Kaliska.

W aktualizacjach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2009 i 2010 (AKPOŚK 2009 i AKPOŚ K 2010) aglomeracja Kaliska wymieniana jest jako jedna z tzw. priorytetowych dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego 35 aglomeracji w grupie powyżej 2000 RLM do 10000 RLM (stan na grudzień 2012r). Podobnie jak w innych aglomeracjach, aglomeracja Kaliska wymaga weryfikacji wielkości, ze względu na niedoszacowanie wielkości aglomeracji – RLM aglomeracji określone w rozporządzeniu wojewody znacząco odbiega o aktualnych rzeczywistych RLM aglomeracji.

Granice dotychczasowej aglomeracji Kaliska wyznaczono w oparciu o opracowania planistyczne dotyczące gminy, zwłaszcza Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy z 1999r. oraz w oparciu o informacje podane przez Gminę Kaliska o stanie i zamierzeniach dotyczących realizacji przez gminę przedsięwzięć w zakresie wyposażenia terenów zabudowanych i przeznaczonych do zabudowy w zbiorcze sieci kanalizacji i oczyszczalnie ścieków komunalnych.
W miejscowościach gminy nie objętych granicami aglomeracji ściekowej ze względu na: znaczne oddalenie, rozproszoną zabudowę, niewielką skalę czy nawet zanikowy charakter miejscowości projektowano docelowo indywidualne systemy kanalizacji sanitarnej (oczyszczalnie przydomowe, zbiorniki szczelne) lub założono dalszy horyzont czasowy realizacji sieci kanalizacyjnych. Obszary te nie były zatem włączone w granice aglomeracji.

Aktualnie gmina **zweryfikowała i zaktualizowała zasięg** Aglomeracji Kaliska w celu jej racjonalizacji i dostosowania do realnych możliwości finansowania wynikających z niej zobowiązań- **uchwała Nr XXXIII/271/2013 Rady Gminy Kaliska z dnia 08 października 2013r.**

Gmina wzięła pod uwagę obecnie obowiązujące Rozporządzenie Ministra Środowiska z 1 lipca 2010 r. w sprawie sposobu wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji (Dz. U. z 29.07.2010r. Nr 137 poz. 922). Wg aktualizacji aglomeracji zrezygnowano się z objęcia granicami aglomeracji takich miejscowości jak **Okoninki, Dunajki, Płociczno, Kazub, Strych**.

Nowoprojektowana aglomeracja o równoważnej liczbie mieszkańców **4618 RLM** obejmuje obecnie miejscowości: **Cieciorka, Dąbrowa, Frank, Iwiczno, Kaliska, Piece.**

Przy weryfikacji zasięgu aglomeracji wzięto pod uwagę :

- spełnianie wymogów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 2010 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic w zakresie tzw. wskaźnika koncentracji, tj. stosunek przewidywanej do obsługi liczby mieszkańców aglomeracji i niezbędnej do realizacji długości sieci kanalizacyjnej
- uzasadnienie ekonomiczne realizacji budowy sieci i kosztów jej późniejszego użytkowania – akceptowalność społeczną wysokości taryf (w tym: uwzględniających m.in. koszty amortyzacji)

ODPROWADZENIE WÓD OPADOWYCH

Nie przewiduje się budowy zorganizowanych systemów kanalizacji możliwych do wskazania w Studium. Problemu odprowadzania wód opadowych z określonych terenów lub obiektów oraz konieczność ich oczyszczania należy rozwiązywać w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub na etapie projektowania wykonawczego.

ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ

Przez obszar gminy przebiega linia elektroenergetyczna WN 110 kV – w pasie technicznym szerokości 20 m w każdą stronę od linii obowiązuje uzgadnianie zagospodarowania i lokalizacji zabudowy z zarządcą sieci.
Zakłada się utrzymanie trasy linii 110 kV, sieci i urządzeń 110 kV i 15 kV, uzupełnienie sieci 15kV w celu uporządkowania i poprawy pewności zasilania.
Na obszarze gminy nie przewiduje się lokalizacji ponadlokalnych źródeł energii elektrycznej.
Zaopatrzenie istniejących i projektowanych terenów inwestycyjnych będzie odbywać się poprzez rozbudowę istniejącej sieci średniego napięcia i budowę, w miarę potrzeb stacji transformatorowych.

W projekcie założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Kaliska na lata 2013-2028 (oprac. 2013) zaleca się:
- realizacje powiązań liniowych 110kV pomiędzy miejscowościami Chojnice-Kaliska-Pelplin
- korektę przebiegu istn. sieci napowietrznych 15kV w rejonie wsi Kaliska
- rozwój sieci i urządzeń, w tym z zastosowaniem stacji transformatorowych typu miejskiego i sieci kablowym doziemnych w m. Kaliska
- preferowanie sieci kablowych w obszarach wskazanych do ochrony krajobrazu (strefy ochrony ekspozycji zabytkowych układów wiejskich)
- sporządzenie audytu energetycznego dot. oświetlenia drogowego i na potrzeby gminnych jednostek organizacyjnych
- przeprowadzenie optymalizacjo kosztów energii elektrycznej na potrzeby gminy – przetargowy tryb zakupu energii
- opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej
- realizacje obiektów energetycznych opartych o generacje i kogenerację rozproszoną z wykorzystaniem odnawialnych zasobów energii (głównie biomasy) w powiązaniu z budową inteligentnych sieci elektroenergetycznych

Istniejący układ sieci elektroenergetycznych oraz rozmieszczenie stacji transformatorowych w obszarze gminy pokazano na załączniku graficznym do części opisowej I – uwarunkowania.

ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

Źródłami ciepła w gminie są i pozostaną nadal lokalne kotłownie, usytuowane w budynkach użyteczności publicznej, a także indywidualne źródła ciepła w zabudowie mieszkaniowej.

URZĄDZENIA ZWIĄZANE Z PRODUKCJĄ ENERGII Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ

Elektrownie wiatrowe

Dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowych wraz z ich obszarem oddziaływania –strefą ochronną w rejonie miejscowości Frank- Iwiczno-Łążek, gdyż jest to praktycznie niemal jedyny obszar położony poza ustanowionymi obszarami ochrony krajobrazu. Część z wyznaczonego w ten sposób obszaru położona jest jednakże w zasięgu obszaru Natura 2000, co ostatecznie może dodatkowo ograniczyć potencjalne lokalizacje (należy bowiem stwierdzić brak negatywnego wpływu na siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin i zwierząt dla których był wyznaczony obszar Natura 2000).

Warunki lokalizacji: zachowanie bezpiecznej odległości od istniejącej zabudowy i brak kolizji z istniejącymi i planowanymi formami ochrony przyrody, pozytywne dla planowanych inwestycji wyniki monitoringów przyrodniczych. Z lokalizacji elektrowni należy wyłączyć tereny stanowiące lokalne korytarze ekologiczne- np. niewielkie dolinki cieków, oczek wodnych, śródpolnych zadrzewień i zakrzewień, szpalerów drzew, jeżeli stwierdzi się na podstawie badań terenowych że stanowią one istotną wartość dla ptaków lub nietoperzy. Wstępnie należy założyć odległości ok. 200-250m wież elektrowni od elementów osnowy ekologicznej.

Wstępnie należy przyjąć wymóg zachowania ok. 400-500m odległości turbin od zabudowy mieszkaniowej oraz terenów użyteczności publicznej, przy czym odległości te mogą się różnić w zależności od rodzaju, typu elektrowni i jej parametrów (wymagają weryfikacji na etapie oceny oddziaływania na środowisko planowanego przedsięwzięcia w prognozie akustycznej).

Określony w studium zasięg przestrzenny obszarów możliwego rozmieszczenia elektrowni wiatrowych wraz z ich strefami ochronnymi ma charakter orientacyjny, a jego granice należy ustalić w studium akustycznym po wyborze typu elektrowni wiatrowych oraz po wykonaniu monitoringu ornitologicznego i chiropterologicznego. Ostateczne zasięgi zostaną ustalone w planach miejscowych sporządzanych dla obszarów elektrowni wiatrowych. .

Planowane inwestycje parku elektrowni wiatrowych będą wymagały włączenia wewnętrznego układu komunikacyjnego dróg wewnętrznych, dojazdowych do poszczególnych turbin do dróg publicznych, miejsca skrzyżowań zostaną określone po ustaleniu dokładnych lokalizacji turbin wiatrowych.

Inwestycje parku elektrowni wiatrowych spowodują trwałą zmianę klimatu akustycznego w obszarze opracowania, co spowoduje ograniczenia w lokalizacji

przyszłej zabudowy. W obszarze lokalizacji farm wiatrowych dopuszcza się prowadzenie gospodarki rolnej, ale może być ustanowiony zakaz lokalizacji zabudowy również dla zabudowy zagrodowej - w zasięgu ponadnormatywnego hałasu prognozowanego od planowanych turbin elektrowni wiatrowych.

Ograniczenia w lokalizacji turbin wiatrowych mogą wystąpić również ze strony istniejącej i planowanej infrastruktury technicznej, głównie napowietrznych linii elektroenergetycznych – ograniczenia te określą zarządcy sieci na kolejnych etapach projektowania inwestycji. Istotnym uwarunkowaniem lokalizacji elektrowni we wskazanym obszarze jest tez możliwość odbioru wytworzonej energii przez system elektroenergetyczny, dopuszcza się sytuowanie nowych głównych punktów zasilających (15/110kV0), a także linii elektroenergetycznych związanych z elektrowniami lub modernizacje linii istniejących.

Inwestycje parków elektrowni wiatrowych spowodują zmianę krajobrazu w obszarze lokalizacji farm wiatrowych oraz w najbliższym sąsiedztwie.

Na obszarach planowanych farm wiatrowych należy wykonać przedrealizacyjny monitoring awifauny i nietoperzy (zgodnie z przepisami szczególnymi), dla których badania te nie były jeszcze prowadzone, należy w nich uwzględnić zwłaszcza możliwość skumulowanego oddziaływania na ptactwo z sąsiednimi obszarami farm wiatrowych w innych gminach.

Przy realizacji inwestycji skutkujących powstaniem obiektów o wysokości równej i wyższej niż 100 m npt obowiązuje nakaz oznakowania oraz zgłaszania obiektów do Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego – zgodnie z Rozp. Min. Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2003r. w sprawie zgłaszania oraz oznakowania przeszkód lotniczych (Dz. U. z 2003r. Nr 130, poz. 1193r. z późn. zm.).

Dla obiektów o wysokościach równych i wyższych od 50 m npt obowiązuje nakaz zgłoszenia takich obiektów, przed wydaniem pozwolenia na budowę, do szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych (ul. Żwirki i Wigury 1C, Warszawa).

Inne urządzenia związane z odnawialnymi źródłami energii

- gmina posiada potencjalnie **wysokie zasoby odnawialnych źródeł energii**, dla zaspokojenia potrzeb cieplnych gminy oraz produkcji energii elektrycznej najistotniejsze znaczenie mają zasoby **biomasy**.
- ze względu na dominację lasów oraz ustanowione formy ochrony przyrody gmina nie posiada korzystnych warunków dla rozwoju systemowych elektrowni wiatrowych;
- na terenie gminy wyznacza się obszar dla lokalizacji urządzeń produkujących energię ze źródeł odnawialnych o mocy przekraczającej 100 V - obszar dla lokalizacji siłowni wiatrowych wg oznaczeń na planszy Kierunków- zał. 2b;
- dopuszcza się wykorzystanie energii wiatru w przydomowych elektrowniach wiatrowych (energetyka rozproszona), lokalizacji tego typu nie wskazuje się w dokumencie Studium
- dopuszcza się wykorzystanie energii słońca w indywidualnych gospodarstwach domowych oraz obiektach użyteczności publicznej (np.

lokalizacja kolektorów słonecznych oraz instalacji fotowoltaicznych na dachach budynków)

- wyznacza się obszar dla lokalizacji urządzeń produkujących energię ze źródeł odnawialnych - obszar dla lokalizacji **siłowni fotowoltaicznych**- jest to teren oznaczony na planszy kierunków (zał. nr 2b do Uchwały) w m. **Studzienice - symbolem 6.5. P**. Realizacja inwestycji będzie możliwa po przeprowadzeniu oceny oddziaływania na środowisko i wykazaniu braku negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze i uzyskaniu odpowiednich decyzji środowiskowych i zezwoleń. Należy brać pod uwagę przede wszystkim takie oddziaływania jak np. oddziaływanie na krajobraz (w tym także dotyczy to linii przesyłowych energetycznych związanych z inwestycją), przekształcenia powierzchni ziemi, możliwość zmiany stosunków wodnych, bezpośredniego oraz pośredniego oddziaływania np. na gatunki awifauny stanowiące przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000 oraz na gatunki objęte ochroną gatunkową. Niezbędne będzie także sporządzenie planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego (ze względu na zmianę dotychczasowego rolniczego przeznaczenia na nierolnicze)
- dopuszcza się możliwość budowy urządzeń wykorzystujących energię słoneczną do produkcji energii elektrycznej – ogniw fotowoltaicznych w zespołach, tzw. farmach solarnych, na gruntach rolnych niezabudowanych, poza obszarami wyznaczonymi jako rozwojowe w gminie, tam gdzie badania środowiska wykażą potencjał do produkcji energii ze słońca oraz gdzie będzie możliwość odprowadzenia wytworzonej energii do sieci elektroenergetycznej oraz gdzie nie będzie to kolidowało z wymogami ochrony krajobrazu oraz z ochroną przyrody;
- dopuszcza się sytuowanie urządzeń energetyki tzw. rozproszonej przy zastosowaniu różnych źródeł energii odnawialnej (w tym np. geotermalnej) na obszarze całej gminy, pod warunkiem zachowania wymogów ochrony przyrody i ochrony środowiska;
- dopuszcza się lokalizację biogazowi wykorzystującej zasoby biomasy, jednak bez wskazania jej lokalizacji), dopuszcza się ich sytuowanie w terenach produkcyjnych, przemysłowych; lokalizacja takich obiektów nie została ustalona; konieczne jest sporządzenie stosownych analiz, w celu poszukiwania optymalnej lokalizacji, o ile aktualizacja planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe wskaże ten kierunek rozwoju

ZAOPATRZENIE W GAZ

Nie przewiduje się gazyfikacji gminy. W przypadku pojawienia się możliwości zaopatrzenia w gaz wymagane jest opracowanie koncepcji gazyfikacji gminy.

Zgodnie z prowadzonymi pracami studialnymi (na zlecenie Pomorskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. w Gdańsku, opracowanie „Gazoprojekt" Wrocław) na obszarze gminy Kaliska projektowany jest wg wariantu I odcinek gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500 gazociągu DN300/500/700 (projektowany dla woj. kujawsko-pomorskiego i pomorskiego) związany z kolektorem do odbioru gazu z łupków (kolektor główny na odcinku Bydgoszcz-Tuchola-Kościerzyna-Kosakowo oraz odcinki zbiorcze do odwiertów gazu z łupków). W obszarze gminy Kaliska trasa

tego gazociągu (DN 500) biegnie w północnej i zachodniej części obszaru gminy, generalnie przez obszary leśne, drogami leśnymi, ***trasa pokazana została na zał. graficznym Studium- zał. 3 – Kierunki zagospodarowania.***
Gazociąg zostanie zaprojektowany zgodnie z wymaganiami zawartymi w Rozp. Min. Gospodarki z dnia 30.07.2001 w sprawie warunków technicznych, jakim powinien odpowiadać sieci gazowe[4] (Dz. U. Nr 97 poz. 1055), będzie to rurociąg stalowy, biegnący 1,2 m pod poziomem gruntu, ze strefa kontrolowaną 8 m (po 4 m od osi gazociągu); przejścia pod drogami, torami, rzekami i terenami gdzie brak jest możliwości wykonania wykopów otwartych zostaną przekroczone metodą bezwykopową.
Realizacja gazociągu w wariancie pokazanym na zał. graficznym Studium może wymagać sporządzenia planu miejscowego w sytuacji, gdy niezbędna będzie zmiana przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne.

W trakcie sporządzania projektu aktualizacji Studium gminy Kaliska **nie potwierdzono aktualności** planowanej wcześniej (m. inn w planie zagospodarowania przestrzennego województwa -2009) inwestycji gazociągu wysokiego ciśnienia Starogard Gd- Czersk, w związku z tym zrezygnowano z pokazywania takiej trasy w cz. graficznej dokumentu.

PLAN ZAOPATRZENIA W CIEPŁO, ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ I PALIWA GAZOWE

Gmina sporządziła w bieżącym roku (2013) aktualizację dotychczasowego opracowania **„Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Kaliska na lata 2013-2028" (opracowanie Prospektum Doradztwo Ekonomiczne, Tomasz Krzywiński)** .

W gminnym dokumencie „energetycznym" przyjęte rozwiązania powinny być spójne z dokumentem Studium, należy w nich uwzględnić stopniowe zastępowanie węgla kamiennego biomasą w urządzeniach grzewczych małej mocy i niskiej sprawności, rozwój rozproszonych źródeł energii cieplnej i elektrycznej (w tym pracujących w skojarzeniu).

GOSPODARKA ODPADAMI

Zgodnie ze wskazaniami zawartymi w „Planie gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018" (2012), przyjętym Uchwałą Nr 415/XX/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 czerwca 2012 roku, zmienioną Uchwałą Nr 470/XXII/12 z dn. 24 września 2012 r., podstawowym założeniem funkcjonowania nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi w Polsce jest system rozwiązań regionalnych. Gmina Kaliska położona jest w Regionie Południowym gospodarki odpadami, obsługiwanym przez Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych „Stary Las" w Starym Lesie (gm. Starogard Gdański).

Do 2012 roku we wschodniej części gminy, w miejscowości Strych, funkcjonowało gminne składowisko odpadów komunalnych. Jednak, zgodnie z założeniami „Planu gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018"

[4] Aktualnie dla gazociągów obowiązuje Rozp. Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013r. w sprawie warunków jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie - Dz. U. z 2013 poz. 640

(2012), w związku z uruchomieniem składowiska w Starym Lesie, gminne wysypisko odpadów w Strychu, z dniem 31 lipca 2012 r. zostało zamknięte. Od dnia tego obowiązuje zakaz wywożenia odpadów na wysypisko, a jego teren przewidziano do rekultywacji.

Zgodnie z uchwałą Nr 557/XXVII/13 Sejmiku Woj. Pomorskiego z dnia 25 lutego 2013 r. zmieniającą uchwałę w sprawie wykonania „Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2018" obszar gminy Kaliska obsługiwany ma być przez regionalną instalację przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) w Starym Lesie, instalacje zastępcze np. w przypadku awarii to RIPOK Gilwa Mała, RIPOK Szadółki, RIPOK Sierzno.

2.6. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Inwestycjami celu publicznego, zgodnie z definicją określoną w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia1997 r. o gospodarce nieruchomościami mogą być działania stanowiące realizację celów takich jak:

- drogi publiczne i drogi wodne, linie kolejowe, lotniska, obiekty i urządzenia transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji, ich budowa i utrzymanie
- ciągi drenażowe, przewody i urządzenia służące do przesyłania płynów, pary, gazów i energii elektrycznej, a także innych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń,
- publiczne urządzenia służące do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania i oczyszczania ścieków oraz utylizacji odpadów,
- obiekty i urządzenia służące ochronie środowiska, zbiorniki i inne urządzenia wodne służące zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymanie wód oraz melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,
- opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- ochrona pomników zagłady oraz miejsc i pomników upamiętniających ofiary terroru komunistycznego,
- pomieszczenia dla urzędów organów władzy, administracji, sądów i prokuratur, państwowych szkół wyższych, szkół publicznych, a także publicznych: obiektów ochrony zdrowia, przedszkoli, domów opieki społecznej i placówek opiekuńczo – wychowawczych, pomieszczenie niezbędne dla realizacji obowiązków w zakresie świadczenia przez operatora publicznego powszechnych usług pocztowych - ich budowa i utrzymanie,
- obiekty i urządzenia niezbędne dla potrzeb obronności państwa, ochrony granicy państwowej, a także do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym zakłady karne oraz zakłady dla nieletnich - ich budowa i utrzymanie,
- poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie i składowanie kopalin stanowiących własność Skarbu Państwa oraz węgla brunatnego wydobywanego metodą odkrywkową
- cmentarze – ich zakładanie i utrzymywanie,
- miejsca pamięci narodowej – ich ustanawianie i ochrona,

- ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody,
- inne cele publiczne określone w odrębnych przepisach.

Ze względu na skalę opracowania załączników graficznych (1:10000) w studium nie wyznacza się graficznie obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym, poza terenem 1.**12.ZP,US, MN w Kaliskach** (w szczególności teren zieleni publicznej urządzonej, typu park, z dopuszczeniem urządzeń sportowo-rekreacyjnych ogólnodostępnych, teren stanowić ma przestrzeń publiczną).

Nie oznacza to jednak, że takie inwestycje w gminie Kaliska nie będą lokalizowane.

W Studium przewiduje się realizację urządzeń i obiektów oraz sieci inżynieryjnego uzbrojenia związane z zaopatrzeniem w wodę oraz odprowadzeniem ścieków w obszarze całej gminy. Dla nowych, znacznych powierzchniowo terenów inwestycyjnych, będą niezbędne realizacje dróg publicznych lokalnych i dojazdowych, a także lokalnych ciągów rowerowych i pieszych.

Lokalizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym będzie następowała na podstawie ustaleń planu miejscowego lub decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w sytuacji braku planu miejscowego.

Lokalizacja nowych elementów komunikacji i infrastruktury technicznej jest dopuszczalna we wszystkich terenach inwestycyjnych oraz w terenach rolnych i leśnych (po spełnieniu wymagań przepisów dot. ich ochrony).

2.7. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1

W obszarze gminy Kaliska poza istniejącymi elementami które stanowią inwestycje ponadlokalne celu publicznego (modernizacje: droga krajowa nr 22, linia kolejowa nr 203) mogą być realizowane takie inwestycje jak wymienione w poniższych tabelach:

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – zadania rządowe

Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego *Infrastruktura i Środowisko (lipiec 2009)*		
lp	**Rodzaj zadania**	**lokalizacja**
Oś priorytetowa III Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska		
1.	Zakupy sprzętu do szybkiej oceny ryzyka w przypadku wystąpienia poważnej awarii, organizacja systemu monitoringu dynamicznego przeciwdziałania poważnym awariom, w tym organizacja systemu i sieci teleinformatycznych	Cały kraj
2.	Doskonalenie stanowisk do analizowania i prognozowania zagrożeń	
3.	Wsparcie techniczne ratownictwa ekologicznego i chemicznego	
4.	Wdrożenie nowoczesnych technik monitorowania powietrza, wód i hałasu poprzez zakupy aparatury kontrolno pomiarowej i analitycznej dla sieci laboratoriów Inspekcji Ochrony Środowiska. Doskonalenie systemu zapewnienia jakości poprzez organizację laboratoriów wzorcujących i referencyjnych dla potrzeb wzmocnienia systemu zarządzania jakością środowiska i ocen efektów ekologicznych programu. ETAP I	
Priorytet V Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych		
5.	Opracowanie planów ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski	Cały kraj
Oś priorytetowa VI Drogowa i lotnicza sieć TEN-T		
6.	Rozwój infrastruktury państwowego organu zarządzania ruchem lotniczym	Cały kraj
Oś priorytetowa VII Transport przyjazny środowisku		
7.	Budowa sieci telekomunikacji GSM-R zgodnie z NPW ERTMS	Cały kraj
8.	Infrastruktura dostępu drogowego i kolejowego do wschodniej części Portu Gdynia	
Oś priorytetowa VIII Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe		
9.	Rozwój systemu automatycznego nadzoru nad ruchem drogowym (budowa centralnego systemu do automatycznego nadzoru nad ruchem drogowym)	Cały kraj
Oś priorytetowa XII Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia		
10.	Budowa i remont oraz doposażenie baz Lotniczego Pogotowia Ratunkowego – ETAP	Cały kraj
11.	Budowa i wyposażenie wojewódzkich centrów powiadamiania ratunkowego	

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – zadania samorządowe.

Inwestycje zawarte w Wieloletnim Programie Inwestycyjnym Województwa Pomorskiego na lata 2008–2013		
lp	**Rodzaj zadania**	**lokalizacja**
1.	Budowa infrastruktury szerokopasmowej regionalnej sieci informacyjnej "Pomorska Siec Szerokopasmowa "[5]	Całe województwo
2.	Zintegrowany System Informacji Turystycznej Województwa Pomorskiego	województwo

Inwestycje zawarte w Krajowym Programie Oczyszczania ścieków Komunalnych przewidziano - modernizację oczyszczalni ścieków w Kaliskach w zakresie gospodarki osadami.

Jako obszary i obiekty o znaczeniu ponadlokalnym wskazane do ujęcia w programach ponadlokalnych, w tym powiatowych i wojewódzkich kwalifikują się:

- ustanowienie nowych form ochrony przyrody – powiększenie obszarów chronionego krajobrazu: Doliny Wierzycy, utworzenie Parku Krajobrazowego Doliny Wdy, (w drodze uchwały Sejmiku Woj. Pom.)
- realizacja regionalnych oraz powiatowych, w tym wspólnie z innymi gminami powiatu, ścieżek rowerowych, zagospodarowanie szlaków kajakowych na Wdzie

[5] Zgodnie z planem woj. dokument ten mógł być ograniczany bądź uzupełniany w zakresie wymienionych nim zadań, aktualnie formuła realizacji ww inwestycji uległa zmianie i nie będzie ona realizowana jako zadanie samorządu województwa

2.8. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2 oraz obszary przestrzeni publicznej

W gminie Kaliska nie występują obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych.
Nie wyznacza się w obszarze gminy obszarów, dla których wymaga się przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości.

W obszarze gminy Kaliska dopuszcza się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m2 w obrębie terenu produkcyjno-usługowego położonego przy drodze krajowej nr 22 – teren oznaczony na zał. graficznym „Kierunki zagospodarowania przestrzennego" symbolem **3.2.U/P**. W przypadku realizacji takiego obiektu plan miejscowy należy sporządzić obowiązkowo.

W gminie Kaliska wyznacza się obszar przestrzeni publicznej - teren **1.12.ZP,US** w Kaliskach, dla tego obszaru sporządzenie planu miejscowego jest obowiązkowe. .

2.9. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Do terenów, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego należą wszystkie wyznaczone w studium nowe tereny inwestycyjne – obszary rozwoju zabudowy, wymienione w rozdziale 2.1. Wszystkie te obszary wymagają zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

Ze względu na zróżnicowanie terenów pod względem uwarunkowań fizjograficznych, atrakcyjności położenia terenu, dostępności inżynieryjnego uzbrojenia oraz biorąc pod uwagę zbilansowanie potrzeb rozwojowych gminy i możliwości finansowych (również w postaci nakładów na przyszłą infrastrukturę techniczną i komunikacyjną w związku z rozwojem zabudowy) ustalono następujące **priorytety** sporządzania planów miejscowych w gminie:

- tereny ważne dla zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych: 1.3.MN, 1.4.MN, 5.1.MN, 5.6.MN, 8.2.MN, 8.3.MN; 6.4. MN. 7.4.MN, 7.2.MN,ML,U
- tereny ważne dla rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej: 3.8.UT, 3.9.UT, 3.18.ML/UT, 4.5.UT, 4.6.ML/UT, 5.10.UT, 6.5.LOW, 8.6.UT; 7.5.UT

- tereny ważne dla przygotowania oferty inwestycyjnej gminy w zakresie usług: 5.11.U,MN, 1.8.MN/U, 1.9.MN/U, 2.2.MN/U, 2.4.MN/U, 8.12.U;
- tereny ważne dla przygotowania oferty inwestycyjnej gminy w zakresie produkcji i przemysłu: 1.6.P, 1.7.P, 2.5.P, 5.7.P.

W sytuacji wyboru wariantu I przebiegu gazociągu związanego z odbiorem gazu z łupków wc DN 500 przez obszar gminy Kaliska i grunty leśne wymagające zmiany przeznaczenia na cele nieleśne konieczne może być sporządzenie planu miejscowego dla tej inwestycji.

2.10. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Gmina Kaliska charakteryzuje się małym potencjałem agroekologicznym. Postuluje się, w szczególności na terenach atrakcyjnych turystycznie (północno-wschodnia część gminy), popularyzację zasad gospodarki rolnej, propagujących formy tzw. rolnictwa ekologicznego (zrównoważonego). Jego podstawowe zasady w zakresie kształtowania krajobrazu rolniczego przedstawiono poniżej:

1. Kształtowanie struktury krajobrazu rolniczego w sposób stymulujący utrzymanie lub wzrost różnorodności biologicznej, przez różnicowanie warunków siedliskowych roślin i przez stwarzanie warunków ostojowych dla możliwie jak największej liczby gatunków zwierząt. W tym celu należy wykorzystywać nie zagospodarowane obszary rolnicze oraz popierać i propagować przekształcanie pól o niskich klasach bonitacyjnych gleb na zadrzewienia śródpolne, zalesienia, drobne zbiorniki wodne itp.
2. W stosunku do gruntów ornych kompleksu 7 (znaczne powierzchnie na terenie gminy) należy dążyć do:
   - zalesiania gruntów położonych w obrębie i w sąsiedztwie terenów rolnych;
   - przejmowania ich w pierwszym rzędzie na potrzeby związane z rozwojem terytorialnym wsi;
   - przejmowania ich pod lokalizację obiektów i urządzeń rekreacyjnych oraz innych urządzeń kubaturowych.
3. Użytki zielone i grunty orne 9 kompleksu przydatności rolniczej powinny być rewaloryzowane pod względem ich stosunków wodnych. Właściwie przeprowadzone melioracje i stała konserwacja urządzeń melioracyjnych powinny podwyższyć ich produktywność (po wykonaniu szczegółowych specjalistycznych analiz dla każdego przypadku) uwzględniających wpływ na stosunki wodne terenów otaczających.
4. W obrębie wszystkich użytków dążyć do różnicowania środowiska przyrodniczego poprzez wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień na terenach fitogenicznych nieodpowiednich dla produkcji rolnej, kształtowanie miedz śródpolnych, ochronę nieużytków hydrogenicznych oraz urozmaicanie struktury upraw przez wprowadzanie lokalnie roślinności łąkowej na grunty orne. Zróżnicowanie agrosystemów sprzyja retencji pierwiastków, kształtuje korzystniejsze warunki

mikroklimatyczne, i w efekcie prowadzi do wzrostu stabilności układu przyrodniczego i wzrostu plonów roślin uprawnych.

5. Na obszarach użytkowanych rolniczo pozostawianie nie przeorywanych pasów gruntu wokół oczek wodnych i wszelkiego typu mokradeł, w celu umożliwienia rozwoju półnaturalnych zbiorowisk roślinnych, które spontanicznie tworzą się w wyniku braku bezpośredniego użytkowania (zarośla, szuwary, ugrupowania roślinności bagiennej) lub pod wpływem koszenia i wypasu.
6. W dolinach rzek zachowanie tradycyjnej gospodarki łąkowej, a zwłaszcza nie zastępowanie półnaturalnych łąk przez pola i intensywne użytki zielone, które ze względu na sposób uprawy przyczyniają się m.in. do eutrofizacji i innych zanieczyszczeń wód powierzchniowych.
7. Ochrona ekosystemów półnaturalnych (np. łąk) w warunkach normalnego użytkowania gospodarczego dużych obszarów. Ponieważ ekosystemy te powstały i utrzymują się w wyniku różnych form działalności ludzkiej, należy pielęgnować tradycyjne sposoby gospodarowania, przynajmniej w takim zakresie, aby ww. typy ekosystemów utrzymywały się.
8. Ochrona zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz dążenie do ich większego udziału powierzchniowego, przez popieranie spontanicznego rozwoju drzew i krzewów na miedzach, wokół oczek wodnych i innych miejsc nie nadających się do rolniczego wykorzystania.
9. Ochrona wszystkich torfowisk w kompleksach pól uprawnych przez zaniechanie odwodnień i zapobieganie eutrofizacji.
10. Tworzenie barier biologicznych, przeciwdziałających rozprzestrzenianiu się zanieczyszczeń przez migrację wodną oraz powstawaniu erozji wietrznej i wodnej.
11. Zaniechanie osuszania łąk, torfowisk i mokradeł (unikanie nadmiernych melioracji).
12. Rekultywacja drobnych terenów zdewastowanych zgodnie z zasadą kształtowania zróżnicowanych warunków środowiskowych, stosując głównie kierunek rekultywacji fitomelioracyjny i krajobrazowy.

Udział powierzchni zalesionej stanowi ok. 72 % powierzchni ogółem. Prawdopodobnie powierzchnia ta będzie wzrastać wraz z wzrostem zalesiania gruntów słabych nie nadających się do produkcji rolnej. W studium wyznaczono tereny przeznaczone do zalesienia, głównie na podstawie wniosków Nadleśnictwa Kaliska.

Gospodarcza funkcja lasu stanowi jedną z najważniejszych dziedzin gospodarki gminy, pod względem turystycznym, gospodarczym i klimatycznym i w całości podlega ochronie.

Ze względu na małe właściwości retencyjne środowiska gminy szczególnej ochronie powinny podlegać torfowiska, mokradła i oczka wodne stanowiące ważny czynnik regulacji bilansu wodnego oraz wpływający na różnicowanie nisz ekologicznych, co w konsekwencji prowadzi do wzbogacenia układów troficznych. Podobna rolę pełnią szuwary, (ponadto pełnia one role hydrosanitarną) oraz lasy wodochronne. Działania takie zostały podjęte na terenie Nadleśnictwa Kaliska w ramach programu „Odtwarzanie bagien, rowów i jezior śródleśnych na terenie

Nadleśnictwa Kaliska". Wg informacji zawartych na stronie internetowej Nadleśnictwa Kaliska w latach dziewięćdziesiątych w ramach ww. programu (...) *w pierwszej kolejności odtworzono zbiorniki wodne o powierzchni ponad 21 ha, część rowów nawadniających o długości prawie 5500 m oraz system urządzeń melioracyjnych. W drugim etapie odtworzono Jeziora Ferdynandzkie, Wyspa i Grzybno, o łącznej powierzchni ponad 35 ha lustra wody. Bazując na wybudowanym w pierwszej połowie XIX wieku Kanale Czarnowodzkim, doprowadzono do odtworzenia prawie 90 ha śródleśnych wód. Cała inwestycja miała istotny wpływ na poprawę warunków wilgotnościowych na obszarze około 4500 ha suchych monolitów sosnowych. Na terenach tych wzrosła różnorodność biologiczna, pojawiły się liczne gatunki ptaków, gadów i płazów oraz roślinność właściwa dla siedlisk wilgotnych. Wykorzystując zmiany mikroklimatu i podniesienie poziomu wód gruntowych, rozpoczęto w Nadleśnictwie Kaliska realizację programu restytucji cisa pospolitego i jarzębu brekinii.*
W studium wskazano również tereny rolne przeznaczone do zalesienia, są to tereny wskazywane przez Nadleśnictwo Kaliska, jako predysponowane do zalesienia.

2.10. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią i obszary osuwania się mas ziemnych

Występujące w gminie Kaliska Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych zostały omówione szeroko w rozdziale 3.6 Uwarunkowań.

Na planszy graficznej stanowiącej zał. nr 3 pokazano na podstawie dotychczas dostępnych danych obszary szczególnego zagrożenia powodzią, od rzeki Wdy (są to obszary o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi 1% i 10% wg dotychczasowych studiów ochrony przeciwpowodziowej sporządzonych przez dyrektora RZGW w Gdańsku). W takich obszarach obowiązują przepisy ustawy prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2012 poz. 145), przede wszystkim zakaz wykonywania urządzeń wodnych i wznoszenia innych obiektów budowlanych , a nawet sadzenia drzew i krzewów czy zmiany ukształtowania terenu. Od ustalonych zakazów w wyjątkowych przypadkach można uzyskać odstępstwo- wyrażone w decyzji dyrektora RZGW.
Zasięgi obszarów szczególnego zagrożenia powodzią pokazane na planszy Studium mogą ulec zmianie po sporządzeniu wymaganych ustawą prawo wodne opracowań, map zagrożenia powodzią, map ryzyka powodziowego i planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla rzeki Wdy.

W obszarze gminy nie występują zarejestrowane osuwiska. Występują potencjalne obszary predysponowane do usuwania się mas ziemnych, jednak nie zostały one szczegółowo zinwentaryzowane w skalach umożliwiających ich pokazanie w części graficznej Studium.

2.11. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Teren działki geodezyjnej 132 w miejscowości Piece stanowi obszar, który w studium przeznacza się na cele eksploatacji surowców naturalnych, eksploatacja jest prowadzona na podstawie wydanej w 2008 r koncesji . Obszar ten został oznaczony na zał. graficznym „Kierunki zagospodarowani przestrzennego" symbolem: **5.7.P.** (m.Piece).
W terenie tym w wydanej koncesji ustalono obszar i teren górniczy.

2.12. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady

Obszary nie występują w gminie Kaliska.

2.13. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji

W Studium, za obszary wymagające przekształceń uznano obszar urbanizacji, a w nim zwłaszcza teren rozwoju zabudowy, czyli nowe tereny inwestycyjne, wymienione szczegółowo w rozdziale 2.1. niniejszego opracowania.

Obszary wymagające rehabilitacji lub rekultywacji wymieniono w rozdziale 2.15 niniejszego opracowania, gdzie zaproponowano również kierunki przekształceń i niezbędne działania dla rozwiązania problemów.

Rekultywacji wymagają: teren dotychczasowego składowiska w Strychu, a docelowo także tereny istniejącej rolniczej oczyszczalni ścieków ZPP Czarna Woda, teren po zakończeniu eksploatacji złóż w Piecach (zgodnie z planem rekultywacji).

2.14. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

W obszarze gminy Kaliska linia kolejowa i działki ewidencyjne stanowiące obszary kolejowe uznane zostały jako tereny zamknięte. Po zmianach ustawowych z 2010 r. możliwe jest także dla tych terenów sporządzanie planów miejscowych.

2.15. Inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie

W Studium wyznaczono 7 grup obszarów problemowych wymagających szczegółowych, specjalistycznych analiz przestrzennych. Zasięg przestrzenny lub lokalizację obszarów wskazano na załączniku graficznym „Kierunki zagospodarowania przestrzennego" (zał. nr 3 do uchwały)

2.15.1. Rekultywacja terenu oczyszczalni ścieków Zakładów Płyt Pilśniowych w Czarnej Wodzie

Oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest na terenie gminy Kaliska, w obrębie kompleksu łąk i składa się z dwóch zbiorników retencyjnych położonych przy kompleksie pól filtracyjnych. Pola te, w liczbie 47, zajmują łącznie powierzchnię 46,62 ha. Są to ogroblowane zbiorniki ziemne, w obrębie których pod kilkumetrową warstwą piasku zalegają utwory o małej przepuszczalności. Zgodnie z założeniami projektowymi warstwa ta miała powodować spływ przefiltrowanych przez piaski ścieków w kierunku Studzienickiej Strugi i Jeziora Smolnik. Studzienicka Strugą ścieki poprzez Jezioro Wieckie odprowadzone miały być do Wdy (na terenie gminy Karsin).

Wg „Planu gospodarki odpadami na terenie powiatu starogardzkiego na lata 2003 – 2010" przepustowość projektowa tej oczyszczalni wynosi 8000 m^3/d, a wydane pozwolenie wodno-prawne opiewa na 1785 m^3/d. Natomiast łączna ilość dostarczanych ścieków bytowych i przemysłowych kształtuje się na poziomie 2100 m^3/d.

W przeszłości (w latach 90-tych) w związku z zatkaniem złoża piaskowego, pola filtracyjne wykazywały minimalną lub całkowitą niesprawność i funkcjonowały praktycznie jako zbiorniki magazynowe ścieków, które trafiały na kompleksy łąkowe za pośrednictwem odprowadzalnika głównego lub Kanał Wdy. Prawdopodobny był także ich zrzut bezpośrednio do Studzienickiej Strugi.

Aktualnie, wg informacji publikowanych na stronie internetowej gminy Czarna Woda i zawartych w opracowaniach strategicznych gminy Czarna Woda, oczyszczalnia zakładowa pracuje poprawnie. Jednakże, ze względu na wysokie koszty jej utrzymania i eksploatacji, Zakład planuje rezygnację z dotychczasowego sposobu oczyszczania ścieków. Przewiduje się odprowadzanie ścieków bytowo - gospodarczych do miejskiej oczyszczalni, po jej powstaniu, lub budowę własnej oczyszczalni ścieków sanitarnych. Najbardziej prawdopodobne jest przejęcie ścieków sanitarnych z miasta Czarna Woda i ścieków bytowo gospodarczych z Zakładów przez oczyszczalnię ścieków w Czersku (w 2003 r. zawarta została umowa o współpracy Rad Miejskich Czerska i Czarnej Wody w tym zakresie). Ścieki technologiczne, wprowadzone w zamknięty obieg, byłyby oczyszczane w wysokosprawnych procesach sedymentacji i ultrafiltracji, a osady spalane.

2.15.2. Obszar wysypiska odpadów w miejscowości Strych

Gminne składowisko odpadów komunalnych eksploatowane było od 1987 roku. Składowisko zajmuje powierzchnię ok. 1,1 ha. Podłoże składowiska stanowi warstwa piasków i żwirów do głębokości ok. 8 m, poniżej zalega glina zwałowa. Dno wysypiska jest uszczelnione gliną i cementem. Wody opadowe odprowadzane są do rowu opaskowego, a odcieki do studni osadowej.

Wg „Raportu o stanie środowiska województwa pomorskiego w 2005 r." (2006):

- pojemność całkowita składowiska wyniosła 30.000 m^3,
- pojemność pozostała 8000 m^3;
- ilość odpadów zeskładowanych do 31.12.2005 r. - 1274 Mg;
- eksploatacja składowiska przewidywana jest do 2009 r.

Z dniem 31 lipca 2012 r. składowisko zostało zamknięte, obowiązuje zakaz wywozu odpadów , teren przewidziany jest do rekultywacji.

2.15.3. Zagospodarowanie Leśnego Obszaru Wypoczynkowego

Leśny Obszar Wypoczynkowy (LOW) to fragment lasów Nadleśnictwa Kaliska, ograniczony drogami: krajową nr 22, gminną nr 209010G przez Studzienice do Bartla Wielkiego, droga powiatową nr 2701G z Bartla Wielkiego do Kalisk.
Obszar ten planowany jest jako miejsce odpoczynku głównie dla podróżujących drogą krajową nr 22, ale również dla przyjeżdżających z okolicznych miast (Starogard Gdański, Czersk, Chojnice, Tczew, a nawet Trójmiasto) w celu kilkugodzinnej rekreacji w Borach Tucholskich.
Przewiduje się tutaj urządzenia – zabudowę i zagospodarowania umożliwiające wypoczynek, polegający na:

- zatrzymaniu się samochodem w podróży i urządzeniu pikniku,
- wypożyczeniu roweru i wycieczce rowerowej w pobliskie lasy,
- spożyciu posiłków w obiektach gastronomicznych,
- przejażdżce konnej szlakiem „Kociewie na cztery kopyta",
- spacerach po lasach,
- edukacji w postaci korzystania z urządzonych ścieżek edukacyjnych,

Lokalizację zabudowy i zagospodarowania terenu powinna określić całościowa koncepcja zagospodarowania terenu, która wskaże kierunek przekształceń terenu i określi miejsca lokalizacji zabudowy i sposoby zagospodarowania. Zapleczem dla Leśnego Obszaru Wypoczynkowego będą miejscowości Studzienice, Bartel Wielki i Kaliska.

2.15.4. Ochrona krajobrazowa doliny rzeki Wdy

Dolina Wdy przebiega przez południową i południowo-wschodnią część gminy. W części zachodniej dolina wcięta jest na głębokość ok. 10 m. Ma tu charakter typowej, erozyjnej doliny rzecznej o wąskim dnie (szerokość do 50 m) i krętym przebiegu. W części wschodniej wcięcie doliny wzrasta miejscami do 20 m a jej dno generalnie się rozszerza (szerokość doliny wynosi maksymalnie ok. 900 m). W dnie doliny występują ostańce erozyjne w postaci izolowanych wyniesień, będące obok

starorzeczy świadectwem zmian przebiegu koryta rzeki. W dnie doliny przeważają użytki zielone, głównie łąki świeże i miejscami wilgotne. W części wschodniej liczne są torfowiska. Zbocza doliny są zalesione. Ze względu na znaczne zróżnicowanie w dolinie rzeki Wdy stanowi ona ciekawy krajobrazowo obiekt. Dodatkowo sama rzeka jest tradycyjnym miejscem turystyki w zakresie kajakarstwa.

Dolina rzeki Wdy ze względu na swoje walory krajobrazowe wymaga szczegółowego opracowania – studium możliwości zagospodarowania i lokalizacji zabudowy, które wskaże tereny możliwej lokalizacji zabudowy, miejsca zatrzymania na szlaku kajakowym i wskazania dotyczące ich zagospodarowania oraz miejsca urządzenia punktów widokowych.

Takie opracowanie mogłoby być również np. wynikiem prac studentów architektury Politechniki Gdańskiej, w ramach praktyki z projektowania środowiskowego lub prac semestralnych

2.15.5. Zagospodarowanie Obszaru Łąk Studzienickich

Główne kierunki zagospodarowania Obszaru Łąk Studzienickich to:

- wyeksponowanie zabytkowych, historycznych budowli hydrotechnicznych,
- stworzenie zaplecza produkcji biomasy, wraz z pokazowymi uprawami ekologicznymi,
- wykorzystanie walorów przyrodniczych dla edukacji,
- stworzenie możliwości specjalistycznej formy rekreacji dla osób niepełnosprawnych, w tym kajakarstwa.

Dla udostępnienia walorów tego obszaru niezbędne jest przeprowadzenie rekultywacji terenu oczyszczalni ścieków Zakładów Płyt Pilśniowych w Czarnej Wodzie, która powoduje zanieczyszczenia środowiska oraz obniżenie walorów turystycznych poprzez czasową emisję odorów.

Lokalizację zabudowy i zagospodarowania terenu powinna określić całościowa koncepcja zagospodarowania terenu, która wskaże kierunek przekształceń terenu i określi miejsca lokalizacji zabudowy i sposoby zagospodarowania. Zapleczem, bazą noclegową dla Obszaru Łąk Studzienickich mogą być również istniejące i planowane w gminie tereny dla rozwoju zabudowy rekreacyjnej i usług turystyki, w tym głównie tereny położone najbliżej obszaru: w miejscowości Studzienice i Smolniki.

2.15.6. Usprawnienie i poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego

Miejsca i punkty problemowe

Do głównych miejsc i punktów problemowych, wymagających działania w zakresie transportu drogowego zaliczyć należy:

- skrzyżowanie drogi krajowej nr 22 i drogi powiatowej nr 2407G w miejscowości Frank,
- dostępność do drogi krajowej nr 22
- dążenie do doprowadzenia do takiego stanu, aby do wszystkich miejscowości zagwarantowany był dojazd drogami o nawierzchni bitumicznej,

- konieczne jest zapewnienie możliwości bezpiecznego i komfortowego poruszania się rowerem wzdłuż drogi krajowej nr 22 – budowa ścieżek rowerowych.

Niezbędne prace planistyczno-projektowe

W celu rozwiązania powyższych problemów konieczne jest podjęcie działań nie tylko na poziomie gminnym, ale także na poziomie, międzygminnym, powiatowym i wojewódzkim.
Wśród niezbędnych działań wymienić należy przede wszystkim:

- konieczność wykonania analizy dostępności do drogi krajowej nr 22,
- wystąpienie z wnioskami do gmin ościennych dotyczącymi:
- projektu system ścieżek i szlaków turystycznych powiązanych z trasami regionalnymi,
- planowania terenów pod rozbudowę infrastruktury technicznej,
- brak regionalnego systemu ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych w powiązaniu z trasami gminnymi
- wnioski do starostwa powiatowego:
- utrzymywanie i modernizowanie dróg powiatowych
- zorganizowanie wspólnie z innymi gminami powiatu lobbingu na rzecz podnoszenia standardu drogi krajowej 22
- współdziałanie w utworzeniu oznakowanych ścieżek i szlaków turystycznych w regionie
- wnioski do Urzędu Marszałkowskiego:
- współdziałanie w utworzeniu oznakowanych ścieżek i szlaków turystycznych powiązanych z trasami regionalnymi i krajowymi
- dążenie do przyspieszenia modernizacji drogi krajowej 22

2.15.7. Strefy ochrony cennych zasobów środowiska kulturowego

W studium przeprowadzono waloryzację zasobów dziedzictwa kulturowego wyodrębniając obszary i obiekty o wartościach historycznych wskazane do ochrony, wyznaczono również strefy ochrony konserwatorskiej cennych układów przestrzennych.

Wskazane jest zaktualizowanie gminnego programu opieki nad zabytkami, ewentualnie sporządzenie dodatkowego opracowania studialnego dla gminy.
W opracowaniu studialnym obejmującym cenne układy ruralistyczne należy określić przede wszystkim:

- przedmiot ochrony wraz ze wskazaniem wszystkich jego elementów,
- ograniczenia, nakazy i zakazy w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenów,
- działania niezbędne dla zapobiegania zagrożeniom dla zabytków,
- możliwości wykorzystania obiektów zabytkowych zgodnie z ich rangą,

Szczegółowe studia środowiska kulturowego powinny być sporządzane w fazie przedprojektowej do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a ich wyniki „skonsumowane" w ustaleniach tych planów. Dopiero plan miejscowy, stanowiący przepis prawa lokalnego stanowić może skuteczne narzędzie ochrony cennych walorów środowiska kulturowego.

załącznik nr 1c
do Uchwały Nr .....
Rady Gminy Kaliska
z dnia 27 maja 2014 r.

w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy KALISKA"

UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ

Maj 2014 r.

1. Wstęp - ogólna charakterystyka gminy Kaliska.

Położenie – gmina Kaliska to gmina powiatu starogardzkiego, położona w zachodniej jego części, w południowej części woj. pomorskiego, na skraju Borów Tucholskich w obrębie Pojezierza Starogardzkiego. Przez gminę biegnie droga krajowa nr 22 oraz linia kolejowa nr 203 Tczew-Chojnice z przystankiem w Kaliskach.

Ludność – 5273 osoby (stan na koniec 2012 r.), co stanowi ok. 0,23 % ludności województwa, gęstość zaludnienia to 46,1 osób /km ^{2}. Powierzchnia gminy to 110,36 km^2, w użytkowaniu przeważają lasy – 70%. Gmina podzielona jest na 8 sołectw. Główne funkcje to leśnictwo, rolnictwo, turystyka i rekreacja. Znaczna część obszaru gminy objęta jest formami ochrony przyrody - obszar Natura 2000 Borów Tucholskich i Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich.

2. Studium gminy – podstawa prawna, przebieg prac, zakres aktualizacji dokumentu.

Niniejszy dokument stanowi całościową aktualizację w granicach administracyjnych gminy Kaliska dotychczasowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 2010 r. Aktualizację sporządzono na podstawie uchwały Nr XVIII/137/2012 Rady Gminy Kaliska z dnia 25 kwietnia 2012 r. o przystąpieniu do sporządzania zmiany Studium.

Podstawą prawną opracowania są przepisy ustawy z 27 marca 2003 r o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wraz z rozporządzeniem wykonawczym ustawy, a także obowiązujące aktualnie przepisy innych ustaw dotyczących zagadnień zagospodarowania przestrzennego.

Studium poprzedzono opracowaniem ekofizjograficznym oceniającym uwarunkowania przyrodnicze gminy. W dokumencie uwzględniono aktualne dokumenty ponadlokalne takie jak Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Strategia rozwoju województwa pomorskiego do roku 2020, Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego, programy wojewódzkie oraz gminne, strategię rozwoju gminy Kaliska z roku 2004 (na okres 2005-2020). Wzięto pod uwagę studia gmin sąsiednich a także obowiązujące miejscowe plany z obszaru gminy Kaliska.

Zakres opracowania wynika z art. 10 ustawy, część graficzną sporządzono na mapie topograficznej 1:10 000. W opracowaniu uwzględniono dotychczasowy dokument, a także zaktualizowane studia i analizy branżowe, w tym prognozę demograficzną.

W opracowaniu wzięto pod uwagę zebrane w trakcie procedury planistycznej wnioski, także te zgromadzone po 08.09.2010 r (data uchwalenia dotychczasowego Studium), łącznie 88 wniosków.

Aktualizacja treści Studium wynikała z potrzeby uwzględnienia zmienionych uwarunkowań ponadlokalnych oraz licznych indywidualnych wniosków dotyczących zagospodarowania przestrzennego.

Projekt aktualizacji Studium opiniowano i uzgadniano wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, a następnie wyłożono do publicznego wglądu w dniach od 24 lutego 2014 r do 26 marca 2014 , organizując w dniu 20 marca 2014 r publiczną dyskusję

nad rozwiązaniami Studium. Do dnia 17 kwietnia 2014 r wyznaczono termin wnoszenia uwag do projektu. W terminie tym wniesiono 5 pism z uwagami, z których po rozstrzygnięciu Wójta nie uwzględniono w części jednej uwagi, pozostałe uwzględniono.

Dokument Studium jest wyrazem polityki przestrzennej gminy Kaliska, nie stanowi przepisu prawa miejscowego, jednakże wiąże organy gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Może służyć koordynacji różnorodnych działań samorządu gminy oraz wszelkich innych podmiotów zainteresowanych prowadzeniem działalności, zamierzeń inwestycyjnych w obszarze gminy. Studium może mieć też znaczenie w sterowaniu, kontrolowaniu, inicjowaniu, inspirowaniu, promowaniu rozwoju przestrzennego gminy Kaliska. Aktualność dokumentu powinna być co najmniej raz w kadencji poddawana ocenie, zgodnie z wymogami art. 32 ustawy.

3. Synteza uwarunkowań i cele polityki przestrzennej gminy Kaliska.

Polityka przestrzenna gminy to zadanie własne samorządu, samodzielna i wyłączna kompetencja, ograniczona jednak przepisami prawa powszechnego oraz ustanowionymi aktami prawa miejscowego (np. uchwałami sejmiku) oraz wcześniej podjętymi przez gminę decyzjami, uchwałami, obowiązującymi dokumentami strategicznymi. Polityka przestrzenna gminy, sposób wykorzystania i zagospodarowania powinny uwzględniać zasadę zrównoważonego rozwoju.
Na rozwój i zagospodarowanie przestrzenne gminy Kaliska wpływ mają liczne uwarunkowania o charakterze lokalnym jak i ponadlokalnym, a także własna wizja rozwoju sformułowana w strategii.

Strategiczne cele rozwoju gminy Kaliska (na podstawie Strategii z 2005 r):

1/ integrowanie oraz rozbudzanie aktywności i zaradności osobistej mieszkańców oraz zapewnianie bezpieczeństwa na terenie gminy;

2/ stwarzanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, podniesienia atrakcyjności turystycznej gminy oraz zachowania siedlisk rolniczych;

3/ zapewnianie wysokiej jakości środowiska naturalnego, dbałości o ład przestrzenny i rozwój infrastruktury technicznej.

Cele szczegółowe Strategii, związane z polityką przestrzenną, to między innymi wspieranie rozwoju budownictwa, utworzenie Kaliskiego Obszaru przedsiębiorczości z uzbrojonymi terenami pod inwestycje i o dogodnym dostępie do drogi krajowej 22, utrzymywanie stałej oferty terenów przeznaczonych pod rozwój przedsiębiorczości, budownictwo mieszkaniowe i letniskowe, rozwijanie bazy sportowej, rekreacyjnej, turystycznej, zieleni i zadrzewień w terenach zabudowanych, rozbudowa i modernizacja dróg oraz systemów infrastruktury technicznej, utworzenie Leśnego Obszaru Wypoczynkowego.

Najistotniejsze uwarunkowania ponadlokalne dotyczące gminy Kaliska:

- peryferyjne położenie w skali województwa nie sprzyjające rozwojowi, żadna z miejscowości w gminie nie pełni istotnej roli w systemie osadniczym regionu

- bardzo duże walory przyrodnicze, niemal cała gmina objęta jest formami ochrony przyrody (obszar Natura 2000 PLB220009, Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich), podstawowe elementy osnowy ekologicznej obszaru gminy to korytarz ekologiczny rangi ponadregionalnej pojezierny północny (dolina Wdy i tereny z nią sąsiadujące), płat ekologiczny charzykowsko-kościerski rangi ponadlokalnej (północny fragment kompleksu leśnego Borów Tucholskich)
- dziedzictwo kulturowe Kociewia – świadczące o odrębności lokalnej może służyć budowaniu tożsamości kulturowej a wraz z walorami środowiska przyrodniczego (lasy, jeziora, rzeka Wda) predysponuje gminę do rozwoju turystyki zwłaszcza kwalifikowanej i krajoznawczej
- stan infrastruktury technicznej oraz dróg nie jest zadawalający, wymaga inwestycji, w tym ponadlokalnych (np. siec gazowa)
- gmina położna jest w głównym korytarzu transportowym (tzw. południowym woj. pomorskiego - droga krajowa 22) – co może być impulsem rozwojowym dla różnorodnych inwestycji
- dobre skomunikowanie obszaru gminy szlakami o charakterze ponadlokalnym (droga krajowa, linia kolejowa)

Uwarunkowania społeczno-ekonomiczne wewnętrzne oraz przestrzenne gminy Kaliska:

- użytkowanie terenu jest generalnie zgodne z uwarunkowaniami przyrodniczymi, jednakże ze względu na ograniczenia prawne oraz niewielką chłonność rekreacyjną nie należy nadmiernie rozwijać zagospodarowania turystycznego
- bardzo nieliczne i niewielkie obszarowo plany miejscowe mają znikomy wpływ na kształt zagospodarowania, inwestowanie odbywa się niemal wyłącznie poprzez decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu; stan ładu przestrzennego w gminie nie jest zadawalający, nowa zabudowa ma często chaotyczny i nieharmonijny charakter, formy realizowanej zabudowy odbiegają od tradycji architektury lokalnej, regionalnej
- predysponowana do rozwoju przestrzennego inwestycyjnego jest przede wszystkim część środkowa obszaru gminy, o mniejszym zalesieniu, w pasie korytarza transportowego drogowego drogi krajowej oraz w rejonie miejscowości gminnej
- północna i południowa część obszaru gminy mają znaczne walory krajobrazowe oraz przyrodnicze, dla wielu miejscowości występują ograniczenia rozwoju przestrzennego wynikające z uwarunkowań prawnych (lasy, formy ochrony przyrody- obszar Natura 2000, OCHK, użytki ekologiczne);
- walory przyrodnicze nie są na tyle duże by funkcja rekreacyjna mogła być traktowana jako wiodąca w gminie Kaliska, najbardziej predysponowane dla rozwoju funkcji rekreacyjnej w oparciu o trwałe zainwestowanie są rejony jez. Kazubskiego, Trzechowskiego, Niedackiego

- w obszarze gmina są doskonale warunki dla rozwoju turystyki rowerowej, kajakowej, a także aktywnej krajoznawczej
- w użytkowaniu terenu dominują lasy (ok. 70 % pow. gminy, z czego większość- 84 % to lasy Skarbu Państwa), funkcja gospodarcza lasów stanowi jedną z najważniejszych dziedzin gospodarki gminy; tereny zurbanizowane obejmują jedynie 4,4 % powierzchni, grunty rolne to w przewadze grunty niskich klas bonitacyjnych o słabej przydatności dla rolnictwa
- gmina ma słaby potencjał surowcowy, a także ograniczone możliwości lokalizacji na swoim obszarze energetyki wiatrowej
- w gminie występuje jedynie rolnictwo indywidualne, średnia wielkość gospodarstwa to ok. 5,03 ha, największe areały gruntów rolnych występują w sołectwie Iwiczno
- własność Skarbu Państwa to niemal 65,7% pow. gminy, własność prywatna to 32,4 %, a własność komunalna to jedynie 1,2 %, tj. 129,26 ha (stan na koniec 2012 r.), z czego ok. 60 pod drogami
- ludność utrzymuje się od wielu lat na niemal na stałym poziomie, w sołectwach Kaliska, Piece i Dąbrowa mieszka ok. 79 % mieszkańców stałych, pozostałe miejscowości są niewielkie
- wg NSP 2011 w gminie Kaliska wykazano 1529 gospodarstw domowych z czego ok. 980 to gospodarstwa jednorodzinne, przeciętnie w gospodarstwie domowym - 3,3 osoby
- w gminie brak większych zakładów produkcyjnych, w usługach dominują niewielkie obiekty;
- liczba miejsc pracy (szacowana na 1570) nie gwarantuje pełnego zatrudnienia na miejscu; w porównaniu z innymi gminami spora jest liczba osób prowadzących własną działalność gospodarczą; główne miejsca pracy w gminie to praca w rolnictwie, przetwórstwie przemysłowym, handlu i edukacji; stopa bezrobocia w gminie jest dość wysoka (ok. 20 % na koniec 2012 r.), wyższa od średniej krajowej
- stan oświaty i wychowania, usług kultury i sportu oraz opieki zdrowotnej w gminie należy ocenić pozytywnie, poziom zaopatrzenia mieszkańców w infrastrukturę społeczną ocenić należy jako dobry
- mimo wysokich walorów środowiska przyrodniczego baza noclegowa turystyczna oraz w formie kwater agroturystycznych jest niewielka; funkcja rekreacyjna w gminie koncentruje się w północnej części i w południowej części obszaru, głównie w formach indywidualnej zabudowy letniskowej, w rejonie jezior i rzeki Wdy,
- w zabudowie mieszkaniowej występuje niemal wyłącznie zabudowa indywidualna – jednorodzinna, w formie zabudowy zagrodowej oraz jako letniska
- sieć wodociągowa i kanalizacji sanitarnej rozwija się systematycznie, znaczna część obszaru gminy objęta jest tzw. aglomeracją ściekową, znaczna część ludności korzysta z wodociągu (87,7 %) i kanalizacji sanitarnej (na koniec

2011 r -1838 osób, tj. 34,9 %), poziom wyposażenia zbliżony jest do średniej wojewódzkiej

- stan dróg lokalnych nie jest zadawalający, wymaga prac modernizacyjnych
- stan środowiska (czystość powietrza, hałas, stan wód, gospodarka wodno-ściekowa) jest dobry; zagrożenie powodziowe występuje wzdłuż rzeki Wdy; droga krajowa stanowi istotne zagrożenie bezpieczeństwa
- dziedzictwo kulturowe obszaru gminy jest słabo wykorzystywane dla rozwoju i promocji gminy; w gminie obserwować można silne zagrożenia utraty wartości kulturowych wsi ;
- nieliczne są zabytki tzw. rejestrowe (zaledwie 2 obiekty – chaty kociewskie w zagrodach - we wsi Płociczno oraz we wsi Piece), 12 stanowisk archeologicznych wg wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz 55 obiektów w gminnej ewidencji zabytków; w ostatnim czasie gmina sporządziła i uchwaliła gminny program opieki nad zabytkami
- warunki zamieszkiwania w gminie są dość dobre, na koniec 2010 r. w gminie były 1 594 mieszkania o łącznej pow. 127 865 m^2, przeciętna wielkość mieszkania jest większa niż średnia w województwie (80,2 m^2), na osobę przypadało 24,4 m^2
- standardy zamieszkiwania stale się podnoszą (np. znaczna poprawa w stosunku do roku 2002), nowe realizacje mieszkaniowe w latach 2007-2011 (wg danych GUS) w gminie nie zapewniają jednak samodzielności zamieszkiwania (ilość zawieranych małżeństw jest większa, na 100 mieszkań przypada 120 gospodarstw domowych)
- wg szacunków prognozy demograficznej w roku 2030 ludność gminy Kaliska wzrośnie do 5606 osób (wzrost powyżej 6 %), najdynamiczniej wzrośnie grupa wiekowa tzw. poprodukcyjna (175,1 wobec 100 dla roku 2011); liczba aktywnych zawodowo osób do roku 2020 nie ulegnie większym zmianom (ok. 2380), po roku 2020 zacznie spadać
- wraz ze wzrostem liczby ludności wzrośnie tez liczba gospodarstw domowych ok. 24 % co będzie generować potrzeby nowych powierzchni mieszkaniowych; prognozowany przyrost mieszkań do roku 2030 - ok. 400, przy założeniu wskaźnika ok. 30 m^2 pow. uż. na mieszkańca; na terenie gminy do roku 2030 może być potrzebnych ok. 60 ha nowych terenów mieszkaniowych
- ustanowione formy ochrony przyrody stanowią istotne ograniczenia dla rozwoju inwestycyjnego; szczególnie ważne są przepisy prawa miejscowego - uchwały Sejmiku woj. pom. z 2010 r., w tym zakaz lokalizowania obiektów budowlanych w pasie 100 m od linii brzegowej rzek, jezior i innych zbiorników wodnych

Generalna ocena obszaru gminy

- środowisko przyrodnicze – o wysokich walorach i dobrym stanie, o bardzo dużym udziale terenów wartościowych przyrodniczo, chronionych prawnie; część centralna obszaru o dość dobrych warunkach rozwoju przestrzennego i sporym potencjale

- jakość zagospodarowania – przeciętna, ale z poprawiającymi się standardami dot. obsługi mieszkańców, niewystarczający stan ładu przestrzennego, praktycznie brak planowania miejscowego
- atrakcyjność krajobrazowa – w części północnej i południowej dość wysoka, o sporym potencjale, część środkowa obszaru gminy o przeciętnych walorach; niemal niewykorzystywane walory kulturowe obszaru gminy
- potencjał społeczny i gospodarczy przestrzeni – przeciętny, spore możliwości rozwoju turystyki kwalifikowanej, dalszego rozwoju rekreacji i obsługi turystyki pod warunkiem kontrolowania skali i jakości rozwiązań
- poziom życia mieszkańców, jakość środowiska zamieszkiwania – średni, dość dobre warunki cywilizacyjne (standardy zamieszkiwania, obsługi infrastruktura techniczną)
- aktywność społeczeństwa i władz samorządowych – dość dobra i dobra, gmina wysoko oceniana w rankingu gmin wiejskich na poziomie krajowym (m. inn. zarządzanie finansami, wydatki majątkowe, korzystanie ze środków zewnętrznych)

Główne zagrożenia dla rozwoju przestrzennego gminy:

- niekontrolowana urbanizacja realizowana wyłącznie poprzez indywidualne decyzje administracyjne a nie poprzez świadome wyznaczanie terenów inwestycyjnych planami miejscowymi z ustalonymi regułami zabudowy
- rozpraszanie zabudowy generujące konieczność ponoszenia nieproporcjonalnie wysokich kosztów wyposażenia terenów w uzbrojenie techniczne oraz budowy nowych dróg
- presja inwestycyjna na najatrakcyjniejsze tereny rekreacyjne o ograniczonej chłonności i odporności powodująca degradację walorów

Uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy zebrano i pokazano na planszy graficznej 1:10 000 – zał. nr 2 do uchwały.

4. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Kaliska

W aktualizacji Studium przyjęto generalnie **zasadę kontynuacji** dotychczasowej polityki przestrzennej gminy, wyrażonej w dokumencie z 2010 r, utrzymując dotychczasowe kierunki rozwoju przestrzennego, uzupełniając tereny potencjalnie inwestycyjne o wskazanie nowych lokalizacji, zgodnie z potrzebami i wnioskami oraz powiększając niektóre z dotychczas wskazywanych terenów rozwojowych.
Wielkość nowych terenów inwestycyjnych, zwłaszcza mieszkaniowych, zarezerwowanych, wskazanych w Studium, wynika zarówno z wniosków jak też z prognoz demograficznych i przyjętych założeń dotyczących konieczności dalszej poprawy warunków życia mieszkańców.
Uzasadnieniem dla ograniczania dalszej intensyfikacji rozwoju przestrzennego, zwłaszcza w rejonach atrakcyjnych rekreacyjnie były przed wszystkim przesłanki oparte o uwarunkowania przyrodnicze, prawne. Znaczące dla wyznaczenia kierunków rozwoju przestrzennego były cele strategii rozwoju gminy.

Przyjęte cele generalne polityki przestrzennej w dążeniu do zrównoważonego rozwoju gminy Kaliska:

- polityka rozwoju – odpowiada celowi 2 strategii - stwarzanie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, podniesienia atrakcyjności turystycznej gminy oraz zachowania siedlisk rolniczych
- polityka wyrównawcza – odpowiada celowi 3 strategii - zapewnianie wysokiej jakości środowiska naturalnego, dbałości o ład przestrzenny i rozwój infrastruktury technicznej
- polityka ochronna – odpowiada celowi 3 strategii - zapewnianie wysokiej jakości środowiska naturalnego, dbałości o ład przestrzenny i rozwój infrastruktury technicznej

Obszar gminy podzielono na **strefy funkcjonalno-przestrzenne**, dla każdej z nich wskazując generalne zasady zagospodarowania. Podstawą wyodrębnienia stref było: Istniejące użytkowanie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenów, naturalne elementy Srodowiska przyrodniczego, główne trasy komunikacyjne, predyspozycje naturalne terenu dla rozwoju nowych funkcji, zamierzenia, plany oraz możliwości przekształceń terenów otwartych.

W gminie Kaliska wyodrębniono strefy:

A - intensywnej urbanizacji i rozwoju gospodarczego – centralny obszar gminy, rejon wsi Kaliska, Piece, Dąbrowa, Frank

B – umiarkowanego rozwoju mieszkalnictwa – obejmuje rejon wsi Cieciorka i Iwiczno

C - rozwoju mieszkalnictwa uzupełniającego oraz rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej – rejon wsi Studzienice, Bartel Wielki, Płociczno

D – rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej – rejon wsi Trzechowo, Młyńsk, Czarne, Łążek, Dunajki, Kazub

E- związanej z ochroną i wykorzystaniem dla rozwoju gminy walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego - Obszar Łąk Studzienickich, dolina rzeki Wdy, Leśny Obszar Wypoczynkowy

F- rolno-leśna o wiodącej funkcji produkcyjnej – pozostałe obszary gminy, praktycznie bez wyznaczania nowych terenów inwestycyjnych; w strefie tej obowiązuje zasada maksymalnego ograniczania zabudowy

Zasięgi stref pokazano na planszy graficznej – zał. 3 do uchwały .

Kierunki zmian w strukturze przestrzennej i w przeznaczeniu terenów

Wyznaczono dwa rodzaje obszarów:

- **obszar urbanizacji** - obejmujący

  -obszary kontynuacji zabudowy tj. obecnie zabudowane, zainwestowane wraz z najbliższym sąsiedztwem, gdzie lokalizacja nowej zabudowy nie powoduje konieczności budowy nowych dróg publicznych oraz magistralnych sieci infrastruktury technicznej

  - obszaru rozwoju zabudowy – obejmuje nowe tereny inwestycyjne, dla nich gmina zamierza docelowo opracować plany miejscowe, rozstrzygając między innymi o sposobach zaopatrzenia w sieci infrastruktury technicznej oraz ew. wyznaczyć dla ich obsługi drogi publiczne, a także ustalić zasady zabudowy

- **obszar przestrzeni chronionej** – tj. dotąd niezabudowany i nie przeznaczony do zabudowy (za wyjątkiem zabudowy związanej z gospodarka rolną i leśną, inf.. techniczną i komunikacyjną), priorytetem dla tego obszaru jest ochrona walorów Srodowiska przyrodniczego i zachowanie funkcji rolnej, leśnej

Zasięgi obszarów urbanizacji pokazano na planszy graficznej Studium- zał. 3

W obszarach urbanizacji wskazano **obszary rozwoju zabudowy** dla różnych funkcji, oznaczając je symbolami literowymi dot. podstawowej, dominującej funkcji terenu

MN – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna
ML – zabudowa letniskowa
MN/U – zabudowa mieszkaniowo-usługowa
U,MN – zabudowa usługowa, z dopuszczeniem towarzyszącej funkcji mieszkaniowej
U – zabudowa usługowa, w tym UT – usługi turystyki
U/P – zabudowa usługowo-produkcyjna
P – zabudowa produkcyjna, magazyny i składy
ZL – zalesienia gruntów rolnych
ZP,US – tereny zielni urządzonej, sportu i rekreacji

.

Nowe tereny wyznaczono w obrębach geod. Kaliska- 41,89 ha, Dąbrowa – 58,53 ha, Iwiczno- 81,89 ha, Czarne- 49,20 ha, Piece- 39,42 ha, Studzienice- 10,47 ha, Bartel Wielki- 20,53 ha, Cieciorka- 80,05 ha, łącznie wyznaczono nowych terenów inwestycyjnych **384,51 ha**, tj o ok. 16,7 więcej niż w Studium z 2010 r.

Najwięcej nowych terenów inwestycyjnych wyznaczono w obrębie Iwiczno oraz Cieciorka, przy czym są to głównie tereny dla zabudowy letniskowej i usług turystyki. W obrębie Bartel Wielki wskazano nowe tereny dla zabudowy mieszkaniowej oraz turystycznej. Zmieniono dotychczasowe przeznaczenie terenów w m. Smolniki (obręb Studzienice) z terenów zabudowy turystycznej i rekreacyjnej letniskowej na zabudowę mieszkaniową, uwzględniając dotychczas wydawane przez gminę decyzje o warunkach zabudowy. Poszerzono dotychczas projektowane tereny dla funkcji turystycznych i zabudowy rekreacyjnej, letniskowej w obrębie Czarne, uwzględniając licznie złożone wnioski. W miejscowości Piece wskazano nowy teren dla zabudowy usługowej - 5.11.U,MN.

W miejscowości Kaliska wskazano nowy teren dla funkcji zieleni publicznej z towarzyszącymi funkcjami usług sportu i rekreacji oraz zabudową mieszkaniową– 1.12.ZP,US, MN.

Studium określa następujące główne zasady i kierunki zagospodarowania obszaru gminy Kaliska

- promuje się na obszarze gminy rozwój funkcji turystycznych i rekreacyjnych,
- preferowanymi formami turystyki i wypoczynku są ogólnodostępne ośrodki wypoczynkowe i inne obiekty o charakterze ogólnodostępnym (pensjonaty, kwatery prywatne, agroturystyka, itp.),
- utrzymuje się dotychczas wyznaczane (w dokumencie studium gminy z 2010r) nowe tereny rozwojowe
- w terenach położonych w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich obowiązują przepisy prawa miejscowego - Uchwały Nr 1161/XLVII/10 Sejmiku Woj. Pomorskiego z dnia 28 kwietnia 2010 r w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim, w szczególności istotne jest to dla terenów inwestycyjnych w zakresie wymienionych w tej uchwale zakazów,
- tereny rekreacji indywidualnej powinny pozostać terenami wypoczynku i rekreacji, obowiązuje zasada zakazu zmiany przeznaczenia budynków rekreacji indywidualnej na zabudowę mieszkaniową,
- ustala się wymóg utrzymania dostępności do wód, w tym brzegów jezior użytkowanych przez związki wędkarskie i połączenie ich z drogami publicznymi lub wewnętrznymi,
- wzdłuż drogi krajowej nr 22 wyznacza się w studium „pasmo rozwoju funkcji gospodarczych", gdzie preferowana jest lokalizacja różnorodnych funkcji gospodarczych, dla pasma tego wskazane jest sporządzenie planów miejscowych
- w obszarach rolniczych, dopuszcza się rozwój zagospodarowania turystycznego w postaci agroturystyki,
- obszary urbanizacji wyznaczone w studium obejmują swoim zasięgiem także obszary zwartej zabudowy wsi w rozumieniu przepisów z zakresu ochrony przyrody (uchwała Sejmiku woj. pomorskiego dot. OChK), w których

dopuszczalne są odstępstwa od zakazu[1] sytuowania zabudowy w pasie 100 m od linii brzegowej jezior, rzek i i zbiorników wodnych; dla większych zbiorników wodnych, jezior oraz wzdłuż rzeki Wdy pokazano na rysunku Studium-załączniku nr 3 zasięg pasa 100m związanego z ograniczeniem

- w obszarach ochrony przyrody (istniejących i planowanych) obowiązuje priorytet działań ochronnych przed inwestycyjnymi, wprowadzenie nowej zabudowy i zainwestowania jest możliwe w przypadku braku konfliktów z przedmiotem ochrony przyrody, należy ściśle przestrzegać przepisów szczególnych obowiązujących w obszarach chronionych przyrodniczo, w tym Uchwały Sejmiku Woj. Pomorskiego Nr 1161/XLVII.10 z dnia 28 kwietnia 2010 r,
- zainwestowanie terenu nie może prowadzić do nadmiernej presji turystycznej, która stanowi główne zagrożenie dla cennych siedlisk przyrodniczych, szczególnie w lasach, nad rzekami i jeziorami oraz na terenach podmokłych,
- Studium określa wskaźniki zagospodarowania dla poszczególnych rodzajów terenów o danej funkcji dominującej, w tym np. zalecana pow. minimalną wydzielanej nowej działki budowlanej, wskaźniki pow. zabudowy czy standardy dot. obsługi

Ochrona środowiska i ochrona przyrody

W Studium określono generalne kierunki działań w zakresie ochrony środowiska, w kształtowaniu osnowy ekologicznej gminy, w kształtowaniu warunków życia ludzi. Poza istniejącymi formami ochrony przyrody zaproponowano dodatkowo utworzenie nowych, przy czym gmina nie zawsze ma kompetencje do samodzielnego tworzenia takich form ochrony: parku krajobrazowego Doliny Wdy, a także powiększenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Wierzycy, użytku ekologicznego Jezioro Nierybno Wielkie (kompetencja gminy).

Polityka przestrzenna dotycząca ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków

Uwzględniając walory kulturowe oraz gminny program opieki nad zabytkami wskazano w Studium:

- strefy ochrony konserwatorskiej cennych układów przestrzennych zespołów ruralistycznych (wiejskich) takich wsi jak: Kaliska, Piece, Dąbrowa, Iwiczno, Cieciorka, Płociczno, Studzienice;
- obszary i obiekty postulowane do ochrony (w tym figurujące w gminnej ewidencji zabytków)
- postulowane do ochrony wsie i zespoły zabudowy takie jak Łążek, Młyńsk, Dąbrowa, Okoninki
- strefy ochrony archeologicznej

[1] Przy czym zgodnie z par. 7 ust 3 pkt 1 Uchwały nr 1161/XLVII/10 Sejmiku Woj.Pom. z dnia 28 kwietnia 2010r. we wskazanych w Studium obszarach zwartej zabudowy wsi dopuszcza się uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej i usługowej pod warunkiem wyznaczenia nieprzekraczalnej linii zabudowy od brzegu wód, określonej poprzez połączenie istniejących budynków na przylegających działkach

Dla tych obszarów określone generalne zasady ochrony nawiązujące do gminnego programu, do uwzględnienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w innych działaniach samorządu.

Kierunki rozwoju systemów transportowych

Główna oś transportowa gminy to droga krajowa nr 22, istotna w powiązaniach zewnętrznych (trasa rangi ponadlokalnej, znaczenia międzynarodowego, kierunkowo o klasie GP – Głowna przyspieszona) oraz w obsłudze wsi położonych wzdłuż trasy (Dąbrowa, Frank, Piece, Kamienna Karczma). Niezbędne są prace modernizacyjne zwiększające bezpieczeństwo ruchu, dostosowujące drogę do oczekiwanych parametrów, a także realizacja dróg serwisowych obsługujących nowo wyznaczone tereny inwestycyjne. Wskazane jest ograniczenie ilości nowych zjazdów z drogi krajowej, obsługa terenów powinna odbywać się z dróg niższych kategorii.

Istniejąca linia kolejowa Chojnice-Tczew wskazana do poprawy obsługi w celu podniesienia konkurencyjności przewozów transportem zbiorowym zamiast osobowym.

Cele i środki polityki transportowej gminy:

- konieczność rozbudowy i modernizacji infrastruktury służącej poprawie dostępności transportowej oraz wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu, poprzez zmniejszenie czasu dostępności do obszaru centralnego gminy oraz ośrodków regionalnych i ponadregionalnych,
- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego i zmniejszenie uciążliwości oraz szkodliwego oddziaływania na otoczenie,
- tworzenie warunków dla zwiększania poziomu inwestycji, promowanie zrównoważonego rozwoju i spójności przestrzennej,

Cele szczegółowe:

- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w miejscowościach gminy,
- zmniejszanie negatywnego oddziaływania transportu na warunki życia mieszkańców,
- usprawnienie zarządzanie drogami i transportem drogowym,
- poprawa jakości obsługi transportem zbiorowym,
- rozbudowa i modernizacja dróg i ulic oraz chodników.

Główny szkielet drogowy tworzą w gminie: droga krajowa 22, drogi powiatowe 2407G, 2701G, 2722G oraz drogi gminne.

Najistotniejsze kierunki zmian:

- Poprawa stanu bezpieczeństwa drogi krajowej nr 22, w tym przebudowa skrzyżowania z drogą powiatową w m. Frank
- Poprawa stanu technicznego dróg gminnych, do każdej miejscowości prowadzić powinna droga o utwardzonej nawierzchni, budowa chodników i ścieżek rowerowych, utrzymanie dostępności dla drogi zgodnej z jej klasą techniczną

- Przebudowa dróg powiatowych (m. inn ujednolicenie nawierzchni, poprawa stanu technicznego)
- Ustanowienie nowych dróg publicznych gminnych na drogach przejmowanych od PKP (ul. Ceynowy, Boczna, Dworcowa w m. Kaliska)

Trasy rowerowe w obszarze gminy Kaliska:

- Nr 4 międzynarodowa –Trasa Tysiąca Jezior-Pojezierna- Wygonin – Okoninki – Płociczno – Cieciorka – Kaliska – Strych – kierunek Bytonia,
- Nr 122 –regionalna – Starogardzka - Tczew-Starogard-Zblewo-Kaliska-Czarna Woda- Czersk-Chojnice, na obszarze gminy przebiega trasą Zblewo-Cis-Kazub-Cieciorka-Kaliska-Bartel Wielki-Leśna Huta-Czarna Woda
- Nr 135- Borowiacka –regionalna - Karsin-Kaliska- Osieczna -Osiek- Skórcz
- Trasy lokalne
  - Trasa Starogardzka (nawiązuje do nazwy miasta Starogard Gdański – stolicy Kociewia) kolor: niebieski długość: ok. 46,5 km, przebieg: Czersk – Starogard Gdański przebieg trasy: Czersk – Będźmierowice – Łąg – Czarna Woda – Leśna Huta – Bartel Wielki – Kaliska – Cieciorka – Cis – Zblewo – Pinczyn – Semlin – Starogard Gdański,
  - Trasa Kaliska (nawiązuje do nazwy wsi Kaliska); kolor: zielony długość: ok. 18 km przebieg: Kaliska – Osieczna przebieg trasy: Kaliska – Piece – Iwiczno – Młyńsk – Klaniny – Osieczna,
  - Trasa Starościńska (nawiązuje do siedziby starostów na wyspie Jeziora Borzechowskiego), kolor: czerwony długość: ok. 44 km przebieg trasy: Sumin – Olpuch trasa: Sumin – Szteklin – Wirty – Borzechowo – Twardy Dół – Zblewo – Cis – Cieciorka – Wygonin – Konarzyny – Olpuch.

Szlaki turystyczne piesze i wodne oraz konne :
Przez gminę przebiegają dwa szlaki turystyki pieszej

- szlak Izydora Gulgowskiego – niebieski, który rozpoczyna się na stacji kolejowej w Kaliskach i przebiega przez miejscowości Iwiczno, Trzechowo, Czarne do Ocypla, długość 9,95 km,
- szlak Kociewski – żółty, ciągnący się od Czarnej Wody do Tczewa i tylko fragmentarycznie przebiegający przez gminę Kaliska, długość 8,95 km,
- Szlak Kręgów Kamiennych – zielony łączący Sierakowice i Czarną Wodę, przez teren gminy przebiega odcinek szlaku o długości 4,4 km.

Przez teren gminy przebiegają:

- szlak wodny rzeki Wda na odcinku 9 km z sześcioma punktami zatrzymania na szlaku (Czubek most, drewniany most drogowy, pole biwakowe Czubek, pole biwakowe Czarne, Struga z jez. Trzechowskiego, postój Młyńsk.
- szlak konny- „Kociewie na cztery kopyta"

W zakresie szlaków pieszych i wodnych należy dążyć do urządzenia miejsc odpoczynku, w których znajdzie się co najmniej: ławka, kosz na śmieci, tablica

informacyjna o walorach środowiska na danym szlaku, ewentualnie mapa i opis atrakcji turystycznych w regionie.

Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

Sieć wodno-kanalizacyjna

Wskazano potrzebę dalszego rozwoju sieci wodociągowych w gminie, w tym zaopatrzenie w wodę z wodociągu m. Łążek i Młyńsk, Trzechowo wraz z terenami zabudowy rekreacyjnej, m. Kazub, m. Czarne. Miejscowości Lipski Młyn, Lipska Karczma, Stara Lipa i m. Leśna Huta będą zaopatrywane w wodę z ujęć lokalnych. Budowa sieci wodociągowej powinna być skorelowana z budową kanalizacji sanitarnej w celu zapewnienia kompleksowej obsługi.

Zakłada się kontynuację dotychczasowych koncepcji wyposażenia gminy w sieci kanalizacji sanitarnej, zgodnie ze znowelizowanym w 2013 r. planem aglomeracji Kaliska, tak by systemem objęte były także tereny rozwojowe gminy.

Po nowelizacji planu aglomeracji nie obejmuje on m. Okuninki, Dunajki, Płociczno, Kazub, Strych. Aglomeracja o 4618 RLM obejmuje teraz m. Cieciorka, Dąbrowa, Frank, Iwiczno, Kaliska, Piece.

W miejscowościach oddalonych od istniejących i planowanych sieci takich jak Czarne, Lipski Młyn, Lipska Karczma, Stara Lipa, Leśna Huta , Smolniki zakłada się rozwiązania indywidualne (zbiorniki szczelne, przydomowe oczyszczalnie ścieków). Obsługa Obszaru Łąk Studzienickich wymaga opracowania koncepcji zagospodarowania i w jej wyniku koncepcji obsługi infrastrukturalnej.

Odprowadzenie wód opadowych

Nie wskazano w Studium zorganizowanych systemów kanalizacji deszczowej, problemy dotyczące tych sieci należy rozwiązać na etapie planowo miejscowych oraz na etapie projektowania budowlanego- wykonawczego.

Schemat rozwoju sieci wod-kan pokazano na załączniku graficznym Studium - zał. 4

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Zakłada się utrzymanie istniejącej sieci: z linią WN 110 kV (z pasem technicznym po 20m w każdą stronę od osi linii), sieci 15 kV i 0,4 kV, z jej rozbudową (w tym nowe stacje transformatorowe) w celu uporządkowania i poprawy pewności zasilania. Nie przewiduje się lokalizacji w obszarze gminy ponadlokalnych źródeł energii elektrycznej.

Zgodnie ze zaktualizowanym planem założeń zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Kaliska (2013) zaleca się:

- realizację powiązań liniowych 110 kV pomiędzy miejscowościami Chojnice-Kaliska-Pelplin
- korektę przebiegu istniejących sieci napowietrznych 15 kV w rejonie wsi Kaliska

- rozwój sieci i urządzeń, w tym z zastosowaniem stacji transformatorowych typu miejskiego i sieci kablowym doziemnych w m. Kaliska
- preferowanie sieci kablowych w obszarach wskazanych do ochrony krajobrazu (strefy ochrony ekspozycji zabytkowych układów wiejskich)
- sporządzenie audytu energetycznego dot. oświetlenia drogowego i na potrzeby gminnych jednostek organizacyjnych
- przeprowadzenie optymalizacjo kosztów energii elektrycznej na potrzeby gminy – przetargowy tryb zakupu energii
- opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej
- realizacje obiektów energetycznych opartych o generacje i kogenerację rozproszoną z wykorzystaniem odnawialnych zasobów energii (głównie biomasy) w powiązaniu z budową inteligentnych sieci elektroenergetycznych

Dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowych wraz z ich obszarem oddziaływania –strefą ochronną w rejonie miejscowości Frank- Iwiczno-Łążek. Dla tego obszaru konieczne jest wyprzedzające przeprowadzenie monitoringów środowiskowych oraz studiów i analiz przyrodniczych, przestrzennych. Z lokalizacji elektrowni należy wyłączyć tereny stanowiące lokalne korytarze ekologiczne- np. niewielkie dolinki cieków, oczek wodnych, śródpolnych zadrzewień i zakrzewień, szpalerów drzew, jeżeli stwierdzi się na podstawie badań terenowych że stanowią one istotną wartość dla ptaków lub nietoperzy. Wymagane zachowanie odpowiednich odległości od siedzib ludzkich. Wstępnie należy założyć odległości ok. 200-250m wież elektrowni od elementów osnowy ekologicznej, ok. 400-500m od zabudowań mieszkalnych. Określony w studium zasięg przestrzenny obszarów możliwego rozmieszczenia elektrowni wiatrowych wraz z ich strefami ochronnymi ma charakter orientacyjny, a jego granice należy ustalić w studium akustycznym po wyborze typu elektrowni wiatrowych oraz po wykonaniu monitoringu ornitologicznego i chiropterologicznego. Realizacja elektrowni- w oparciu o plan miejscowy.

Inne urządzenia związane z odnawialnymi źródłami energii

- gmina posiada potencjalnie wysokie zasoby odnawialnych źródeł energii, dla zaspokojenia potrzeb cieplnych gminy oraz produkcji energii elektrycznej najistotniejsze znaczenie mają zasoby biomasy.
- ze względu na dominację lasów oraz ustanowione formy ochrony przyrody gmina nie posiada korzystnych warunków dla rozwoju systemowych elektrowni wiatrowych;
- na terenie gminy wyznacza się obszar dla lokalizacji urządzeń produkujących energię ze źródeł odnawialnych o mocy przekraczającej 100 kV - obszar dla lokalizacji siłowni wiatrowych wg oznaczeń na planszy Kierunków- zał. 2b;
- dopuszcza się wykorzystanie energii wiatru w przydomowych elektrowniach wiatrowych (energetyka rozproszona), lokalizacji tego typu nie wskazuje się w dokumencie Studium

- dopuszcza się wykorzystanie energii słońca w indywidualnych gospodarstwach domowych oraz obiektach użyteczności publicznej (np. lokalizacja kolektorów słonecznych oraz instalacji fotowoltaicznych na dachach budynków)
- wyznacza się obszar dla lokalizacji urządzeń produkujących energię ze źródeł odnawialnych - obszar dla lokalizacji siłowni fotowoltaicznych - jest to teren oznaczony na planszy kierunków (zał. nr 3 do Uchwały) w m. Studzienice - symbolem 6.5.P. Realizacja inwestycji będzie możliwa po przeprowadzeniu oceny oddziaływania na środowisko i wykazaniu braku negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze i uzyskaniu odpowiednich decyzji środowiskowych i zezwoleń.
- dopuszcza się możliwość budowy urządzeń wykorzystujących energię słoneczną do produkcji energii elektrycznej – ogniw fotowoltaicznych w zespołach, tzw. farmach solarnych, na gruntach rolnych niezabudowanych, poza obszarami wyznaczonymi jako rozwojowe w gminie, tam gdzie badania środowiska wykażą potencjał do produkcji energii ze słońca oraz gdzie będzie możliwość odprowadzenia wytworzonej energii do sieci elektroenergetycznej oraz gdzie nie będzie to kolidowało z wymogami ochrony krajobrazu oraz z ochroną przyrody;
- dopuszcza się sytuowanie urządzeń energetyki tzw. rozproszonej przy zastosowaniu różnych źródeł energii odnawialnej (w tym np. geotermalnej) na obszarze całej gminy, pod warunkiem zachowania wymogów ochrony przyrody i ochrony środowiska;
- dopuszcza się lokalizację biogazowi wykorzystującej zasoby biomasy, jednak bez wskazania jej lokalizacji), dopuszcza się ich sytuowanie w terenach produkcyjnych, przemysłowych; lokalizacja takich obiektów nie została ustalona; konieczne jest sporządzenie stosownych analiz, w celu poszukiwania optymalnej lokalizacji, o ile aktualizacja planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe wskaże ten kierunek rozwoju

Zaopatrzenie w ciepło - zgodnie z przyjętym planem założeń zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Kaliska na lata 2013-2028 (2013).

Wskazuje się by uwzględnić stopniowe zastępowanie węgla kamiennego biomasą w urządzeniach grzewczych małej mocy i niskiej sprawności, rozwój rozproszonych źródeł energii cieplnej i elektrycznej (w tym pracujących w skojarzeniu).

Zaopatrzenie w gaz:

- nie przewiduje się gazyfikacji gminy. W przypadku pojawienia się możliwości zaopatrzenia w gaz wymagane jest opracowanie koncepcji gazyfikacji gminy.
- wskazuje się orientacyjny przebieg projektowanej sieci gazowej DN 500 ze strefą kontrolowaną 8 m (po 4 m od osi gazociągu) gazociągu DN300/500/700 (projektowany dla woj. kujawsko-pomorskiego i pomorskiego) związany z kolektorem do odbioru gazu z łupków (kolektor główny na odcinku Bydgoszcz-Tuchola-Kościerzyna-Kosakowo oraz odcinki zbiorcze do odwiertów gazu z łupków)

Gospodarka odpadami
Przyjęto kierunki zgodnie z planem gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego, gmina obsługiwana przez Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych „Stary Las". Dotychczasowe skaldowsko odpadów komunalnych w m. Strych zamknięto z dniem 31.12.2012 r., teren przewidziano do rekultywacji.

Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym

W cz. graficznej Studium nie wskazano obszarów dla lokalizacji niewielkich obszarowo różnorodnych inwestycji celu publicznego lokalnego, dopuszczając ich sytuowanie zgodnie z potrzebami na podstawie planów miejscowych bądź indywidualnych decyzji celu publicznego. Wskazano w m. Kaliska nowy teren o charakterze publicznym 1.12.ZP,US, MN, w którym planuje się inwestycje celu publicznego. Dopuszcza się w obszarze całej gminy, stosownie do potrzeb realizację takich celów publicznych lokalnych jak drogi publiczne, czy urządzenia i sieci infrastruktury technicznej.

Inwestycje celu publicznego ponadlokalnego planowane w obszarze gminy:
- w obszarze gminy planowana jest modernizacja drogi krajowej nr 22 oraz linii kolejowej nr 203
- projekty z programów operacyjnych Infrastruktura i Środowisko
- projekty samorządu wojewódzkiego
- modernizacja oczyszczalni ścieków w Kaliskach, w ramach Krajowego programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Postulowane działania ponadlokalne o znaczeniu publicznym do realizacji w obszarze gminy: ustanowienie nowych form ochrony przyrody, realizacja regionalnych oraz powiatowych ścieżek rowerowych, zagospodarowanie szlaków pieszych i kajakowych.

Polityka planistyczna – obszary dla których gmina zamierza sporządzić plany miejscowe lub dla których istnieje obowiązek sporządzenia planu

Obszary dla których plany miejscowe sporządza się obowiązkowo – nie wskazano w Studium, poza ew. planem dla lokalizacji obiektów handlowych o pow. sprzedaży powyżej 2000 m2 (dopuszczony w terenie 3.2.U/P oraz planem dla przestrzeni publicznej- oznaczony jako 1.12.ZP,US,MN w Kaliskach.

Obszary dla których gmina zamierza sporządzić plany miejscowe - dotyczy to terenów wskazanych jako nowe tereny inwestycyjne - obszary rozwoju zabudowy; Sa to przede wszystkim (priorytetowo) następujące tereny:

- tereny ważne dla zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych: 1.3.MN, 1.4.MN, 5.1.MN, 5.6.MN, 8.2.MN, 8.3.MN; 6.4. MN. 7.4.MN, 7.2.MN,ML,U
- tereny ważne dla rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej: 3.8.UT, 3.9.UT, 3.18.ML/UT, 4.5.UT, 4.6.ML/UT, 5.10.UT, 6.5.LOW, 8.6.UT; 7.5.UT

- tereny ważne dla przygotowania oferty inwestycyjnej gminy w zakresie usług: 5.11.U,MN, 1.8.MN/U, 1.9.MN/U, 2.2.MN/U, 2.4.MN/U, 8.12.U;
- tereny ważne dla przygotowania oferty inwestycyjnej gminy w zakresie produkcji i przemysłu: 1.6.P, 1.7.P, 2.5.P, 5.7.P.

Plan miejscowy wymagany będzie także dla:
- przebiegu planowanego gazociągu DN 500 przez tereny leśne
- realizacji elektrowni wiatrowych wraz ze strefą oddziaływania w obszarze dopuszczalnej lokalizacji wskazanej w Studium

Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Gmina Kaliska charakteryzuje się małym potencjałem agroekologicznym, postuluje się popularyzację zasad gospodarki rolnej, propagujących formy tzw. rolnictwa ekologicznego (zrównoważonego). Jego podstawowe zasady w zakresie kształtowania krajobrazu rolniczego to:

1. Kształtowanie struktury krajobrazu rolniczego w sposób stymulujący utrzymanie lub wzrost różnorodności biologicznej, przekształcanie pól o niskich klasach bonitacyjnych gleb na zadrzewienia śródpolne, zalesienia, drobne zbiorniki wodne itp.
2. zalesianie słabych gruntów (orne kompleksu 7)
3. rewaloryzowanie pod względem ich stosunków wodnych użytków zielonych i gruntów ornych 9 kompleksu, prowadzenie właściwych melioracji
4. dążenie do różnicowania środowiska przyrodniczego - wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień na terenach nieodpowiednich dla produkcji rolnej, kształtowanie miedz śródpolnych, ochrona nieużytków hydrogenicznych oraz urozmaicanie struktury upraw
5. na obszarach użytkowanych rolniczo pozostawianie nie przeorywanych pasów gruntu wokół oczek wodnych i wszelkiego typu mokradeł, w celu umożliwienia rozwoju półnaturalnych zbiorowisk roślinnych,
6. w dolinach rzek zachowanie tradycyjnej gospodarki łąkowej, a zwłaszcza nie zastępowanie półnaturalnych łąk przez pola i intensywne użytki zielone
7. ochrona ekosystemów półnaturalnych (np. łąk) w warunkach normalnego użytkowania gospodarczego dużych obszarów, pielęgnowanie tradycyjnych sposobów gospodarowania, w celu utrzymania tego typu ekosystemów
8. ochrona zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, dążenie do ich większego udziału powierzchniowego, przez popieranie spontanicznego rozwoju drzew i krzewów na miedzach, wokół oczek wodnych i innych miejsc nie nadających się do rolniczego wykorzystania.
9. ochrona wszystkich torfowisk w kompleksach pól uprawnych przez zaniechanie odwodnień i zapobieganie eutrofizacji.
10. tworzenie barier biologicznych, przeciwdziałających rozprzestrzenianiu się zanieczyszczeń przez migrację wodną oraz powstawaniu erozji wietrznej i wodnej.
11. zaniechanie osuszania łąk, torfowisk i mokradeł (unikanie nadmiernych melioracji).

12. rekultywacja drobnych terenów zdewastowanych zgodnie z zasadą kształtowania zróżnicowanych warunków środowiskowych, stosując głównie kierunek rekultywacji fitomelioracyjny i krajobrazowy.

W studium wyznaczono tereny przeznaczone do zalesienia, głównie na podstawie wniosków Nadleśnictwa Kaliska. Gospodarcza funkcja lasu stanowi jedną z najważniejszych dziedzin gospodarki gminy, pod względem turystycznym, gospodarczym i klimatycznym i w całości podlega ochronie. Szczególnie chronione powinny być: torfowiska, mokradła, oczka wodne, szuwary, lasy ochronne.

Obszary do przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji

Obszarami do przekształceń są niemal wszystkie tereny rozwojowe, zmieniające swe dotychczasowe przeznaczenie, a także tzw. Leśny Obszar Wypoczynkowy, Obszar Łąk Studzienickich

Obszary wymagające rehabilitacji lub rekultywacji:
- Teren oczyszczalni ścieków zakładów Płyt Pilśniowych w Czarnej Wodzie
- Teren dawnego składowiska odpadów komunalnych w m. Strych

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią lub osuwaniem się mas ziemnych

Nie występują zarejestrowane osuwiska.

Zagrożenie powodzią dotyczy terenów położonych w sąsiedztwie rzeki Wdy, zasięgi potencjalnego zagrożenia wskazano na planszach graficznych Studium, w obszarach tych obowiązują zakazy wymienione w ustawie prawo wodne. Zasięgi te będą zweryfikowane na podstawie map zagrożenia powodzią, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla rzeki Wdy, ograniczenia inwestowania konieczne są do uwzględnienia w planach miejscowych oraz w decyzjach o warunkach zabudowy.

Obszary dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

W obszarze gminy występuje jeden obszar i teren goryczy w m. Piece – teren 5.7.P, trwa jego eksploatacja na podstawie koncesji z 2008 r.

Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych - nie występują na terenie gminy

Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych – dotyczy to w Gm. Kaliska jedynie terenów kolejowych; nie wyznaczono dla nich stref ochronnych; zgodnie z aktualnym brzmieniem ustawy można dla tych terenów sporządzać plany miejscowe

Obszary problemowe

Wyznaczono obszary wymagające specjalistycznych dalszych prac studialnych i analitycznych w celu wskazania sposobów realizacji planowanych nowych funkcji, wykorzystania obszaru dla realizacji celów strategicznych lub właściwego zagospodarowania obszarów.
Są to:

1. Tereny oczyszczalni ścieków zakładów płyt pilśniowych w Czarnej Wodzie

2. Teren dawnego składowiska odpadów w m. Strych
3. Leśny Obszar Wypoczynkowy
4. Obszar ochrony krajobrazowej i rozwoju turystyki doliny rzeki Wdy
5. Obszar Łąk Studzienickich
6. Obszary problemowe związane z drogą krajową nr 22 – m. inn. skrzyżowanie w m. Frank z drogą powiatową, drogi serwisowe, ścieżka rowerowa wzdłuż drogi krajowej
7. Strefy ochrony konserwatorskiej wokół wsi stanowiących cenne układy przestrzenne: Kaliska, Piece, Dąbrowa, Iwiczno, Cieciorka, Płociczno, Studzienice.

Obszarem problemowym ze względu na ew. skutki dot. ograniczeń w zabudowie, zagospodarowaniu, użytkowaniu może być także wskazany w Studium obszar dopuszczalnej lokalizacji elektrowni wiatrowych.

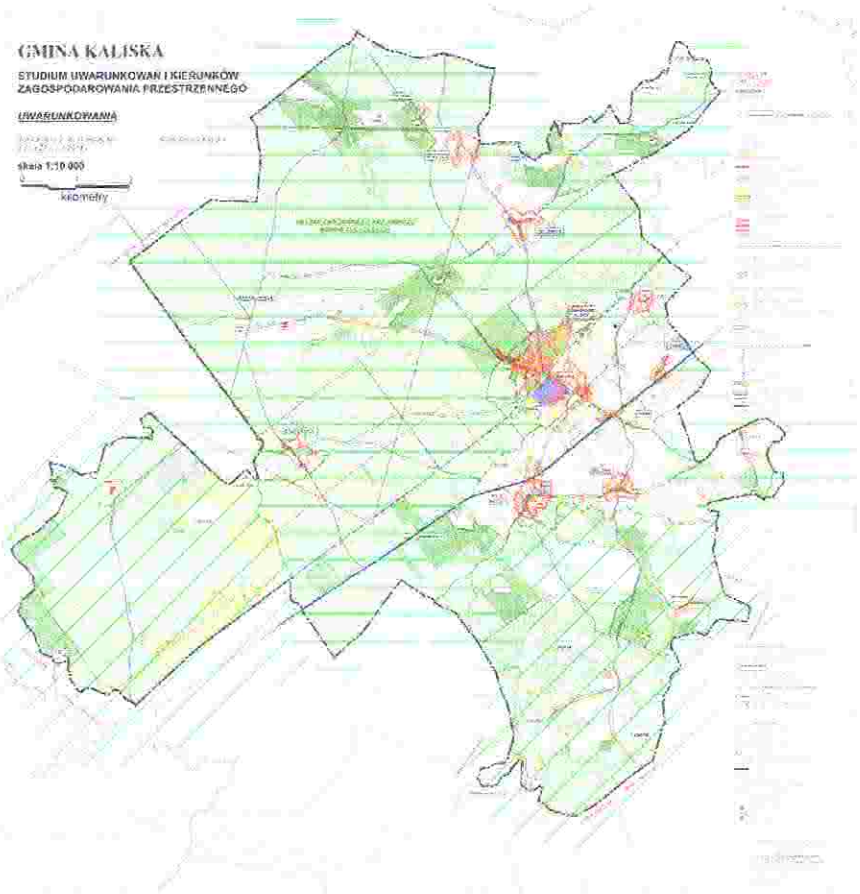
Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr XLI/322/2014

Rady Gminy Kaliska

z dnia 27 maja 2014 r.

w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kaliska"

Uwarunkowania – synteza – w skali 1:10 000

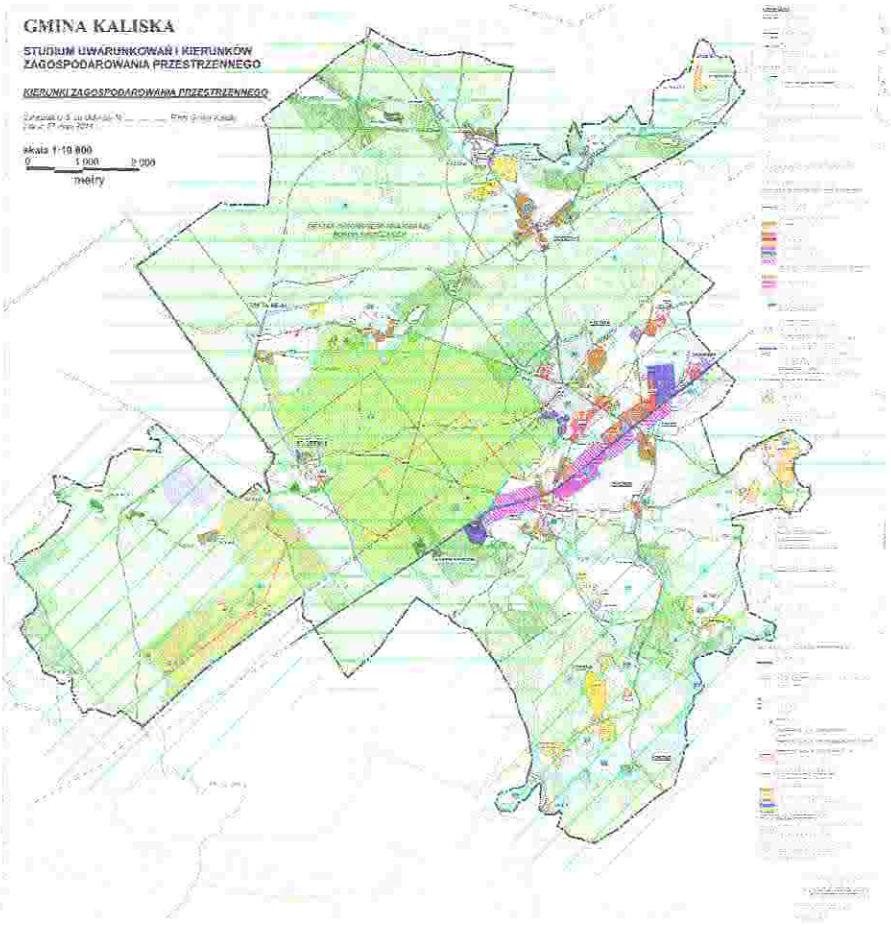
Załącznik Nr 3 do Uchwały Nr XLI/322/2014

Rady Gminy Kaliska

z dnia 27 maja 2014 r.

w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kaliska"

Kierunki zagospodarowania przestrzennego – w skali 1:10 000

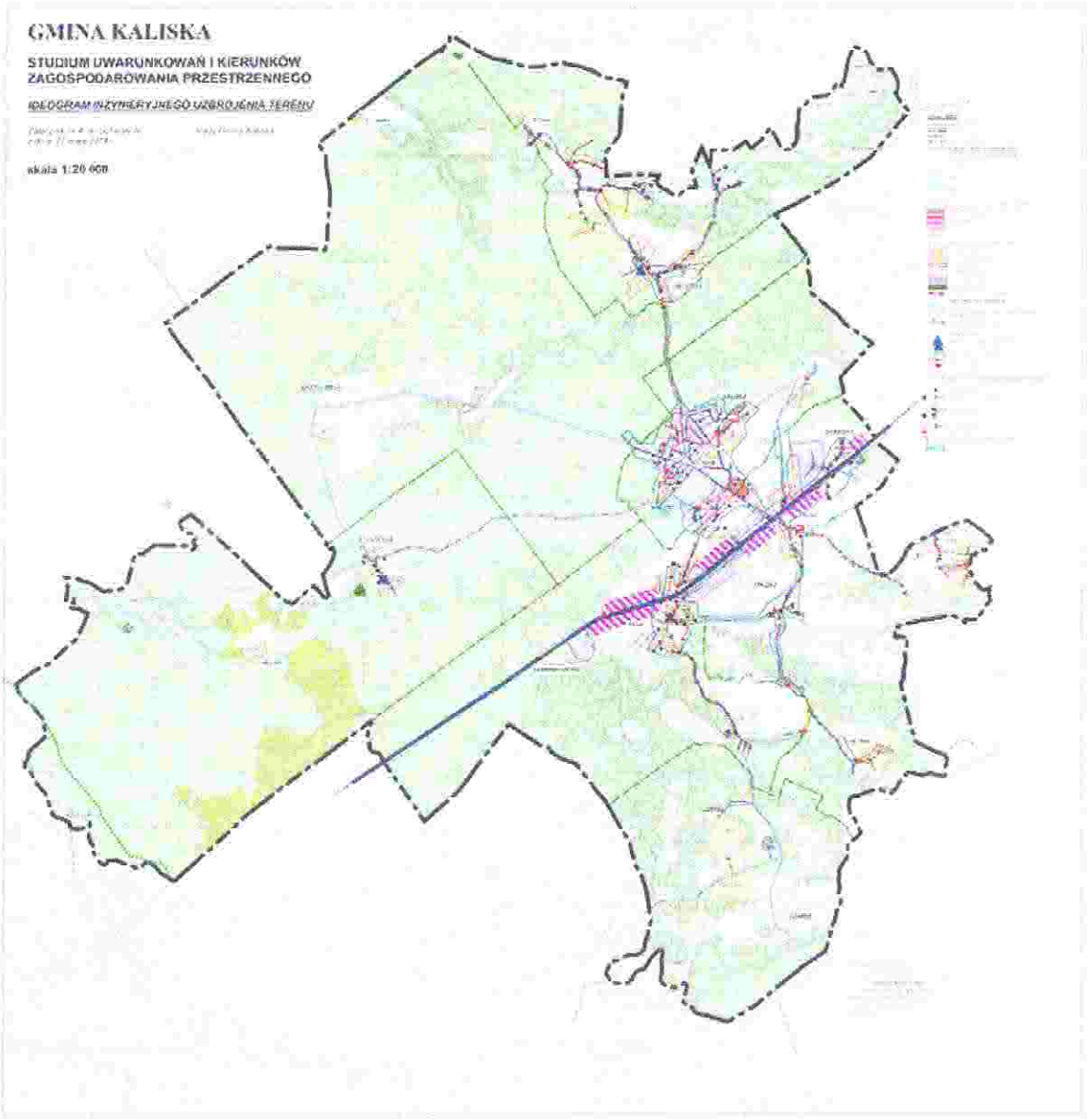
Załącznik Nr 4 do Uchwały Nr XLI/322/2014

Rady Gminy Kaliska

z dnia 27 maja 2014 r.

w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kaliska"

Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej, branża wodno-kanalizacyjna – w skali 1:20 000

Załącznik Nr 5 do Uchwały Nr XLI/322/2014

Rady Gminy Kaliska

z dnia 27 maja 2014 r.

w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kaliska"

Rozstrzygnięcie w sprawie uwag wniesionych do projektu „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kaliska"

Rada Gminy Kaliska, po zapoznaniu się z dokumentacją formalno-prawną dotyczącą uwag do projektu zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kaliska"**rozstrzyga** co następuje:

1. Projekt zmiany „Studium..." został wyłożony do publicznego wglądu w dniach od 24 lutego 2014 r. do 26 marca 2014 r. W dniu 20 marca 2014 r. odbyła się dyskusja publiczna nad przyjętymi w projekcie zmiany „Studium..." rozwiązaniami. Termin składania uwag do projektu zmiany „Studium..." należało składać w nieprzekraczalnym terminie do dnia 17 kwietnia 2014 r.

2. Udokumentowano, że w czasie wyłożenia projektu zmiany „Studium..." oraz w terminie obligatoryjnym oczekiwania na uwagi, do Wójta Gminy Kaliska wpłynęło 5 pism z uwagami (numery uwag podane w nawiasach nawiązują do numeru porządkowego w tabeli pt. "Wykaz uwag").

3. Po rozpatrzeniu uwag, na wniosek Wójta Gminy Kaliska, Rada Gminy Kaliska postanawia, co następuje:

a) Odrzucić – nie uwzględnić w części dot. dz. geod. 44/1 w obrębie Czarne następującej uwagi jako nieuzasadnionej:

(5) Uwaga z dnia 15.04.2014 r., data wpływu 17.04.2014 r. – zgłoszona przez Pana Zbigniewa Czajkę, dotycząca działek geod. nr 44/1, 44/10 i 44/15 w obrębie Czarne dotycząca możliwości dopuszczenia podziału terenu oznaczonego w Studium jako 4.6.ML/UT na indywidualne działki letniskowe, tj. wprowadzenia korekt do części tekstowej w zapisach tabelarycznych przedstawiających zestawienie terenów rozwojowych oraz w opisie terenu 4.6.ML/UT; indywidualne działki miałyby być dopuszczone w północnej i w południowej części terenu;

Nie jest możliwe uwzględnienie uwagi dot. dz. 44/1, gdyż jest ona położona nad brzegiem jez. Gogolinek, stanowi cześć korytarza ekologicznego rangi ponadlokalnej pojezierno-północnego, położona jest w Obszarze Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich oraz w granicach obszaru Natura 2000 Bory Tucholskie PLB 22000. Zgodnie z Uchwałą Sejmiku Woj. Pomorskiego Nr 1161/XLVII/10 z dnia 28 kwietnia 2010 r. w obszarze chronionego krajobrazu obowiązuje zakaz lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych.

Na skutek uzgodnienia z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Gdańsku (organ ochrony przyrody) nie uzyskano zgody na przeznaczenie tego terenu na cele rekreacyjne, turystyczne i teren 4.6.ML/UT został w wyniku tego uzgodnienia pomniejszony w stosunku do wersji Studium z 2010 r. i nie obejmuje dz. 44/1. Indywidualne działki letniskowe mogą być zatem dopuszczone jedynie na dz. 44/10 (południowa, niezalesiona część terenu 4.6.ML/UT).

b) Pozostałe uwagi o numerach (numeracja wg tabeli „Wykaz uwag"): 1,2,3,4 i część uwagi 5 zostały w projekcie zmiany „Studium..." uwzględnione poprzez odpowiednie korekty w tekście uchwały lub/ i załącznikach graficznych. Przedkładany Radzie Gminy Kaliska projekt zawiera wprowadzone do projektu zmiany „Studium..." korekty/zmiany wynikające z rozpatrzenia uwag przez Wójta Gminy - stosownie do art. 11 pkt 12) ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zbigniew Toporowski

Przewodniczący Rady Gmina Kaliska

Uzasadnienie

Do uchwały Nr XLI/322/2014 Rady Gminy Kaliska z dnia 27 maja 2014 r.

w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kaliska"

Zgodnie z art.7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.) zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy: ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej. Stosownie do art. 18 ust. 2 pkt. 5 w/w ustawy do wyłącznej właściwości rady gminy należy uchwalanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także zmian tych dokumentów. Na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 647, z późn. zm.) studium uchwala rada gminy, a zgodnie z art. 27 tejże ustawy zmiana studium następuje w takim trybie, w jakim jest ono uchwalane.

Dotychczasowe „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kaliska" uchwalono Uchwałą Nr XXXIV/259/10 Rady Gminy Kaliska z dnia 08 września 2010 r., było ono aktualizacją poprzedniego dokumentu z roku 1999 (przyjętego Uchwałą Nr XI/110/1999 Rady Gminy Kaliska z dnia 28 grudnia 1999 r.).

Rada Gminy Kaliska Uchwałą Nr XVIII/137/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. przystąpiła do sporządzania zmiany Studium, zmiana ta to aktualizacja całego dokumentu w granicach administracyjnych gminy.

Projekt Zmiany, aktualizacji Studium został sporządzony zgodnie z wymogami ustawy z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2012 r. poz. 647, z późn. zm.), procedura formalno-prawna przebiegała zgodnie z art. 11 ustawy. Zakres i forma opracowania uwzględniają treść Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dn. 28 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 118 poz. 1233) dot. studium.

Zmianę „Studium..."sporządzono z uwzględnieniem wniosków z opracowania ekofizjograficznego dla gminy Kaliska (opracowanie „Proeko" Gdańsk ze stycznia 2013 r.) oraz materiałów i wniosków zebranych przez Wójta Gminy po zawiadomieniu o przystąpieniu do sporządzania zmiany Studium, a także zebranych w Urzędzie Gminy w okresie od 2009 do grudnia 2012 r. Zmiana zastąpi w całości dotychczasowy dokument.

Dla proponowanych rozwiązań projektowych uzyskano wymagane przepisami ustawy o planowaniu iż zagospodarowaniu przestrzennym opinie oraz uzgodnienia. Do zmiany „Studium..." sporządzono prognozę oddziaływania na środowisko oceniającą proponowane rozwiązania. Dokument zmiany „Studium... „ wraz z prognozą poddano procedurze planistycznej wynikającej z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, zgodnie z wymogami ustawy z 03.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 z późn. zm.). Ustawa ta, w art. 46.1. wprowadziła wymóg przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w tym także w przypadku wprowadzania zmian do już przyjętego dokumentu. Po uzgodnieniu zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie, sporządzono dla projektu dokumentu zmiany „Studium..." prognozę oddziaływania na środowisko oraz uzyskano opinie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gdańsku i Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Starogardzie Gdańskim. W procedurze z udziałem społeczeństwa nie uzyskano uwag ani wniosków do prognozy.

Po uzyskaniu wymaganych przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uzgodnień oraz opinii projekt zmiany „Studium... „ wyłożono do publicznego wglądu, ogłaszając o tym fakcie stosownie do wymogów ustawy. Wyłożenie odbyło się w dniach od 24 lutego 2014 r. do dnia 26 marca 2014 r. W dniu 20 marca 2014 r. odbyła się dyskusja publiczna nad rozwiązaniami projektu zmiany „Studium... „ W wyznaczonym na wnoszenie uwag okresie tj. do dnia 17 kwietnia 2014 r. wniesiono 5 pism z uwagami. Jedynie części jednej z uwag (nr 5 wg wykazu uwag zawartego w dokumentacji Studium) dot. dz. geod. 44/1 w obrębie Czarne nie uwzględniono ze względu na jej sprzeczność z wymogami ochrony przyrody. Pozostałe uwagi uwzględniono wprowadzając do Studium drobne korekty tekstowe i graficzne.

Tryb formalno-prawny opracowania został udokumentowany zgodnie z wymogami ustawowymi w dokumentacji planistycznej.

uzasadnienie, o których mowa w art. 42 oraz art. 55 ust. 3 ustawy z dnia3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. 2013 r., poz. 1235, z późn. zm.).

Studium nie jest aktem prawa miejscowego, nie oznacza to jednak, że nie posiada ono żadnej funkcji prawnej. Ustalenia studium mają charakter „aktu wewnętrznego", który obowiązuje samorząd gminy i jednostki podległe gminie do prowadzenia działań zgodnie z przyjętym dokumentem.

Miejscowe plany sporządzane po uchwaleniu tego dokumentu winny być z nim zgodne, co każdorazowo Wójt Gminy jest obowiązany badać przed podjęciem stosownej uchwały o przystąpieniu do sporządzenia planu miejscowego (art. 14 ust. 5 ustawy z 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym). Studium jest „wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych" (art. 9 ust 4 ustawy), plany miejscowe sporządza się „zgodnie z zapisami studium" (art. 15 ust 1 ustawy), a uchwala po stwierdzeniu, że plan „nie narusza ustaleń studium" (art. 20 ust 1 ustawy).

Mając na uwadze art. 3 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, który mówi iż kształtowanie polityki przestrzennej na terenie gminy, w tym uchwalanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, należy do zadań własnych gminy za zasadne uważa się podjęcie przedmiotowej uchwały.

Wobec wyczerpania procedury przedkłada się Radzie Gminy projekt zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kaliska" wraz z ustawowo określonymi załącznikami – do uchwalenia.